

ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

**ΟΙ ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ
ΤΗΣ ΤΡΙΤΟΒΑΘΜΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ
ΣΤΟ ΝΟΜΟ ΦΛΩΡΙΝΑΣ**

ΙΟΥΛΙΟΣ 2009

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ	
<i>Ε. Γαβρά</i>	v
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1:	
ΚΑΤΑΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΤΟΠΙΟΥ ΤΗΣ ΤΡΙΤΟΒΑΘΜΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΣΤΟ ΝΟΜΟ ΦΛΩΡΙΝΑΣ	1
1.1. Ανθρώπινο δυναμικό των τμημάτων ΑΕΙ και ΤΕΙ στο νομό Φλώρινας	
<i>Ι. Μπέτσας, Π. Πτωχούλης</i>	1
1.2. Υποδομές του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας στο νομό Φλώρινας	
<i>Ι. Μπέτσας, Ε. Γαβρά</i>	31
1.3. Οικονομικά δεδομένα της λειτουργίας των τμημάτων ΑΕΙ και ΤΕΙ στο νομό Φλώρινας	
<i>Ι. Μπέτσας, Π. Πτωχούλης</i>	43
1.4. Σχέσεις των ιδρυμάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης με τους κοινωνικούς και παραγωγικούς φορείς του νομού Φλώρινας	
<i>Α. Σιδηρόπουλος</i>	48
1.5. Διερεύνηση των κριτηρίων που θα οδηγούσαν τους μαθητές στην επιλογή να σπουδάσουν σε μια ακριτική πόλη	
<i>Ι. Μπέτσας, Χ. Νίκας</i>	72
1.6. Επιδράσεις του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας στο νομό Φλώρινας	
<i>Ν. Βαρσακέλης</i>	80
1.7. Το ακαδημαϊκό – αναπτυξιακό πρόγραμμα του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας (2008-2012)	
<i>Ι. Μπέτσας</i>	86
1.8. Σενάρια και στρατηγική της Σ.Τ.Ε.Γ. ΤΕΙ Δυτικής Μακεδονίας	
<i>Π. Πτωχούλης</i>	89
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2:	
Η ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ ΦΛΩΡΙΝΑΣ	99
2.1. Ο ρόλος της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στην τοπική και περιφερειακή ανάπτυξη	
<i>Ν. Βαρσακέλης, Χ. Νίκας</i>	99

2.2. Η Οικονομία του νομού Φλώρινας	
<i>N. Βαρσκέλης, Χ. Νίκας</i>	104
2.3. Προβλέψεις Παγκόσμιων και Ευρωπαϊκών Εξελίξεων	
<i>N. Βαρσακέλης, Χ. Νίκας</i>	120
2.4. Η Αγορά εργασίας στη Φλώρινα	
<i>N. Βαρσακέλης, Χ. Νίκας</i>	137
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3:	
Η ΠΡΟΟΠΤΙΚΗ ΤΗΣ ΤΡΙΤΟΒΑΘΜΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΣΤΟ ΝΟΜΟ ΦΛΩΡΙΝΑΣ	149
3.1. Πρόταση δημιουργίας τμημάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στο νομό Φλώρινας	
<i>N. Βαρσακέλης, Ε. Γαβρά</i>	149
3.2. Χαρακτηριστικά του χώρου και οικιστική δομή του νομού Φλώρινας	
<i>Ε. Γαβρά</i>	153
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4:	
ΕΦΙΚΤΑ ΣΕΝΑΡΙΑ	158
4.1. Παιδαγωγική Σχολή ή Σχολή Επιστημών Αγωγής	
<i>Ι. Μπέτσας</i>	159
4.2. Σχολή Βαλκανικών Σπουδών	164
<i>Χ. Νίκας</i>	
4.3. Σχολή Καλών Τεχνών. Τμήμα Κινηματογράφου	
<i>Ε. Γαβρά</i>	171
4.4. Τμήμα Γεωπονίας ή/και Αγροτικής Ανάπτυξης	176
<i>N. Βαρσακέλης</i>	
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5:	
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	
<i>Ε. Γαβρά, Ν. Βαρσακέλης</i>	185
5.1. Η πρόταση για τη Σχολή Επιστημών Αγωγής	
<i>Ι. Μπέτσας</i>	187
5.2. Η μετεξέλιξη του Τμήματος Βαλκανικών Σπουδών του ΠΔΜ σε Σχολή Βαλκανικών Σπουδών	
<i>Χ. Νίκας</i>	189

5.3. Η δημιουργία Τμήματος Σπουδών Κινηματογράφου στο πλαίσιο της Σχολής Καλών Τεχνών Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας	
<i>Ε. Γαβρά</i>	191
5.4. Η δημιουργία Τμήματος Γεωπονίας ή και Αγροτικής Ανάπτυξης	
<i>Ν. Βαρσακέλης</i>	194
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ	
Σημειώσεις και απόδοση της δημόσιας διαβούλευσης	
<i>Ι. Μπέτσας</i>	I

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Η παρούσα έρευνα με τίτλο: «ΟΙ ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ ΤΗΣ ΤΡΙΤΟΒΑΘΜΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΣΤΟ ΝΟΜΟ ΦΛΩΡΙΝΑΣ», εκπονήθηκε από την Εταιρεία Μακεδονικών Σπουδών -μετά από ανάθεση της ΝΑ Φλώρινας- και έχει σαν σκοπό τον αντικειμενικό προσδιορισμό των προοπτικών της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στο Νομό. Η έρευνα χρηματοδοτείται από τα κονδύλια του Τοπικού Πόρου Ανάπτυξης (ΕΑΠ), σύμφωνα με την υπ' αριθμόν Απόφαση του Νομαρχιακού Συμβουλίου Φλώρινας. Η διάρκεια της μελέτης ορίστηκε να είναι ένας χρόνος (από το β' εξάμηνο 2008 έως και το β' εξάμηνο 2009), το δε διάστημα υλοποίησής της ήταν συγκεκριμένα από το Σεπτέμβριο 2008 έως και τον Ιούλιο 2009.

Με τη εν λόγω έρευνα/μελέτη, η οποία αποτελεί προτεραιότητα για την τοπική κοινωνία και την αναπτυξιακή φυσιογνωμία του νομού Φλώρινας, επιδιώκεται η υλοποίηση μελέτης κατευθύνσεων για την ύπαρξη και την προοπτική της ανώτατης εκπαίδευσης στη Φλώρινα. Σκοπός της έρευνας είναι η σύζευξη των προγραμματικών προτάσεων που διατυπώνονται –υπό τη μορφή ενός πρότυπου επιχειρησιακού εργαλείου/ business plan- με τον πενταετή προγραμματισμό (2007-2013), σε περιφερειακό και εθνικό επίπεδο, ώστε το παραδοτέο της μελέτης να αποτελέσει κρίσιμο και χρήσιμο στοιχείο διεκδίκησης μιας ήπιας και στοχευμένης τοπικής/περιφερειακής ανάπτυξης και εφαρμογής περιφερειακής πολιτικής.

Παράλληλα, στόχο της μελέτης αποτελεί η διερεύνηση της αναπτυξιακής φυσιογνωμίας του νομού, των δυνατοτήτων και των προοπτικών του, στο πλαίσιο μιας μακροπρόθεσμης, όσο και μεσοπρόθεσμης βιώσιμης ανάπτυξης. Κυρίως όμως, η διατύπωση θέσεων και προγραμματικών προτάσεων στον τομέα της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης για το νομό Φλώρινας, υπό τη μορφή ενός άμεσα εφαρμόσιμου πλαισίου πολιτικής σε επίπεδο τοπικό/περιφερειακό, σε άμεση σύνδεση με τους εθνικούς προγραμματικούς στόχους και την ευρωπαϊκή προοπτική.

Βασικό άξονα της μελέτης αποτέλεσε το δεδομένο ότι, ο ρόλος ενός ιδρύματος τριτοβάθμιας εκπαίδευσης σε μια περιοχή, όπως ο νομός Φλώρινας – ακριτική περιφέρεια- δεν είναι μόνο η δημιουργία ζήτησης λόγω της προσέλκυσης φοιτητών και διδακτικού προσωπικού. Το ίδρυμα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, μέσω της ερευνητικής του δραστηριότητας, βοηθά

στην ανάπτυξη της περιοχής. Παράλληλα, το ίδρυμα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης είναι ο βασικός μηχανισμός μεταφοράς πληροφορίας, γνώσης και τεχνογνωσίας στην περιοχή. Η διεθνής εμπειρία προφέρει δεκάδες παραδείγματα απομονωμένων ή απομακρυσμένων περιοχών, στις οποίες η δημιουργία ενός ιδρύματος τριτοβάθμιας εκπαίδευσης έδωσε ώθηση στην οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη. Στις περισσότερες περιπτώσεις, εάν όχι σε όλες, το ίδρυμα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης ακολούθησε την προσέγγιση “pull”, δηλαδή, τράβηξε την τοπική οικονομία και κοινωνία μπροστά.

Εάν λοιπόν, θεωρούμε ότι τα ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στο νομό Φλώρινας πρέπει να διαδραματίσουν αυτό το ρόλο, τότε ο προγραμματισμός για τη μελλοντική ανάπτυξη των ιδρυμάτων πρέπει να στηριχθεί και στην πρόβλεψη για τη μελλοντική οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη του νομού.

Η αναπτυξιακή πρόταση που κατατίθεται με την παρούσα μελέτη επαναξιολογεί τα συγκριτικά πλεονεκτήματα του Νομού και αποτιμά τις ευκαιρίες και τους κινδύνους που αναδεικνύονται από το νέο οικονομικό περιβάλλον. Παράλληλα, επαναξιολογεί και προσαρμόζει τις στρατηγικές κατευθύνσεις των ιδρυμάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης (ΑΕΙ και ΤΕΙ) Δυτικής Μακεδονίας και προτείνει πολιτικές και σενάρια συμβατά με τον σχεδιασμό τους, καθώς επίσης και με τις γενικότερα ισχύουσες κατευθύνσεις για την ανώτατη εκπαίδευση στον ευρωπαϊκό και το διεθνή χώρο. Κυρίαρχο στόχο της έρευνας που κατατίθεται, αποτελεί η σύζευξη των χαρακτηριστικών του Νομού (δυνατοτήτων και αδυναμιών) με τις δυνατότητες και προοπτικές μετεξέλιξης της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης σ' αυτόν.

Θα πρέπει να σημειωθεί ότι, σημαντικός για την ανάπτυξη του Νομού και ιδιαίτερα για το αστικό κέντρο της Φλώρινας είναι ο ρόλος του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας. Το Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας ιδρύθηκε με το Π.Δ. 92/11-4-2003 και την ίδια χρονιά άρχισε τη λειτουργία του. Τα πρώτα τμήματα του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας αποτέλεσαν τα τέσσερα τμήματα του Α.Π.Θ. που έδρευαν ήδη στη Δυτική Μακεδονία. Πρόκειται αρχικά για την Παιδαγωγική Σχολή με έδρα τη Φλώρινα που περιλαμβάνει τα Τμήματα Δημοτικής Εκπαίδευσης και Νηπιαγωγών, το ανεξάρτητο Τμήμα Βαλκανικών Σπουδών στην ίδια πόλη καθώς και το Τμήμα Μηχανικών Διαχείρισης Ενεργειακών Πόρων με έδρα την Κοζάνη. Από τις αρχές του 2004 τα τμήματα αυτά εντάσσονται στη διοίκηση του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας συγκροτώντας μια αυτοδύναμη πλέον πανεπιστημιακή μονά-

δα που ισχυροποιεί τη θέση της στον τομέα της εκπαίδευσης και της έρευνας σε εθνικό επίπεδο. Το Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας συνεχίζει να εξελίσσεται και να διαφοροποιείται εντάσσοντας στη λειτουργία του, μέχρι σήμερα, άλλα δύο νέα τμήματα, το Τμήμα Μηχανικών Πληροφορικής και Τηλεπικοινωνιών και το Τμήμα Εικαστικών και Εφαρμοσμένων Τεχνών, που εδρεύουν στην Κοζάνη και τη Φλώρινα αντίστοιχα.

Σήμερα εξακολουθεί να έχει περιφερειακό ρόλο που οφείλεται στη γεωγραφική του θέση, στο μικρό αριθμό τμημάτων και φοιτητών και στην πρόσφατη διοικητική του αυτοτέλεια και ίδρυση. Ωστόσο, έχει διεθνείς προοπτικές καθώς μπορεί να γίνει περισσότερο ανταγωνιστικό, ιδιαίτερα στον ευρύτερο βαλκανικό χώρο, συμβάλλοντας στην ανάπτυξη της Δυτικής Μακεδονίας. Παρόλα αυτά, μέχρι σήμερα έχει αποτελέσει και συνεχίζει να λειτουργεί ως μοχλός ανάπτυξης για την Περιφέρεια και κυρίως το Νομό Φλώρινας και την ίδια τη Φλώρινα. Η λειτουργία του ενισχύει την οικονομία της περιοχής, συμβάλλει στην καταπολέμηση της ανεργίας, αναδεικνύει και προωθεί την εικόνα της περιοχής και συντελεί στην άμβλυνση των κοινωνικών ανισοτήτων, μέσα από την κοινωνία της γνώσης και την πρόσβαση σε αυτή.

Αντίστοιχα σημαντικός, εξάλλου, για την τοπική οικονομία και την περιφερειακή ανάπτυξη στην περιοχή, διαγράφεται ο ρόλος των ΤΕΙ (Τμήματα Σχολής Τεχνολογίας Γεωπονίας /Παράρτημα ΤΕΙ Δ.Μακεδονίας), η παρουσία των οποίων στη Φλώρινα βαίνει διαρκώς συρρικνούμενη (εξαιτίας και της σημαντικής μείωσης του αριθμού των εισαχθέντων φοιτητών κατά τα τελευταία έτη, γεγονός που οφείλεται στη θέσπιση βάσης για την εισαγωγή στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση).¹

Η έρευνα αυτή, ως συνέχεια προηγούμενης την οποία η Εταιρεία Μακεδονικών Σπουδών έχει ολοκληρώσει και δημοσιοποιήσει -για το σύγχρονο πρόσωπο του νομού Φλώρινας,² αποτελεί χρήσιμο και κρίσιμο εργαλείο ανθρωποκεντρικής αναπτυξιακής πολιτικής για την περιοχή. Παράλληλα, τα αποτελέσματα της έρευνας αυτής είναι υποστηρικτικά των σχεδιασμών και προθέσεων των ανώτατων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων της Δυτικής Μακεδονίας, αφετέρου δε συμπληρωματικά των θέσεων και οραματισμών της τοπικής κοινωνίας. Τούτο

¹ Γαβρά Ε. (2007). «Νομός Φλώρινας. Χωρική Οργάνωση και Οικιστική, Πολιτισμός και Περιβάλλον» στο: Ι.Κολιόπουλος, Ι.Μιχαηλίδης (επιμ.) *Το σύγχρονο πρόσωπο του νομού Φλώρινας. Διεπιστημονική προσέγγιση*, Θεσσαλονίκη: Εταιρεία Μακεδονικών Σπουδών, σσ. 61, 62.

² ο.π., Ι.Κολιόπουλος, Ι.Μιχαηλίδης (επιμ.) (2007).

δε επιδιώχθηκε να διασφαλίζεται, πέραν των άλλων, και με τη μεθοδολογική προσέγγιση της ανά χείρας μελέτης.

Ως προς τη μεθοδολογία, η έρευνα περιλαμβάνει πέντε (5) φάσεις.

Στην πρώτη φάση επιδιώχθηκε η σύνδεση με την καταγραφή των δεδομένων (κοινωνικών και οικονομικών) του Νομού, βάσει της προαναφερθείσας έρευνας που ολοκλήρωσε και δημοσιοποίησε η Εταιρεία Μακεδονικών Σπουδών.³ Εν συνεχεία, η ομάδα των ερευνητών, στηριζόμενοι στις διεθνείς τάσεις της οικονομίας (διεθνής ζήτηση, ανταγωνισμός κλπ) αναφέρονται στις τάσεις της παγκόσμιας ζήτησης. Στόχος είναι να αναγνωριστούν οι τομείς εκείνοι στους οποίους ο νομός Φλώρινας μπορεί να αναπτύξει ανταγωνιστικό πλεονέκτημα. Στην ίδια αυτή πρώτη φάση γίνεται καταγραφή του τοπίου της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στο νομό Φλώρινας. Η καταγραφή περιλαμβάνει τις ήδη λειτουργούσες σχολές και τμήματα -ΑΕΙ και ΤΕΙ, το υφιστάμενο διδακτικό και λοιπό προσωπικό -μόνιμο και με σύμβαση, τον αριθμό των φοιτητών κατά την τελευταία περίοδο, τις κτιριακές υποδομές –υπάρχουσες και υπό σχεδιασμό, κλπ. Παράλληλα στην ίδια φάση συγκεντρώνεται όλο το διαθέσιμο υλικό που αφορά το σχεδιασμό του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας και του ΤΕΙ Δυτικής Μακεδονίας, έτσι ώστε να αποφευχθούν τυχόν επικαλύψεις και συγκρούσεις κατά τον προγραμματισμό της μελέτης.

Κατά τη δεύτερη φάση της έρευνας, οι μελετητές ασχολήθηκαν με την ανάλυση των συμπερασμάτων της πρώτης φάσης ώστε αυτή να αποτελέσει εισροή κατά τη συζήτηση για τα σενάρια των υπό δημιουργία σχολών και τμημάτων στο νόμο Φλώρινας. Η συζήτηση ξεκίνησε με τη μορφή καταγραφής ιδεών, ώστε στη συνέχεια να καταστρωθούν σενάρια και τέλος να καταλήξει η ερευνητική ομάδα σε συγκεκριμένη θέση-πρόταση.

Η τρίτη φάση αφορά τον προγραμματισμό των θέσεων- προτάσεων που έχει καταλήξει η δεύτερη φάση, έτσι ώστε ενδεικτικά ο προγραμματισμός να θέσει θέματα που αφορούν τις στρατηγικές κατευθύνσεις για τη δημιουργία ενός εκάστου προτεινόμενου τμήματος ή σχολής, το πλαίσιο σπουδών, ζητήματα σχετικά με τις αναγκαίες κτιριακές υποδομές και τη

³ ο.π, Ι.Κολιόπουλος, Ι.Μιχαηλίδης (επιμ.) (2007).

χωροθέτησή τους στο Νομό, προσέγγιση των απαιτήσεων σε ανθρώπινο δυναμικό - φοιτητές, διδακτικό προσωπικό, βοηθητικό προσωπικό και διοίκηση.⁴

Στην τέταρτη φάση προσδιορίστηκε και πραγματοποιήθηκε η συζήτηση επί του προγραμματισμού. Η δημόσια συζήτηση/ διαβούλευση (19.06.2009, στη Φλώρινα) διευρύνθηκε πέραν της ομάδας εργασίας στους κοινωνικούς, παραγωγικούς και επιστημονικούς φορείς του νομού, μέλη του ΠΔΜ (πχ μέλη ΔΕΠ) και του ΤΕΙ Δυτικής Μακεδονίας, μέλη της ΕΜΣ και άλλους επιστήμονες που πιθανόν έχουν ασχοληθεί με το ίδιο αντικείμενο.

Η πέμπτη φάση αποτελεί την τελική φάση εκπόνησης της μελέτης. Με την αξιολόγηση όλων των σχολίων επί του προγραμματισμού και την μερική αναπροσαρμογή του, η ομάδα εργασίας κατέληξε στην τελική προγραμματική πρόταση και τη συγγραφή της τελικής έκθεσης.

Η αναζήτηση στοιχείων, δεδομένων και πληροφοριών βασίστηκε σε ελληνική και ξένη βιβλιογραφία, σε συλλογή και επεξεργασία στατιστικών δεδομένων από την Εθνική Στατιστική Υπηρεσία Ελλάδος (ΕΣΥΕ) και το Υπουργείο Παιδείας (ΥΠΕΠΘ), καθώς και σε επιτόπια έρευνα μέσω τοπικών, περιφερειακών και υπερτοπικών αρμοδίων φορέων που ασχολούνται με αντίστοιχα θέματα. Συμπληρωματικό υλικό αντλήθηκε από το διαδίκτυο.

Ειδικότερα οι φορείς που ανέτρεξε η ομάδα μελέτης είναι: το Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας (Διεύθυνση Διοίκησης και Οικονομικής Διαχείρισης), το Τεχνολογικό Εκπαιδευτικό Ίδρυμα Δυτικής Μακεδονίας (Πρόεδρος, Αντιπρόεδρος και διοικητικές υπηρεσίες), η Αναπτυξιακή Δυτικής Μακεδονίας ANKO ΑΕ (Τμήμα Μελετών), το Εμπορικό Βιομηχανικό Επιμελητήριο Φλώρινας, οι διευθύνσεις της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης Φλώρινας, ο Δήμος Φλώρινας. Τους ευχαριστούμε για τη συνεργασία τους.

Επίσης, ευχαριστούμε τους φορείς οι οποίοι δέχθηκαν να συμμετάσχουν στην έρευνα απαντώντας σε συγκεκριμένα ερωτηματολόγια είτε αποστέλλοντας τις θέσεις τους με επιστολές.⁵ Ειδικότερα πρόκειται για τους ακόλουθους: Επιμελητήριο Φλώρινας, ΤΕΔΚ Νομού Φλώρινας, Εργατοϋπαλληλικό Κέντρο Φλώρινας, Λέσχη Πολιτισμού Φλώρινας, Στέγη Φιλοτέχνων Φλώρινας, Ελληνική Ραδιοφωνία Ρ/Σ Φλώρινας, Εύξεινος Λέσχη Φλώρινας, Δημόσια

⁴ Σημειώνουμε ότι για τον προσδιορισμό των αναγκών των προτεινόμενων νέων ακαδημαϊκών μονάδων ελήφθησαν υπόψη οι διεθνείς προδιαγραφές για το ανθρώπινο δυναμικό και τις κτιριακές υποδομές.

⁵ Βλπ. σχετικά παρακάτω, κεφάλαιο 1, ενότητα 1.3.

Κεντρική Βιβλιοθήκη Φλώρινας, Αναπτυξιακή Εταιρεία Φλώρινας, Αρχαιολογικό Μουσείο Φλώρινας, Δήμος Πρεσπών, Οικονομικό Επιμελητήριο Ελλάδας – Παράρτημα Δυτικής Μακεδονίας, Γεωτεχνικό Επιμελητήριο Ελλάδας – Παράρτημα Δυτικής Μακεδονίας, Γεωπονικός Σύλλογος Φλώρινας, Δήμος Αμυνταίου.

Την ερευνητική ομάδα αποτελούμενη από μέλη ΔΕΠ και ειδικούς ερευνητές πλαισιώνουν και εξειδικευμένα στελέχη της διοίκησης (από τη δημόσια διοίκηση, τοπική αυτοδιοίκηση, αναπτυξιακές εταιρείες).

Συγκεκριμένα, στη ερευνητική ομάδα συμμετέχουν:

1. **Νίκος Βαρσακέλης**, αναπληρωτής καθηγητής Βιομηχανικής Πολιτικής στο Τμήμα Οικονομικών Επιστημών ΑΠΘ
2. **Χρήστος Νίκας**, επίκουρος καθηγητής Διεθνών Σχέσεων και Οικονομικής Ολοκλήρωσης στο Τμήμα Βαλκανικών Σπουδών ΠΔΜ
3. **Ελένη Γ. Γαβρά**, λέκτορας Οικιστικής και Πολιτιστικής Κληρονομιάς στα Βαλκάνια και Παρευξείνιο χώρο στο Τμήμα Βαλκανικών Σπουδών ΠΔΜ
4. **Γιάννης Μπέτσας**, λέκτορας Ιστορίας της Εκπαίδευσης στο Παιδαγωγικό Τμήμα Νηπιαγωγών ΠΔΜ
5. **Τάσος Σιδηρόπουλος**, οικονομολόγος, υποψήφιος διδάκτορας ΠΔΜ
6. **Παναγιώτης Πτωχούλης**, τοπογράφος μηχανικός, ειδικός επιστήμονας ΤΕΙ ΔΜ

Ο συντονισμός της έρευνας /μελέτης έγινε από την Ελένη Γ. Γαβρά.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1.

ΚΑΤΑΓΡΑΦΗ ΤΟΥ ΤΟΠΙΟΥ ΤΗΣ ΤΡΙΤΟΒΑΘΜΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΣΤΟ ΝΟΜΟ ΦΛΩΡΙΝΑΣ

1.1. Ανθρώπινο Δυναμικό των τμημάτων ΑΕΙ και ΤΕΙ στο νομό Φλώρινας

1.1.1. Ανώτατη Πανεπιστημιακή Εκπαίδευση

1.1.1.1. Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης

Το Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης (ΠΤΔΕ) είναι το παλαιότερο από τα Τμήματα ΑΕΙ της Φλώρινας και αποτελεί τη συνέχεια της Παιδαγωγικής Ακαδημίας¹.

Τα τελευταία χρόνια παρατηρείται αύξηση τόσο των μελών ΔΕΠ του Τμήματος όσο και του έκτακτου διδακτικού προσωπικού και του λοιπού διδακτικού προσωπικού, με αποτέλεσμα το σύνολο του διδακτικού προσωπικού να παρουσιάζεται αυξημένο κατά 50% σε σχέση με το ακαδημαϊκό έτος 2002-03².

	ΣΥΝΟΛΟ ΔΕΠ	ΕΚΤΑΚΤΟ ΔΙΔ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ	ΛΟΙΠΟ ΔΙΔ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ	ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ
2002-03	16	5	4	24
2003-04	16	8	4	28
2004-05	17	10	4	31
2005-06	17	11	7	35
2006-07	20	17	3	40
2007-08	20	9	7	36

¹ Αντωνίου, Χ. (1994). "Η ίδρυση της Παιδαγωγικής Ακαδημίας Φλώρινας στις αρχές του Δεύτερου Παγκοσμίου Πολέμου", *Εταιρία*, τχ.15, Φλώρινα: Εταιρία Γραμμάτων και Τεχνών Φλώρινας, 26-32.

² Εθνική Στατιστική Υπηρεσία Ελλάδος, Κοινωνικές Στατιστικές, διαθέσιμο στο: <http://www.statistics.gr/StatMenu.asp>

Για το ακαδημαϊκό έτος 2007-08 τα μέλη ΔΕΠ κατανέμονται στις βαθμίδες ως εξής:

ΠΙΝΑΚΑΣ 1.2. ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΜΕΛΩΝ ΔΕΠ ΠΤΔΕ ΣΕ ΒΑΘΜΙΔΕΣ (2007-2008)				
	ΚΑΘΗΓΗΤΕΣ	ΑΝΑΠΛ. ΚΑΘΗΓΗΤΕΣ	ΕΠΙΚ. ΚΑΘΗΓΗΤΕΣ	ΛΕΚΤΟΡΕΣ
2007-08	3	1	8	8

Στο προσεχές ακαδημαϊκό έτος αναμένεται να συγκαταλεχθούν στο ΔΕΠ δύο νέα μέλη που έχουν εκλεγεί στη βαθμίδα του Λέκτορα επί θητεία και βρίσκονται υπό διορισμό.

Ανάλογη παρουσιάζεται η αύξηση του φοιτητικού πληθυσμού, καθώς³: α) υπερδιπλασιάζεται ο αριθμός των εγγεγραμμένων στο α' εξάμηνο φοίτησης μεταξύ των ετών 2002-03 και 2007-08, β) καταγράφεται στα τελευταία έτη αξιοσημείωτη υπέρβαση του προβλεπόμενου αριθμού των εισακτέων, η οποία αντιστρέφει την εικόνα των προηγούμενων ετών και σχετίζεται κυρίως με τις διαδικασίες μεταγραφών των φοιτητών και κατατακτήριων εξετάσεων, γ) αυξάνει περί το 40% το μέγεθος του φοιτητικού πληθυσμού των κανονικών εξαμήνων.

ΠΙΝΑΚΑΣ 1.3. ΦΟΙΤΗΤΙΚΟΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ ΠΤΔΕ (2002-2008)				
	ΦΟΙΤΗΤΕΣ ΚΑΝΟΝΙΚΩΝ ΕΞΑΜΗΝΩΝ	ΕΙΣΑΚΤΕΟΙ	ΕΓΓΕΓΡΑΜΜΕΝΟΙ ΣΤΟ Α ΕΞΑΜΗΝΟ	ΠΕΡΑΝ ΚΑΝΟΝΙΚΩΝ ΕΞΑΜΗΝΩΝ
2002-03	295	100	85	20
2003-04	371	95	132	21
2004-05	338	105	93	11
2005-06	410	130	153	16
2006-07	459	150	162	20
2007-08	508	160	179	24

Αντίθετα, σταθερά περιορισμένο παραμένει το πλήθος των φοιτητών πέραν των κανονικών εξαμήνων, γεγονός που σχετίζεται με τη μεγάλη απορρόφηση των πτυχιούχων του Τμήματος στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση. Η προοπτική άμεσης επαγγελματικής αποκατάστασης καθιστά το Τμήμα

³ Οι πίνακες που αναφέρονται στο φοιτητικό πληθυσμό στα Τμήματα του ΠΔΜ της Φλώρινας συγκροτήθηκαν με βάση τα στατιστικά δελτία που απέστειλαν τα Τμήματα στην ΕΣΥΕ τα χρόνια αυτά.

ιδιαίτερα θελκτικό στην παρούσα συγκυρία. Η πραγματικότητα αυτή συνάγεται και από τη σειρά προτίμησης με την οποία δήλωσαν το Τμήμα οι εισαχθέντες σ' αυτό στις πρόσφατες εισαγωγικές εξετάσεις⁴. Ως φυσικό επακόλουθο προκύπτει στα τελευταία χρόνια σημαντική αύξηση των μορίων που εξασφαλίζουν την εισαγωγή στο Τμήμα: (2008-09: 17884, 2007-08: 17.352, 2006-07: 16.535, 2005-06: 16.026.

ΠΙΝΑΚΑΣ 1.4. ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΠΙΤΥΧΟΝΤΩΝ 2008-09 ΠΟΥ ΔΗΛΩΣΑΝ ΤΟ ΠΤΔΕ ΩΣ							
1η προ- τίμηση	2η προ- τίμηση	3η προ- τίμηση	4η προ- τίμηση	5η προ- τίμηση	6η προ- τίμηση	άλλη σειρά προτίμησης	Συνολικός Αριθμός Επιτυχόντων
11	40	40	29	21	23	9	173

Στο ακαδημαϊκό έτος 2007-08 συγκαταλέγονται μεταξύ του φοιτητικού πληθυσμού 24 φοιτητές / φοιτήτριες από την Κύπρο, 1 από την Αλβανία και 1 από τη Βουλγαρία.

Στον πίνακα που ακολουθεί φαίνονται οι απόφοιτοι του Τμήματος κατά τα προηγούμενα έτη⁵:

ΠΙΝΑΚΑΣ 1.5. ΟΙ ΑΠΟΦΟΙΤΟΙ ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ	
2007-2008	92
2006-2007	81
2005-2006	68
2004-2005	85
2003-2004	85

Ο προγραμματισμός και η σχετική εισήγηση προς το ΥΠΕΠΘ για τον αριθμό των εισακτέων του Τμήματος στην επόμενη τετραετία έχει ως εξής⁶:

⁴ ΥΠΕΠΘ (2008). Κατάσταση Επιτυχόντων 90% Έτους 2008 κατά σειρά προτίμησης, Δ/νση Οργάνωσης & Διεξαγωγής Εξετάσεων

⁵ Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας (2008). Στρατηγικός Σχεδιασμός 2008-2012, Κοζάνη: ΠΔΜ.

⁶ ό.π.

2009-2010	190
2010-2011	190
2011-2012	190
2012-2013	190

Από το 1995 το Τμήμα σύστησε και ΠΜΣ⁷, στο οποίο το ακαδημαϊκό έτος 2007-08 ήταν εγγεγραμμένοι 125 μεταπτυχιακοί φοιτητές και 20 υποψήφιοι διδάκτορες.

	ΜΕΤΑΠΤ. ΦΟΙΤΗΤΕΣ	ΥΠ. ΔΙΔΑΚΤΟΡΕΣ
2002-03	76	20
2003-04	105	34
2004-05	82	15
2005-06	172	45
2006-07	145	26
2007-08	125	20

Η κατάσταση του Διοικητικού Προσωπικού φαίνεται στον πίνακα που ακολουθεί:

Μόνιμο	ΙΔΑΧ
2	2

⁷ Λεμονίδης, Χ. (2006). "Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα Σπουδών Π.Τ.Δ.Ε. Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας: Δομή και οργάνωση", Μακρής, Ν. (επιμ.) *Μεταπτυχιακές Σπουδές στις Επιστήμες της Αγωγής: Δυναμική και Προοπτικές*, Αλεξανδρούπολη: ΔΠΘ.

1.1.1.2 Παιδαγωγικό Τμήμα Νηπιαγωγών

Στο Παιδαγωγικό Τμήμα Νηπιαγωγών (ΠΤΝ) η αύξηση του διδακτικού προσωπικού από το ακαδημαϊκό έτος 2002-03 και εξής είναι σημαντική. Τα μέλη ΔΕΠ έχουν αυξηθεί κατά 50% και 5 νέα μέλη έχουν ήδη εκλεγεί και αναμένεται να διοριστούν προσεχώς⁸. Η αριθμητική αυτή εξέλιξη στο ΠΤΝ – όπως και στο ΠΤΔΕ- δυνητικά διανοίγει την προοπτική διαφοροποίησης της λειτουργίας των δύο Παιδαγωγικών Τμημάτων της Φλώρινας με τη λειτουργία Τομέων και την παροχή εξειδικεύσεων στους φοιτητές.

	ΣΥΝΟΛΟ ΔΕΠ	ΕΚΤΑΚΤΟ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ	ΛΟΙΠΟ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ	ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ
2002-03	12	11	4	27
2003-04	12	11	4	27
2004-05	13	16	4	33
2005-06	14	17	3	34
2006-07	16	16	4	36
2007-08	18	12	7	37

Για το ακαδημαϊκό έτος 2007-08 τα μέλη ΔΕΠ κατανέμονται στις βαθμίδες ως εξής:

	ΚΑΘΗΓΗΤΕΣ	ΑΝΑΠΛ. ΚΑΘΗΓΗΤΕΣ	ΕΠΙΚ. ΚΑΘΗΓΗΤΕΣ	ΛΕΚΤΟΡΕΣ
2007-08	3	2	6	7

Οι φοιτητές και φοιτήτριες που είναι εγγεγραμμένοι τα 4 πρώτα έτη σπουδών στο ακαδημαϊκό έτος 2007-08 εμφανίζονται αυξημένοι κατά 75% περίπου σε σχέση με το 2002-03. Μεταξύ αυτών συγκαταλέγονται στο ακαδημαϊκό έτος 2007-08 15 φοιτήτριες από την Κύπρο και 1 από την Αλβανία.

⁸ Αναμένεται ο διορισμός ακόμη 5 λεκτόρων, οι οποίοι έχουν ήδη εκλεγεί

⁹ Εθνική Στατιστική Υπηρεσία Ελλάδος, Κοινωνικές Στατιστικές, διαθέσιμο στο: <http://www.statistics.gr/StatMenu.asp>

Ακόμη μεγαλύτερη (86%) παρουσιάζεται η ποσοστιαία αύξηση των εγγεγραμμένων στο Α' εξάμηνο Σπουδών. Όπως και στην περίπτωση του ΠΤΔΕ, η συσχέτιση του αριθμού των εισακτέων με τους εγγεγραμμένους στο Α' εξάμηνο δείχνει ότι στα τελευταία 3 χρόνια το ΠΤΝ υποδέχεται όλο και μεγαλύτερο φοιτητικό πληθυσμό που επιλέγει το Τμήμα μέσω των διαδικασιών των μεταγραφών και των κατατακτήριων εξετάσεων. Σε ό,τι αφορά στους «λιμνάζοντες» φοιτητές παρατηρείται σημαντική αύξησή τους στα τελευταία χρόνια, η οποία φέρνει το ποσοστό των φοιτητών των εξαμήνων πέραν των κανονικών να προσεγγίζει το αντίστοιχο του ΠΤΔΕ.

ΠΙΝΑΚΑΣ 1.11 ΦΟΙΤΗΤΙΚΟΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ ΠΤΝ (2002-2008) ¹⁰				
	ΦΟΙΤΗΤΕΣ	ΕΙΣΑΚΤΕΟΙ	ΕΓΓΕΓΡΑΜΜΕΝΟΙ ΣΤΟ Α ΕΞΑΜΗΝΟ	ΠΕΡΑΝ ΚΑΝΟΝΙΚΩΝ ΕΞΑΜΗΝΩΝ
2002-03	271	100	80	4
2003-04	327	95	108	4
2004-05	308	105	93	1
2005-06	351	105	116	12
2006-07	386	120	131	33
2007-08	471	130	149	25

Το ΠΤΝ φαίνεται να σηματοδοτεί για τους φοιτητές μια προοπτική επαγγελματικής αποκατάστασης, γεγονός που αναδεικνύεται στην εξέλιξη των εισαγωγικών βάσεων του Τμήματος στα χρόνια (2005-06: 13.472, 2006-07: 14.053, 2007-08: 15.752, 2008-09: 16407). Ωστόσο, η σειρά προτίμησης με την οποία δήλωσαν το Τμήμα οι εισαχθέντες σ' αυτό στις πρόσφατες (Άνοιξη 2008) εισαγωγικές εξετάσεις αναδεικνύει ότι το ΠΤΝ παραμένει χαμηλά στις προτιμήσεις των φοιτητών σε σχέση με τα ΠΤΔΕ και με τα άλλα ομοειδή Τμήματα Προσχολικής Εκπαίδευσης στα υπόλοιπα ελληνικά Πανεπιστήμια¹¹.

¹⁰ Οι πίνακες που αναφέρονται στο φοιτητικό πληθυσμό συγκροτήθηκαν με βάση τα στοιχεία Έναρξης των Ακαδημαϊκών Ετών, όπως αναγράφονται στα στατιστικά δελτία που απέστειλε το ΠΤΝ στην ΕΣΥΕ τα χρόνια αυτά.

¹¹ ΥΠΕΠΘ (2008). Κατάσταση Επιτυχόντων 90% Έτους 2008 κατά σειρά προτίμησης, Δ/νση Οργάνωσης & Διεξαγωγής Εξετάσεων

ΠΙΝΑΚΑΣ 1.12 ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΠΙΤΥΧΟΝΤΩΝ 2008-09 ΠΟΥ ΔΗΛΩΣΑΝ ΤΟ ΠΤΝ ΩΣ							
1η προ- τίμηση	2η προ- τίμηση	3η προ- τίμηση	4η προ- τίμηση	5η προ- τίμηση	6η προ- τίμηση	άλλη σειρά προτίμησης	Συνολικός Αριθ- μός Επιτυχόντων
0	10	8	9	7	11	110	155

Στον πίνακα που ακολουθεί φαίνονται οι απόφοιτοι του Τμήματος κατά τα προηγούμενα έτη:

ΠΙΝΑΚΑΣ 1.13 ΟΙ ΑΠΟΦΟΙΤΟΙ ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ	
2007-2008	89
2006-2007	74
2005-2006	65
2004-2005	63
2003-2004	62

Ο προγραμματισμός και η σχετική εισήγηση προς το ΥΠΕΠΘ για τον αριθμό εισακτέων ανά τμήμα την επόμενη τετραετία εμφανίζεται στον ακόλουθο πίνακα¹².

ΠΙΝΑΚΑΣ 1.14 ΠΡΟΤΑΣΗ ΑΡΙΘΜΟΥ ΕΙΣΑΚΤΕΩΝ	
2009-2010	170
2010-2011	170
2011-2012	200
2012-2013	200

Αξιοσημείωτη, επίσης, παρουσιάζεται από το 2004-05, ακαδημαϊκό έτος έναρξης του ΠΜΣ στο Τμήμα Νηπιαγωγών, η αύξηση του αριθμού των μεταπτυχιακών φοιτητών και των υποψήφιων διδασκτόρων. Ο αριθμός τους περίπου τετραπλασιάζεται, καθώς συνυπολογίζονται οι μεταπτυχιακοί φοιτητές των τεσσάρων εξαμήνων και όσοι, μετά το πέρας των δύο πρώτων χρόνων, εκπονούν τη διπλωματική τους εργασία.

¹² Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας (2008). *Στρατηγικός Σχεδιασμός 2008-2012*, Κοζάνη: ΠΔΜ.

ΠΙΝΑΚΑΣ 1.15 ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟΙ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ΠΤΝ (2002-2008)		
	ΜΕΤΑΠΤ. ΦΟΙΤΗΤΕΣ	ΥΠ. ΔΙΔΑΚΤΟΡΕΣ
2002-03		11
2003-04		11
2004-05	26	13
2005-06	52	20
2006-07	79	22
2007-08	96	28

Η κατάσταση του Διοικητικού Προσωπικού φαίνεται στον ακόλουθο πίνακα:

ΠΙΝΑΚΑΣ 1.16 ΤΟ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ ΤΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ	
Μόνιμο	ΙΔΑΧ
2	1

1.1.1.3. Τμήμα Βαλκανικών Σπουδών

Τα δεδομένα που αναφέρονται στο ανθρώπινο δυναμικό του Τμήματος Βαλκανικών Σπουδών παρουσιάζουν ουσιαστικές διαφοροποιήσεις σε σχέση με την εικόνα των Παιδαγωγικών Τμημάτων της Φλώρινας.

Η αύξηση κατά 50% του ΔΕΠ του Τμήματος στα τελευταία χρόνια συνοδεύτηκε, όπως είναι αναμενόμενο, από το σταδιακό περιορισμό του έκτακτου Διδακτικού Προσωπικού¹³.

¹³ Εθνική Στατιστική Υπηρεσία Ελλάδος, Κοινωνικές Στατιστικές, διαθέσιμο στο: <http://www.statistics.gr/StatMenu.asp>

ΠΙΝΑΚΑΣ 1.17 ΕΞΕΛΙΞΗ ΔΙΔΑΚΤΙΚΟΥ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ ΤΒΣ (2002-2008)				
	ΣΥΝΟΛΟ ΔΕΠ	ΕΚΤΑΚΤΟ ΔΙΔ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ	ΛΟΙΠΟ ΔΙΔ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ	ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ
2002-03	10	19	0	29
2003-04	10	19	7	36
2004-05	13	16	5	34
2005-06	12	10	3	25
2006-07	15	10	4	29
2007-08	15	7	4	26

Ωστόσο, η αύξηση αυτή δε συνοδεύτηκε από την πλήρωση όλων των βαθμίδων, όπως φαίνεται στον επόμενο πίνακα.

ΠΙΝΑΚΑΣ 1.18 ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΜΕΛΩΝ ΔΕΠ ΤΒΣ ΣΕ ΒΑΘΜΙΔΕΣ (2007-2008)				
	ΚΑΘΗΓΗΤΕΣ	ΑΝΑΠΛ. ΚΑΘΗΓΗΤΕΣ	ΕΠΙΚ. ΚΑΘΗΓΗΤΕΣ	ΛΕΚΤΟΡΕΣ
2007-08	0	2	7	6

Παράλληλα, αναμένεται η ολοκλήρωση της διαδικασίας εκλογής 4 λεκτόρων- βρίσκεται σε εξέλιξη, έχουν προσδιοριστεί τα γνωστικά αντικείμενα 3 θέσεων στη βαθμίδα του λέκτορα στο πλαίσιο του ετήσιου προγραμματισμού καθώς και τα γνωστικά αντικείμενα 2 θέσεων στη βαθμίδα επικούρου ή λέκτορα από αναπομπή¹⁴.

Η κατάσταση του Διοικητικού Προσωπικού φαίνεται στον ακόλουθο πίνακα:

ΠΙΝΑΚΑΣ 1.19. ΤΟ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ ΤΟΥ ΤΒΣ	
Μόνιμο	ΙΔΑΧ
0	4

¹⁴ Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας (2008). *Στρατηγικός Σχεδιασμός 2008-2012*, Κοζάνη: ΠΔΜ.

Ο αριθμός των εγγεγραμμένων στα κανονικά εξάμηνα, των εισακτέων και των εγγεγραμμένων στο Α' Εξάμηνο φοιτητών, με μικρές αυξομειώσεις, παρουσιάζεται σταθεροποιούμενος στα τελευταία χρόνια. Αντίθετα, ραγδαία αύξηση σημειώνει ο αριθμός των φοιτητών που φοιτούν πέραν των κανονικών εξαμήνων.

ΠΙΝΑΚΑΣ 1.20 ΦΟΙΤΗΤΙΚΟΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ ΤΒΣ (2002-2008) ¹⁵				
	ΦΟΙΤΗΤΕΣ	ΕΙΣΑΚΤΕΟΙ	ΕΓΓΕΓΡΑΜΜΕΝΟΙ ΣΤΟ Α ΕΞΑΜΗΝΟ	ΠΕΡΑΝ ΚΑΝΟΝΙΚΩΝ ΕΞΑΜΗΝΩΝ
2002-03	515	135	144	31
2003-04	558	130	142	23
2004-05	546	130	134	44
2005-06	536	140	151	133
2006-07	522	140	141	140
2007-08	519	140	141	181

Μεταξύ των φοιτητών αυτών, το ακαδημαϊκό έτος 2007-08 συγκαταλέγονταν και 43 αλλοδαποί φοιτητές, οι οποίοι κατανέμονται ως εξής:

ΑΛΒΑΝΙΑ	ΑΡΜΕΝΙΑ	ΓΕΩΡΓΙΑ	ΚΥΠΡΟΣ	ΣΕΡΒΙΑ	ΠΓΔΜ
18	1	1	20	1	1

Ένα σημαντικό ποιοτικό χαρακτηριστικό, ωστόσο, είναι ότι, μεταξύ των 155 επιτυχόντων στο Τμήμα στη διαδικασία των εισαγωγικών εξετάσεων, 11 το είχαν ως πρώτη προτίμηση, 6 ως δεύτερη, 12 ως τρίτη, κ.ο.κ. Επομένως, μια σημαντική μερίδα των φοιτητών εμφανίζεται να επιλέγει συνειδητά το Τμήμα (μάλιστα ποσοστιαία τα πράγματα εμφανίζονται πολύ καλύτερα από ό,τι στο Τμήμα Νηπιαγωγών).

¹⁵ Οι πίνακες που αναφέρονται στο φοιτητικό πληθυσμό συγκροτήθηκαν με βάση τα στοιχεία Έναρξης των Ακαδημαϊκών Ετών, όπως αναγράφονται στα στατιστικά δελτία που απέστειλε το ΤΒΣ στην ΕΣΥΕ τα χρόνια αυτά.

ΠΙΝΑΚΑΣ 1.21 ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΠΙΤΥΧΟΝΤΩΝ 2008-09 ΠΟΥ ΔΗΛΩΣΑΝ ΤΟ ΤΒΣ ΩΣ ¹⁶							
1η προ- τίμηση	2η προ- τίμηση	3η προ- τίμηση	4η προ- τίμηση	5η προ- τίμηση	6η προ- τίμηση	άλλη σειρά προτίμησης	Συνολικός Αριθμός Επιτυχόντων
11	6	12	6	10	6	104	155

Σε παρόμοια συμπεράσματα οδηγεί και η συγκριτική παράθεση των εισαγωγικών βάσεων του Τμήματος στα τελευταία χρόνια (2005-06: 10.703, 2006-07: 10.994, 2007-08: 12.355, 2008-09: 12068).

Η πρόταση του Τμήματος για τον αριθμό εισακτέων στα προσεχή έτη έχει ως εξής¹⁷:

ΠΙΝΑΚΑΣ 1.22 ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΙ- ΣΑΚΤΕΩΝ (2009-10 ΕΩΣ 2012-13)	
2009-2010	80
2010-2011	80
2011-2012	100
2012-2013	100

Στον πίνακα που ακολουθεί φαίνονται οι απόφοιτοι του Τμήματος κατά τα προηγούμενα έτη:

ΠΙΝΑΚΑΣ 1.23 ΑΠΟΦΟΙΤΟΙ ΤΒΣ (2003-04 ΕΩΣ 2007-08)	
2007-2008	134
2006-2007	103
2005-2006	99
2004-2005	101
2003-2004	87

¹⁶ ΥΠΕΠΘ (2008). Κατάσταση Επιτυχόντων 90% Έτους 2008 κατά σειρά προτίμησης, Δ/ση Οργάνωσης & Διεξαγωγής Εξετάσεων

¹⁷ Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας (2008). Στρατηγικός Σχεδιασμός 2008-2012, Κοζάνη: ΠΔΜ

Στο ΠΜΣ του ΤΒΣ, που προσφέρεται από το ακαδημαϊκό έτος 2004-05, ήταν εγγεγραμμένοι στο ακαδημαϊκό έτος 2007-08 39 μεταπτυχιακοί φοιτητές και 7 υποψήφιοι διδάκτορες.

ΠΙΝΑΚΑΣ 1.24 ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟΙ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ΤΒΣ (2002-2008)		
	ΜΕΤΑΠΤ. ΦΟΙΤΗΤΕΣ	ΥΠ. ΔΙΔΑΚΤΟΡΕΣ
2002-03		4
2003-04		4
2004-05	10	5
2005-06	25	4
2006-07	37	6
2007-08	39	7

1.1.1.4 Τμήμα Εικαστικών και Εφαρμοσμένων Τεχνών

Στο πλαίσιο του στρατηγικού σχεδιασμού ανάπτυξης του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας ιδρύθηκε με το Π.Δ.181/2006 το Τμήμα Εικαστικών και Εφαρμοσμένων Τεχνών με έδρα την πόλη της Φλώρινας, που άρχισε τη λειτουργία του στο ακαδημαϊκό έτος 2006-07 με 86 εγγεγραμμένους φοιτητές. Στο επόμενο ακαδημαϊκό έτος ο αριθμός των εγγεγραμμένων φοιτητών έφτασε στους 179, καθώς προστέθηκαν ακόμη 93.

ΠΙΝΑΚΑΣ 1.25 ΦΟΙΤΗΤΙΚΟΣ ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ (2006-2007 & 2007-2008)		
	ΦΟΙΤΗΤΕΣ	ΕΓΓΕΓΡΑΜΜΕΝΟΙ ΣΤΟ Α ΕΞΑΜΗΝΟ
2006-07	86	86
2007-08	179	93

Η διαδικασία εισαγωγής των φοιτητών έχει ιδιαίτερα χαρακτηριστικά, καθώς το ίδιο το Τμήμα διοργανώνει εισιτήριες εξετάσεις, προκειμένου να καλυφθούν οι θέσεις των εισακτέων. Ο προτεινόμενος αριθμός των εισακτέων στα προσεχή ακαδημαϊκά έτη έχει ως εξής¹⁸:

¹⁸ όπ.π.

ΠΙΝΑΚΑΣ 1.26 ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΙΣΑΚΤΕΩΝ (2009-10 ΕΩΣ 2012-13)	
2009-2010	100
2010-2011	100
2011-2012	100
2012-2013	100

Αξιοσημείωτη είναι και η παντελής έλλειψη ΔΕΠ του Τμήματος, καθώς η διαδικασία πλήρωσης των θέσεων αυτών βρίσκεται ακόμη σε εξέλιξη. Κατά συνέπεια, το Τμήμα στηρίζεται κυρίως στο έκτακτο Διδακτικό Προσωπικό και σε μέλη ΔΕΠ άλλων Τμημάτων που δίδασκαν στο Τμήμα κατά το πρώτο έτος λειτουργίας του.

ΠΙΝΑΚΑΣ 1.27 ΔΙΔΑΚΤΙΚΟ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ (2006-2007 & 2007-2008) ¹⁹				
	ΣΥΝΟΛΟ ΔΕΠ	ΕΚΤΑΚΤΟ ΔΙΔΑΚΤΙΚΟ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ	ΛΟΙΠΟ ΔΙΔΑΚΤΙΚΟ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ	ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ
2006-07	0	10	7	17
2007-08	0	25	0	25

Υπάρχουν, ωστόσο, σε εξέλιξη προκηρύξεις για 6 μέλη ΔΕΠ, 3 μέλη ΕΕΔΙΠ και 2 θέσεις ΕΤΕΠ. Ο προγραμματισμός θέσεων για την επόμενη τετραετία έχει ως εξής²⁰:

ΠΙΝΑΚΑΣ 1.28 ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΣ ΠΡΟΣΛΗΨΗΣ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ				
	2008-2009	2009-2010	2010-2011	2011-2012
ΜΕΛΗ ΔΕΠ	4	4	3	3
ΕΕΔΙΠ	3	2	2	2
ΕΤΕΠ	1	1	1	1

¹⁹ Εθνική Στατιστική Υπηρεσία Ελλάδος, Κοινωνικές Στατιστικές, διαθέσιμο στο: <http://www.statistics.gr/StatMenu.asp>

²⁰ Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας (2008). *Στρατηγικός Σχεδιασμός 2008-2012*, Κοζάνη: ΠΔΜ

1.1.1.5. Το ανθρώπινο δυναμικό των Τμημάτων ΑΕΙ στο Νομό Φλώρινας με μια ματιά

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΡΕΧΟΝΤΟΣ ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟΥ ΕΤΟΥΣ					
Τμήμα	Έναρξη Λειτουργίας	Εισακτέοι 08-09	Εγγεγραμμένοι 1 ^{ου} έτους 08-09*	Σύνολο Εγγεγραμμένων	Πτυχιούχοι 07-08
Δημοτικής Εκπαίδευσης	1989-90	190	204	544	92
Νηπιαγωγών	1993-94	170	189	518	89
Βαλκανικών Σπουδών	1999-00	170	171	730	134
Εικαστικών και Εφαρμοσμένων Τεχνών	2006-07	100	124	203	0

ΔΙΔΑΚΤΙΚΟ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ ΣΤΑ ΤΜΗΜΑΤΑ Α.Ε.Ι (2002-2008)						
	2002-3	2003-04	2004-05	2005-06	2006-07	2007-08
ΜΟΝΙΜΟ	38	38	43	43	51	53
ΕΚΤΑΚΤΟΙ	35	38	42	38	53	52
ΛΟΙΠΟ	8	15	13	13	18	18
ΣΥΝΟΛΟ	81	91	98	94	122	123

ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ - ΒΟΗΘΗΤΙΚΟ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟ					
	ΠΤΔΕ	ΠΤΝ	ΤΒΣ	ΚΕΦΤ	ΣΥΝΟΛΟ
2007-08	4	3	4	2	13

ΦΟΙΤΗΤΕΣ ΕΓΓΕΓΡΑΜΜΕΝΟΙ ΣΤΑ ΚΑΝΟΝΙΚΑ ΕΞΑΜΗΝΑ					
	ΠΤΔΕ	ΠΤΝ	ΤΒΣ	ΚΕΦΤ	ΣΥΝΟΛΟ
2002-03	295	271	515		1081
2003-04	371	327	558		1256
2004-05	338	308	546		1192
2005-06	410	351	536		1297
2006-07	459	386	522	86	1453
2007-08	508	471	519	179	1677

ΦΟΙΤΗΤΕΣ ΠΕΡΑΝ ΤΩΝ ΚΑΝΟΝΙΚΩΝ ΕΞΑΜΗΝΩΝ					
	ΠΤΔΕ	ΠΤΝ	ΤΒΣ	ΚΕΦΤ	ΣΥΝΟΛΟ
2002-03	20	4	31	-	55
2003-04	21	4	23	-	48
2004-05	11	1	44	-	56
2005-06	16	12	133	-	161
2006-07	20	33	140	-	193
2007-08	24	25	181	-	230

ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟΙ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ΤΜΗΜΑΤΩΝ Α.Ε.Ι (2002-2008)							
	ΠΤΔΕ		ΠΤΝ		ΤΒΣ		ΣΥΝΟΛΟ
	ΜΕΤΑΠΤ	ΔΙΔΑΚΤ	ΜΕΤΑΠΤ	ΔΙΔΑΚΤ	ΜΕΤΑΠΤ	ΔΙΔΑΚΤ	
2002-03	76	20	0	11	0	4	111
2003-04	105	34	0	11	0	4	154
2004-05	82	15	26	13	10	5	151
2005-06	172	45	52	20	25	4	318
2006-07	145	26	79	22	36	6	314
2007-08	125	20	96	28	39	7	315

ΣΥΝΟΛΟ ΦΟΙΤΗΤΩΝ ΤΜΗΜΑΤΩΝ ΑΕΙ ΦΛΩΡΙΝΑΣ (2002-2008)				
	ΚΑΝΟΝΙΚΩΝ ΕΞΑΜ	ΠΕΡΑΝ ΤΩΝ ΚΑΝΟΝΙΚΩΝ	ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟΙ	ΣΥΝΟΛΟ
2002-03	1081	55	111	1247
2003-04	1256	48	154	1458
2004-05	1192	56	151	1399
2005-06	1297	161	318	1776
2006-07	1453	193	314	1960
2007-08	1677	230	315	2222

1.1.2. Ανώτατη Τεχνολογική Εκπαίδευση

Τα 3 Τμήματα του Παραρτήματος του ΤΕΙ Δυτικής Μακεδονίας που βρίσκονται στη Φλώρινα συνιστούν τη Σχολή Τεχνολογίας Γεωπονίας (ΣΤΕΓ). Τμήματα αντίστοιχα των Φυτικής και Ζωικής Παραγωγής λειτουργούν και σε άλλα ΤΕΙ της χώρας. Αντίθετα, το Τμήμα Εμπορίας και Ποιοτικού Ελέγχου Αγροτικών Προϊόντων είναι μοναδικό και δεν απαντάται σε άλλα ΤΕΙ.

ΠΙΝΑΚΑΣ 1.29 ΣΧΟΛΕΣ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ ΓΕΩΠΟΝΙΑΣ ΣΤΑ ΤΕΙ ΤΗΣ ΧΩΡΑΣ														
ΤΜΗΜΑΤΑ ΤΕΙ	ΤΕΙ ΑΘΗΝΑΣ	ΤΕΙ ΠΕΙΡΑΙΑ	ΤΕΙ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ	ΤΕΙ ΔΥΤ. ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ (ΠΑΡ. ΦΛΩΡΙΝΑΣ)	ΤΕΙ ΣΕΡΡΩΝ	ΤΕΙ ΚΑΒΑΛΑΣ	ΤΕΙ ΛΑΡΙΣΑΣ	ΤΕΙ ΛΑΜΙΑΣ	ΤΕΙ ΧΑΛΚΙΔΑΣ	ΤΕΙ ΗΠΕΙΡΟΥ	ΤΕΙ ΜΕΣΣΟΛΟΓΓΙΟΥ	ΤΕΙ ΠΑΤΡΑΣ	ΤΕΙ ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ	ΤΕΙ ΚΡΗΤΗΣ
ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑ ΓΕΩΠΟΝΙΑΣ														
Φυτικής Παραγωγής														
Ζωικής Παραγωγής														
Εμπορίας και Ποιοτικού Ελέγχου Αγροτικών Προϊόντων														
Πηγή: ΥΠΕΠΘ														

Ορόσημο στη λειτουργία των Τμημάτων ΤΕΙ της Φλώρινας αποδεικνύεται το σχολικό έτος 2006-07, όταν η εισαγωγή υποψηφίων σε Τμήματα Πανεπιστημίων ή ΤΕΙ καθίσταται δυνατή μόνο σε όσους έχουν βαθμό πρόσβασης ίσο ή μεγαλύτερο του 10 και τουλάχιστον το μισό του μέγιστου αριθμού μορίων ή, εναλλακτικά, τουλάχιστον μια από τις παραπάνω δύο προϋποθέσεις. Η θέσπιση της «βάσης του 10» συντελεί σε μια κατακόρυφη πτώση του αριθμού των επιτυχόντων στα Τμήματα της Φλώρινας, γεγονός που προοιωνίζει ούτως ή άλλως ο μεγάλος αριθμός των εγγεγραμμένων των προηγούμενων ετών, των οποίων η βαθμολογία δεν εξασφάλιζε τις προϋποθέσεις που θέσπιζε η καινούργια νομοθεσία. Είναι αποκαλυπτική η απλή παράθεση των στοιχείων που αναφέρονται στους εισακτέους και τους εγγεγραμμένους φοιτητές στα έτη 2005-06 και 2008-09.

Τμήμα	Εισακτέ- οι 05	Εγγεγραμμέ- νοι στο Α' έτος	Εγγεγραμμένοι κάτω από τη βάση	Πτυ- χιούχοι 04-05
Εμπορίας και Ποιοτικού Ελέγ- χου Αγροτικών Τροφίμων	265	244	231	57
Ζωικής Παραγωγής	340	289	283	33
Φυτικής Παραγωγής	360	310	311	52
ΣΥΝΟΛΟ	965	843	825	142
	Εισακτέ- οι 08	Εγγεγραμμέ- νοι στο Α' έτος	Πτυχιούχοι 07-08	
Εμπορίας και Ποιοτικού Ελέγ- χου Αγροτικών Τροφίμων	350	37	350	
Ζωικής Παραγωγής	400	40	61	
Φυτικής Παραγωγής	450	45	42	
ΣΥΝΟΛΟ	1200	122	453	

Η συντριπτική πλειοψηφία των επιτυχόντων των Τμημάτων αυτών προέρχεται από αποφοίτους Λυκείου παλιότερων ετών που εισάγονται στο Τμήμα σε ποσοστό 10% των εισακτέων χωρίς να συμμετάσχουν εκ νέου σε εισαγωγικές εξετάσεις. Αντίθετα, ο αριθμός των υποψήφιων που παίρνουν μέρος στις εισαγωγικές εξετάσεις και επιτυγχάνουν την εγγραφή τους σε κάποιο από τα Τμήματα είναι απογοητευτικός (2 άτομα για το έτος 2008-09 και 23 άτομα για το 2007-08)²¹.

²¹ ΥΠΕΠΘ (2008). *Θέσεις επιτυχόντων 2008 (90%) στα ΑΕΙ και ΤΕΙ της χώρας, Δ/νση Οργάνωσης & Διεξαγωγής Εξετάσεων.*

ΤΜΗΜΑΤΑ	ΣΥΝΟΛΟ
Εμπορίας και Ποιοτικού Ελέγχου Αγροτικών Προϊόντων 90%	2
Εμπορίας και Ποιοτικού Ελέγχου Αγροτικών Προϊόντων 10%	35
Ζωικής Παραγωγής 90%	0
Ζωικής Παραγωγής 10%	40
Φυτικής Παραγωγής 90%	0
Φυτικής Παραγωγής 10%	45

Πάντως η ομάδα αυτή των παλιών αποφοίτων Λυκείων (10%) που πέτυχε την εισαγωγή της –η οποία πολλές φορές επανακάμπτει στη φοιτητική ιδιότητα με αποκλειστικό κίνητρο να αξιοποιήσει τα σχετικά προνόμια- φέρεται σε κάποιο ποσοστό να έχει υψηλά στις προτιμήσεις της τα Τμήματα της Φλώρινας²².

ΤΜΗΜΑΤΑ	1η	2η	3η	4η	5η	6η	ΥΠΟΛ	ΣΥΝ
Εμπορίας και Ποιοτικού Ελέγχου Αγροτικών Προϊόντων 90%	1		1	1		2	3	8
Εμπορίας και Ποιοτικού Ελέγχου Αγροτικών Προϊόντων 10%	5	1	5		3		21	35
Ζωικής Παραγωγής 90%			1				2	3
Ζωικής Παραγωγής 10%	1		5	3		1	30	40
Φυτικής Παραγωγής 90%		1					11	12
Φυτικής Παραγωγής 10%	5	4	1		2	3	27	42

Γεγονός είναι ότι μετά την ψήφιση της νομοθετικής ρύθμισης που θέσπιζε τη βάση εισαγωγής αποκαλύφθηκε η απροθυμία της συντριπτικής πλειοψηφίας των υποψήφιων φοιτητών να επιλέξουν τα Τμήματα των ΤΕΙ της Φλώρινας. Φαίνεται, άλλωστε γενικότερα, πως τόσο η φοιτητική κουλτούρα, που είναι συμβατή με τα μεγάλα αστικά κέντρα, όσο και η στάση των φοιτητών στα προσφερόμενα

²² ΥΠΕΠΘ (2008). Κατάσταση Επιτυχόντων 90% Έτους 2008 κατά σειρά προτίμησης, Δ/νση Οργάνωσης & Διεξαγωγής Εξετάσεων, και ΥΠΕΠΘ (2008). Κατάσταση Επιτυχόντων 10% Έτους 2008 κατά σειρά προτίμησης, Δ/νση Οργάνωσης & Διεξαγωγής Εξετάσεων

αντικείμενα σπουδών των Σχολών Τεχνολογίας Γεωπονίας πανελλήνια συμβάλλουν προοπτικά στη συρρίκνωση του φοιτητικού πληθυσμού των Τμημάτων ΤΕΙ της Φλώρινας²³.

Παραδόξως, η προφανής έλλειψη ζήτησης συνοδεύτηκε από αύξηση της προσφοράς των θέσεων, μέσω της αύξησης των εισακτέων. Το ΥΠΕΠΘ, μάλιστα, ορίζει τον αριθμό των εισακτέων στο ΤΕΙ Δυτικής Μακεδονίας, συνολικά, κατά 20% μεγαλύτερο από τις σχετικές προτάσεις του ΤΕΙ.

ΤΜΗΜΑΤΑ	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Εμπορίας και Ποιοτικού Ελέγχου Αγροτικών Προϊόντων	200	280	280	280	265	265	265	330	350	350
Ζωικής Παραγωγής	310	370	370	360	340	340	340	400	400	400
Φυτικής Παραγωγής	300	360	360	360	360	360	360	420	420	450
ΣΥΝΟΛΟ	810	1010	1010	1000	965	965	965	1150	1170	1200

Ωστόσο, το προσεχές ακαδημαϊκό έτος 2009 – 2010 ο προβλεπόμενος αριθμός εισακτέων ανέρχεται σε 850 (βλ. ΦΕΚ 636Β', Απρίλιος 2009), μειωμένος κατά 12% σε σχέση με την ακαδημαϊκή διετία 2004 – 2006 και κατά 26% σε σχέση με την ακαδημαϊκή διετία 2006 – 2008

Ειδικότερα, τα δεδομένα που προσδιορίζουν την εξέλιξη του ανθρώπινου δυναμικού σε καθένα από τα 3 Τμήματα έχουν ως εξής:

1.1.2.1. Το προσωπικό της Σχολής Τεχνολογίας Γεωπονίας

Το Παράρτημα της Φλώρινας της Σχολής Τεχνολογίας Γεωπονίας (Σ.ΤΕ.Γ.) του ΤΕΙ Δυτικής Μακεδονίας στελεχώνεται από 26 τακτικούς καθηγητές διαφόρων ειδικοτήτων, οι περισσότεροι εκ των οποίων είναι Γεωπόνοι και κάτοχοι Διδακτορικών Διπλωμάτων. Αναλυτικά, τα στοιχεία αναφορικά με τη βαθμίδα, την ειδικότητα και τους Μεταπτυχιακούς τίτλους σπουδών του τακτικού προσωπικού ανά Τμήμα παρατίθενται στον ακόλουθο Πίνακα:

²³ Μπέτσας, Γ. (2007) «Αποτύπωση της Εκπαιδευτικής Πραγματικότητας στο Νομό Φλώρινας», στο: Κολιόπουλος, Ι. – Μιχαηλίδης, Ι. (επιμ.) *Φλώρινα: Πύλη των Βαλκανίων*, Θεσσαλονίκη: Εταιρεία Μακεδονικών Σπουδών, σσ.251-338.

²⁴ ΥΠΕΠΘ (2008). *Πίνακας εξέλιξης αριθμού εισακτέων στα ΤΕΙ τα έτη 1999 έως*, Δ/νση Οργάνωσης & Διεξαγωγής Εξετάσεων.

ΠΙΝΑΚΑΣ 1.34 ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΑΚΤΙΚΟΥ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ ΤΟΥ ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΟΣ ΦΛΩΡΙΝΑΣ ΤΗΣ ΣΧΟΛΗΣ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ ΓΕΩΠΟΝΙΑΣ (Σ.ΤΕ.Γ.) ΤΟΥ ΤΕΙ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ			
ΤΜΗΜΑ ΦΥΤΙΚΗΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ			
Α/Α	ΒΑΘΜΙΔΑ	ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑ	ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟΙ ΤΙΤΛΟΙ
1	Επίκουρος Καθηγητής	Γεωπόνος	
2	Καθηγητής	Γεωπόνος	Διδακτορικό Δίπλωμα
3	Επίκουρος Καθηγητής	Γεωπόνος	Μεταπτυχιακό Δίπλωμα
4	Επίκουρη Καθηγήτρια	Γεωπόνος	Διδακτορικό Δίπλωμα
5	Επίκουρος Καθηγητής	Γεωπόνος	Διδακτορικό Δίπλωμα
6	Επίκουρος Καθηγητής	Τεχνολόγος Γεωπονίας – Φυτικής Παραγωγής	Διδακτορικό Δίπλωμα
7	Καθηγητής	Γεωπόνος	Διδακτορικό Δίπλωμα
8	Επίκουρος Καθηγητής	Γεωπόνος	Μεταπτυχιακό Δίπλωμα
9	Καθηγητής	Χημικός	Διδακτορικό Δίπλωμα
ΤΜΗΜΑ ΖΩΙΚΗΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ			
Α/Α	ΒΑΘΜΙΔΑ	ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑ	ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟΙ ΤΙΤΛΟΙ
1	Καθηγητής Εφαρμογών	Τεχνολόγος Γεωπονίας	Μεταπτυχιακό Δίπλωμα
2	Καθηγητής Εφαρμογών	Πληροφορικός	
3	Αναπληρωτής Καθηγητής	Γεωπόνος	Διδακτορικό Δίπλωμα
4	Καθηγητής	Γεωπόνος	Διδακτορικό Δίπλωμα
5	Καθηγητής	Γεωπόνος	Διδακτορικό Δίπλωμα
6	Καθηγητής	Γεωπόνος	Διδακτορικό Δίπλωμα
7	Επίκουρος Καθηγητής	Γεωπόνος	Μεταπτυχιακό Δίπλωμα
8	Καθηγητής	Γεωπόνος	Διδακτορικό Δίπλωμα
ΤΜΗΜΑ ΕΜΠΟΡΙΑΣ & ΠΟΙΟΤΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ ΑΓΡΟΤΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ			
Α/Α	ΒΑΘΜΙΔΑ	ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΑ	ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟΙ ΤΙΤΛΟΙ
1	Καθηγητής Εφαρμογών	Οικονομολόγος	Μεταπτυχιακό Δίπλωμα
2	Καθηγητής Εφαρμογών	Τεχνολόγος Ηλεκτρολόγος	
3	Επίκουρος Καθηγητής	Οικονομολόγος	Διδακτορικό Δίπλωμα
4	Επίκουρη Καθηγήτρια	Βιολόγος	Διδακτορικό Δίπλωμα

5	Αναπληρωτής Καθηγητής	Χημικός	Διδακτορικό Δίπλωμα
6	Καθηγητής Εφαρμογών	Τεχνολόγος Λογιστικής	
7	Αναπληρωτής Καθηγητής	Γεωπόνος	Διδακτορικό Δίπλωμα
8	Καθηγητής Εφαρμογών	Γεωπόνος	Διδακτορικό Δίπλωμα
9	Επίκουρος Καθηγητής	Οικονομολόγος	Διδακτορικό Δίπλωμα

Πηγή: Διεύθυνση Διοικητικού / Τμήμα Προσωπικού ΤΕΙ Δυτικής Μακεδονίας, Μάρτιος 2009

Σύμφωνα με τα παραπάνω, ο αριθμός και η συνολική αναλογία του μόνιμου εκπαιδευτικού προσωπικού της Σ.Τ.Ε.Γ. ανά βαθμίδα είναι η εξής:

- Καθηγητές: 7 (27%)
- Αναπληρωτές Καθηγητές: 3 (11,5%)
- Επίκουροι Καθηγητές: 10 (38,5%)
- Καθηγητές Εφαρμογών: 6 (23%)

Ο βαθμός κάλυψης των προβλεπόμενων οργανικών θέσεων συνολικά για τη Σχολή Τεχνολογίας Γεωπονίας (Σ.Τ.Ε.Γ.) ΤΕΙ Δυτικής Μακεδονίας ανέρχεται στο 52%, ενώ ανά Τμήμα είναι ο ακόλουθος:

ΠΙΝΑΚΑΣ 1.35 ΒΑΘΜΟΣ ΚΑΛΥΨΗΣ ΤΩΝ ΠΡΟΒΛΕΠΟΜΕΝΩΝ ΟΡΓΑΝΙΚΩΝ ΘΕΣΕΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΥ ΤΩΝ ΤΜΗΜΑΤΩΝ ΤΗΣ ΣΧΟΛΗΣ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ ΓΕΩΠΟΝΙΑΣ (Σ.Τ.Ε.Γ.) ΤΕΙ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ			
ΤΜΗΜΑ	ΠΡΟΒΛΕΠΟΜΕΝΕΣ ΘΕΣΕΙΣ	ΚΑΛΥΜΜΕΝΕΣ ΘΕΣΕΙΣ	ΠΟΣΟΣΤΟ (%) ΚΑΛΥΨΗΣ
Φυτικής Παραγωγής	15	9	60
Ζωικής Παραγωγής	19	8	42
Εμπορίας & Ποιοτικού Ελέγχου Αγροτικών Προϊόντων	16	9	56
Σύνολο	50	26	52

Πηγή: Διεύθυνση Διοικητικού / Τμήμα Προσωπικού ΤΕΙ Δυτικής Μακεδονίας, Μάρτιος 2009

Το μόνιμο διοικητικό και υποστηρικτικό προσωπικό της Σ.Τ.Ε.Γ. απαριθμεί 21 υπαλλήλους, ο επιμερισμός των οποίων στις εκπαιδευτικές βαθμίδες είναι ο ακόλουθος:

- 3 Πανεπιστημιακής Εκπαίδευσης (ΠΕ)
- 4 Τεχνολογικής Εκπαίδευσης (ΤΕ)
- 8 Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης (ΔΕ)
- 6 Υποχρεωτικής Εκπαίδευσης (ΥΕ)

Συγκεντρωτικά, σε σύνολο 47 μόνιμων εργαζόμενων, το εκπαιδευτικό δυναμικό του Παραρτήματος Φλώρινας αντιστοιχεί στο 55%.

1.1.2.2. Ο φοιτητικός πληθυσμός της ΣΤΕΓ

Αναφορικά με τους φοιτούντες στη Σ.Τ.Ε.Γ., παρατίθενται στη συνέχεια συγκεντρωτικά στοιχεία για το σύνολο της Σχολής καθώς και ανά Τμήμα κατά την πενταετία 2004 – 2008 αναφορικά με τον αριθμό των:

- εισακτέων
- εγγραφέντων στο Α' εξάμηνο
- εγγεγραμμένων
- των αποφοίτων

Ειδικότερα και για το σύνολο της Σ.Τ.Ε.Γ.:

Πίνακας 1.36. Συγκεντρωτικά στοιχεία συνόλου φοιτούντων στη Σχολή Τεχνολογίας Γεωπονίας (Σ.Τ.Ε.Γ.) του ΤΕΙ Δυτικής Μακεδονίας κατά την πενταετία 2004 – 2008

ΣΧΟΛΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ ΓΕΩΠΟΝΙΑΣ				
	2004-2005	2005-2006	2006-2007	2007-2008
ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΙΣΑΚΤΕΩΝ	965	965	1150	1170
ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΓΓΡΑΦΕΝΤΩΝ ΣΤΟ Α' ΕΞΑΜΗΝΟ	828	843	91	131
ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΓΓΕΓΡΑΜΜΕΝΩΝ ΦΟΙΤΗΤΩΝ	3566	3812	3625	3577
ΑΡΙΘΜΟΣ ΑΠΟΦΟΙΤΩΝ	142	150	193	453
Πηγή: Γραμματεία Προέδρου Τ.Ε.Ι. Δ. Μακεδονίας, Μάιος 2009				

Σύμφωνα με τον παραπάνω πίνακα προκύπτουν τα εξής:

- Ο αριθμός των εγγραφέντων στο Α' εξάμηνο έχει σημειώσει τεράστια μείωση, ως αποτέλεσμα της θέσπισης της βάσης του 10 στη συνολική βαθμολόγηση των υποψηφίων για την εισαγωγή στην τριτοβάθμια εκπαίδευση. Χαρακτηριστικά αναφέρεται ότι κατά το πρώτο ακαδημαϊκό έτος εφαρμογής της παραπάνω ρύθμισης (2006 – 2007) ο συγκεκριμένος δείκτης σημείωσε μείωση μέσης τάξης 90% σε σχέση με τα προηγούμενα δύο ακαδημαϊκά έτη. Η συγκεκριμένη μείωση ήταν μικρότερη την επόμενη χρονιά (2007 – 2008) αλλά και πάλι ιδιαίτερα υψηλή, καθώς ανήλθε στο 84-85%, με το συγκεκριμένο όμως δείκτη να καταγράφει αύξηση 44% συγκριτικά με την αμέσως προηγούμενη χρονιά.
- Η προηγούμενη διαχρονική εξέλιξη συσχετίζεται άμεσα με το βαθμό κάλυψης των προβλεπόμενων θέσεων φοιτητών στη Σ.Τ.Ε.Γ. Όπως προκύπτει, ο συγκεκριμένος δείκτης από τα επίπεδα του 86-87% της ακαδημαϊκής διετίας 2004 – 2006 κατέπεσε κάτω του 8% την επόμενη χρονιά και ανήλθε στο 11% περίπου την περίοδο 2007 – 2008.
- Αναφορικά με τους εγγεγραμμένους φοιτητές η μείωση των εγγραφών της χρονιάς 2006 – 2007 συνέτεινε μεν στη μείωση του συνολικού αριθμού των εγγεγραμμένων, αλλά δε διαφοροποίησε δραματικά τη συνολική πραγματικότητα καθώς το σχετικό νούμερο παρέμεινε στα προ διετίας επίπεδα, λόγω φυσικά των προϋπαρχόντων σπουδαστών της Σχολής από τα προηγούμενα έτη. Αντίστοιχα μικρή ήταν η μείωση των εγγεγραμμένων φοιτητών κατά την επόμενη χρονιά (2007 – 2008), διατηρώντας όμως τον σχετικό αριθμό σε σημαντικά επίπεδα (3577 εγγεγραμμένοι φοιτητές).
- Ο αριθμός των αποφοίτων βαίνει διαρκώς αυξανόμενος και μάλιστα υπερτριπλασιάστηκε από το 2004 μέχρι το 2008. Βέβαια, πρέπει να σημειωθεί ότι η σημαντική αύξηση της τελευταίας χρονιάς που εξετάζεται οφείλεται κύρια στο γεγονός της αύξησης του αριθμού των αποφοίτων του Τμήματος Εμπορίας & Ποιοτικού Ελέγχου Αγροτικών Προϊόντων (βλ. παρακάτω). Ως συνέπεια όσων προαναφέρθηκαν, ο λόγος εγγραφέντων προς αποφοίτους βαίνει διαρκώς μειούμενος, καθώς για τα τέσσερα ακαδημαϊκά έτη όπου παρατίθεται σχετική πληροφορία έχει μειωθεί κατά το εικοσαπλάσιο. Ο συγκεκριμένος δείκτης είναι ιδιαίτερα ζωτικός, αφού αποτυπώνει την κινητικότητα του φοιτητικού πληθυσμού και κατά συνέπεια υποδηλώνει τη φθίνουσα πληθυσμιακή πορεία μιας Σχολής αναφορικά με τους ενεργούς φοιτητές, εάν συνεχιστούν και στο άμεσο μέλλον οι ίδιοι ρυθμοί.

Αναλυτικά, τα παραπάνω στοιχεία σε επίπεδο επιμέρους Τμημάτων για τη Σ.Τ.Ε.Γ. έχουν ως εξής:

ΠΙΝΑΚΑΣ 1.37. ΣΥΓΚΕΝΤΡΩΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΦΟΙΤΟΥΝΤΩΝ ΣΤΑ ΤΜΗΜΑΤΑ ΤΗΣ ΣΧΟΛΗΣ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ ΓΕΩΠΟΝΙΑΣ (Σ.Τ.Ε.Γ.) ΤΟΥ ΤΕΙ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΠΕΝΤΑΕΤΙΑ 2004 – 2008				
ΤΜΗΜΑ ΦΥΤΙΚΗΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ				
	2004-2005	2005-2006	2006-2007	2007-2008
ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΙΣΑΚΤΕΩΝ	360	360	420	420
ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΓΓΡΑΦΕΝΤΩΝ ΣΤΟ Α΄ ΕΞΑΜΗΝΟ	320	310	41	43
ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΓΓΕΓΡΑΜΜΕΝΩΝ ΦΟΙΤΗΤΩΝ	1460	1600	1522	1528
ΑΡΙΘΜΟΣ ΑΠΟΦΟΙΤΩΝ	50	27	38	42
ΤΜΗΜΑ ΖΩΙΚΗΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ				
	2004-2005	2005-2006	2006-2007	2007-2008
ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΙΣΑΚΤΕΩΝ	340	340	400	400
ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΓΓΡΑΦΕΝΤΩΝ ΣΤΟ Α΄ ΕΞΑΜΗΝΟ	274	289	3	33
ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΓΓΕΓΡΑΜΜΕΝΩΝ ΦΟΙΤΗΤΩΝ	860	860	840	851
ΑΡΙΘΜΟΣ ΑΠΟΦΟΙΤΩΝ	35	34	47	61
ΤΜΗΜΑ ΕΜΠΟΡΙΑΣ & ΠΟΙΟΤΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ ΑΓΡΟΤΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ				
	2004-2005	2005-2006	2006-2007	2007-2008
ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΙΣΑΚΤΕΩΝ	265	265	330	350
ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΓΓΡΑΦΕΝΤΩΝ ΣΤΟ Α΄ ΕΞΑΜΗΝΟ	234	244	47	55
ΑΡΙΘΜΟΣ ΕΓΓΕΓΡΑΜΜΕΝΩΝ ΦΟΙΤΗΤΩΝ	1246	1352	1263	1198
ΑΡΙΘΜΟΣ ΑΠΟΦΟΙΤΩΝ	57	89	108	350

Πηγή: Γραμματεία Προέδρου Τ.Ε.Ι. Δ. Μακεδονίας, Μάιος 2009

Αξιολογώντας τα παραπάνω και αναλύοντάς τα ανά Τμήμα σημειώνονται τα ακόλουθα:

ΤΜΗΜΑ ΦΥΤΙΚΗΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ

- Ο αριθμός των εισακτέων σημείωσε αύξηση 16,6% κατ' έτος τη διετία 2006 – 2007 έναντι της προηγούμενης διετίας, φτάνοντας στα ανώτατα όρια του Τμήματος. Σύμφωνα όμως με την πρόβλεψη για το επερχόμενο ακαδημαϊκό έτος 2009 – 2010, ο αριθμός των 200 εισακτέων που προβλέπεται είναι υποδιπλάσιος του αντίστοιχου της διετίας 2006 – 2007 και μάλιστα ο μικρότερος έναντι των άλλων δύο Τμημάτων της Σ.Τ.Ε.Γ.
- Σημαντική είναι η μείωση του αριθμού των εγγεγραμμένων διαχρονικά.
- Στα ίδια πλαίσια, το ποσοστό κάλυψης του προβλεπόμενου αριθμού εισακτέων, σύμφωνα με τις πραγματοποιηθείσες εγγραφές από 86 – 87% για τη διετία 2006 – 2007, κυμάνθηκε μόλις στο 10% περίπου κατά την επόμενη διετία.
- Ο αριθμός των εγγεγραμμένων φοιτητών παραμένει υψηλός και μάλιστα αυξάνεται διαχρονικά με αποκορύφωμα τη χρονιά 2006 – 2007. Τονίζεται ότι το Τμήμα Φυτικής Παραγωγής αποτελεί το πολυπληθέστερο τμήμα της Σ.Τ.Ε.Γ., σύμφωνα με τα μητρώα των εγγεγραμμένων φοιτητών, με ποσοστό 47,5% περίπου.
- Ο αριθμός των αποφοίτων παρουσιάζει διακυμάνσεις κατά την εξεταζόμενη περίοδο παραμένοντας ο μικρότερος από τα Τμήματα της Σ.Τ.Ε.Γ., σημειώνοντας αύξηση κατά την τελευταία τριετία που όμως δεν μπορεί να αποδοθεί με ασφάλεια σε κάποιο συγκεκριμένο λόγο. Παρόλα αυτά, ο λόγος εγγραφέντων προς αποφοίτους από 6 προς 1 ανέρχεται πλέον σχεδόν στο 1 προς 1, τονίζοντας τη χαμηλή κινητικότητα φοιτητών και κατά συνέπεια τον κίνδυνο περαιτέρω βιωσιμότητας του Τμήματος.

ΤΜΗΜΑ ΖΩΙΚΗΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ

- Ο αριθμός των εισακτέων του Τμήματος παρουσίασε αντίστοιχη εικόνα με το Τμήμα Φυτικής Παραγωγής, με αύξηση 17% κατ' έτος τη διετία 2006 – 2007 έναντι της προηγούμενης διετίας. Για το ακαδημαϊκό έτος 2009 – 2010 ο αριθμός των εισακτέων (300) είναι μειωμένος κατά 25% έναντι των τελευταίων ετών.

- Αναφορικά με τους εγγραφέντες στο Α' εξάμηνο το Τμήμα εμφανίζει τη χειρότερη επίδοση στο σύνολο της Σ.Τ.Ε.Γ. κατά την εξεταζόμενη περίοδο, καθώς ο σχετικός δείκτης αποτέλεσε μια από τις χειρότερες επιδόσεις σε εθνικό επίπεδο κατά τη χρονιά 2006 – 2007 (μόλις 3 εγγραφέντες). Ακόμη και οι δεκαπλάσιες εγγραφές που σημειώθηκαν την επόμενη χρονιά μπορεί να μετριάζουν κάπως τις αρνητικές σχετικά εντυπώσεις αλλά υποδηλώνουν ταυτόχρονη χαμηλή προτίμηση από πλευράς φοιτητών και κατά συνέπεια χαμηλή ελκυστικότητα.
- Κατ' αντιστοιχία το ποσοστό κάλυψης του προβλεπόμενου αριθμού εισακτέων σύμφωνα με τις πραγματοποιηθείσες εγγραφές από τα υψηλότερα νούμερα της διετίας 2004 – 2006 (80 – 85%) κατέπεσε κάτω της μίας ποσοστιαίας μονάδας κατά το ακαδημαϊκό έτος 2006 – 2007 και μόλις στο 8,2% την επόμενη χρονιά.
- Ο αριθμός των εγγεγραμμένων φοιτητών χαρακτηρίζεται από τις χαμηλότερες διακυμάνσεις έναντι των άλλων δύο Τμημάτων της Σ.Τ.Ε.Γ., παρουσιάζοντας μικρές αυξομειώσεις.
- Αναφορικά με τους αποφοίτους, αυτοί παραμένουν λίγοι, αν και αυξάνονται σταδιακά, ενώ υπερτερούν αυτών του Τμήματος Φυτικής Παραγωγής. Πάντως ο λόγος εγγραφέντων προς αποφοίτους από 8 προς 1 τη διετία 2004 – 2006 αντιστράφηκε στο 1 προς 3, ενισχύοντας την ανησυχητική εικόνα για τη βιωσιμότητα του Τμήματος.

ΤΜΗΜΑ ΕΜΠΟΡΙΑΣ & ΠΟΙΟΤΙΚΟΥ ΕΛΕΓΧΟΥ ΑΓΡΟΤΙΚΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ

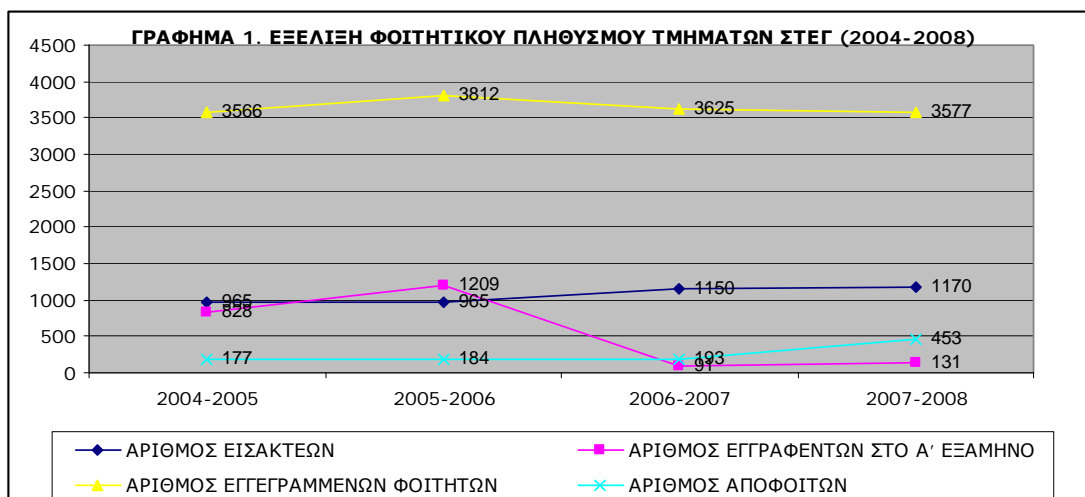
- Ο αριθμός των εισακτέων του Τμήματος είναι διαχρονικά αυξανόμενος, παραμένοντας στον υψηλό αριθμό των 350 προβλεπόμενων θέσεων για την ακαδημαϊκή περίοδο 2009 – 2010. Το στοιχείο αυτό συνηγορεί στην άποψη ότι, σε επίπεδο σχεδιασμού από την πλευρά του ΥΠ.Ε.Π.Θ., το συγκεκριμένο Τμήμα δεν ακολουθεί τον αντίστοιχο βαθμό της φθίνουσας πορείας των άλλων δυο.
- Παρόλα αυτά ο αριθμός των εγγραφέντων μειώθηκε αισθητά και σε αυτό το Τμήμα κατά τη διετία 2006 – 2008.
- Συγκριτικά με τα άλλα δύο Τμήματα, παρήγορο στοιχείο αποτελεί ότι κατά την κρίσιμη τελευταία διετία το Τμήμα κράτησε ενθαρρυντικά ποσοστά κάλυψης των προβλεπόμενων θέσεων, καθώς από το υψηλότερο 90% της διετίας 2004 – 2006 επακολούθησε το 15% της περιόδου 2006 – 2006, εγγράφοντας το μεγαλύτερο αριθμό φοιτητών συγκριτικά με τα άλλα τμήματα. Τονίζεται ότι ο αριθμός των εγγραφέντων στο Α' εξάμηνο για το ακαδημαϊκό

έτος 2007 – 2008 (55 συνολικά) ανήλθε στο 45% του συνόλου της Σ.Τ.Ε.Γ., στοιχείο που υποδηλώνει τη δυναμική του Τμήματος σε επίπεδο Σ.Τ.Ε.Γ. αλλά και μια αξιοσημείωτη επίδοση σε μια δύσκολη χρονικά περίοδο για τα Περιφερειακά Τμήματα της Τριτοβάθμιας Τεχνολογικής Εκπαίδευσης.

- Ο αριθμός των εγγεγραμμένων φοιτητών μειώνεται με την πάροδο των ετών, με εξαίρεση τη χρονιά 2005 – 2006, γεγονός που όμως σχετίζεται άμεσα με τη διαρκή και ιδιαίτερα σημαντική αύξηση του αριθμού των αποφοίτων.
- Όπως προαναφέρθηκε, οι απόφοιτοι του Τμήματος αυξάνονται συνεχώς, γεγονός που οφείλεται και στο ότι το Τμήμα είναι σχετικά καινούριο, καθώς λειτουργεί από το 1999. Παράλληλα όμως διαφαίνεται και η δυναμική του, καθώς, εκτός του μεγάλου αριθμού αποφοίτων στο σύνολο της Σ.Τ.Ε.Γ., προκύπτει ότι σε ικανοποιητικό βαθμό οι σπουδαστές του Τμήματος επιδιώκουν διαχρονικά την ολοκλήρωση των σπουδών τους. Στον αντίποδα, ο λόγος εγγραφέντων προς αποφοίτους εξελίσσεται και σε αυτό το Τμήμα αντίστροφα, προι- δεάζοντας και σε αυτή την περίπτωση πιθανή αρνητική εξέλιξη για τη βιωσιμότητά του με τις παρούσες συνθήκες.

Επομένως, η κατανομή του φοιτητικού πληθυσμού στα Τμήματα ΤΕΙ της Φλώρινας στα τελευταία ακαδημαϊκά έτη έχει ως εξής (Γράφημα 1).

1.1.2.3. Το ανθρώπινο δυναμικό των Τμημάτων ΤΕΙ του Παραρτήματος Φλώρινας με μια ματιά\

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΡΕΧΟΝΤΟΣ ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟΥ ΕΤΟΥΣ				
	Εισακτέ- οι 08	Εγγεγραμμένοι 1 ^{ου} έτους	Σύνολο Εγγε- γραμμένων	Πτυχιούχοι 07-08
Εμπορίας & Ποιοτικού Ελέγχου Αγροτικών Προϊόντων	350	41	1124	350
Ζωικής Παραγωγής	400	54	750	61
Φυτικής Παραγωγής	450	51	1300	42
ΣΥΝΟΛΟ	1200	146	3174	453

ΣΠΟΥΔΑΣΤΕΣ ΕΓΓΕΓΡΑΜΜΕΝΟΙ ΣΤΑ ΚΑΝΟΝΙΚΑ ΕΞΑΜΗΝΑ (2007-08)			
Φυτικής Παραγωγής	Ζωικής Παραγωγής	Εμπορίας & Ποιοτικού Ελέγχου	ΣΥΝΟΛΟ
741	596	686	2023
ΣΠΟΥΔΑΣΤΕΣ ΠΕΡΑΝ ΤΩΝ ΚΑΝΟΝΙΚΩΝ ΕΞΑΜΗΝΩΝ			
785	255	511	1554

ΣΥΝΟΛΟ ΦΟΙΤΗΤΩΝ ΤΜΗΜΑΤΩΝ ΤΕΙ ΦΛΩΡΙΝΑΣ (2007-2008)		
ΚΑΝΟΝΙΚΩΝ ΕΞΑΜΗΝΩΝ: 2023	ΠΕΡΑΝ ΤΩΝ ΚΑΝΟΝΙΚΩΝ: 1554	ΣΥΝΟΛΟ: 3577

1.1.3. Αθροιστικά Στοιχεία

Σύμφωνα με τα στοιχεία της Στατιστικής Απογραφής του Πληθυσμού του 2001 ως προς την αναλογία φοιτητών πραγματικού πληθυσμού η Φλώρινα καταγράφεται στη δεύτερη θέση μεταξύ των ελληνικών πόλεων. 318 εγγεγραμμένοι φοιτητές αναλογούν σε χίλιους κατοίκους της πόλης. Προφανώς, και με δεδομένη τη μεγάλη αριθμητική αύξηση του φοιτητικού πληθυσμού, η αναλογία αυτή έχει αναθεωρηθεί στην πραγματικότητα.

Πόλη	Αρ. Τμημάτων		Εισακτέοι 2002	Εκτίμηση αριθμού φοιτητών	Πληθυσμός (απογραφή 2001)	Φοιτητές ανά 1000 κατοίκους
	ΑΕΙ	ΤΕΙ				
Καστοριά	0	2	650	2.600	16.000	163
Φλώρινα	3	3	1.335	5.400	17.000	318
Κοζάνη	1	8	2.635	10.600	48.000	221

Μάλιστα, οι φοιτητές αυτοί προέρχονται στη συντριπτική τους πλειοψηφία από νομούς εκτός της Φλώρινας. Το 1996 μόνο το 8,2% των φοιτητών της Παιδαγωγικής Σχολής ήταν κάτοικοι του νομού, ενώ το ποσοστό αυτό αντιστοιχούσε στο 7,4% των φοιτητών το έτος 1999²⁶.

Τα στοιχεία από τη λήξη του ακαδημαϊκού έτους 2007-08 δείχνουν ότι τα δεδομένα του φοιτητικού πληθυσμού έχουν ως εξής:

- Α) Το σύνολο των φοιτητών των Τμημάτων ΑΕΙ και ΤΕΙ της Φλώρινας που φοιτούν στα κανονικά εξαμήνα φτάνει τους 3700.
- Β) Το σύνολο των φοιτητών των Τμημάτων ΑΕΙ και ΤΕΙ της Φλώρινας που φοιτούν πέραν των κανονικών εξαμήνων φτάνει τους 1784, η συντριπτική πλειοψηφία των οποίων αποκτά χαρακτηριστικά «λιμνάζουσας φοίτησης».
- Γ) Το σύνολο των μεταπτυχιακών φοιτητών και των υποψήφιων διδασκόντων ανέρχεται στους 315.
- Δ) Επομένως, 6076 άτομα σχετίζονται, υπό διάφορες φοιτητικές ιδιότητες, με τα Τμήματα ΤΕΙ και ΑΕΙ της Φλώρινας

²⁵ ΥΠΕΠΘ (2005). *Γενική Διεύθυνση Προγραμματισμού και Επιχειρησιακών Ερευνών(ΔΙ.Π.Ε.Ε.), Επεξεργασμένα Στοιχεία*, Αθήνα: Τμήμα Γ' Επιχειρησιακών Ερευνών και Στατιστικής.

²⁶ Τσακίριδου, Ε., Α. Κυρίδης (2004). "Κοινωνικά - δημογραφικά χαρακτηριστικά και συνθήκες διαβίωσης των φοιτητών της Φλώρινας", στο: Ανδρέου, Α. (επιμ.) *Φλώρινα 1912-2002: Ιστορία & Πολιτισμός*, Φλώρινα: Εκδόσεις Κεσόπουλος

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ - ΠΗΓΕΣ

1. Αντωνίου, Χ. (1994). "Η ίδρυση της Παιδαγωγικής Ακαδημίας Φλώρινας στις αρχές του Δεύτερου Παγκοσμίου Πολέμου", *Εταιρία*, τχ.15, Φλώρινα: Εταιρία Γραμμάτων και Τεχνών Φλώρινας, 26-32.
2. Εθνική Στατιστική Υπηρεσία Ελλάδος, Κοινωνικές Στατιστικές, διαθέσιμο στο:
<http://www.statistics.gr/StatMenu.asp>
3. Εθνική Στατιστική Υπηρεσία Ελλάδος (2001). Αποτελέσματα Απογραφής Πληθυσμού 2001 (σε ηλεκτρονική μορφή).
4. Λεμονίδης, Χ. (2006). "Μεταπτυχιακό Πρόγραμμα Σπουδών Π.Τ.Δ.Ε. Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας: Δομή και οργάνωση", Μακρής, Ν. (επιμ.) *Μεταπτυχιακές Σπουδές στις Επιστήμες της Αγωγής: Δυναμική και Προοπτικές*, Αλεξανδρούπολη: ΔΠΘ.
5. Μπέτσας, Γ. (2007) «Αποτύπωση της Εκπαιδευτικής Πραγματικότητας στο Νομό Φλώρινας», στο: Κολιόπουλος, Ι. – Μιχαηλίδης, Ι. (επιμ.) *Φλώρινα: Πύλη των Βαλκανίων*, Θεσσαλονίκη: Εταιρεία Μακεδονικών Σπουδών, σσ.251-338.
6. Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας (2008). *Στρατηγικός Σχεδιασμός 2008-2012*, Κοζάνη: ΠΔΜ.
7. Τσακίριδου, Ε., Α. Κυρίδης (2004). "Κοινωνικά - δημογραφικά χαρακτηριστικά και συνθήκες διαβίωσης των φοιτητών της Φλώρινας", στο: Ανδρέου, Α. (επιμ.) *Φλώρινα 1912-2002: Ιστορία & Πολιτισμός*, Φλώρινα: Εκδόσεις Κεσόπουλος
8. ΥΠΕΠΘ (2005). *Γενική Διεύθυνση Προγραμματισμού και Επιχειρησιακών Ερευνών(ΔΙ.Π.Ε.Ε.), Επεξεργασμένα Στοιχεία*, Αθήνα: Τμήμα Γ' Επιχειρησιακών Ερευνών και Στατιστικής.
9. ΥΠΕΠΘ (2008). *Θέσεις επιτυχόντων 2008 (90%) στα ΑΕΙ και ΤΕΙ της χώρας, Δ/ση Οργάνωσης & Διεξαγωγής Εξετάσεων*.
10. ΥΠΕΠΘ (2008). *Κατάσταση Επιτυχόντων 10% Έτους 2008 κατά σειρά προτίμησης, Δ/ση Οργάνωσης & Διεξαγωγής Εξετάσεων*
11. ΥΠΕΠΘ (2008). *Πίνακας εξέλιξης αριθμού εισακτέων στα ΤΕΙ τα έτη 1999 έως, Δ/ση Οργάνωσης & Διεξαγωγής Εξετάσεων*.

1.2. Υποδομές του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας στο νομό Φλώρινας

1.2.1. Υφιστάμενες υποδομές

Το Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας διαθέτει στη Φλώρινα ακίνητα περιουσιακά στοιχεία, τα οποία περιήλθαν στην κυριότητά του από το Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, έπειτα από την υπ' αριθμόν 1048/12.05.04 (ΦΕΚ 974Β/29-06-2004) Διαπιστωτική Πράξη του Προέδρου της Διοικούσας Επιτροπής του ΠΔΜ. Τα περιουσιακά αυτά στοιχεία περιγράφονται στον ακόλουθο πίνακα²⁷.

ΠΙΝΑΚΑΣ 1.39 ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΑΚΙΝΗΤΩΝ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΚΩΝ ΣΤΟΙΧΕΙΩΝ ΤΟΥ ΠΔΜ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΟΧΗ ΤΗΣ ΦΛΩΡΙΝΑΣ (ΟΙΚΟΠΕΔΑ - ΚΤΙΡΙΑ)				
A/A	Είδος	Έκταση m ²	Διεύθυνση	Χρήση
1	Οικόπεδο	45.000	3ο χιλ. Ε.Ο. Φλώρινας – Νίκης	Παιδαγωγική Σχολή Φλώρινας
	Κτίρια	10.000		
2	Οικόπεδο	3.917	Αριστοτέλους 1, Φλώρινα	1ο Πειραματικό Δημοτικό Σχολείο Φλώρινας
	Κτίριο	1.300		
3	Αγρόκτημα	191.856	Περιοχή Γιάτσοβο Φλώρινας	Χωροθετήθηκε η δημιουργία Campus

Στην έκταση των 45.000 m² υπάρχουν οι εγκαταστάσεις των Παιδαγωγικών Τμημάτων που λειτουργήσαν αρχικά ως παράρτημα του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης. Στην έκταση αυτή, και συγκεκριμένα σε κτίρια συνολικού εμβαδού 10.000 m², στεγάζονται και λειτουργούν σήμερα το Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης, το Παιδαγωγικό Τμήμα Νηπιαγωγών, ενώ φιλοξενείται, μέχρι τη μεταστέγάσή του σε δικούς του χώρους, το Τμήμα Βαλκανικών Σπουδών. Το Τμήμα των Εικαστικών και Εφαρμοσμένων Τεχνών, που άρχισε να λειτουργεί από το ακαδημαϊκό 2006-07, στεγάζεται σε παρακείμενες στην Παιδαγωγική Σχολή εγκαταστάσεις της Μέσης Εκπαίδευσης, τμήμα των οποίων έχουν παραχωρηθεί μόνο για χρήση στο Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας. Ειδικότερα, θα πρέπει να αναφερθεί ότι προσφάτως έχουν παραχωρηθεί στο Τμήμα Εικαστικών και

²⁷ Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας (2008). *Στρατηγικός Σχεδιασμός 2008-2012*, Κοζάνη: ΠΔΜ

Εφαρμοσμένων Τεχνών χώροι εκτός της πόλης της Φλώρινας, στους οικισμούς Πρώτη και Μεσονήσι, προκειμένου να αντιμετωπιστεί μεσοπρόθεσμα το πρόβλημα της στέγασης που υφίσταται.²⁸

Οι εγκαταστάσεις της Παιδαγωγικής Σχολής περιλαμβάνουν τις εξής υποδομές:

i) Χώροι διδασκαλίας

- Δύο αμφιθέατρα, στα οποία είναι δυνατή η διδασκαλία και η παρακολούθηση για 150 και 400 φοιτητές, αντίστοιχα
- 5 αίθουσες, όπου μπορούν να παρακολουθήσουν ακροατήρια που φτάνουν τα 80 άτομα
- 4 αίθουσες, όπου μπορούν να παρακολουθήσουν ακροατήρια που φτάνουν τα 50 άτομα
- 4 αίθουσες, στις οποίες χωρούν έως 40 άτομα

Στο ακαδημαϊκό έτος 2007-08 οι περισσότερες αίθουσες εξοπλήστηκαν με video-projector και με καινούργια επίπλωση.

ii) Εκπαιδευτικά εργαστήρια

Αίθουσα Φυσικών Επιστημών, που χωρά 20 φοιτητές για την πραγματοποίηση εργαστηριακών ασκήσεων, γεγονός που καθίσταται προβληματικό σε σχέση με το μέγεθος των Τμημάτων (για το ακαδημαϊκό έτος 2008 – 2009 ο αριθμός των εισακτέων στο πρώτο έτος σπουδών στα δύο παιδαγωγικά Τμήματα ανήλθε σε 393 άτομα).

3 εργαστήρια Η/Υ με 62 σταθμούς εργασίας πτυχιακών και μεταπτυχιακών φοιτητών και για τα τρία Τμήματα που στεγάζονται στο κτίριο της Παιδαγωγικής Σχολής. Τα εργαστήρια χρησιμοποιούνται για τη διδασκαλία των μαθημάτων που αφορούν στις νέες τεχνολογίες, εκτυπώσεις, πρόσβαση σε σημειώσεις καθώς και την πρόσβαση στο διαδίκτυο. Σημαντική είναι η υστέρηση στην καταλληλότητα και την ποιότητα του εργαστηριακού εξοπλισμού, καθώς οι υπολογιστές είναι πεπαλαιωμένοι και χρήζουν αναβάθμισης είτε και αντικατάστασης ενώ η ταχύτητα του δικτύου, που υπολογίζεται στα 2 Mbps, δεν ανταποκρίνεται στις στοιχειώδεις σύγχρονες απαιτήσεις.

Εργαστήριο Ιστορίας που λειτουργεί σε σύγχρονες εγκαταστάσεις και περιλαμβάνει 3 σταθμούς εργασίας.

Εργαστήριο «Αγωγής για το Βιβλίο» (παραδοσιακής Τυπογραφίας-Βιβλιοδεσίας).

iii) Σπουδαστήριο

²⁸ Πρόκειται για κτίρια σχολικών μονάδων που έχουν παραμείνει ανενεργά το τελευταίο διάστημα και προορίζονται - μετά από τις απαραίτητες εργασίες επισκευών και συντήρησης- να διατεθούν προς επανάχρηση στο πανεπιστημιακό αυτό τμήμα. Στοιχεία για τις νέες αυτές εγκαταστάσεις στέγασης του Τμήματος Εικαστικών και Εφαρμοσμένων Τεχνών μας έχουν παραχωρηθεί από το Δήμο Φλώρινας.

Η υφιστάμενη βιβλιοθήκη εξυπηρετεί και τα 4 πανεπιστημιακά Τμήματα της Φλώρινας. Οι διαθέσιμοι χώροι της είναι ανεπαρκείς. Στις άμεσες προτεραιότητες των Τμημάτων περιλαμβάνονται η αγορά νέων βιβλίων, η σύνδεση της βιβλιοθήκης με νέες ηλεκτρονικές βάσεις βιβλιογραφικών δεδομένων πλήρους κειμένου, η αγορά επιστημονικών περιοδικών καθώς και η καταλογογράφηση και η μηχανογράφηση του δημόσιου καταλόγου σε κατάλληλο πληροφοριακό σύστημα.

iv) 49 Γραφεία μελών ΔΕΠ

v) 8 Γραφεία διοικητικών υπηρεσιών

vi) 1 Αίθουσα Συνεδριάσεων

vii) Χώρος εστίασης (κοινός για φοιτητές και μέλη ΔΕΠ και των τεσσάρων τμημάτων)

viii) Άλλες δομές στήριξης (όπως, κλειστό γυμναστήριο και χώροι άθλησης, αίθουσα μουσικής)

ix) Υπαίθριοι και ημιυπαίθριοι χώροι (προαύλιο, αίθρια, υπαίθριοι χώροι αθλοπαιδιών και υπαίθριοι χώροι στάθμευσης). Οι ανοικτοί αυτοί χώροι, παρά τον αρχικό σχεδιασμό τους, σήμερα παραμένουν ανεπαρκώς διαμορφωμένοι και ελλιπώς εξοπλισμένοι: έλλειψη πρασίνου και υπαίθριου εξοπλισμού, όπως σημεία στάσης, στέγαστρα, πλημμελής υπαίθριος φωτισμός (βλ. Παράρτημα ενότητας 1.2, εικ. 1- 3).

Γενικότερα και όσον αφορά τα ποιοτικά χαρακτηριστικά των υφιστάμενων κτιριακών υποδομών όπου στεγάζονται οι λειτουργίες οι οποίες περιγράφονται παραπάνω αναλυτικά (χώροι διδασκαλίας, εκπαιδευτικά εργαστήρια, σπουδαστήριο, γραφεία μελών ΔΕΠ, γραφεία διοικητικών υπηρεσιών, αίθουσα συνεδριάσεων, χώρος εστίασης και λοιπές δομές στήριξης) σημειώνουμε ότι, οι χώροι αυτοί υπολείπονται από τον ισχύοντα γενικώς μέσο όρο των προδιαγραφών και ειδικότερα των κατευθύνσεων του ΥΠΕΠΘ. Επιπλέον, παρατηρούμε ότι, τα κτίρια από πλευράς αρχιτεκτονικού σχεδιασμού, τόσο αισθητικά όσο και κατασκευαστικά, κρίνονται αντίστοιχα ως αδιάφορα και ανεπαρκή έως και αντιεργονομικά, παρά τον σύγχρονο εσωτερικό εξοπλισμό τους –σε πολλές περιπτώσεις (βλ. Παράρτημα ενότητας 1.2 εικ.1- 3).

1.2.2. Προγραμματισμός κτιριακών υποδομών 2008-2012

Η έλλειψη πλήρους διοικητικής διάρθρωσης στο Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας σχετίζεται προφανώς με το πρόσφατο της ίδρυσής του. Λόγω αυτής της πραγματικότητας, οι υπηρεσίες που έχουν σχέση με τον προγραμματισμό για τη δημιουργία νέων κτιριακών και άλλων εγκαταστάσεων, όπως είναι η σύνταξη σχεδίων για τη χωρική διάταξη κτιρίων και η σύνταξη κτιριολογικών προγραμμάτων, έχουν ανατεθεί στην Αναπτυξιακή Δυτικής Μακεδονίας (ANKO ΑΕ).

Το γήπεδο που προορίζεται για την ανάπτυξη του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας στη Φλώρινα εκτείνεται βόρεια της πόλης, κατά μήκος του άξονα Ελλάδας-Σκοπίων (εθνική οδός) και σε απόσταση περί τα 700μ. από το εγκεκριμένο σχέδιο της πόλης²⁹. Πρόκειται για έκταση 191.856 τ.μ. στην περιοχή Γιάτσεβο (βλ. Παράρτημα ενότητας 1.2), που είχε περιέλθει στην κυριότητα του Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης από αγορά, προκειμένου εντός αυτής να χωροθετηθούν και να αναπτυχθούν οι εγκαταστάσεις του Πανεπιστημίου.

Στη συγκεκριμένη έκταση προβλέπεται να αναπτυχθούν οι ακόλουθες υποδομές και σύγχρονες εγκαταστάσεις (βλ. Παράρτημα ενότητας 1.2, εικ. 4, 5)³⁰:

Α. Συγκρότημα Διοίκησης (Πολυδύναμο Κτίριο), που θα περιλαμβάνει Κτίριο Διοίκησης, Συνεδριακό Κέντρο και Κτίριο Βιβλιοθήκης,

Β. Δομές Στήριξης που θα στεγάζονται σε ξεχωριστό Κτίριο Δομών Στήριξης,

Γ. Κτιριακό συγκρότημα Σχολών που θα περιλαμβάνει τη Σχολή Βαλκανικών Σπουδών, τη Σχολή Εικαστικών και Εφαρμοσμένων Τεχνών, τα Κτίρια Ινστιτούτων,

Δ. Κτιριακό συγκρότημα φοιτητικής μέριμνας, που θα περιλαμβάνει Φοιτητικές Εστίες και Φοιτητική Λέσχη,

Ε. Αθλητικές εγκαταστάσεις

Με βάση τις καταγραφόμενες ανάγκες που προκύπτουν από το Στρατηγικό Σχεδιασμό του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας για τα έτη 2008-2012, συντάχθηκε για τη συγκεκριμένη έκταση στην περιοχή Γιάτσεβο κτιριολογικό πρόγραμμα³¹, που έχει εγκριθεί από το ΥΠΕΠΘ, και με το οποίο προσδοκείται να αντιμετωπιστούν οι ανάγκες υποδομών του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας στη Φλώρινα (βλ. Παράρτημα ενότητας 1.2, εικ. 5).

1.2.3. Συμπληρωματικές εγκαταστάσεις του Πανεπιστημίου στο νομό Φλώρινας. Περιοχή κατασκηνώσεων Κλαδορράχης

Η περιοχή των κατασκηνώσεων της Κλαδορράχης,³² μέχρι πρότινος δικαιοδοσίας της Μητροπόλεως Φλώρινας ως προς τη λειτουργία, μετά από πράξη της Υπουργού Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων κ. Μ. Γιαννάκου, παραχωρήθηκε το καλοκαίρι του 2005, ως προς τη χρήση, στο Πανεπιστήμιο

²⁹ ANKO (2009). Τοπικό Ρυμοτομικό Γηπέδου Πανεπιστημιούπολης Φλώρινας, Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας.

³⁰ όπ.π.

³¹ ANKO (2009). Εγκεκριμένο κτιριολογικό πρόγραμμα του πολυδύναμου κτιρίου του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας στην Φλώρινα

³² Ο οικισμός της Κλαδορράχης απέχει περί τα 6 χιλιόμετρα από την πρωτεύουσα του νομού.

Δυτικής Μακεδονίας προκειμένου να αξιοποιηθεί προς την κατεύθυνση της ανάδειξης του χώρου και της εγκατάστασης σ' αυτόν δράσεων εκπαίδευσης και πολιτισμού.

Το Πανεπιστήμιο, κρίνοντας ιδιαιτέρως αξιόλογη αυτή τη δραστηριότητα επανασχεδιασμού του χώρου και των δράσεων, προχώρησε άμεσα στη συγκρότηση Ομάδας Εργασίας³³ για τη σύνταξη προμελέτης. Σήμερα και μετά την ολοκλήρωση της τοπογραφικής αποτύπωσης του χώρου αναφοράς από την Τεχνική Υπηρεσία της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης Φλώρινας, το Πανεπιστήμιο προωθεί την υλοποίηση μελέτης αποτύπωσης, ανάδειξης και επανάχρησης της περιοχής των κατασκηνώσεων Κλαδορράχης.

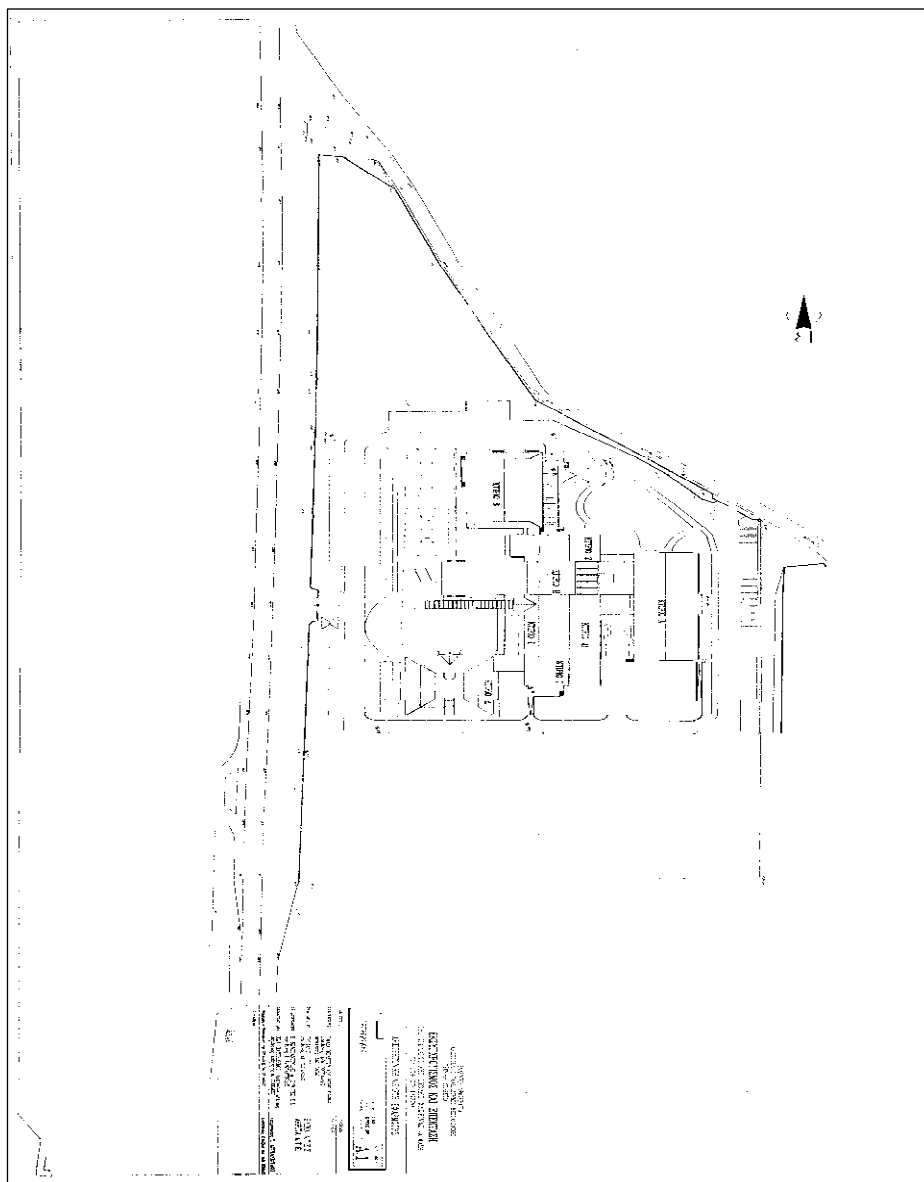
Ας σημειωθεί ότι ο χώρος των κατασκηνώσεων της Κλαδορράχης Φλώρινας (βλ. Παράρτημα ενότητας 1.2, εικ.6), εκτάσεως περίπου 50 στρεμμάτων, βρίσκεται σε μικρό κατάφυτο οροπέδιο, σε απόσταση περίπου δύο χιλιομέτρων δυτικά από τον ομώνυμο οικισμό.³⁴

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ – ΠΗΓΕΣ

1. ANKO (2009). *Τοπικό Ρυμοτομικό Γηπέδου Πανεπιστημιούπολης Φλώρινας, Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας*
2. ANKO (2009). *Εγκεκριμένο κτιριολογικό πρόγραμμα του πολυδύναμου κτιρίου του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας στην Φλώρινα*
3. Γαβρά Ε. (2006) «Περιοχή κατασκηνώσεων Κλαδορράχης Φλώρινας. Διερεύνηση και ανάδειξη του χαρακτήρα του τόπου» στο: Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας – Παιδαγωγική Σχολή Φλώρινας - Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών ΠΤΝ, Όψεις της Δυτικής Μακεδονίας, Φλώρινα: Βιβλιολογεόν, σσ.65-84
4. Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας (2008). *Στρατηγικός Σχεδιασμός 2008-2012*, Κοζάνη: ΠΔΜ

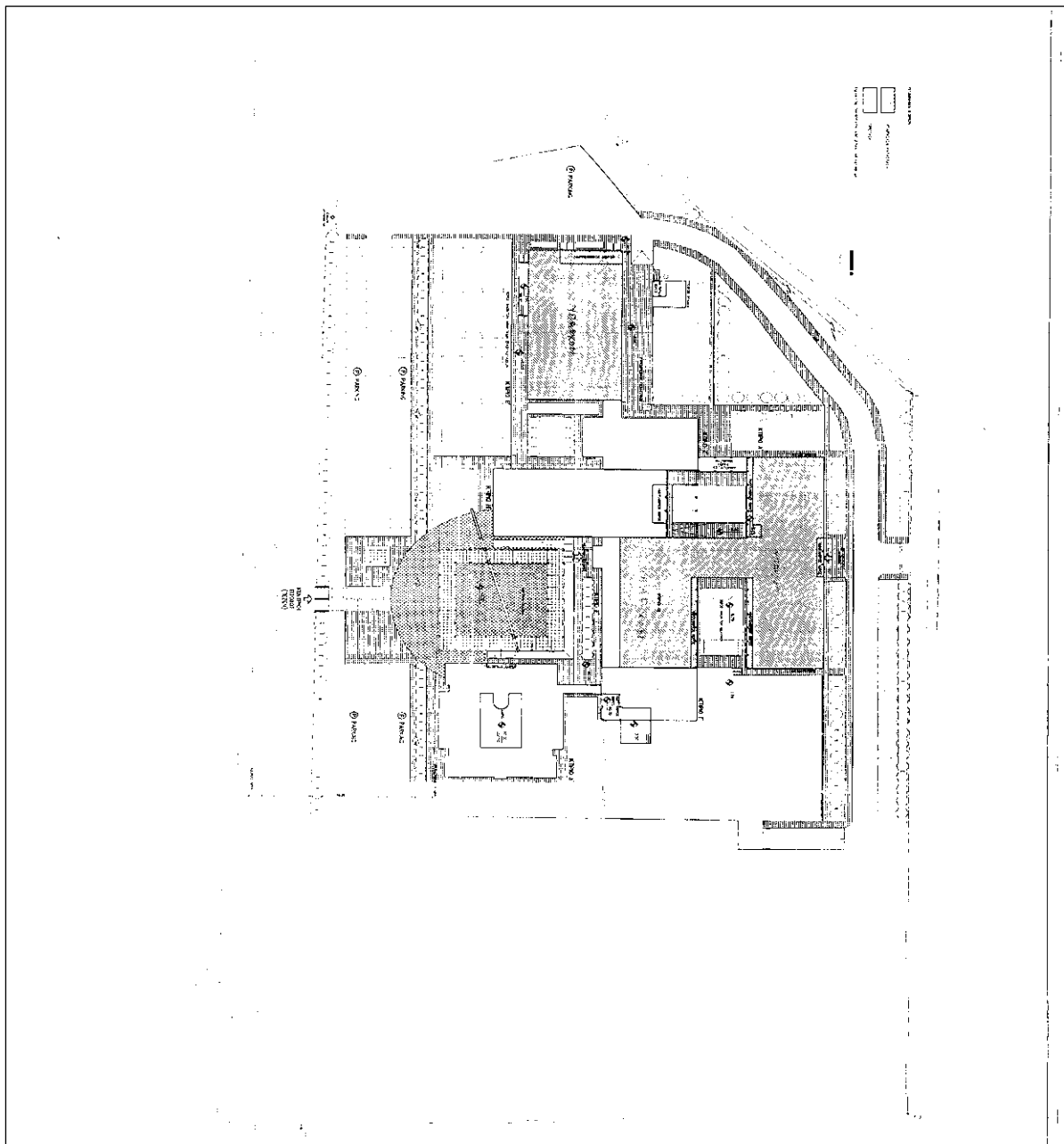
³³ Απόφαση Διοικούσας Επιτροπής του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας (Α.Π.843/8.11.2005)

³⁴ Στον ίδιο αυτόν χώρο προϋπήρχε η Μονή Κοιμήσεως Θεοτόκου Κλαδορράχης, η οποία ολοκληρώθηκε και εγκαινιάστηκε στις 15 Αυγούστου 1909, επί Μητροπολίτου Φλωρίνης Σμαράγδου. Επρόκειτο για διώροφο μοναστήρι, κτισμένο κατά τα αρχιτεκτονικά πρότυπα των Αγιορείτικων Μοναστηριών, με κάτοψη σχήματος Π και στο μέσον το Καθολικό. Πριν από την κατασκευή του Μοναστηριού, οι πηγές αναφέρουν στον ίδιο χώρο «γύρωθεν του οποίου υπάρχουν μεγάλα πεφυτευμένα δένδρα δρυός ωσάν μια φυσική περίφραξις», την ύπαρξη προσκυνηματικού ναού και ιαματικής πηγής. Από το 1951, οπότε και περιήλθε στο Δημόσιο η Μονή, στον ίδιο χώρο άρχισαν να λειτουργούν οι κρατικές κατασκηνώσεις της Κλαδορράχης. Τα κτίρια των κατασκηνώσεων, τα οποία και παραμένουν έως σήμερα στον ίδιο χώρο, κτίστηκαν περιμετρικά στο «μεγάλο λειβάδι» και δημιουργήθηκε περίβολος των εγκαταστάσεων. Η κατάργηση της ιαματικής πηγής και των συναφών της εγκαταστάσεων, αφενός λόγω της κατεδάφισης της Μονής, αφετέρου εξαιτίας ερευνητικών γεωλογικών και τεχνικών εργασιών με σκοπό την ανεύρεση και άντληση περισσότερου νερού προς εκμετάλλευση από τις κατασκηνώσεις, κατέληξαν σταδιακά στην οριστική εγκατάλειψη του χώρου και στην παύση της λειτουργίας τους. Περισσότερο αναλυτικά στο: Ε. Γαβρά, «Περιοχή κατασκηνώσεων Κλαδορράχης Φλώρινας. Διερεύνηση και ανάδειξη του χαρακτήρα του τόπου» στο: Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας – Παιδαγωγική Σχολή Φλώρινας - Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών ΠΤΝ, Όψεις της Δυτικής Μακεδονίας, Βιβλιολογεόν, Φλώρινα 2006 (σσ.65-84)

Εικ. 1. Υφιστάμενη κατάσταση κτιριακών εγκαταστάσεων Παιδαγωγικής Σχολής ΠΔΜ Φλώρινα (τοπογραφικό).

Πηγή: Αρχείο τεχνικής υπηρεσίας ΑΠΘ

Εικ. 2. Κτιριακές εγκαταστάσεις Παιδαγωγικής Σχολής ΠΔΜ Φλώρινα.

Πηγή: Αρχείο τεχνικής υπηρεσίας ΑΠΘ. Σχέδιο γενικής κατάστασης.

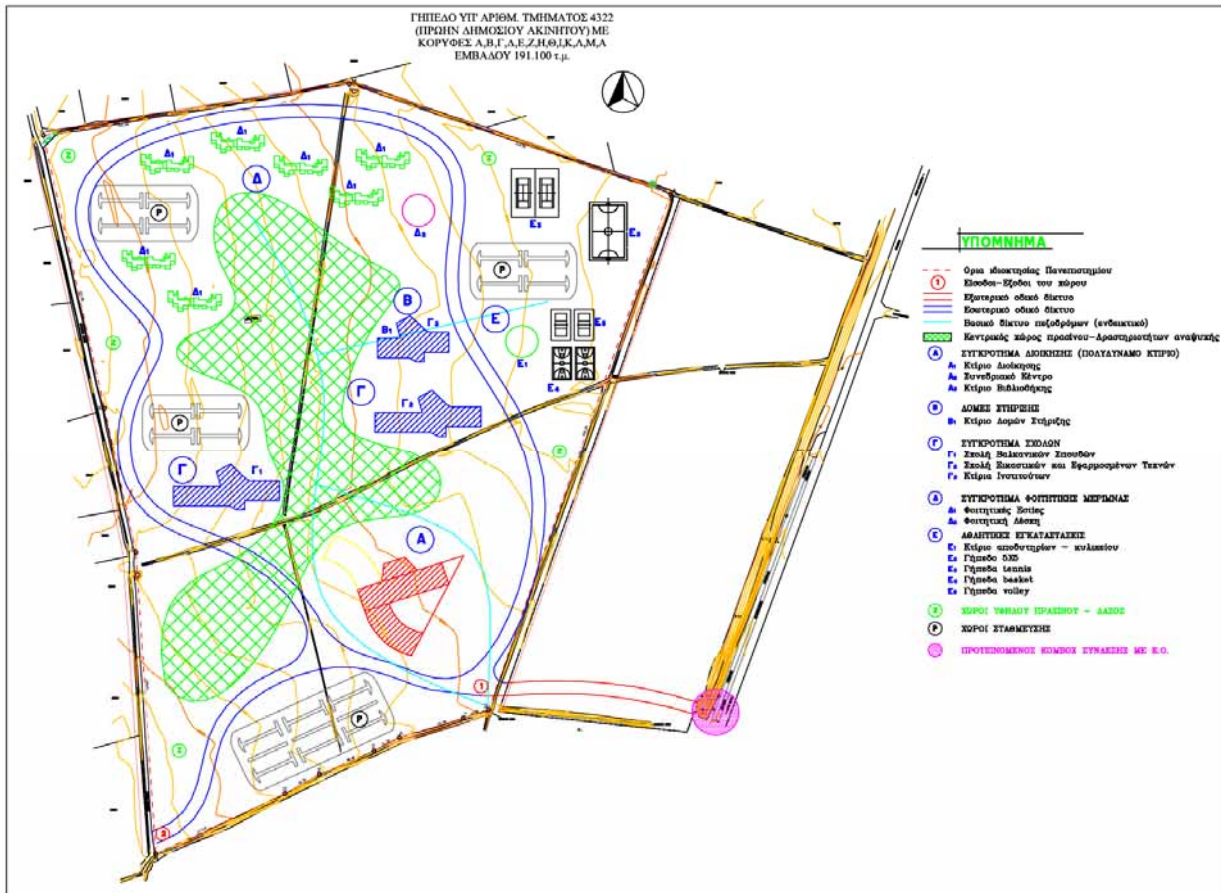

Εικ. 3. Εξωτερικές απόψεις υπαίθριων και ημιυπαίθριων χώρων στις ήδη υπάρχουσες εγκαταστάσεις της Παιδαγωγικής Σχολής ΠΔΜ Φλώρινα

Πηγή: αρχείο Ε.Γ. Γαβρά. Λήψεις φωτογραφιών: 2007, 2008

Εικ. 4. Πανεπιστημιούπολη Φλώρινας (βόρειο τμήμα) – Αεροφωτογραφία
 Πηγή: ANKO ΑΕ

Εικ. 5. Σκαρίφημα χωροθέτησης λειτουργιών του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας στη Φλώρινα, (βόρειο τμήμα), στην θέση Γιάτσεβο. Πηγή: ANKO AE

ΠΙΝΑΚΑΣ 1.40 ΚΤΙΡΙΟΛΟΓΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΩΝ ΥΠΟΔΟΜΩΝ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΟΧΗ ΓΙΑΤΣΟΒΟ

Α/Α	ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΧΩΡΩΝ	ΑΡΙΘ. ΘΕ- ΣΕΩΝ ΧΩ- ΡΟΥ	Μ ² ΑΝΑ ΦΟΙΤ	ΑΡΙΘ. ΟΜΟΙ- ΩΝ ΧΩΡΩΝ	ΕΠΙΦ ΧΩ- ΡΟΥ	ΣΥΝΟΛΙΚΗ ΕΠΙΦ.
1.	ΔΙΟΙΚΗΣΗ					710
1.1	Γραφείο Προϊσταμένου	1		1	15	15
1.2	Γραμματεία - Αναμονή	2		1	20	20
1.3	Γραμματεία τμήματος	2	10	1	20	20
1.4	Γραμματεία μεταπτυχιακού	2	10	1	20	20
1.5	Αρχείο			1	30	30
1.6	Φωτοτυπία – Αποθήκη υλικών			1	30	30
1.7	Αίθουσα συνεδριάσεων	40	1,5	1	60	60
1.8	Γραφείο συλλόγου φοιτητών			1	15	15
1.9	Γραφεία μελών ΔΕΠ	1	15	30	15	450
1.10	Γραφεία μεταπτυχιακών	5	10	1	50	50
2.	ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ					1.110
2.1	Αίθουσες διδασκαλίας	80	1,5	4	120	480
2.2	Αίθουσες σεμιναρίων	30	1,5	2	45	90
2.3	Αίθουσες διδασκ. Μεταπτυχ. Κύκλου	30	1,5	2	45	90
2.4	Αμφιθέατρα	300	1,5	1	450	450
3.	ΕΙΔΙΚΟΙ ΧΩΡΟΙ					464
3.1	Εργαστήριο διδασκ. γλωσσών	30	2	2	60	120
3.2	Εργαστήριο πολυμέσων φωτογραφίας ιστορ. Αρχαιοθέτησης	25	2	1	50	50
3.3	Εργαστήριο πληροφορικής	40	3	1	120	120
3.4	Νησίδα Η/Υ & GIS	50	3	1	150	150
3.5	Τεχνική υποστήριξη εργαστηρίων	1	12	2	12	24
4.	ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ					470
4.1	Αναγνωστήριο - βιβλιοστάσιο			1	400	400
4.2	Χώρος εκτυπώσεων - αναπαραγωγής			1	40	40
4.3	Γραφεία βιβλιοθήκης	3	10	1	30	30
5.	ΒΟΗΘΗΤΙΚΟΙ ΧΩΡΟΙ					490
5.1	Η/Μ Εγκαταστάσεις			2	25	50
5.2	Λεβητοστάσιο			1	100	100
5.3	Αποθήκης			4	30	120
5.4	Χώροι Υγιεινής Ανδρών – Γυναικών - ΑΜΕΑ					140
5.5	Θυρωρείο			1	30	30
5.6	Κυλικείο			1	50	50
	ΣΥΝΟΛΟ					3.244,00
	Προσαύξηση κοινοχρήστων χώρων κλπ. 30%					973,20
	ΓΕΝΙΚΟ ΣΥΝΟΛΟ					4.217,20

(Πηγή: ANKO ΑΕ.)

Εικ.6. Απόψεις από τον χώρο πρώην κατασκηνώσεων Κλαδορράχης.

Πηγή: Ε. Γαβρά, «Περιοχή κατασκηνώσεων Κλαδορράχης Φλώρινας. Διερεύνηση και ανάδειξη του χαρακτήρα του τόπου» στο: Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας – Παιδαγωγική Σχολή Φλώρινας - Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών ΠΤΝ, Όψεις της Δυτικής Μακεδονίας, Βιβλιολογεΐον, Φλώρινα 2006 (σσ.65-84)

1.3. Οικονομικά δεδομένα της λειτουργίας των Τμημάτων ΑΕΙ και ΤΕΙ στο Ν. Φλώρινας

1.3.1. Τμήματα ΑΕΙ

Το Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας αντλεί πόρους από τον Τακτικό Προϋπολογισμό, προκειμένου να καλύψει τις λειτουργικές του δαπάνες. Παράλληλα, σημαντική στήριξη παρέχεται, ήδη από την σύσταση του Πανεπιστημίου, από προγράμματα της Γενικής Γραμματείας της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας και της Νομαρχίας Κοζάνης. Σημαντικά ποσά εξασφαλίζονται και μέσω των Ειδικών Λογαριασμών Έρευνας, με τη βοήθεια των οποίων το Πανεπιστήμιο χρηματοδοτεί τις δράσεις του σε εκπαιδευτικό και αναπτυξιακό επίπεδο.

Σύμφωνα με τον Αναλυτικό Προϋπολογισμό Εξόδων του Πανεπιστημίου³⁵, τα έξοδα λειτουργίας του ΠΔΜ από το ποσό των 3.846.275 € που ήταν το 2007, αναμένεται να ανέλθουν το 2009 στο ποσό των 8.337.000 €. Αυτή η διόγκωση των λειτουργικών δαπανών είναι απόρροια της μεγέθυνσης του Πανεπιστημίου και της αντιμετώπισης σημαντικών προτεραιοτήτων. Στη βάση του στρατηγικού του σχεδιασμού του ΠΔΜ υπολογίζεται ότι η απαιτούμενη χρηματοδότηση της ακαδημαϊκής διδασκαλίας θα πρέπει να αυξηθεί κατά 50% περίπου στο διάστημα 2008-2012. Παράλληλα, επιπρόσθετοι πόροι θα χρειαστεί να διατεθούν για τη σταδιακή κάλυψη βασικών υποδομών και τις πρόσθετες δαπάνες που προκαλούνται από την ανάγκη στέγασης, λειτουργίας και συντήρησης των υπαρχόντων Τμημάτων³⁶.

Τα Τμήματα της Φλώρινας αντλούν σημαντικό ποσοστό του συνολικού προϋπολογισμού του Πανεπιστημίου καθώς:

Α) Στα Τμήματα αυτά απασχολείται η συντριπτική πλειοψηφία του μόνιμου Διδακτικού και Ερευνητικού Προσωπικού του Πανεπιστημίου, που στο ακαδημαϊκό έτος 2007-08 ανερχόταν στο 80% περίπου. Αντίστοιχα, μεγάλο είναι και το ποσοστό του έκτακτου διδακτικού προσωπικού και του διοικητικού προσωπικού των Τμημάτων αυτών. Κατά συνέπεια, στο

³⁵ Τα στοιχεία αυτά αντλούνται από τον «Αναλυτικό Προϋπολογισμό Εξόδων» του ΠΔΜ για το έτος 2009, ο οποίος μας παραχωρήθηκε από τη Διεύθυνση Διοίκησης και Οικονομικής Διαχείρισης Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας.

³⁶ Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας (2008). *Στρατηγικός Σχεδιασμός 2008-2012*, Κοζάνη: ΠΔΜ

μόνιμο και έκτακτο διδακτικό προσωπικό αλλά και στο διοικητικό προσωπικό των Τμημάτων αποδίδεται σημαντικό μέρος από το ποσό των 2.961.000 €, που αναλογεί στις αμοιβές για υπηρεσίες έκτακτου και μόνιμου προσωπικού, σύμφωνα με τον «Αναλυτικό Προϋπολογισμό Εξόδων του ΠΔΜ» του έτους 2009.

Β) Τα Τμήματα της Φλώρινας λαμβάνουν ένα μεγάλο μέρος, 68% περίπου, από το ποσό που καταγράφεται στο κωδικό του προϋπολογισμού του Πανεπιστημίου «Δαπάνες Εκπαίδευσης και Επιστημονικών Ερευνών και Εργασιών», που αναφέρεται στις κάθε είδους δαπάνες για την εκπαίδευση των φοιτητών, την επιστημονική έρευνα, τον εξοπλισμό και τη λειτουργία των Τμημάτων, των εργαστηρίων, των σπουδαστηρίων κλπ. Το ποσό αυτό επιμερίζεται στα 4 Τμήματα και στα Μεταπτυχιακά Προγράμματα που λειτουργούν στο πλαίσιο λειτουργίας τους, όπως φαίνεται και στον ακόλουθο πίνακα:

ΠΙΝΑΚΑΣ 1.41 ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΔΑΠΑΝΩΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΚΑΙ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ ΚΑΙ ΕΡΓΑΣΙΩΝ ΤΟΥ ΠΔΜ

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ	ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΟΣ 2009	ΔΙΑΜΟΡΦΩΜΕ- ΝΟΣ 2008	ΑΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ 2007
ΣΥΝΟΛΟ ΔΑΠΑΝΩΝ	542.000	464.575,75	392.290,81
ΠΤΔΕ	70.000	58.000	46.275,95
ΠΤΝ	70.000	58.000	54.772,53
ΤΒΣ	50.000	40.000	38.981,33
ΚΕΦΣ	100.000	100.000	94.111,95
ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΠΤΔΕ	23.000	28.452,29	17.547,71
ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΠΤΝ	23.000	23.000	-
ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΤΒΣ	23.000	24.123,46	22.896,54
ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΠΤΝ (ΔΙΑΤΜΗΜΑΤΙΚΟ)	23.000	23.000	-
Πηγή: Διεύθυνση Διοίκησης και Οικονομικής Διαχείρισης Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας			

Γ) Από τον παραπάνω πίνακα είναι, επίσης, εμφανές ότι ένα σημαντικό ποσό της συνολικής δαπάνης σχετίζεται με τα Προγράμματα Μεταπτυχιακών Σπουδών που, στην παρούσα συγκυρία, λειτουργούν αποκλειστικά στην πόλη της Φλώρινας.

1.3.2. Τμήματα ΤΕΙ

Οι συνολικές δαπάνες λειτουργίας του ΤΕΙ Δυτικής Μακεδονίας ανήλθαν κατά το 2008 στα 19,55 εκ. € περίπου με το αντίστοιχο αναλογούν ποσό για το Παράρτημα της Φλώρινας να ανέρχεται στο 1,2 εκ € περίπου, ποσοστό της τάξης του 6,1%. Συγκεντρωτικά, οι δαπάνες των ετών 2007 και 2008 του ΤΕΙ Δυτικής Μακεδονίας, επιμερισμένες σε Δημόσιες Επενδύσεις και Δαπάνες Τακτικού Προϋπολογισμού, παρατίθενται στον επόμενο Πίνακα:

Πίνακας 1.42 Συγκεντρωτικά στοιχεία Συνολικών Δαπανών του ΤΕΙ Δυτικής Μακεδονίας (2007, 2008) (*) σε εκ. € περίπου

Επιμερισμός Δαπανών (*)	2007	2008
Δαπάνες Τακτικού Προϋπολογισμού	11,3	13,35
Δημόσιες Επενδύσεις	5,5	6,2
Σύνολο	16,8	19,55

Πηγή: Διεύθυνση Οικονομικού ΤΕΙ Δυτικής Μακεδονίας, Μάρτιος 2009

Σύμφωνα με τα παραπάνω, όπου οι Δημόσιες Επενδύσεις αφορούν κύρια υπόλοιπα έργων σε εξέλιξη αλλά και προμήθεια εξοπλισμού, για το Ίδρυμα συνολικά προκύπτει αύξηση των δαπανών κατά 16,3% περίπου για την τελευταία διετία.

Αντίθετα, στο Παράρτημα της Φλώρινας, οι λειτουργικές δαπάνες (εξαιρουμένων δηλαδή των δαπανών μισθοδοσίας) για το ίδιο χρονικό διάστημα μειώθηκαν σχεδόν κατά το ήμισυ. Βασική αιτία αποτέλεσε κυρίως η σημαντική μείωση που καταγράφηκε αναφορικά με τις Δημόσιες Επενδύσεις, λόγω κυρίως της ολοκλήρωσης προγραμματισμένων επενδύσεων έργων και προμηθειών. Παρόλα αυτά αξιοσημείωτη μείωση κατά 28% περίπου σημειώθηκε και στις δαπάνες του Τακτικού Προϋπολογισμού, όπως προκύπτει παρακάτω:

Πίνακας 1.43 Συγκεντρωτικά στοιχεία Λειτουργικών Δαπανών της Σχολής Τεχνολογίας Γεωπονίας (Σ.ΤΕ.Γ.) του ΤΕΙ Δυτικής Μακεδονίας (2007, 2008) (*) σε εκ. € περίπου

Επιμερισμός Δαπανών (*)	2007	2008
Δαπάνες Τακτικού Προϋπολογισμού	1,61	1,15
Δημόσιες Επενδύσεις	0,73	0,05
Σύνολο	2,34	1,2

Πηγή: Διεύθυνση Οικονομικού ΤΕΙ Δυτικής Μακεδονίας, Μάρτιος 2009

Αναφορικά με τις δαπάνες μισθοδοσίας και κατ' αντιστοιχία με τις λειτουργικές δαπάνες του Παραρτήματος Φλώρινας, καταγράφηκε επίσης μείωση μεταξύ 2007-2008, πολύ μικρότερης όμως κλίμακας. Ειδικότερα:

Πίνακας 1.44 Συγκεντρωτικά στοιχεία Δαπανών Μισθοδοσίας της Σχολής Τεχνολογίας Γεωπονίας (Σ.ΤΕ.Γ.) του ΤΕΙ Δυτικής Μακεδονίας (2007, 2008) (**) σε €

Επιμερισμός Δαπανών (**)	2007	2008
Μόνιμο Προσωπικό (Διοικητικοί, Εκπαιδευτικοί, ΕΤΠ, Αορίστου)	1.975.424,62	1.926.650,28
Έκτακτο Προσωπικό (Εκπαιδευτικοί, Πρακτική Άσκηση)	586.567,98	542.422,72
Σύνολο	2.561.992,6	2.469.073

Πηγή: Διεύθυνση Οικονομικού ΤΕΙ Δυτικής Μακεδονίας, Μάρτιος 2009

Όπως προκύπτει από τα στοιχεία, το σύνολο των δαπανών μισθοδοσίας μειώθηκε κατά τα δύο τελευταία έτη κατά 3,6%, ποσοστό που απέχει κατά πολύ από την αντίστοιχη συνολική μείωση των δαπανών που καταγράφηκε για το ίδιο διάστημα. Σημειώνεται ότι αυτή η μικρή διαφοροποίηση οφείλεται σχεδόν αποκλειστικά στη μείωση των δαπανών του έκτακτου εκπαιδευτικού προσωπικού, λόγω του περιορισμού του αριθμού των εισακτέων και κατ' επέκταση των αναγκών που καλύπτουν οι συγκεκριμένοι.

Τέλος, αξιοσημείωτο στοιχείο αποτελεί το γεγονός ότι με προσεγγιστικό κόστος τα 9 εκ. € αναφορικά με τις αμοιβές του μόνιμου προσωπικού του ΤΕΙ Δυτικής Μακεδονίας συνολικά για το 2008, το ποσοστό που αναλογεί στο Παράρτημα της Φλώρινας ανέρχεται στο 21%

περίπου. Το συγκεκριμένο ποσοστό, που αφορά αποκλειστικά τη μισθοδοσία, είναι υπερ-τριπλάσιο έναντι του ποσοστού συμμετοχής της Σ.Τ.Ε.Γ στη συνολική δαπάνη του Ιδρύματος που όπως προαναφέρθηκε ανέρχεται στο 6,1% για την τελευταία χρονιά.

ΠΗΓΕΣ

1. Διεύθυνση Οικονομικού ΤΕΙ Δυτικής Μακεδονίας, Μάρτιος 2009
2. Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας (2008). *Στρατηγικός Σχεδιασμός 2008-2012*, Κοζάνη: ΠΔΜ
3. Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας, Διεύθυνση Διοίκησης και Οικονομικής Διαχείρισης. «Αναλυτικός Προϋπολογισμός Εξόδων του ΠΔΜ » (έτους 2009)

1.4. Σχέσεις των ιδρυμάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης με τους κοινωνικούς και παραγωγικούς φορείς του νομού Φλώρινας

1.4.1. Γενικά

Η τριτοβάθμια εκπαίδευση στο Νομό Φλώρινας μέσα από τη λειτουργία σχολών και τμημάτων των ΑΕΙ και ΤΕΙ Δυτικής Μακεδονίας αναπόφευκτα δέχεται και παράλληλα ασκεί επιρροές στην τοπική κοινωνία.

Οι επιρροές αυτές αφορούν στις κοινωνικές, οικονομικές και πολιτιστικές παραμέτρους της ζωής της περιοχής προσδιορίζοντας το βαθμό αποδοχής της λειτουργίας των ανωτάτων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων και τελικά την ενσωμάτωσή τους στο τοπικό κοινωνικοοικονομικό σύστημα.

Για την καταγραφή και αποτύπωση των επιρροών αυτών δομήθηκε ερωτηματολόγιο τριών ενοτήτων το οποίο απευθύνθηκε στους κοινωνικούς και οικονομικούς φορείς του Νομού Φλώρινας προκειμένου να διατυπώσουν την άποψή τους αναφορικά με:

- Τη συμβολή των ΑΕΙ και ΤΕΙ στην οικονομία της περιοχής.
- Τη συμβολή των ΑΕΙ και ΤΕΙ στον κοινωνικό και πολιτιστικό τομέα της περιοχής.
- Την αξιολόγηση της συνεργασίας των ΑΕΙ και ΤΕΙ με τους τοπικούς φορείς και τη διατύπωση προτάσεων αναφορικά με την ίδρυση νέων τμημάτων.

Τα ερωτηματολόγια απαντήθηκαν κατά τη διάρκεια προσωπικών συνεντεύξεων ή εξ' αποστάσεως από 13 φορείς του Νομού Φλώρινας οι οποίοι προέρχονται από το οικονομικό, κοινωνικό και πολιτιστικό περιβάλλον της περιοχής.

Συγκεκριμένα, οι φορείς που ανταποκρίθηκαν στη συμπλήρωση των ερωτηματολογίων ήταν οι:

1. Επιμελητήριο Φλώρινας
2. ΤΕΔΚ Νομού Φλώρινας
3. Εργατοϋπαλληλικό Κέντρο Φλώρινας

4. Λέσχη Πολιτισμού Φλώρινας
5. Στέγη Φιλοτέχνων Φλώρινας
6. Ελληνική Ραδιοφωνία Ρ/Σ Φλώρινας
7. Εύξεινος Λέσχη Φλώρινας
8. Δημόσια Κεντρική Βιβλιοθήκη Φλώρινας
9. Αναπτυξιακή Εταιρεία Φλώρινας
10. Αρχαιολογικό Μουσείο Φλώρινας
11. Δήμος Πρεσπών
12. Οικονομικό Επιμελητήριο Ελλάδας – Παράρτημα Δυτικής Μακεδονίας
13. Γεωτεχνικό Επιμελητήριο Ελλάδας – Παράρτημα Δυτικής Μακεδονίας

Τέλος, προτάσεις κατατέθηκαν και από λοιπούς φορείς καθώς και από μεμονωμένους πολίτες της περιοχής σε ελεύθερο κείμενο και όχι επί των δομημένων ερωτηματολογίων. Όλες οι προτάσεις επεξεργάστηκαν και αξιολογήθηκαν στα κεφάλαια της ενότητας που ακολουθούν.

1.4.2. Δομή του ερωτηματολογίου

Το ερωτηματολόγιο διαιρείται σε τρεις ενότητες – μέρη και περιλαμβάνει συνολικά 18 ερωτήσεις.

Από το σύνολο των ερωτήσεων οι 16 είναι πολλαπλής επιλογής παρέχοντας μερικώς τη δυνατότητα διατύπωσης άποψης με τη μορφή κειμένου, ενώ οι 2 τελευταίες ερωτήσεις απαντώνται με ελεύθερο κείμενο.

Αναλυτικότερα, το ερωτηματολόγιο είχε το ακόλουθο περιεχόμενο:

ΜΕΡΟΣ Α. ΤΡΙΤΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

1. Αξιολογήστε τη συμβολή του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας στην οικονομική ανάπτυξη του Νομού Φλώρινας.

- Ασήμαντη
- Μέτρια
- Σημαντική
- Πολύ Σημαντική
- Μέγιστη

2. Αξιολογήστε τη συμβολή του ΤΕΙ Δυτικής Μακεδονίας στην οικονομική ανάπτυξη του Νομού Φλώρινας.

- Ασήμαντη
- Μέτρια
- Σημαντική
- Πολύ Σημαντική
- Μέγιστη

3. Ποια η συμβολή του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας στη διαμόρφωση του τοπικού εισοδήματος του Νομού Φλώρινας;

- Ασήμαντη
- Μέτρια
- Σημαντική
- Πολύ Σημαντική
- Μέγιστη

Αιτιολογείστε την άποψή σας:

4. Ποια η συμβολή του ΤΕΙ Δυτικής Μακεδονίας στη διαμόρφωση του τοπικού εισοδήματος του Νομού Φλώρινας;

- Ασήμαντη
- Μέτρια
- Σημαντική
- Πολύ Σημαντική
- Μέγιστη

Αιτιολογείστε την άποψή σας:

5. Ποια η συμβολή του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας στην απασχόληση του Νομού Φλώρινας;

- Ασήμαντη
- Μέτρια
- Σημαντική
- Πολύ Σημαντική
- Μέγιστη

Αιτιολογείστε την άποψή σας:

6. Ποια η συμβολή του ΤΕΙ Δυτικής Μακεδονίας στην απασχόληση του Νομού Φλώρινας;

- Ασήμαντη
- Μέτρια
- Σημαντική
- Πολύ Σημαντική
- Μέγιστη

Αιτιολογείστε την άποψή σας:

7. Τα τμήματα του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας στη Φλώρινα είναι:

- Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης

- *Παιδαγωγικό Τμήμα Νηπιαγωγών*
- *Τμήμα Βαλκανικών Σπουδών*
- *Τμήμα Εικαστικών και Εφαρμοσμένων Τεχνών*

Εκτιμάτε ότι το γνωστικό αντικείμενο των τμημάτων αυτών ανταποκρίνεται στις ανάγκες της τοπικής οικονομίας;

- Καθόλου
- Μέτρια
- Πολύ
- Πάρα Πολύ
- Απόλυτα

Αιτιολογείστε την άποψή σας:

8. Τα τμήματα του ΤΕΙ Δυτικής Μακεδονίας στη Φλώρινα είναι:

- *Τμήμα Φυτικής Παραγωγής*
- *Τμήμα Ζωικής Παραγωγής*
- *Τμήμα Εμπορίας και Ποιοτικού Ελέγχου Αγροτικών Προϊόντων*

Εκτιμάτε ότι το γνωστικό αντικείμενο των σχολών αυτής ανταποκρίνεται στις ανάγκες της τοπικής οικονομίας;

- Καθόλου
- Μέτρια
- Πολύ
- Πάρα Πολύ
- Απόλυτα

Αιτιολογείστε την άποψή σας:

ΜΕΡΟΣ Β. ΤΡΙΤΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΣ ΤΟΜΕΑΣ - ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ

9. Αξιολογήστε τη συμβολή του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας στην κοινωνική και πολιτιστική αναβάθμιση του Νομού Φλώρινας.

- Ασήμαντη
- Μέτρια
- Σημαντική
- Πολύ Σημαντική
- Μέγιστη

10. Αξιολογήστε τη συμβολή του ΤΕΙ Δυτικής Μακεδονίας στην κοινωνική και πολιτιστική αναβάθμιση του Νομού Φλώρινας.

- Ασήμαντη
- Μέτρια
- Σημαντική
- Πολύ Σημαντική
- Μέγιστη

11. Ποια η συμμετοχή του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας στις κοινωνικές και πολιτιστικές δραστηριότητες του Νομού Φλώρινας;

- Ασήμαντη
- Μέτρια
- Σημαντική
- Πολύ Σημαντική
- Μέγιστη

Αιτιολογείστε την άποψή σας:

12. Ποια η συμμετοχή του ΤΕΙ Δυτικής Μακεδονίας στις κοινωνικές και πολιτιστικές δραστηριότητες του Νομού Φλώρινας;

- Ασήμαντη
- Μέτρια
- Σημαντική
- Πολύ Σημαντική
- Μέγιστη

Αιτιολογείστε την άποψή σας:

13. Ποια η συμβολή του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας στην αναβάθμιση του μορφωτικού και πνευματικού επιπέδου του Νομού Φλώρινας;

- Ασήμαντη
- Μέτρια
- Σημαντική
- Πολύ Σημαντική
- Μέγιστη

Αιτιολογείστε την άποψή σας:

14. Ποια η συμβολή του ΤΕΙ Δυτικής Μακεδονίας στην αναβάθμιση του μορφωτικού και πνευματικού επιπέδου του Νομού Φλώρινας;

- Ασήμαντη
- Μέτρια
- Σημαντική
- Πολύ Σημαντική
- Μέγιστη

Αιτιολογείστε την άποψή σας:

ΜΕΡΟΣ Γ. ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ - ΠΡΟΤΑΣΗ

15. Υπάρχει συνεργασία του φορέα σας με τα τμήματα του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας που λειτουργούν στη Φλώρινα;

Ναι

Όχι

Αν Ναι διευκρινίστε και αξιολογήστε το είδος της συνεργασίας:

Κακή

Μέτρια

Καλή

Πολύ Καλή

Άριστη

16. Υπάρχει συνεργασία του φορέα σας με τα τμήματα του ΤΕΙ Δυτικής Μακεδονίας που λειτουργούν στη Φλώρινα;

Ναι

Όχι

Αν Ναι διευκρινίστε και αξιολογήστε το είδος της συνεργασίας:

Κακή

Μέτρια

Καλή

Πολύ Καλή

Άριστη

17. Διατυπώστε και αιτιολογήστε την άποψή σας αναφορικά με την πιθανή δημιουργία νέων τμημάτων του Πανεπιστημίου ή ΤΕΙ Δυτικής Μακεδονίας στη Φλώρινα με γνωστικό αντικείμενο αντίστοιχο της δραστηριότητας του φορέα σας.

.....

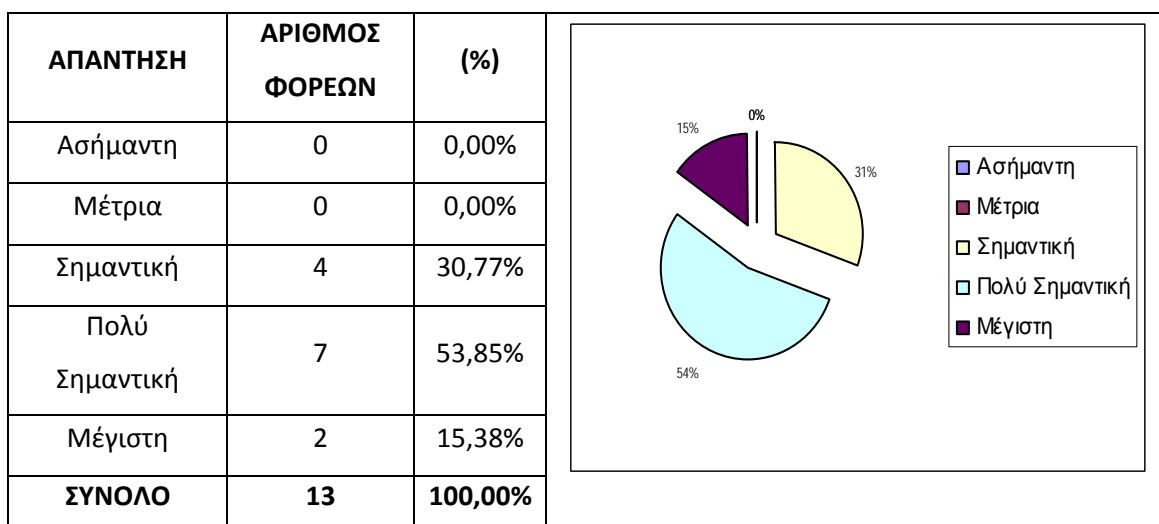
18. Διατυπώστε και αιτιολογήστε την άποψή σας αναφορικά με την πιθανή δημιουργία νέων τμημάτων του Πανεπιστημίου ή ΤΕΙ Δυτικής Μακεδονίας στη Φλώρινα με γνωστικό αντικείμενο αντίστοιχο με τις ανάγκες αλλά και τις δυνατότητες του Νομού.

.....

1.4.3. Επεξεργασία των ερωτηματολογίων

Οι απαντήσεις του ερωτηματολογίου από τους 12 φορείς του Νομού Φλώρινας επεξεργάστηκαν διαμορφώνοντας τα ακόλουθα συμπεράσματα κατά σειρά ερωτήσεων:

1. Αξιολογήστε τη συμβολή του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας στην οικονομική ανάπτυξη του Νομού Φλώρινας.

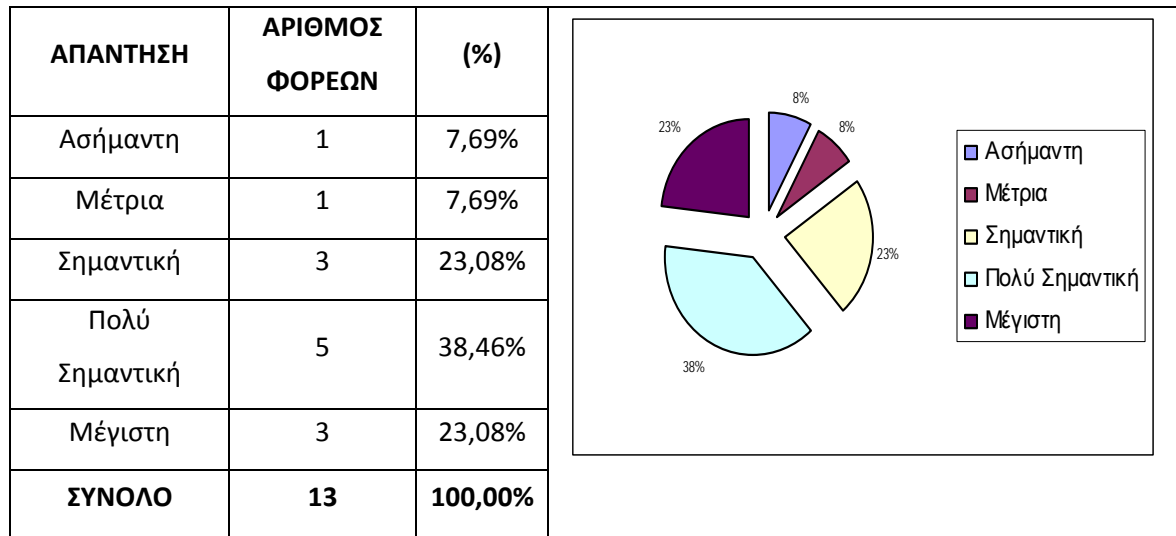

Συμπέρασμα

Το σύνολο των φορέων κρίνει από σημαντική έως μέγιστη τη συμβολή του Πανεπιστημίου στην οικονομική ζωή της περιοχής.

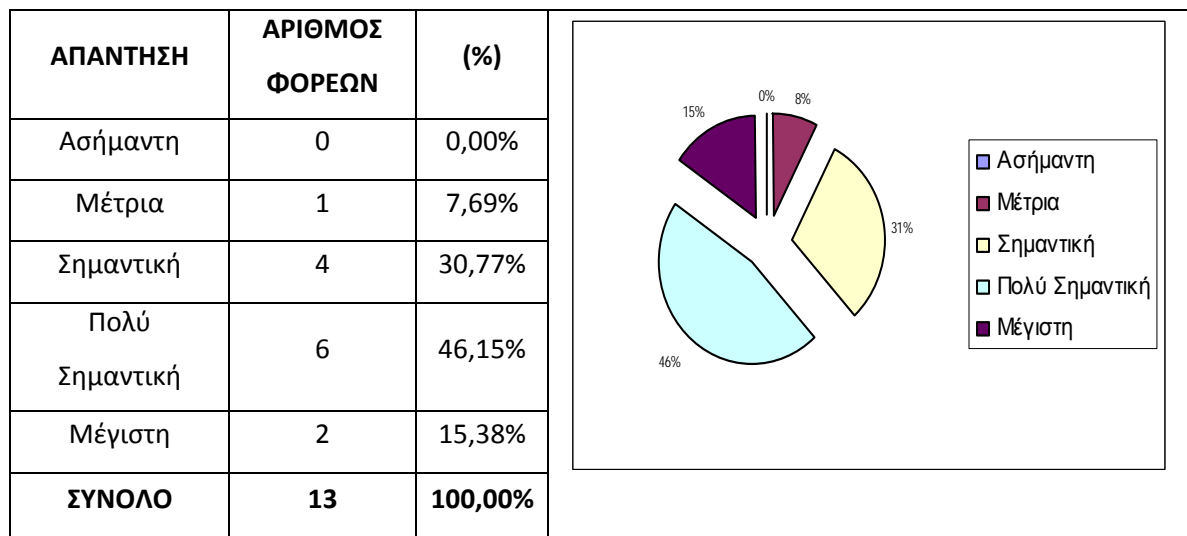
2. Αξιολογήστε τη συμβολή του ΤΕΙ Δυτικής Μακεδονίας στην οικονομική ανάπτυξη του Νομού Φλώρινας.

Συμπέρασμα

Η πλειοψηφία των φορέων (84,62%) κρίνει από σημαντική έως μέγιστη τη συμβολή του ΤΕΙ στην οικονομική ζωή της περιοχής.

3. Ποια η συμβολή του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας στη διαμόρφωση του τοπικού εισοδήματος του Νομού Φλώρινας;

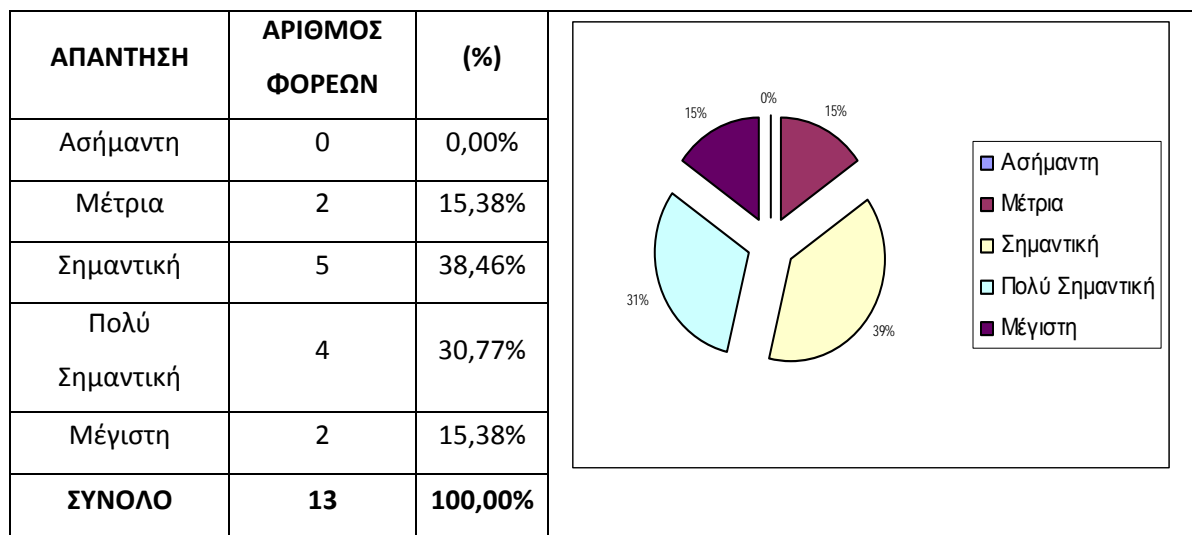
Συμπέρασμα

Η πλειοψηφία των φορέων (92,31%) κρίνει από σημαντική έως μέγιστη τη συμβολή του Πανεπιστημίου στη διαμόρφωση του τοπικού εισοδήματος της περιοχής.

Αιτιολογώντας την άποψή τους αυτή οι φορείς προβάλλουν:

- Την ενίσχυση της επιχειρηματικότητας μέσω της αυξημένης λειτουργίας των εμπορικών καταστημάτων, των κέντρων εστίασης και αναψυχής και τη γενικότερη τόνωση της τοπικής αγοράς.
- Την αύξηση των επενδύσεων σε ακίνητα καθώς και των εσόδων από ενοίκια.
- Τη δυνατότητα πραγματοποίησης συνεδρίων και άλλων συναφών δραστηριοτήτων με εμφανές οικονομικό αποτέλεσμα για την περιοχή.
- Την προσφορά εργασίας σε νέους αποφοίτους που κατάγονται από την περιοχή.

4. Ποια η συμβολή του ΤΕΙ Δυτικής Μακεδονίας στη διαμόρφωση του τοπικού εισοδήματος του Νομού Φλώρινας;

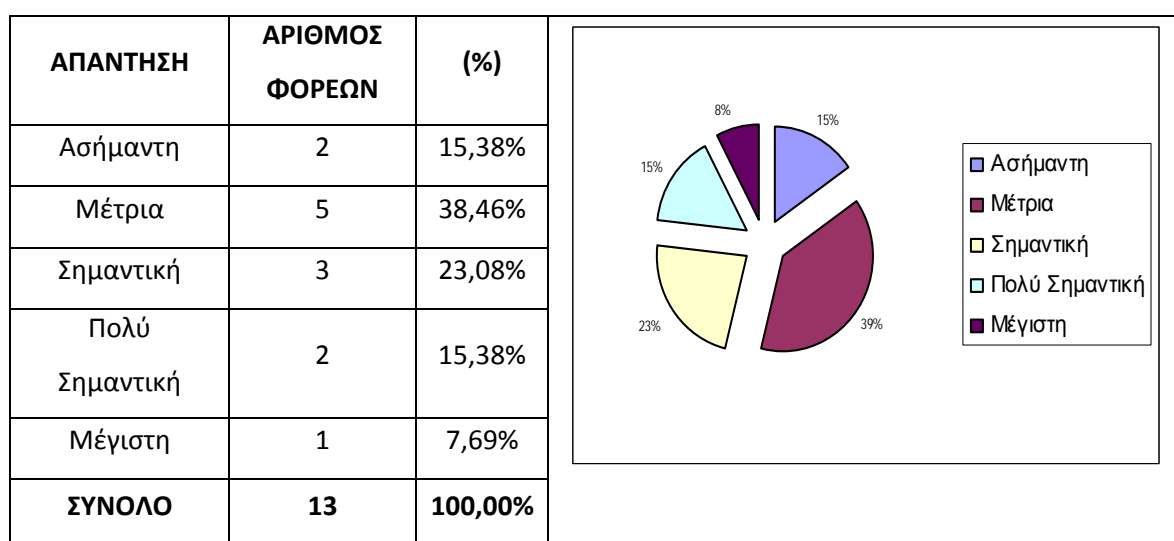
Συμπέρασμα

Κι εδώ η πλειοψηφία των φορέων (84,62%) κρίνει από σημαντική έως μέγιστη τη συμβολή του ΤΕΙ στη διαμόρφωση του τοπικού εισοδήματος της περιοχής.

Η αιτιολόγηση είναι ίδια με του προηγούμενου ερωτήματος για το Πανεπιστήμιο. Επιπλέον εδώ τίθεται το αρνητικό αποτέλεσμα που προκύπτει από τη μείωση των εισακτέων με βασικό λόγο το μη ελκυστικό αντικείμενο σπουδών και την έλλειψη της μετέπειτα επαγγελματικής αποκατάστασης των αποφοίτων.

5. Ποια η συμβολή του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας στην απασχόληση του Νομού Φλώρινας;

Συμπέρασμα

Η πλειοψηφία των φορέων (53,84%) κρίνει από ασήμαντη έως μέτρια τη συμβολή του Πανεπιστημίου στην απασχόληση της περιοχής, ενώ το υπόλοιπο 46,16% σημαντική έως μέγιστη.

Αιτιολογώντας την άποψή τους αυτή οι φορείς προβάλλουν αφενός:

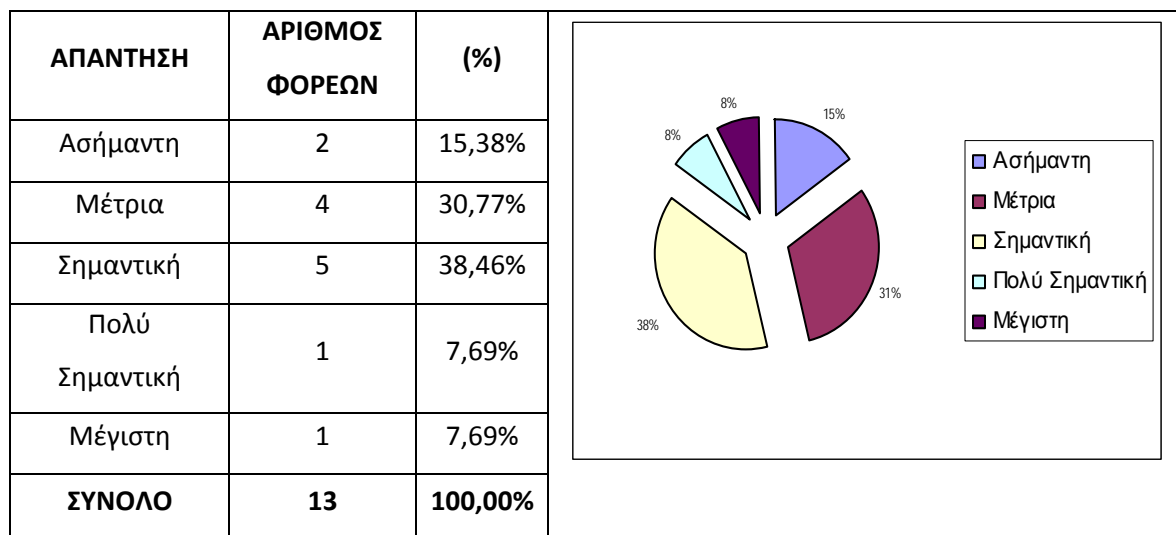
- Την έλλειψη των κατάλληλων τμημάτων με περιεχόμενο που να προσιδιάζει στην οικονομική φυσιογνωμία της περιοχής.
- Την μικρή σε ποσοστό απασχόληση φοιτητών σε επιχειρήσεις της περιοχής.

και αφετέρου:

- Τη δημιουργία νέων θέσεων εργασίας εντός του Πανεπιστημίου.

6. Ποια η συμβολή του ΤΕΙ Δυτικής Μακεδονίας στην απασχόληση του Νομού Φλώρινας;

Συμπέρασμα

Οι φορείς είναι σχεδόν μοιρασμένοι αναφορικά με τη συμβολή ή όχι του ΤΕΙ στην απασχόληση της περιοχής.

Η αιτιολόγηση είναι παρόμοια με την αντίστοιχη προηγούμενη ερώτηση για το Πανεπιστήμιο.

7. Τα τμήματα του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας στη Φλώρινα είναι:

- *Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης*
- *Παιδαγωγικό Τμήμα Νηπιαγωγών*
- *Τμήμα Βαλκανικών Σπουδών*
- *Τμήμα Εικαστικών και Εφαρμοσμένων Τεχνών*

Εκτιμάτε ότι το γνωστικό αντικείμενο των τμημάτων αυτών ανταποκρίνεται στις ανάγκες της τοπικής οικονομίας;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΦΟΡΕΩΝ	(%)
Καθόλου	0	0,00%
Μέτρια	4	33,33%
Πολύ	2	16,67%
Πάρα Πολύ	5	41,67%
Απόλυτα	1	8,33%
ΣΥΝΟΛΟ	12	100,00%

A pie chart illustrating the distribution of responses from 12 stakeholders. The chart is divided into five segments: 'Καθόλου' (0%), 'Μέτρια' (33%), 'Πολύ' (17%), 'Πάρα Πολύ' (42%), and 'Απόλυτα' (8%). A legend on the right side of the chart identifies each response category with a corresponding color: blue for 'Καθόλου', maroon for 'Μέτρια', yellow for 'Πολύ', cyan for 'Πάρα Πολύ', and dark purple for 'Απόλυτα'.

Συμπέρασμα

Η πλειοψηφία των φορέων (66,67%) κρίνει από πολύ έως απόλυτα την ανταπόκριση του γνωστικού αντικειμένου του Πανεπιστημίου στις ανάγκες της τοπικής οικονομίας, ενώ το 33,33% την κρίνει αρνητικά.

Αιτιολογώντας την άποψή τους αυτή οι φορείς προβάλλουν

αφενός:

- Τη γεωγραφική θέση της περιοχής και την αξιοποίηση του τμήματος Βαλκανικών Σπουδών.
- Την πολυετή λειτουργία της Παιδαγωγικής Ακαδημίας και την ενσωμάτωσή της στην κουλτούρα της τοπική κοινωνίας.
- Την καλλιτεχνική παράδοση στη ζωγραφική για το Τμήμα Εικαστικών και Εφαρμοσμένων Τεχνών.

και αφετέρου:

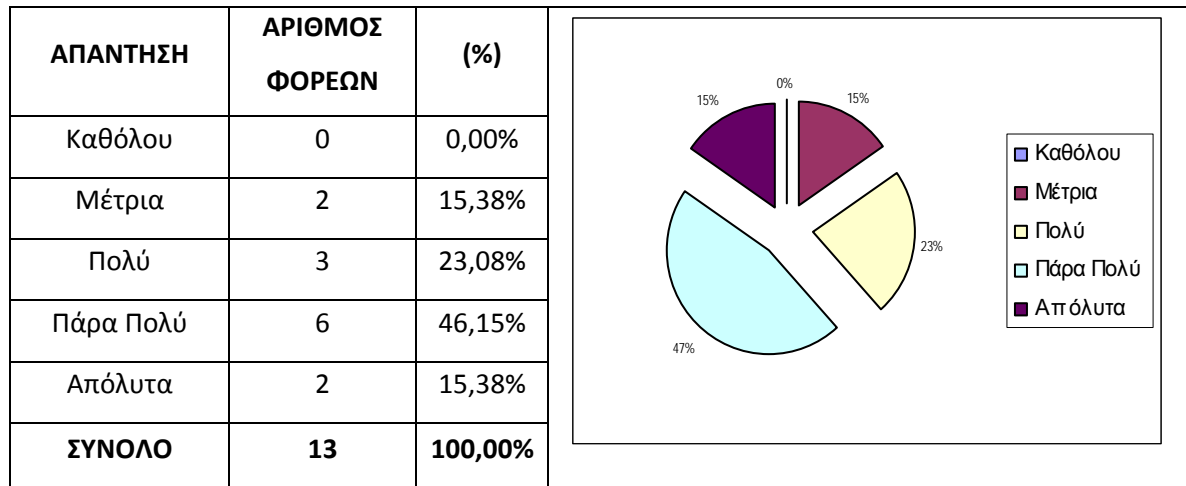
- Την αβεβαιότητα αναφορικά με την απορρόφηση των αποφοίτων.
- Την μεγάλη ανεργία στους αντίστοιχους κλάδους.

8. Τα τμήματα του ΤΕΙ Δυτικής Μακεδονίας στη Φλώρινα είναι:

- Τμήμα Φυτικής Παραγωγής
- Τμήμα Ζωικής Παραγωγής
- Τμήμα Εμπορίας και Ποιοτικού Ελέγχου Αγροτικών Προϊόντων

Εκτιμάτε ότι το γνωστικό αντικείμενο των σχολών αυτής ανταποκρίνεται στις ανάγκες της τοπικής οικονομίας;

Συμπέρασμα

Η πλειοψηφία των φορέων (84,62%) κρίνει από πολύ έως απόλυτα την ανταπόκριση του γνωστικού αντικείμενου του ΤΕΙ στις ανάγκες της τοπικής οικονομίας, ενώ το 15,38% την κρίνει αρνητικά.

Αιτιολογώντας την άποψή τους αυτή οι φορείς προβάλλουν αφενός:

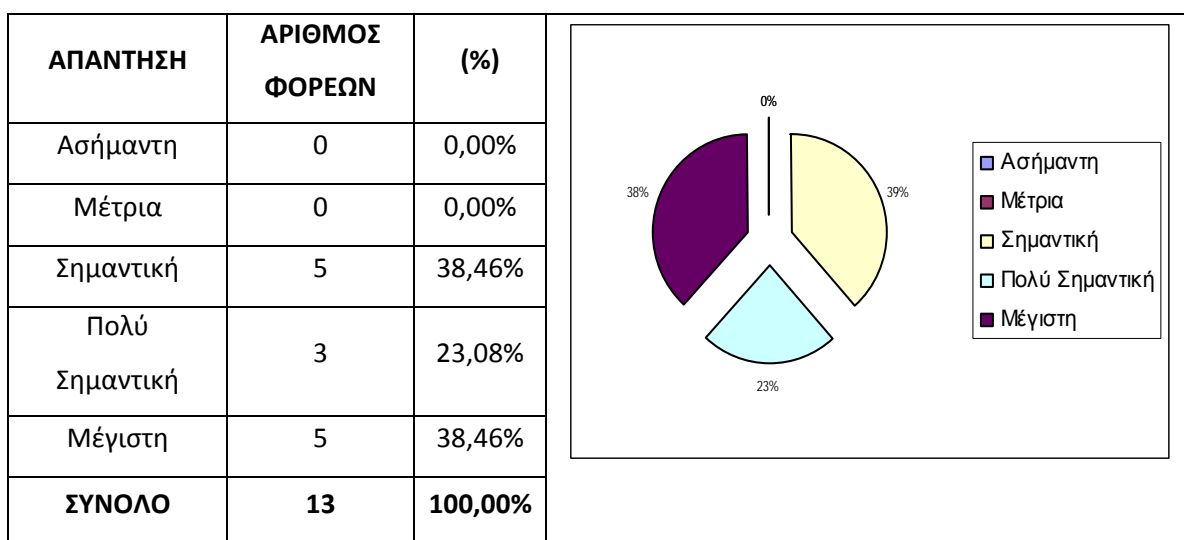
- Την αγροτική φυσιογνωμία της οικονομίας της περιοχής.

και αφετέρου:

- Την αβεβαιότητα αναφορικά με την απορρόφηση των αποφοίτων.

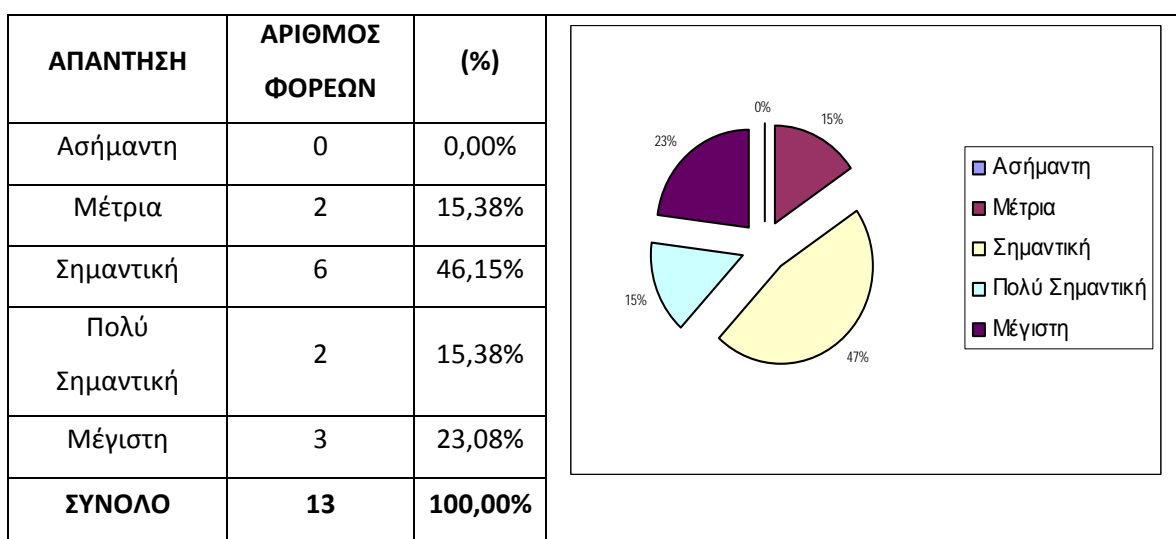
ΜΕΡΟΣ Β. ΤΡΙΤΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΣ ΤΟΜΕΑΣ – ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ

9. Αξιολογήστε τη συμβολή του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας στην κοινωνική και πολιτιστική αναβάθμιση του Νομού Φλώρινας.

Συμπέρασμα

Το σύνολο των φορέων κρίνει από σημαντική έως μέγιστη τη συμβολή του Πανεπιστημίου στην κοινωνική και πολιτιστική αναβάθμιση της περιοχής.

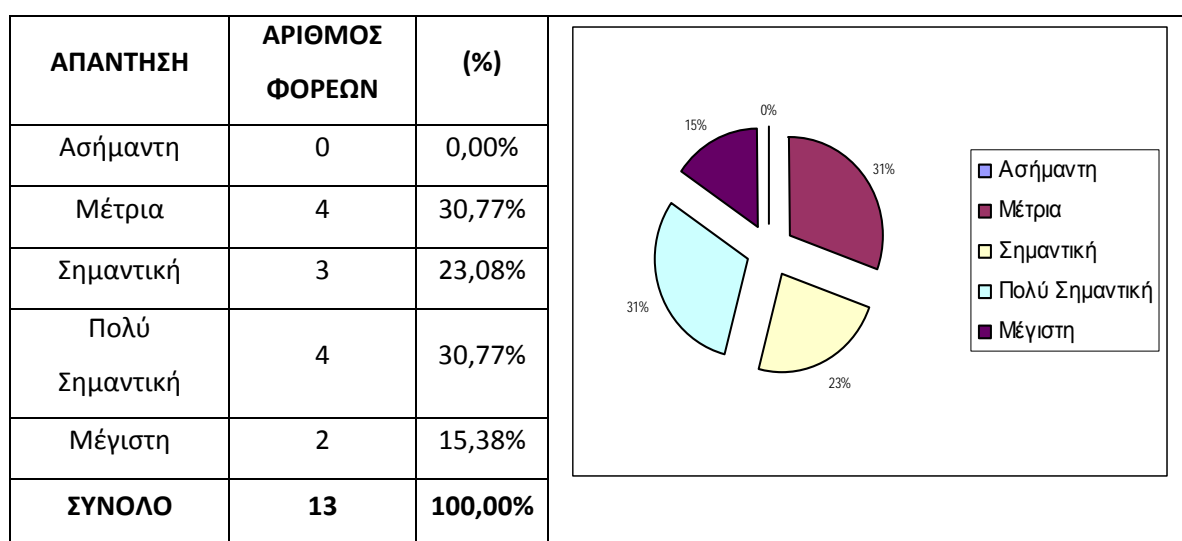
10. Αξιολογήστε τη συμβολή του ΤΕΙ Δυτικής Μακεδονίας στην κοινωνική και πολιτιστική αναβάθμιση του Νομού Φλώρινας.

Συμπέρασμα

Η πλειοψηφία των φορέων (83,34%) κρίνει από σημαντική έως μέγιστη τη συμβολή του ΤΕΙ στην κοινωνική και πολιτιστική αναβάθμιση της περιοχής.

11. Ποια η συμμετοχή του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας στις κοινωνικές και πολιτιστικές δραστηριότητες του Νομού Φλώρινας;

Συμπέρασμα

Η πλειοψηφία των φορέων (69,23%) κρίνει από σημαντική έως μέγιστη τη συμμετοχή του Πανεπιστημίου στις κοινωνικές και πολιτιστικές δραστηριότητες της περιοχής, ενώ το 30,77% την κρίνει αρνητικά.

Αιτιολογώντας την άποψή τους αυτή οι φορείς προβάλλουν:

αφενός:

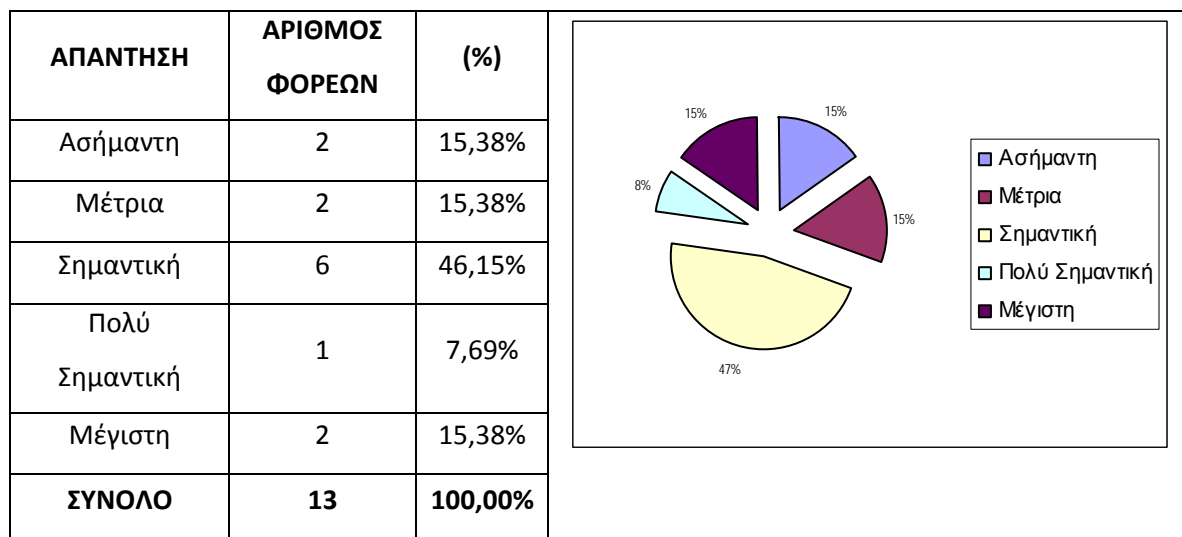
- Την αναβάθμιση του πολιτιστικού επιπέδου της περιοχής.
- Την συμμετοχή στα κοινωνικά και πολιτιστικά ζητήματα, η οποία όμως θα μπορούσε να είναι εντονότερη.
- Την πραγματοποίηση συνεδρίων και ημερίδων με κοινωνικό και πολιτιστικό περιεχόμενο.

αφετέρου:

- Την ελάχιστη συμμετοχή της εκπαιδευτικής κοινότητας στο κοινωνικό και πολιτιστικό γίνεσθαι της περιοχής.
- Την αδυναμία σύνδεσης της Πανεπιστημιακής κοινότητας με την τοπική κοινωνία.

12. Ποια η συμμετοχή του ΤΕΙ Δυτικής Μακεδονίας στις κοινωνικές και πολιτιστικές δραστηριότητες του Νομού Φλώρινας;

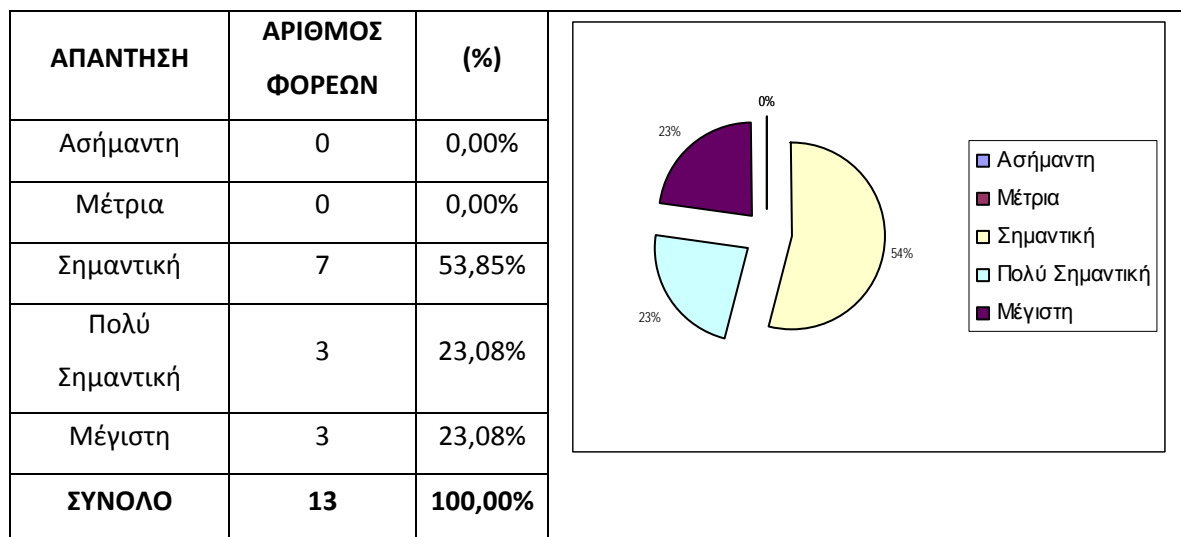

Συμπέρασμα

Κι εδώ για τους ίδιους με την προηγούμενη ερώτηση λόγους η πλειοψηφία των φορέων (69,24%) κρίνει από σημαντική έως μέγιστη τη συμμετοχή του ΤΕΙ στις κοινωνικές και πολιτιστικές δραστηριότητες της περιοχής, ενώ το 30,76% την κρίνει αρνητικά.

13. Ποια η συμβολή του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας στην αναβάθμιση του μορφωτικού και πνευματικού επιπέδου του Νομού Φλώρινας;

Συμπέρασμα

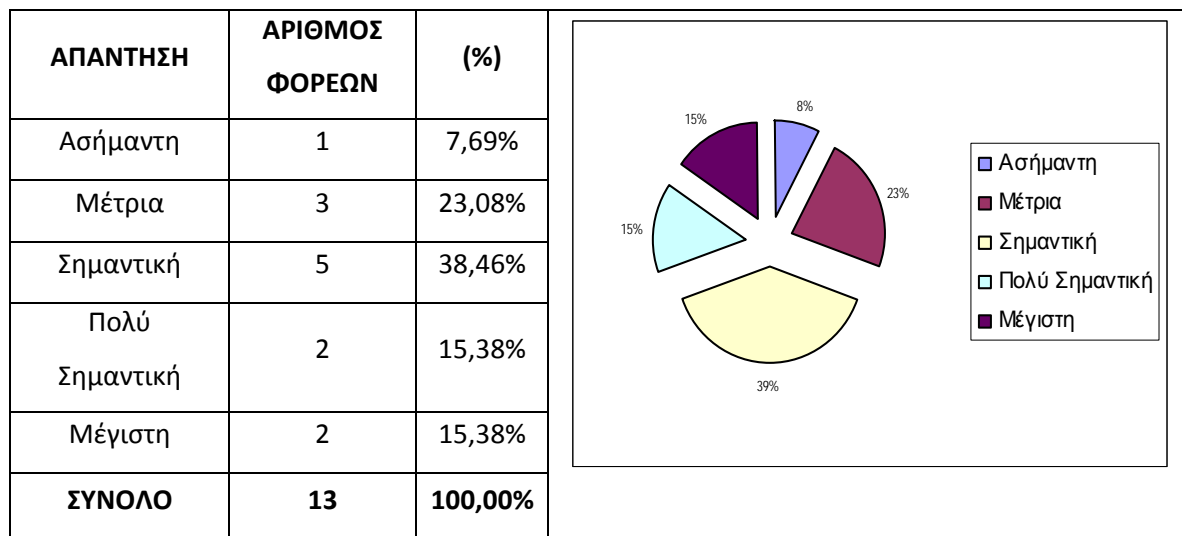
Το σύνολο των φορέων κρίνει από σημαντική έως μέγιστη τη συμβολή του Πανεπιστημίου στην αναβάθμιση του μορφωτικού και πνευματικού επιπέδου της περιοχής.

Αιτιολογώντας την άποψή τους αυτή οι φορείς προβάλλουν:

αφενός:

- Την συναναστροφή των μελών της πανεπιστημιακής κοινότητας με φορείς και πολίτες της πόλης και την διάχυση της επιστημονικής γνώσης στην τοπική κοινωνία.
- Τη πραγματοποίηση συνεδρίων, ημερίδων και εκδηλώσεων με κοινωνικό και πολιτιστικό περιεχόμενο.

14. Ποια η συμβολή του ΤΕΙ Δυτικής Μακεδονίας στην αναβάθμιση του μορφωτικού και πνευματικού επιπέδου του Νομού Φλώρινας;

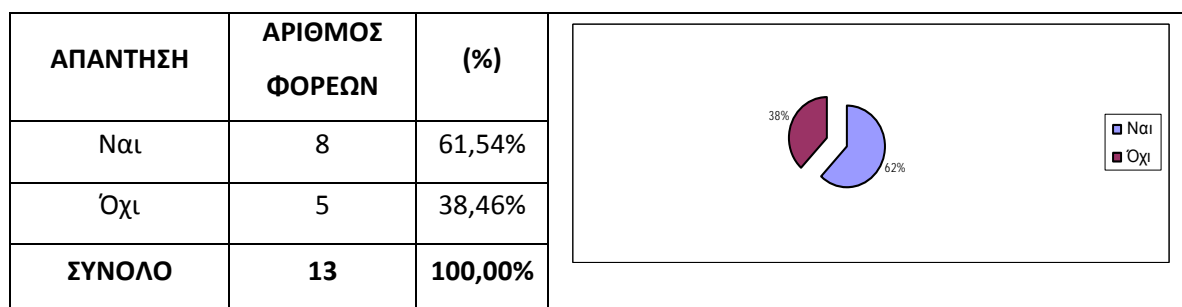
Συμπέρασμα

Η πλειοψηφία των φορέων (69,23%) κρίνει από σημαντική έως μέγιστη τη συμβολή του ΤΕΙ στην αναβάθμιση του μορφωτικού και πνευματικού επιπέδου της περιοχής, ενώ το 30,77% την κρίνει αρνητικά.

Οι λόγοι που προβάλλονται είναι οι ίδιοι μ' αυτούς στην προηγούμενη ερώτηση, διαφέροντας μόνο στην ένταση της συμβολής του ΤΕΙ σε σχέση με το Πανεπιστήμιο.

ΜΕΡΟΣ Γ. ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ - ΠΡΟΤΑΣΗ

15. Υπάρχει συνεργασία του φορέα σας με τα τμήματα του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας που λειτουργούν στη Φλώρινα;

Συμπέρασμα

Η πλειοψηφία των φορέων (61,54%) δηλώνει ότι συνεργάζεται με τμήματα του Πανεπιστημίου.

Η συνεργασία αυτή αφορά σε:

- Πρακτική άσκηση φοιτητών
- Φιλοξενία εκδηλώσεων
- Διοργάνωση κοινών εκδηλώσεων καθώς και συμμετοχή φοιτητών σε εκδηλώσεις ή εργασίες των φορέων

Στο σύνολό τους οι συνεργασίες των τμημάτων του Πανεπιστημίου με τους φορείς της περιοχής αξιολογούνται από καλές έως άριστες.

ΑΠΑΝΤΗΣΗ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΦΟΡΕΩΝ	(%)
Κακή	0	0,00%
Μέτρια	0	0,00%
Καλή	2	25,00%
Πολύ Καλή	4	50,00%
Άριστη	2	25,00%
ΣΥΝΟΛΟ	8	100,00%

ΑΠΑΝΤΗΣΗ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΦΟΡΕΩΝ	(%)
Κακή	0	0,00%
Μέτρια	0	0,00%
Καλή	2	25,00%
Πολύ Καλή	4	50,00%
Άριστη	2	25,00%
ΣΥΝΟΛΟ	8	100,00%

16. Υπάρχει συνεργασία του φορέα σας με τα τμήματα του ΤΕΙ Δυτικής Μακεδονίας που λειτουργούν στη Φλώρινα;

ΑΠΑΝΤΗΣΗ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΦΟΡΕΩΝ	(%)
Ναι	6	46,15%
Όχι	7	53,85%
ΣΥΝΟΛΟ	13	100,00%

ΑΠΑΝΤΗΣΗ	ΑΡΙΘΜΟΣ ΦΟΡΕΩΝ	(%)
Ναι	6	46,15%
Όχι	7	53,85%
ΣΥΝΟΛΟ	13	100,00%

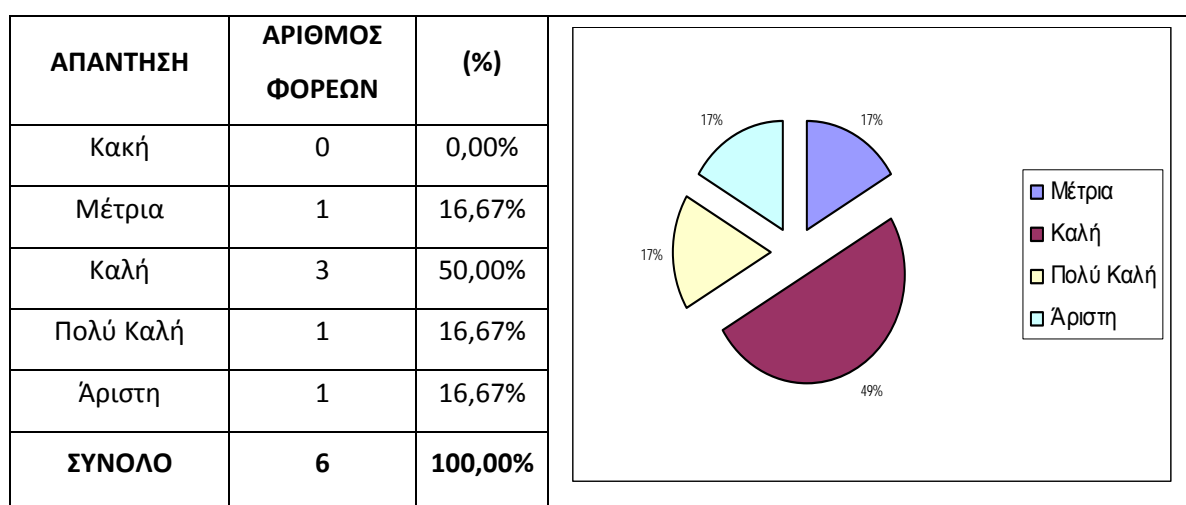

Συμπέρασμα

Το 46,15% των φορέων δήλωσε ότι συνεργάστηκε με το ΤΕΙ, ενώ το 53,85% όχι.

Η συνεργασία αυτή αφορά σε αντίστοιχα ζητήματα με αυτά της προηγούμενης ερώτησης για το Πανεπιστήμιο.

Οι συνεργασίες των τμημάτων του ΤΕΙ με τους φορείς της περιοχής αξιολογούνται στο σύνολό τους από μέτριες έως πολύ καλές.

17. Διατυπώστε και αιτιολογήστε την άποψή σας αναφορικά με την πιθανή δημιουργία νέων τμημάτων του Πανεπιστημίου ή ΤΕΙ Δυτικής Μακεδονίας στη Φλώρινα με γνωστικό αντικείμενο αντίστοιχο της δραστηριότητας του φορέα σας.

Οι προτάσεις για νέα Τμήματα ΑΕΙ και ΤΕΙ με γνωστικό αντικείμενο αντίστοιχο των δραστηριοτήτων των φορέων, όπως κατατέθηκαν στα ερωτηματολόγια είναι:

Πανεπιστήμιο - ΤΕΙ

- Τμήμα Συντήρησης Έργων Τέχνης και Αρχαιοτήτων
- Τμήμα Μουσειολογίας
- Τμήμα Βιβλιοθηκονομίας
- Τμήμα Δημοσιογραφίας
- Τμήμα Κινηματογράφου
- Τμήμα Πληροφορικής

- Τμήματα Φιλολογίας
- Τμήμα Λιμνολογίας
- Τμήμα Οικονομικό

18. Διατυπώστε και αιτιολογήστε την άποψή σας αναφορικά με την πιθανή δημιουργία νέων τμημάτων του Πανεπιστημίου ή ΤΕΙ Δυτικής Μακεδονίας στη Φλώρινα με γνωστικό αντικείμενο αντίστοιχο με τις ανάγκες αλλά και τις δυνατότητες του Νομού.

Οι προτάσεις για νέα Τμήματα ΑΕΙ και ΤΕΙ με γνωστικό αντικείμενο που προσιδιάζει με τη φυσιογνωμία και τις δυνατότητες της περιοχής είναι:

Πανεπιστήμιο - ΤΕΙ

- Τμήμα Διαχείρισης και Προστασίας του Περιβάλλοντος
- Τμήμα Βιβλιοθηκονομίας
- Τμήμα Κινηματογραφίας και Δημοσιογραφίας
- Τμήμα σχετικό με τη Δασολογία
- Τμήμα Αγροπληροφορικής
- Τμήμα Οινοποιίας – Οινολογίας
- Τμήματα Γεωπονίας – Κτηνιατρικής
- Τμήμα Νοσηλευτικής
- Τμήμα Εκπαίδευσης ΑΜΕΑ
- Τμήμα Οικονομικό
- Τμήματα σχετικά με τουρισμό, γαστρονομία -γευσιγνωσία

1.4.4. Συμπληρωματικές πληροφορίες από τη διαβούλευση

Πέραν της συμπλήρωσης των ερωτηματολογίων, τοποθετήσεις φορέων έγιναν και κατά τη δημόσια παρουσίαση της μελέτης με σημαντικότερες τις ακόλουθες:

- Διαπίστωση σημαντικών προβλημάτων στις υφιστάμενες Πανεπιστημιακές σχολές, τα οποία εντοπίζονται στην ανεπάρκεια των κτιριακών τους υποδομών και στην έλλειψη διδακτικού και λοιπού βοηθητικού προσωπικού.
- Αμφιλεγόμενη η συνεισφορά των ΑΕΙ και ΤΕΙ στην οικονομική ανάπτυξη του Νομού Φλώρινας, κυρίως αναφορικά με την παράμετρο της συνεισφοράς τους στην τόνωση της τοπικής αγοράς.
- Η Φλώρινα θα έπρεπε να είναι η έδρα του Πανεπιστημίου και κατά συνέπεια κάθε προσπάθεια επέκτασής του με νέες σχολές να εκπορεύεται από την ίδια την περιοχή.
- Η ίδρυση τμήματος Γεωπονίας συνάδει με την αγροτική φυσιογνωμία του Νομού και θα μπορούσε να συνδυαστεί με ερευνητικό κέντρο που να στηρίζει τις βιολογικές καλλιέργειες, και τα τοπικά προϊόντα.
- Το Τμήμα Βαλκανικών Σπουδών θα πρέπει να γίνει Σχολή Βαλκανικών Σπουδών και να φιλοξενεί επί το πλείστον βαλκάνιους φοιτητές.
- Προτείνεται η δημιουργία τμημάτων με γνωστικό αντικείμενο τον τουρισμό και τον αγροτουρισμό, δεδομένου ότι ο Νομός Φλώρινας διαθέτει συγκριτικό πλεονέκτημα στον τομέα αυτό και οι τουριστικές επιχειρήσεις της περιοχής έχουν ανάγκη από εξειδικευμένο ανθρώπινο δυναμικό.
- Προτείνεται η συγχώνευση των Τμημάτων Φυτικής και Ζωικής Παραγωγής του ΤΕΙ, η βελτίωση του Τμήματος Εμπορίας και Ποιοτικού Ελέγχου Αγροτικών Προϊόντων καθώς και η ίδρυση Τμήματος Υγιεινής Τροφίμων.

1.5. Διερεύνηση των κριτηρίων που θα οδηγούσαν τους μαθητές στην επιλογή να σπουδάσουν σε μια ακριτική πόλη

Μια σημαντική συνιστώσα για το χωροταξικό και στρατηγικό σχεδιασμό της ανώτατης εκπαίδευσης αναφέρεται στις στάσεις των μαθητών και υποψήφιων σπουδαστών απέναντι στο ενδεχόμενο φοίτησής τους σε μια ακριτική πόλη. Στο πλαίσιο αυτό, μέσω μη δομημένων συνεντεύξεων τελειόφοιτων μαθητών της Θεσσαλονίκης, της Κοζάνης και της Φλώρινας, διερευνήθηκαν οι προϋποθέσεις που θα μπορούσαν να οδηγήσουν τους μαθητές να επιλέξουν να σπουδάσουν σε μια ακριτική πόλη.

1.5.1. Συνάντηση με μαθητές της 3^{ης} τάξης του Λυκείου Πανοράματος και του Κολεγίου Ανατόλια

Μέσα στο Φεβρουάριο του 2009 έγιναν δυο άτυπες συναντήσεις με τετραμελείς ομάδες μαθητών από τα δυο λύκεια με σκοπό να διερευνηθούν οι προϋποθέσεις κάτω από τις οποίες οι μαθητές αυτοί θα ήταν διατεθειμένοι να σπουδάσουν σε μια ελληνική επαρχιακή πόλη όπως η Φλώρινα. Το γεγονός ότι όλοι οι μαθητές διαμένουν στο Πανόραμα Θεσσαλονίκης που θεωρείται περιοχή όπου διαμένουν κυρίως άτομα υψηλού εισοδήματος, ήταν εξ αρχής περιοριστικός παράγων για την έλξη που θα μπορούσε να ασκήσει η Φλώρινα στους μαθητές αυτούς. Ειδικά στην περίπτωση των αποφοίτων του προγράμματος I.B. (International Baccalaureate) θα πρέπει να ληφθεί υπόψη ότι οι μαθητές που παρακολουθούν το πρόγραμμα αυτό συνήθως επιλέγουν να σπουδάσουν στο εξωτερικό χωρίς καν να λάβουν μέρος στις πανελλήνιες εξετάσεις για εισαγωγή σε ελληνικά ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης.

Τα περισσότερα παιδιά γνώριζαν ότι στη Φλώρινα λειτουργούν ήδη τμήματα του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας καθώς και τμήματα του ΤΕΙ Κοζάνης, αν και για τα δεύτερα κάποιοι είχαν μείνει με την εντύπωση ότι έχει ανασταλεί η λειτουργία τους. Τρία παιδιά (από τα οκτώ) γνώριζαν ακριβώς το επιστημονικό αντικείμενο των τμημάτων της Φλώρινας καθώς έχουν γνωστούς ή συγγενείς που σπουδάζουν εκεί. Τα ίδια παιδιά είχαν πληροφόρηση και άποψη για τα προβλήματα που αντιμετωπίζουν οι φοιτητές στη Φλώρινα (στέγη,

συγκοινωνία, διασκέδαση), αν και η γενικότερη εντύπωση ήταν ότι τα πράγματα είναι τώρα πολύ καλύτερα απ' ό,τι ήταν προ πενταετίας.

Η γενικότερη στάση τους απέναντι στην προοπτική να σπουδάσουν στη Φλώρινα ήταν αρνητική ως απόλυτα αρνητική. Μάλιστα κάποιοι είπαν ότι προτιμούν, αν δεν μπορούν να σπουδάσουν κοντά στο σπίτι τους, να πάνε στο εξωτερικό ή να σπουδάσουν σε κάποιο Κέντρο Ελευθέρων Σπουδών ειδικά ενόψει της αναγνώρισής τους. Ο βασικότερος λόγος για την αρνητική τους αυτή στάση ήταν ότι δεν αποτελεί προτεραιότητα γι' αυτούς η εργασία στο δημόσιο που ενδεχομένως εξασφαλίζει η Παιδαγωγική Σχολή και δεν βρίσκουν ενδιαφέροντα και ελκυστικά τα αντικείμενα των τμημάτων της Φλώρινας.

Ενδιαφέρον παρουσιάζουν οι απαντήσεις τους στο ερώτημα για το υπό ποιες προϋποθέσεις θα αναθεωρούσαν τη στάση τους. Πέρα από γενικόλογες προδιαγραφές για πιο ενδιαφέρουσα νυχτερινή ζωή, υποδομές κλπ. που οι ερωτηθέντες περιέγραψαν, υπήρξε απόλυτη σύγκλιση των απόψεων τους στο ότι ένα ή περισσότερα τμήματα με αντικείμενο που δεν υπάρχει σε κανένα άλλο πανεπιστημιακό τμήμα της χώρας, θα τους ενδιέφερε και θα τους έκανε ενδεχομένως να αναθεωρήσουν τις απόψεις τους.

1.5.2. Συνάντηση με μαθητές της 4^{ης} τάξης του Εσπερινού Λυκείου Φλώρινας

Η επιλογή του Εσπερινού Λυκείου Φλώρινας εξασφαλίζει τη συμμετοχή μιας ειδικής κατηγορίας τελειόφοιτων μαθητών, που εργάζονται και διακρίνονται για χαμηλά εισοδήματα, μεγάλο ηλικιακό εύρος και, σε μεγάλο βαθμό, εσωτερικά κίνητρα για μάθηση. 8 μαθητές και μαθήτριες συνολικά συμμετείχαν στη συζήτηση που αναφέρθηκε στα κριτήρια που θα μπορούσαν να τους οδηγήσουν να σπουδάσουν στην περιοχή στην οποία δραστηριοποιούνται κοινωνικά και επαγγελματικά. Είναι σημαντικό να διευκρινισθεί ότι οι 8 μαθητές και μαθήτριες στο πλαίσιο της Δ' τάξης του Εσπερινού Λυκείου αντιπροσωπεύουν το 20% περίπου της συγκεκριμένης τάξης και θα λάβουν μέρος στις προσεχείς εισιτήριες πανελλαδικές εξετάσεις. Στα Εσπερινά Γενικά Λύκεια παρέχεται στους μαθητές η δυνατότητα να επιλέξουν αν θα συμμετάσχουν στις πανελλαδικές εξετάσεις ή αν, απλά, θα αποκτήσουν τον τίτλο αποφοίτησης.

Στη συνάντηση που πραγματοποιήθηκε στο κτίριο του σχολείου πριν από την έναρξη των μαθημάτων τέθηκε στους μαθητές και τις μαθήτριες το ερώτημα ποιο γνωστικό αντικείμενο θα τους ενδιέφερε, προκειμένου να σπουδάσουν σε μια ακριτική πόλη. Οι απαντήσεις εξειδικεύτηκαν στα Παιδαγωγικά Τμήματα, που ούτως ή άλλως λειτουργούν στην περιοχή. Η επανάληψη της ερώτησης συνοδεύτηκε με την παράκληση να περιγραφούν τα συγκεκριμένα γνωστικά αντικείμενα που θα μπορούσαν να θεωρηθούν ενδιαφέροντα. Και πάλι οι απαντήσεις κινήθηκαν σε διαφορετικό πλαίσιο. Συμφώνησαν όλοι ότι ενδιαφέροντα θεωρούν τα γνωστικά αντικείμενα που εξασφαλίζουν συγκεκριμένα επαγγελματικά δικαιώματα στους αποφοίτους του προγράμματος σπουδών και απονέμουν επαγγελματικούς τίτλους με εξασφαλισμένη ζήτηση στην αγορά εργασίας. Ως τέτοια θεωρούν τις παιδαγωγικές επιστήμες.

Ακολούθως ζητήθηκε από τους μαθητές και τις μαθήτριες να επισημάνουν τις υποδομές που θεωρούν αναγκαίες, για να σπουδάσουν σε μια ακριτική πόλη. Όλοι συμφώνησαν ότι ούτως ή άλλως θα ήθελαν να σπουδάσουν στη Φλώρινα, προκειμένου να βρίσκονται κοντά στις οικογένειές τους και να συνδυάσουν δουλειά και σπουδές. Ωστόσο, η δωρεάν μετακίνηση, η σίτιση, η πρόσβαση σε ηλεκτρονικές πηγές και βιβλιοθήκες αποτελούν ζητήματα που θα διευκόλυναν την επιλογή τους αυτή.

1.5.3. Συνάντηση με μαθητές της 3^{ης} τάξης του 1^{ου} Λυκείου Κοζάνης

Για τη διερεύνηση των στάσεων των μαθητών από σχολεία της Κοζάνης επιλέχτηκε το 1^ο Λύκειο της πόλης, ένα σχολείο με αρκετές επιτυχίες στις πανελλαδικές εξετάσεις, έντονη δραστηριοποίηση σε ευρωπαϊκά προγράμματα και πλήθος σχολικών εκδηλώσεων. Πρόκειται για ένα σχολείο που τυπολογικά φέρει όλες τις προϋποθέσεις (μεγάλο μέγεθος, σταθερότητα στο διδακτικό προσωπικό, βιοτικό επίπεδο κατοίκων)³⁷ να παρουσιάζει εξωτερική αποτελεσματικότητα, δηλαδή οι μαθητές του να έχουν καλό μέσο όρο απόδοσης και να επιδιώκουν βάσιμα τη συνέχιση των σπουδών τους στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση.

³⁷ Βλ. σχ. Πανάρετος, Ι. (2001). *Απόδοση των Μαθητών Λυκείου το Σχολικό Έτος 1999-2000*, Αθήνα: Ινστιτούτο Στατιστικής Τεκμηρίωσης, Ανάλυσης και Έρευνας και Κοσμοπούλου, Α. (1998). *Assessment of School Effectiveness Using Multilevel Models*, Μεταπτυχιακή Εργασία: Οικονομικό Πανεπιστήμιο Αθηνών.

Στη συζήτηση συμμετείχαν 22 μαθητές και μαθήτριες της Γ' τάξης, που απαρτίζουν ένα τμήμα γενικής παιδείας και έχουν ακολουθήσει το σύνολο των κατευθύνσεων (θετική, θεωρητική, τεχνολογική). Η συζήτηση πραγματοποιήθηκε στη διάρκεια του σχολικού ωραρίου, καθώς εκδηλώθηκε έντονη αντίδραση στο ενδεχόμενο αυτή να πραγματοποιηθεί μετά το κανονικό ωράριο, λόγω δεσμεύσεων των μαθητών και των μαθητριών στο σύνολό τους.

Το πρώτο πράγμα που τέθηκε προς συζήτηση είναι πώς θα αντιμετώπιζαν το ενδεχόμενο να σπουδάσουν σε μια ακριτική πόλη και, συγκεκριμένα, στη Φλώρινα. Οι 18 από τους 22 μαθητές υπήρξαν απολύτως αρνητικοί στο ενδεχόμενο αυτό, καθώς, υποστήριξαν ότι η πόλη είναι μικρή, κοντά στη δική τους πόλη και δεν προσφέρεται για «φοιτητική ζωή». Κάποια επιχειρήματα εστιάστηκαν στο ότι η Φλώρινα δεν μπορούσε να προσφέρει τα γνωστικά αντικείμενα που τους ενδιέφεραν.

Στη συνέχεια, ζητήθηκε από τους μαθητές και τις μαθήτριες να σκεφτούν για ποιο γνωστικό αντικείμενο θα ήταν διατεθειμένοι να σπουδάσουν στη Φλώρινα. Κυριάρχησαν οι απαντήσεις που εστίασαν στο ότι ούτως ή άλλως η Θεσσαλονίκη προσφέρει μια πλήρη γκάμα αντικειμένων και, επομένως, η Φλώρινα θα μπορούσε να επιλεγεί μόνο ως εναλλακτική και εκ των πραγμάτων επιβεβλημένη λύση. Και μόνον αν αυτή η λύση σήμαινε και βέβαιη επαγγελματική αποκατάσταση. Μια μικρή μερίδα μαθητριών εστιάστηκε στο ότι θα μπορούσε να επιλέξει για σπουδές μια ακριτική πόλη αν το γνωστικό αντικείμενο ανταποκρινόταν στα ενδιαφέροντα και τις κλίσεις τους, και αποδεδειγμένα είχε υψηλό επίπεδο σπουδών και καλή φήμη.

Τέλος, συζητήθηκε το ζήτημα των υποδομών που θα προσδοκούσαν από μια ακριτική πόλη, προκειμένου να την επιλέξουν για σπουδές. Οι απαντήσεις επικεντρώθηκαν στα σημεία που συνδέονται με τη φοιτητική κουλτούρα: δυνατότητα νυχτερινών εξόδων, επιλογές ψυχαγωγίας, βιβλιοθήκες και πρόσβαση σε ηλεκτρονικές πηγές.

1.5.4. Συζήτηση των δεδομένων

Τα δεδομένα που προκύπτουν από τις συζητήσεις με τελειόφοιτους μαθητές 3 σχολείων στη Θεσσαλονίκη, την Κοζάνη και τη Φλώρινα συναρτώνται, σε μεγάλο βαθμό, από το κοι-

ωνικοοικονομικό status των οικογενειών των μαθητών και μαθητριών, τις προσδοκίες τους και την περιοχή διαμονής.

Μαθητές από οικογένειες υψηλού εισοδήματος, που κατά κανόνα απολαμβάνουν τη δυνατότητα να έχουν εναλλακτικές λύσεις για τη φοίτησή τους στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση, εμφανίζονται ιδιαίτερα επιφυλακτικοί στο ενδεχόμενο να σπουδάσουν σε Τμήματα της Φλώρινας. Εξάιρεση θα μπορούσαν να αποτελέσουν Τμήματα με γνωστικά αντικείμενα που δεν προσφέρονται σε κανένα άλλο πανεπιστημιακό Τμήμα της χώρας. Αντίθετα, η Φλώρινα ως τόπος σπουδών αντιμετωπίζεται θετικότερα από μαθητές και μαθήτριες χαμηλότερων οικογενειακών εισοδημάτων.

Είναι περισσότερο πιθανό η Φλώρινα να επιλεγεί από μαθητές και μαθήτριες αν εξασφαλίζει Τμήματα και γνωστικά αντικείμενα που (α) είναι πρωτότυπα και μοναδικά στην επικράτεια ή (β) εγγυώνται την επαγγελματική αποκατάσταση των πτυχιούχων.

Τέλος, θετικότερη στο ενδεχόμενο να σπουδάσει στην πόλη της Φλώρινας εμφανίζεται η ομάδα μαθητών και μαθητριών που διακρίνεται για χαμηλά εισοδήματα και διαμένει στην ευρύτερη περιοχή.

Γενικότερα, άλλωστε, διάφορες έρευνες στον ελλαδικό χώρο κατατείνουν στην άποψη πως τα ισχυρότερα κίνητρα επιλογής σπουδών αποτελούν η προοπτική επαγγελματικής αποκατάστασης³⁸ και το ενδιαφέρον για το αντικείμενο σπουδών³⁹. Ακολουθούν ως κριτήρια επιλογής το επίπεδο του προγράμματος σπουδών, τα επαγγελματικά δικαιώματα των αποφοίτων του προγράμματος, το εκπαιδευτικό ίδρυμα στο οποίο ανήκει το Τμήμα καθώς και η πόλη στην οποία εδρεύει.

Τα δεδομένα αυτά ανταποκρίνονται και στη σειρά με την οποία κατατάσσονται τα Τμήματα των ελληνικών Πανεπιστημίων με βάση τις προτιμήσεις που δήλωσαν οι επιτυχόντες σ' αυτά στα σχετικά μηχανογραφικά δελτία⁴⁰. Τα Τμήματα που προτιμούν οι επιτυχόντες των

³⁸ Χατζηαντωνάς, Α., Γεωργιάδου, Μ. (χ.χ.). *Σπουδές και εργασία: όνειρα και πραγματικότητα*, Αθήνα: Pricewaterhouse Coopers

³⁹ Ταουσάνης, Χ., Κότιος, Κ. (2007). *Σπουδές και απασχόληση*, Θεσσαλονίκη: Emplory

⁴⁰ ΥΠΕΠΘ (2008). *Θέσεις επιτυχόντων 2008 (90%) στα ΑΕΙ και ΤΕΙ της χώρας, Δ/ση Οργάνωσης & Διεξαγωγής Εξετάσεων*

πανελλαδικών εξετάσεων διακρίνονται είτε για την άμεση επαγγελματική αποκατάσταση των αποφοίτων είτε για τα ελκυστικά γνωστικά αντικείμενα που καλλιεργούν και που απολαμβάνουν κοινωνικής αποδοχής. Είναι επίσης δηλωτική της νοοτροπίας των τελειόφοιτων μαθητών και μαθητριών και η παντελής απουσία από τους σχετικούς πίνακες πανεπιστημιακών Τμημάτων εκτός των Αθηνών και της Θεσσαλονίκης.

ΚΑΤΑΤΑΞΗ ΤΜΗΜΑΤΩΝ ΜΕ ΒΑΣΗ ΤΙΣ ΠΡΟΤΙΜΗΣΕΙΣ ΤΩΝ ΕΠΙΤΥΧΟΝΤΩΝ (2007 ΚΑΙ 2008)		
Όνομασία Τμήματος	2008	2007
ΑΣΤΥΦΥΛΑΚΩΝ	1	1
ΝΟΜΙΚΗΣ ΑΘΗΝΑΣ	2	2
ΗΛΕΚΤΡΟΛΟΓΩΝ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΩΝ ΕΜΠ	3	3
ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΚΠ/ΣΗΣ ΘΕΣ/ΝΙΚΗΣ	4	8
ΝΟΜΙΚΗΣ ΘΕΣ/ΝΙΚΗΣ	5	6
ΦΙΛΟΛΟΓΙΑΣ ΑΘΗΝΑΣ	6	7
ΑΓΓΛΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ ΚΑΙ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑΣ ΘΕΣ/ΝΙΚΗΣ	7	5
ΠΑΙΔ/ΓΙΚΟ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΚΠ/ΣΗΣ ΑΘΗΝΑΣ	8	9
ΑΓΓΛΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ ΚΑΙ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑΣ ΑΘΗΝΑΣ	9	4
ΙΑΤΡΙΚΗΣ ΑΘΗΝΑΣ	10	11
ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ & ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΥ ΠΑΝ. ΑΘΗΝΑΣ	11	10
ΙΑΤΡΙΚΗΣ ΘΕΣ/ΝΙΚΗΣ	12	16
ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΕΜΠ	13	12
ΜΑΘΗΜΑΤΙΚΩΝ ΑΘΗΝΑΣ	14	13
ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ ΦΥΣ. ΑΓΩΓΗΣ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ ΑΘΗΝΑΣ	15	14
ΗΛΕΚΤΡΟΛΟΓΩΝ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ & ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΩΝ ΘΕΣ/ΝΙ	16	15
ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΥ ΠΑΝ	17	18
ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΩΝ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΕΜΠ	18	22
ΦΥΣΙΚΗΣ ΑΘΗΝΑΣ	19	24
ΓΑΛΛΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ ΚΑΙ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑΣ ΑΘΗΝΑΣ	20	25

ΟΙ ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ ΤΗΣ ΤΡΙΤΟΒΑΘΜΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΣΤΟ ΝΟΜΟ ΦΛΩΡΙΝΑΣ

Όνομασία Τμήματος	Ποσοστό επιτυχόντων που δήλωσαν το Τμήμα ως 1η προτίμηση
ΑΡΧΙΤΕΚΤΟΝΩΝ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΕΜΠ	100%
ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΕΜΠ	100%
ΙΑΤΡΙΚΟ (ΣΣΑΣ) ΘΕΣ/ΝΙΚΗΣ	100%
ΗΛΕΚΤΡΟΛΟΓΩΝ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΚΑΙ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΩΝ ΕΜΠ	99,54%
ΝΟΜΙΚΗΣ ΑΘΗΝΑΣ	98,89%
ΙΑΤΡΙΚΗΣ ΑΘΗΝΑΣ	98,61%
ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΚΠ/ΣΗΣ ΘΕΣ/ΝΙΚΗΣ	97,24%
ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ ΔΙΑΙΤΟΛΟΓΙΑΣ & ΔΙΑΤΡΟΦΗΣ ΧΑΡΟΚΟΠΕΙΟΥ (ΑΘΗΝΑ)	94,44%
ΞΕΝΩΝ ΓΛΩΣΣ. ΜΕΤΑΦΡ & ΔΙΕΡΜ.ΙΟΝΙΟ	92,59%
ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΚΠ/ΣΗΣ ΑΘΗΝΑΣ	90,00%
ΟΔΟΝΤΙΑΤΡΙΚΗΣ ΑΘΗΝΑΣ	81,48%
ΜΟΥΣΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ ΑΘΗΝΑΣ	81,48%
ΙΚΑΡΩΝ (ΣΙ) ΙΠΤΑΜΕΝΟΙ	78,00%
ΣΧΟΛΗ ΠΛΟΙΑΡΧΩΝ ΕΜΠΟΡΙΚΟΥ ΝΑΥΤΙΚΟΥ	77,08%
ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ & ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΥ ΠΑΝ. ΑΘΗΝΑΣ	76,11%
ΦΑΡΜΑΚΕΥΤΙΚΗΣ ΑΘΗΝΑΣ	75,76%
ΙΑΤΡΙΚΗΣ ΘΕΣ/ΝΙΚΗΣ	75,31%
ΑΓΓΛΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ ΚΑΙ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑΣ ΘΕΣ/ΝΙΚΗΣ	75,00%
ΓΕΡΜΑΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ ΚΑΙ ΦΙΛΟΛΟΓΙΑΣ ΑΘΗΝΑΣ	72,41%
ΕΠΙΣΤΗΜΗΣ ΦΥΣ. ΑΓΩΓΗΣ & ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ ΑΘΗΝΑΣ	69,93%
ΟΔΟΝΤΙΑΤΡΙΚΗΣ ΘΕΣ/ΝΙΚΗΣ	68,06%
ΨΥΧΟΛΟΓΙΑΣ ΠΑΝΤΕΙΟΥ	66,67%
ΗΛΕΚΤΡΟΛΟΓΩΝ ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ & ΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΩΝ ΘΕΣ/ΝΙ	63,58%
ΑΞΙΩΜΑΤΙΚΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΑΣΤΥΝΟΜΙΑΣ	63,27%
ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ & ΜΕΣΩΝ ΜΑΖ.ΕΝΗΜΕΡ. ΑΘΗΝΑΣ	62,96%

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ – ΠΗΓΕΣ

1. Πανάρετος, Ι. (2001). *Απόδοση των Μαθητών Λυκείου το Σχολικό Έτος 1999-2000*, Αθήνα: Ινστιτούτο Στατιστικής Τεκμηρίωσης, Ανάλυσης και Έρευνας Κοσμοπούλου, Α. (1998). *Assessment of School Effectiveness Using Multilevel Models*, Μεταπτυχιακή Εργασία: Οικονομικό Πανεπιστήμιο Αθηνών
2. Ταουσάνης, Χ., Κότιος, Κ. (2007). *Σπουδές και απασχόληση*, Θεσσαλονίκη: Employ
3. ΥΠΕΠΘ (2008). *Θέσεις επιτυχόντων 2008 (90%) στα ΑΕΙ και ΤΕΙ της χώρας, Δ/ση Οργάνωσης & Διεξαγωγής Εξετάσεων*
4. Χατζηαντωνάς, Α., Γεωργιάδου, Μ. (χ.χ.). *Σπουδές και εργασία: όνειρα και πραγματικότητα*, Αθήνα: Pricewaterhouse Coopers

1.6. Επιδράσεις του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας στο Νομό Φλώρινας

Οι επιδράσεις που μπορεί να έχει η λειτουργία ενός πανεπιστημίου στην ευρύτερη περιοχή διακρίνονται σε δύο κατηγορίες: τις επιδράσεις από τη μεριά της ζήτησης και τις επιδράσεις από τη μεριά της προσφοράς. Σε αυτήν την ενότητα θα προσπαθήσουμε να εκτιμήσουμε τις άμεσες επιδράσεις που είχαν στο νομό Φλώρινας οι ήδη λειτουργούσες σχολές του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας και του ΤΕΙ Δυτικής Μακεδονίας. Η μεθοδολογία που χρησιμοποιούμε προέρχεται από τον Πάκο (2008), ο οποίος έκανε μια αντίστοιχη ενδεικτική εκτίμηση για το Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων.

Στους παρακάτω πίνακες συνοψίζουμε τα στοιχεία για τον φοιτητικό πληθυσμό των τμημάτων του ΠΔΜ και του ΤΕΙ Δυτικής Μακεδονίας, όπως αυτά αναλύθηκαν στην ενότητα 1.1. της παρούσας μελέτης. Τα στοιχεία δαπάνης ανά φοιτητή και το μέσο εισόδημα των μελών του πανεπιστημίου και του ΤΕΙ προέρχονται από τον Πάκο (2007).

Στον πίνακα 1 παρουσιάζονται τα στοιχεία για τον αριθμό των φοιτητών και οι αντίστοιχες δαπάνες. Οι φοιτητές χωρίζονται σε δυο μεγάλες κατηγορίες: του προπτυχιακού και τους μεταπτυχιακού. Στους προπτυχιακούς έχουμε αυτούς οι οποίοι είναι εγγεγραμμένοι στα κανονικά εξάμηνα και σε αυτούς που έχουν ξεπεράσει τον κανονικό χρόνο φοίτησης τους οποίους χαρακτηρίζουμε ως υπερήμερους. Οι μεταπτυχιακοί διακρίνονται σε φοιτητές που φοιτούν σε μεταπτυχιακό πρόγραμμα για την απόκτηση μεταπτυχιακού διπλώματος ειδίκευσης και σε αυτούς που είναι εγγεγραμμένοι σε διδακτορικό πρόγραμμα. Στον πίνακα καταγράφεται το σύνολο των φοιτητών κάθε κατηγορίας χωρίς να γνωρίζουμε τον αριθμό των φοιτητών που: α) είναι εγγεγραμμένοι και φοιτούν κανονικά (δηλαδή, δεν έχουν κάνει «εικονική» εγγραφή για άλλους λόγους εκτός της φοίτησης πχ. αναβολή στράτευσης) και β) προέρχονται από άλλη πόλη και έχουν εγκατασταθεί στην Φλώρινα για σπουδές. Κατά συνέπεια οι όποιες εκτιμήσεις προκύψουν αναφέρονται στο μέγιστο και όχι σε αυτό που πραγματικά συμβαίνει. Ειδικότερα, αυτή η διευκρίνηση είναι αναγκαία για την περίπτωση των τμημάτων του ΤΕΙ, καθώς ο μεγάλος αριθμός των υπερήμερων, ο μικρός αριθμός των πτυχιούχων και τέλος ο πολύ μικρός αριθμός των εισακτέων κατά τα τελευταία έτη αποτελούν μια ισχυρή ένδειξη για τους φοιτητές που πραγματικά φοιτούν.

Η ετήσια δαπάνη ανά προπτυχιακό φοιτητή κανονικής φοίτησης υπολογίστηκε στα 8.000 ευρώ, σύμφωνα με την δειγματοληπτική έρευνα που αναφέρεται στον Πάκο (2007), ενώ η αντίστοιχη δαπάνη των υπερήμερων φοιτητών υπολογίστηκε στα 4.000 ευρώ. Για τους μεταπτυχιακούς φοιτητές ειδίκευσης η ετήσια δαπάνη είναι 10.000 ευρώ, σύμφωνα με τον Πάκο (2007), ενώ για του διδακτορικούς φοιτητές χρησιμοποιήθηκε η μηνιαία δαπάνη του διδακτορικού προγράμματος του ΠΕΝΕΔ που ανέρχεται στα 750 ευρώ ανά μήνα, δηλαδή, στα 9.500 ευρώ ετησίως. Βασιζόμενοι λοιπόν σε αυτές τις υποθέσεις η μέγιστη συνολική φοιτητική δαπάνη για το έτος 2007-2008 ανήλθε στο ποσό των 39.846.500 ευρώ. Εάν δε δεχθούμε ότι για κάθε 20 ενεργούς φοιτητές δημιουργείται στην περιοχή μια θέση εργασίας, όπως εκτιμήθηκε τουλάχιστον για την Μ. Βρετανία, τότε πέραν της παραπάνω δαπάνης, στον Νομό Φλώρινας 290 θέσεις εργασίας περισσότερες από τις άμεσες θέσεις του πανεπιστημίου σχετίζονται με την λειτουργία του πανεπιστημίου και του ΤΕΙ.

Πίνακας 1.45

Εισόδημα-Δαπάνη των Φοιτητών

	Αριθμός	Ετήσια Δαπάνη	Συνολική
Προπτυχιακοί Φοιτητές ΑΕΙ	1.677	8.000	13.416.000
Προπτυχιακοί Φοιτητές ΤΕΙ	2.023	8.000	16.184.000
Προπτυχιακοί υπερήμεροι ΑΕΙ	230	4.000	920.000
Προπτυχιακοί υπερήμεροι ΤΕΙ	1.551	4.000	6.204.000
Μεταπτυχιακοί ειδίκευσης	260	10.000	2.600.000
Διδακτορικοί	55	9.500	522.500
Συνολική Φοιτητική Δαπάνη			39.846.500
Τοπική Κατανάλωση 80%			31.877.200

Στον πίνακα 1.46 παρουσιάζονται στοιχεία για τον αριθμό των εργαζόμενων στο πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας και στο ΤΕΙ Δυτικής Μακεδονίας. Όπως προκύπτει από τους πίνακες της ενότητας 1.1. στο ΠΔΜ υπηρετούν 123 μέλη διδακτικού προσωπικού (μόνιμο και έκτακτο) και 13 μέλη διοικητικού προσωπικού, ενώ στο ΤΕΙ ΔΜ υπηρετούν 123 μέλη διδακτικού προσωπικού και 21 μέλη διοικητικού προσωπικού. Χρησιμοποιώντας τα δεδομένα του Πάκου (2008) ως προσέγγιση για το μέσο ετήσιο εισόδημα των υπηρετούντων στο Π-

Δ.Μ. και στο ΤΕΙ-ΔΜ, δηλαδή 42.000 ευρώ για το διδακτικό προσωπικό και 22.300 ευρώ για το διοικητικό προσωπικό, υπολογίσαμε το συνολικό ετήσιο εισόδημα των υπηρετούντων στα δύο ιδρύματα στα 11.090.200 ευρώ.

Πίνακας 1.46

Υπηρετούντες στο ΠΔΜ και ΤΕΙΔΜ και εισόδημα, ευρώ 2007

	Αριθμός	Ετήσιο Ατομικό Εισόδημα	Συνολικό Εισόδημα
ΔΕΠ(μόνιμο, έκτακτο κλπ)ΑΕΙ-ΤΕΙ	246	42.000	10.332.000
Διοικητικό Προσωπικό	34	22.300	758.200
ΣΥΝΟΛΟ			11.090.200

Η συνολική επίδραση που προκύπτει στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας και στον Νομό Φλώρινας προϋποθέτει την χρήση αναπτυξιακών πολλαπλασιαστών για την σύλληψη της έμμεση επίδρασης. Όσον αφορά τις θέσεις απασχόλησης χρησιμοποιούμε τον πολλαπλασιαστή (1,5), όπως εισηγείται ο Πάκος (2007) (ανάλογος προς αυτόν που εκτίμησε ο Felsenstein (1996) για το Πανεπιστήμιο Northwestern), διότι η λειτουργία ενός ανώτατου ιδρύματος δημιουργεί ζήτηση για υπηρεσίες και αγαθά κυρίως έντασης εργασίας. Όσον αφορά τα εισοδήματα των υπηρετούντων στα ιδρύματα και τις δαπάνες των φοιτητών, οι υποθέσεις που κάνουμε είναι ότι μετά την αφαίρεση των φόρων και της ζήτησης για προϊόντα και υπηρεσίες εκτός της περιοχής απομένει ένα ποσοστό 35% που δαπανάται σε προϊόντα και υπηρεσίες τοπικής προέλευσης. Συνεπώς, ο πολλαπλασιαστής μπορεί να ανέλθει στο (1,5). Όσον αφορά τις δαπάνες των φοιτητών σε αυτές δεν περιλαμβάνεται ο φόρος και συνεπώς μεγαλύτερο ποσό δαπανάται σε προϊόντα και υπηρεσίες τοπικού χαρακτήρα. Υποθέτουμε λοιπόν κατ' αναλογία πολλαπλασιαστή ύψους (2) σε προηγούμενες μελέτες που διεξήχθησαν σε άλλες χώρες και στην Ελλάδα ο πολλαπλασιαστής αυτός κυμαίνεται από 1 για το Πανεπιστήμιο του Lancaster και 3.1 για το Πανεπιστήμιο Northwestern του Σικάγου. Για την Ελλάδα, ο Λαμπριανίδης (1993) χρησιμοποίησε πολλαπλασιαστή της τάξης του (2,3). Καθώς από την περίοδο ανάλυσης του Λαμπριανίδη έχουν παρέλθει 16 χρόνια και καθώς το μέγεθος του πολλαπλασιαστή μειώνεται με το αναπτυξιακό επίπεδο θεωρούμε ότι ο

πολλαπλασιαστής επιπέδου (2), όπως προτείνεται από τον Πάκο (2007), είναι κοντά στις σημερινές καταστάσεις της οικονομίας του νομού και της περιφέρειας.

Στον πίνακα 1.47, λοιπόν, παρουσιάζουμε τις άμεσες και έμμεσες επιδράσεις της λειτουργίας των ιδρυμάτων στην περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας και στο Νομό Φλώρινας. Για τον υπολογισμό του ποσοστού στο συνολικό ΑΕΠ και την απασχόληση χρησιμοποιήθηκαν στοιχεία από την Eurostat και την ΕΣΥΕ για το έτος 2007.

Πίνακας 1.47

Άμεση και έμμεση αναπτυξιακή επίδραση

	Άμεση Επίδραση	Πολ/της	Συνολική Επίδραση	%Δυτικής Μακεδονίας	%Νομού Φλώρινας
Απασχόληση	280	1,5	280X1,5=420 συν 290=710	0,068	3,4
Εισόδημα Προσωπικού	11.090.200	1,5	16.635.300		
Δαπάνη Φοιτητών	31.877.200	2	63.754.400		
Σύνολο εισοδήματος και δαπάνης			80.390.120	1,77	11,1

Σημείωση: Το ΑΕΠ τα Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας ανέρχονταν στα 4,54 δις ευρώ και του Νομού Φλώρινας στα 722 εκατ. ευρώ, για το έτος 2007.

Όπως προκύπτει από τους υπολογισμούς που παρουσιάζονται στον πίνακα 1.47, η συνολική εισοδηματική επίδραση των ιδρυμάτων στην Φλώρινα στο ΑΕΠ της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας ανέρχεται στο 1,77% ενώ στο νομαρχιακό ΑΕΠ ανέρχεται στο 11,1%. Συγκρινόμενες οι επιδράσεις με τις αντίστοιχες που υπολογίστηκαν από τον Πάκο (2007) για το Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, βλέπουμε ότι η επίδραση στο ΑΕΠ της Περιφέρειας Ηπείρου ανέρχεται στο 5,7% σχεδόν τέσσερις φορές μεγαλύτερη από την αντίστοιχη των ιδρυμάτων της Φλώρινας στο ΑΕΠ της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας. Η επίδραση όμως στο νομαρχιακό ΑΕΠ φαίνεται να είναι λίγο μεγαλύτερη στην περίπτωση των ιδρυμάτων της Φλώρινας σε σχέση με το Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, 10,2%). Καθώς το ΑΕΠ του Νομού Ιωαννίνων είναι τέσσερις φορές μεγαλύτερο από το ΑΕΠ του Νομού Φλώρινας είναι λογικό να ανα-

μένουμε μεγαλύτερη επίδραση της λειτουργίας των ιδρυμάτων στον Νομό Φλώρινας σε σχέση με την λειτουργία του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων στο Νομό Ιωαννίνων.

Όσον αφορά την απασχόληση, οι 280 μόνιμες θέσεις των ιδρυμάτων «δημιουργούν» πολλαπλασιαστικά άλλες 140 θέσεις εργασίας. Εάν αθροίσουμε τις θέσεις που υπολογίσαμε παραπάνω με βάση την μία θέση εργασίας ανά 20 φοιτητές (290 περίπου), τότε η ύπαρξη των ιδρυμάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης έχει συντελέσει στην δημιουργία 710 περίπου άμεσων και έμμεσων θέσεων εργασίας. Η συνολική απασχόληση στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας, κατά τα έτος 2007, ανέρχονταν στις 104,7 χιλιάδες απασχολούμενους, ενώ στον Νομό Φλώρινας ανέρχονταν στους 18 χιλιάδες απασχολούμενους. Για το 2006 η συνολική απασχόληση ανέρχονταν στους 20,8 χιλιάδες απασχολούμενους ενώ η αντίστοιχη απασχόληση στην περιφέρεια ήταν 103,7 χιλιάδες. Η σημαντική μείωση στον νομό οφείλεται στην μείωση του ενεργού πληθυσμού, κατά τρεις περίπου χιλιάδες. Η μείωση αυτή ίσως να οφείλεται στην έκδοση προσωρινών στοιχείων και γι' αυτόν τον λόγο θεωρούμε προτιμότερο να χρησιμοποιήσουμε τα δεδομένα του έτους 2006. Έτσι, το ποσοστό της δημιουργηθείσας απασχόλησης, άμεσης και έμμεσης, στην συνολική απασχόληση της Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας ανέρχεται στο 0,068 %, ενώ στην συνολική απασχόληση του νομού αυτή ανέρχεται στο 3,4%. Συγκριτικά με τις εκτιμήσεις του Πάκου (2007) για το Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, η δημιουργούμενη απασχόληση είναι μικρότερη ως ποσοστό τόσο της περιφερειακής, όσο και της νομαρχιακής απασχόλησης (2,8% και 5,2% αντίστοιχα για την περιφερειακή και νομαρχιακή απασχόληση).

Συνοψίζοντας τα σχετικά ευρήματα μπορούμε να δεχθούμε:

1. Εισοδηματική επίδραση της λειτουργίας των δύο ιδρυμάτων στην Φλώρινα είναι σημαντική καθώς φαίνεται να συνεισφέρει περίπου 11% του νομαρχιακού ΑΕΠ.
2. Η συνεισφορά στις θέσεις απασχόλησης είναι μικρότερη σε σχέση με την εισοδηματική συνεισφορά καθώς φαίνεται να δημιουργεί άμεσα και έμμεσα 710 θέσεις απασχόλησης δηλαδή το 3,4% της συνολικής νομαρχιακής απασχόλησης.
3. Όλα τα παραπάνω αποτελούν τη μέγιστη δυνατή συνεισφορά καθώς υποθέτουν την παρουσία όλων των εγγεγραμμένων στην Φλώρινα. Είναι όμως δεδομένο ότι ο αριθμός των εγγεγραμμένων που δεν βρίσκονται στην έδρα του ιδρύματος, αλλά

προσέρχονται μόνο για τις εξετάσεις δεν είναι μικρός. Συνεπώς, και η συνεισφορά των ιδρυμάτων θα πρέπει να είναι μικρότερη από το μέγιστο που υπολογίσθηκε.

4. Μεγάλο μέρος των διδασκόντων δε διαμένει στην Φλώρινα αλλά επισκέπτεται την Φλώρινα για να διδάξει και στην συνέχεια αποχωρεί. Αυτό είναι πιο εμφανές στους έκτακτους διδάσκοντες. Έτσι η συνεισφορά των διδασκόντων μάλλον θα πρέπει να είναι μικρότερη σε σχέση με την μέγιστη που υπολογίσθηκε.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ - ΠΗΓΕΣ

1. Λαμπριανίδης, Λ.(1993) Περιφερειακά Πανεπιστήμια στην Ελλάδα. Θεσσαλονίκη, Παρατηρητής.
2. Felsenstein, D. (1996) The University and the Metropolitan Arena: Impacts and Public Policy Implications. *Urban Studies* 33(9): 1565-1580.
3. Πάκος, Θ. (2007) Πανεπιστήμιο και Ανάπτυξη, Πρακτικά 5ου Διεπιστημονικού Διαπανεπιστημιακού Συνεδρίου του Ε.Μ.Π. και του ΜΕ.Κ.Δ.Ε. του Ε.Μ.Π. "ΠΑΙΔΕΙΑ, ΕΡΕΥΝΑ, ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑ. ΑΠΟ ΤΟ ΧΘΕΣ ΣΤΟ ΑΥΡΙΟ" Μέτσοβο, 27-30 Σεπτεμβρίου.

1.7. Το ακαδημαϊκό – αναπτυξιακό πρόγραμμα του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας (2008-2012)

Το Ακαδημαϊκό-Αναπτυξιακό Πρόγραμμα του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας για την περίοδο 2008-2012 περιλαμβάνει δύο βασικά κεφάλαια. Στο πρώτο αναπτύσσεται το Συνολικό Ακαδημαϊκό-Αναπτυξιακό Πρόγραμμα του Ιδρύματος ενώ το δεύτερο στηρίζεται στις σχετικές Εκθέσεις των Τμημάτων και παραθέτει πίνακες με συγκεντρωτικά στοιχεία σε επίπεδο ιδρύματος. Η συλλογή και παρουσίαση των στοιχείων διακρίνεται, πρώτον, στην καταγραφή των στοιχείων για τα τελευταία τέσσερα ακαδημαϊκά έτη και, δεύτερον, στον προγραμματισμό για τα επόμενα τέσσερα ακαδημαϊκά έτη.

Σύμφωνα με τους διακηρυγμένους στόχους του Ιδρύματος, το Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας φιλοδοξεί να καθιερωθεί «*στον ελληνικό και διεθνή χώρο της Ανώτατης Εκπαίδευσης, ως πρωτοποριακό Ίδρυμα, που εστιάζει στη δημιουργία παράδοσης στην εκπαίδευση, την έρευνα (βασική και εφαρμοσμένη), την καινοτομία και τη δια-βίου εκπαίδευση*» βελτιώνοντας το ακαδημαϊκό του περιβάλλον, αλληλεπιδρώντας με την κοινωνία και εστιάζοντας στην «*αριστεία*».

Οι άξονες του Ακαδημαϊκού – Αναπτυξιακού Προγράμματος είναι επτά: 1. η ανάπτυξη των εκπαιδευτικών και ερευνητικών δραστηριοτήτων, 2. η μέριμνα για το ανθρώπινο δυναμικό, 3. η συνεισφορά στην κοινωνική πρόοδο και την οικονομική ανάπτυξη σε τοπικό, περιφερειακό και εθνικό επίπεδο, 4. η ανάπτυξη της ταυτότητας και η προβολή του Ιδρύματος, 5. η διεθνοποίηση της εκπαιδευτικής και ερευνητικής δραστηριότητας, 6. η αναζήτηση πόρων & η διαχείριση της περιουσίας, 7. Η ανάπτυξη των απαραίτητων υποδομών.

Στο Στρατηγικό Σχεδιασμό του ΠΔΜ προβλέπονται:

- η ίδρυση και λειτουργία των ακόλουθων ακαδημαϊκών μονάδων:
 1. Πολυτεχνική Σχολή: Ηλεκτρονικών και Ηλεκτρολόγων Μηχανικών, Μηχανικών Τροφίμων (η ίδρυσή του προτείνεται στο ακαδημαϊκό έτος 2009-10), Μηχανικών Βιοϊατρικής Τε-

χνολογίας και Βιοτεχνολογίας και Αρχιτεκτόνων Μηχανικών (η ίδρυση του προτείνεται στο ακαδημαϊκό έτος 2008-09).⁴¹

2. Σχολή Διοίκησης και Οικονομικών: Χρηματοοικονομικών και Πληροφοριακών Συστημάτων (η ίδρυση του προτείνεται στο ακαδημαϊκό έτος 2009-10), Διαχείρισης και Διοίκησης Επιχειρήσεων, Marketing και Δημόσιας Διοίκησης, Εμπορίου και Διαχείρισης Εμπορευματικών Σταθμών.

3. Σχολή Τέχνης και Πολιτισμού: Κινηματογράφου, Φωτογραφίας και Τηλεόρασης. (Για τα τμήματα Αρχιτεκτόνων Μηχανικών και Χρηματοοικονομικών και Πληροφοριακών Συστημάτων ήδη από το 2006 έχουν υποβληθεί στο ΥΠΕΠΘ οι σχετικές προτάσεις).

- Η δημιουργία Νέων Κατευθύνσεων στα υπάρχοντα τμήματα. Στο σκέλος αυτό του στρατηγικού σχεδιασμού του Πανεπιστημίου προτείνεται η λειτουργία νέων κατευθύνσεων στα Τμήματα Μηχανολόγων Μηχανικών σε σχέση με την ανάγκη για γρήγορη μετάβαση από τις τεχνολογίες των ορυκτών καυσίμων σε αυτές των Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας και Βαλκανικών Σπουδών, σε σχέση με τις ραγδαίες εξελίξεις στη Βαλκανική, με την ένταξη αλλά και την υποψηφιότητα προς ένταξη των περισσότερων χωρών στο NATO και στην Ε.Ε.
- Δια-τμηματικές / Δια-πανεπιστημιακές Σπουδές. Στο πλαίσιο αυτό προβλέπεται η λειτουργία ενός δικτύου πανεπιστημίων στο δυτικό άξονα που να περιλαμβάνει: το Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας, τα Τμήματα του Αγρινίου και το Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων.
- Η ίδρυση και λειτουργία Μεταπτυχιακών Προγραμμάτων Σπουδών (ΜΠΣ), σε κάποιες περιπτώσεις με άλλα Ιδρύματα
- Η ενίσχυση του Ακαδημαϊκού Περιβάλλοντος μέσω της αξιολόγησης και της θέσπισης βραβείων εκπαιδευτικής αριστείας, της λειτουργίας συστημάτων σύγχρονης ακαδημαϊκής διακυβέρνησης, της συμμετοχής σε διαδικασίες διασφάλισης της ποιότητας, της παραγωγής καινοτομίας, αριστείας και της χρήσης Τεχνολογιών Πληροφορικής & Επικοινωνιών.
- Η διασφάλιση της ποιότητας των ερευνητικών δραστηριοτήτων του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας που σχετίζεται: με την ερευνητική επικέντρωση σε «στοχευμέ-

⁴¹ Η ίδρυση του τμήματος Αρχιτεκτόνων Μηχανικών έχει εγκριθεί από το ΣΑΠΕ και αναμένεται η έκδοση του σχετικού Προεδρικού Διατάγματος. Ως στόχος λειτουργίας του έχει τεθεί η ακαδημαϊκή χρονιά 2010-2011.

νες» επιστημονικές περιοχές, τη στελέχωση του Πανεπιστημίου με αξιόλογο επιστημονικό δυναμικό, τη δημιουργία ελκυστικού ακαδημαϊκού περιβάλλοντος για την προσέλκυση σπουδαστών και μεταπτυχιακών σπουδαστών υψηλού επιπέδου, η ίδρυση νέων πανεπιστημιακών Ερευνητικών Ινστιτούτων (Ζώνη Καινοτομίας, Ινστιτούτο Έρευνας ΜΜΕ, Κέντρο Πιστοποίησης Δυτικό-Μακεδονικού Προϊόντος, Εργαστήρια της ΔΕΗ, Ινστιτούτο Δια Βίου Μάθησης) και η ενίσχυση των ήδη λειτουργούντων (Ινστιτούτο Ιστορίας, Ενεργειακό Ερευνητικό Κέντρο Δυτικής Μακεδονίας).

1.8. Σενάρια και στρατηγική της Σ.Τ.Ε.Γ. Τ.Ε.Ι. Δυτικής Μακεδονίας

Το θεσμικό πλαίσιο που διέπει τη λειτουργία των Τεχνολογικών Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων άπτεται του συνολικού πλαισίου που διέπει την τριτοβάθμια εκπαίδευση. Κατά την τελευταία δεκαετία θεσπίστηκε μια σειρά σημαντικών ρυθμίσεων με σκοπό τη μετεξέλιξη και αναβάθμιση των ΤΕΙ στα πλαίσια του ρόλου τους στην τριτοβάθμια εκπαίδευση της χώρας. Ειδικότερα⁴²:

- Ο Ν. 2916/2001 (ΦΕΚ 114 Α', 11-6-01) «Διάρθρωση της ανώτατης εκπαίδευσης και ρύθμιση θεμάτων του τεχνολογικού τομέα αυτής» συνέβαλε στην αποσαφήνιση ότι τα ΤΕΙ ανήκουν στην Ανώτατη Εκπαίδευση χορηγώντας πτυχία που αποτελούν βασικό τίτλο σπουδών της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, δίνοντας επιπλέον στους πτυχιούχους τη δυνατότητα πρόσβασης σε μεταπτυχιακά προγράμματα σπουδών των ελληνικών και ξένων αντίστοιχων ΑΕΙ και ΤΕΙ.
- Ο Ν. 3374/2005 (ΦΕΚ 189 Α', 2-8-2005) «Διασφάλιση της ποιότητας στην ανώτατη εκπαίδευση. Σύστημα μεταφοράς και συσσώρευσης πιστωτικών μονάδων. Παράρτημα διπλώματος.» εισήγαγε τις διαδικασίες εσωτερικής και εξωτερικής αξιολόγησης στην Ανώτατη Εκπαίδευση στα πλαίσια των Αρχών Διαχείρισης Ποιότητας, παράλληλα με την οργάνωση των προγραμμάτων προπτυχιακών και μεταπτυχιακών σπουδών των ιδρυμάτων ανώτατης εκπαίδευσης με βάση το σύστημα μεταφοράς και συσσώρευσης πιστωτικών μονάδων.
- Ο Ν. 3404/2005 (ΦΕΚ 260 Α', 17-10-2005) «Ρύθμιση θεμάτων του Πανεπιστημιακού και Τεχνολογικού Τομέα της Ανώτατης Εκπαίδευσης και λοιπές διατάξεις..» συνέβαλε στη συμπλήρωση και ενίσχυση των αναγκαίων διαδικασιών, λειτουργιών και δομών της Ανώτατης Τεχνολογικής Εκπαίδευσης, καθιερώνοντας παράλληλα την ελάχιστη βαθμολογική βάση εισαγωγής στην τριτοβάθμια εκπαίδευση.
- Ο Ν. 3549/2007 (ΦΕΚ 69 Α', 20-3-2007 – Διορθ.Σφαλμ. στο ΦΕΚ 145 Α', 5-7-07) «Μεταρρύθμιση του θεσμικού πλαισίου για τη δομή και λειτουργία των Ανωτάτων Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων.» αποσαφηνίζει πλήρως στο Άρθρο 2 ότι «Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα (Α.Ε.Ι.), κατά την έννοια του άρθρου 16 παράγραφος 5 του

⁴² Πηγή: www.nomotelia.gr, Αναζήτηση και ίδια επεξεργασία

Συντάγματος, είναι τα ιδρύματα της ανώτατης εκπαίδευσης, η οποία αποτελείται από δύο παράλληλους τομείς:

αα) τον πανεπιστημιακό τομέα, ο οποίος περιλαμβάνει τα Πανεπιστήμια, τα Πολυτεχνεία και την Ανωτάτη Σχολή Καλών Τεχνών και

ββ) τον τεχνολογικό τομέα, ο οποίος περιλαμβάνει τα Τεχνολογικά Εκπαιδευτικά Ιδρύματα (Τ.Ε.Ι.) και την Ανώτατη Σχολή Παιδαγωγικής και Τεχνολογικής Εκπαίδευσης.»

Στα πλαίσια αυτά καθορίζονται κοινοί κανόνες λειτουργίας.

- Ο Ν. 3685/2008 (ΦΕΚ 148 Α', 16-7-2008) «Θεσμικό πλαίσιο για τις μεταπτυχιακές σπουδές.» θεσπίζει ενιαίους κανόνες για την οργάνωση Μεταπτυχιακών σπουδών στα Α.Ε.Ι. (πανεπιστήμια και ΤΕΙ σύμφωνα με το Ν.3549/2007) για τη χορήγηση Μεταπτυχιακών Διπλωμάτων ειδίκευσης.

Λαμβάνοντας υπόψη τα παραπάνω, τα σενάρια για τη μελλοντική λειτουργία της Σ.Τ.Ε.Γ. του Τ.Ε.Ι. Δ. Μακεδονίας συναρτώνται άμεσα με το συνολικό εθνικό σχεδιασμό του Υπουργείου Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων για την ανώτατη τεχνολογική εκπαίδευση, δεδομένης και της ήδη υπάρχουσας λειτουργίας παρεμφερών ή και αντίστοιχων τμημάτων σε άλλα ΤΕΙ της χώρας.

Ζητούμενο λοιπόν αποτελεί το μέλλον για τα υπάρχοντα τμήματα κύρια της Φυτικής και Ζωικής Παραγωγής όλων των ΤΕΙ, ενώ παράλληλα ενδιαφέρον παρουσιάζει ο ακαδημαϊκός χάρτης τόσο των προαναφερθέντων Τμημάτων, όσο και αυτών με γνωστικό αντικείμενο συνδεδεμένο άμεσα ή και έμμεσα (π.χ. τεχνολογία τροφίμων και προϊόντων, διατροφή, διαίτολογία κλπ.) με την εμπορία και τον ποιοτικό έλεγχο των αγροτικών προϊόντων.

Σημείο αναφοράς των ανωτέρω, αποτελεί ο καθορισμός του αριθμού των εισακτέων σπουδαστών για το επόμενο ακαδημαϊκό έτος, ο οποίος και αποτυπώνει σε σημαντικό βαθμό κύρια τον τρέχοντα σχεδιασμό και όχι απαραίτητα τη δυναμική των Τμημάτων. Το στοιχείο αυτό, ακόμη και ως επίσημη πρόβλεψη με χαμηλό όμως βαθμό επίτευξης, αποτυπώνει την προβλεπόμενη συμμετοχή των Τμημάτων αυτών ως εκπαιδευτικού μεγέθους στην τριτοβάθμια τεχνολογική εκπαίδευση για το ακαδημαϊκό έτος 2009 – 2010.

Στα πλαίσια αυτά παρατίθεται στη συνέχεια σχετικός πίνακας με αναφορά στα υπάρχοντα Τμήματα που σχετίζονται γενικότερα (άμεσα ή έμμεσα, σύμφωνα με τα παραπάνω) με την Αγροτική Οικονομία και Ανάπτυξη στα ΤΕΙ όλης της χώρας και έχουν το ίδιο ή συναφές αντικείμενο με αυτά της Σ.Τ.Ε.Γ. του ΤΕΙ Δ. Μακεδονίας⁴³.

Πίνακας 1.48 Τμήματα Αγροτικής Οικονομίας και Ανάπτυξης στα ΤΕΙ της χώρας με συναφές αντικείμενο με τα Τμήματα της Σ.Τ.Ε.Γ. του Τ.Ε.Ι. Δ. Μακεδονίας και αντίστοιχος αριθμός εισακτέων για το ακαδημαϊκό έτος 2009 – 2010

ΤΕΙ ΑΘΗΝΑΣ (ΣΥΝΟΛΟ ΕΙΣΑΚΤΕΩΝ 2770)	Αριθμός Εισακτέων Ακαδημαϊκού έτους 2009-2010
Τεχνολογίας Τροφίμων	85
Οινολογίας και Τεχνολογίας Ποτών	85
ΤΕΙ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ (ΣΥΝΟΛΟ ΕΙΣΑΚΤΕΩΝ 2815)	Αριθμός Εισακτέων Ακαδημαϊκού έτους 2009-2010
Φυτικής Παραγωγής	130
Ζωικής Παραγωγής	100
Αγροτικής Ανάπτυξης και Διοίκησης Αγροτικών Επιχειρήσεων	140
Τεχνολογίας Τροφίμων	90
Διατροφής και Διαιτολογίας	60
Τεχνολογίας Αλιείας – Υδατοκαλλιεργειών (με έδρα τα Μουδανιά)	100
ΤΕΙ ΛΑΡΙΣΑΣ (ΣΥΝΟΛΟ ΕΙΣΑΚΤΕΩΝ 4430)	Αριθμός Εισακτέων Ακαδημαϊκού έτους 2009-2010
Φυτικής Παραγωγής	150
Ζωικής Παραγωγής	150
Δασοπονίας και Διαχείρισης Φυσικού Περιβάλλοντος (με έδρα την Καρδίτσα)	200

⁴³ Πηγή: www.et.gr, Αναζήτηση και ίδια επεξεργασία

Τεχνολογίας Τροφίμων (με έδρα την Καρδίτσα)	250
Διατροφής και Διαιτολογίας (με έδρα την Καρδίτσα)	200
ΤΕΙ ΚΡΗΤΗΣ (ΣΥΝΟΛΟ ΕΙΣΑΚΤΕΩΝ 4130)	Αριθμός Εισακτέων Ακαδημαϊκού έτους 2009-2010
Φυτικής Παραγωγής	200
Φυσικών Πόρων και Περιβάλλοντος (με έδρα τα Χανιά)	180
Βιολογικών Θερμοκηπιακών Καλλιεργειών και Ανθοκομίας	150
Διατροφής και Διαιτολογίας (με έδρα τη Σητεία)	200
ΤΕΙ ΚΑΒΑΛΑΣ (ΣΥΝΟΛΟ ΕΙΣΑΚΤΕΩΝ 2885)	Αριθμός Εισακτέων Ακαδημαϊκού έτους 2009-2010
Δασοπονίας και Διαχείρισης Φυσικού Περιβάλλοντος (με έδρα τη Δράμα)	150
Οιολογίας και Τεχνολογίας Ποτών (με έδρα τη Δράμα)	100
ΤΕΙ ΜΕΣΟΛΟΓΓΙΟΥ (ΣΥΝΟΛΟ ΕΙΣΑΚΤΕΩΝ 2330)	Αριθμός Εισακτέων Ακαδημαϊκού έτους 2009-2010
Υδατοκαλλιεργειών και Αλιευτικής Διαχείρισης	200
Θερμοκηπιακών Καλλιεργειών και Ανθοκομίας	230
ΤΕΙ ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ (ΣΥΝΟΛΟ ΕΙΣΑΚΤΕΩΝ 2090)	Αριθμός Εισακτέων Ακαδημαϊκού έτους 2009-2010
Φυτικής Παραγωγής	250
Βιολογικών Θερμοκηπιακών Καλλιεργειών και Ανθοκομίας	200
Τεχνολογίας Τροφίμων	270
ΤΕΙ ΛΑΜΙΑΣ (ΣΥΝΟΛΟ ΕΙΣΑΚΤΕΩΝ 1700)	Αριθμός Εισακτέων Ακαδημαϊκού έτους 2009-2010
Δασοπονίας και Διαχείρισης Φυσικού Περιβάλλοντος (με έδρα το Καρπενήσι)	150

ΤΕΙ ΗΠΕΙΡΟΥ (ΣΥΝΟΛΟ ΕΙΣΑΚΤΕΩΝ 3570)	Αριθμός Εισακτέων Ακαδημαϊκού έτους 2009-2010
Φυτικής Παραγωγής (με έδρα την Άρτα)	200
Ζωικής Παραγωγής (με έδρα την Άρτα)	250
Ανθοκομίας – Αρχιτεκτονικής Τοπίου (με έδρα την Άρτα)	160
Ιχθυοκομίας – Αλιείας (με έδρα την Ηγουμενίτσα)	200
ΤΕΙ ΙΟΝΙΩΝ ΝΗΣΩΝ (ΣΥΝΟΛΟ ΕΙΣΑΚΤΕΩΝ 2350)	Αριθμός Εισακτέων Ακαδημαϊκού έτους 2009-2010
Τεχνολογίας Βιολογικής Γεωργίας και Τροφίμων (με έδρα το Αργοστόλι)	350
Τεχνολογίας Περιβάλλοντος και Οικολογίας (με έδρα τη Ζάκυνθο)	300
ΤΕΙ ΔΥΤΙΚΗΣ ΜΑΚΕΔΟΝΙΑΣ (ΣΥΝΟΛΟ ΕΙΣΑΚΤΕΩΝ 5860)	Αριθμός Εισακτέων Ακαδημαϊκού έτους 2009-2010
Φυτικής Παραγωγής (με έδρα τη Φλώρινα)	200
Ζωικής Παραγωγής (με έδρα τη Φλώρινα)	300
Εμπορίας και Ποιοτικού Ελέγχου Αγροτικών Προϊόντων (με έδρα τη Φλώρινα)	350

Πηγή: ΦΕΚ 636 Β', «Καθορισμός αριθμού εισακτέων σπουδαστών στα Τμήματα και στις Σχολές των Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων Ανώτατης Εκπαίδευσης για το ακαδημαϊκό έτος 2009 – 2010», 6 Απριλίου 2009

Σταχυολογώντας τόσο την ανωτέρω πληροφορία , όσο και το σύνολό της αναφορικά με τον καθορισμό των εισακτέων για το επόμενο ακαδημαϊκό έτος, επισημαίνονται τα εξής:

- Το Τ.Ε.Ι. Δ. Μακεδονίας, ως αυτόνομο εκπαιδευτικό ίδρυμα, συγκεντρώνει την πολυπληθέστερη προκαθορισμένη από πλευράς Υπουργείου Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων πρόβλεψη αριθμού εισακτέων έναντι των υπολοίπων, περιφερειακών ή κεντρικών, ΤΕΙ της χώρας. Πιο συγκεκριμένα, προβλέπεται η κάλυψη 5860 θέσεων συνολικά στα αντίστοιχα Τμήματά του, ποσοστό που ανέρχεται στο 13,65%

του συνόλου των εισακτέων στα ΤΕΙ για το ακαδημαϊκό έτος 2009 – 2010, ενώ ακολουθούν το ΤΕΙ Λάρισας (4430 θέσεις συνολικά) και το ΤΕΙ Κρήτης (4130 θέσεις συνολικά).

- Η Σ.Τ.Ε.Γ. της Φλώρινας προβλέπεται να απορροφήσει το 14,5% του συνόλου των εισακτέων στο Τ.Ε.Ι. Δ. Μακεδονίας..
- Το Τμήμα Φυτικής Παραγωγής της Σ.Τ.Ε.Γ. Φλώρινας προβλέπεται να καλύψει το 17,7% του συνόλου των εισακτέων στο συγκεκριμένο γνωστικό αντικείμενο, στο σύνολο των έξι κατά τόπους αντίστοιχων Τμημάτων.
- Το Τμήμα Ζωικής Παραγωγής της Σ.Τ.Ε.Γ. Φλώρινας προβλέπεται να καλύψει το 37,5% του συνόλου των εισακτέων στο συγκεκριμένο γνωστικό αντικείμενο, στο σύνολο των τεσσάρων κατά τόπους αντίστοιχων Τμημάτων.
- Το Τμήμα Εμπορίας και Ελέγχου Αγροτικών Προϊόντων, που προβλέπεται να απορροφήσει 41% των εισακτέων στη Σ.Τ.Ε.Γ. Φλώρινας, δεν έχει ομότιτλο Τμήμα σε άλλο ΤΕΙ της χώρας.

Όπως προκύπτει, η λειτουργία της Σχολής ενταγμένης στα πλαίσια του ΤΕΙ Δ. Μακεδονίας ευρύτερα αποτελεί κρίσιμο αναπτυξιακό ζήτημα για την εκπαιδευτική πραγματικότητα της χώρας, έτσι όπως αυτή αποτυπώνεται σύμφωνα με τις αριθμητικές προβλέψεις του ίδιου του Υπουργείου. Κατά συνέπεια, σημαντικό προς εξέταση ζητούμενο αποτελεί η ενίσχυση του ρόλου της στα πλαίσια της θεσμοθετημένης αλλά και της επιδιωκόμενης ανάπτυξης της λειτουργίας των ανωτατοποιημένων Τεχνολογικών Επιστημονικών Ιδρυμάτων. Στον αντίποδα, μείζον θέμα αποτελεί η αντιμετώπιση της επίσης δεδομένης μεγάλης απόκλισης μεταξύ του προβλεπόμενου και του πραγματικού αριθμού εισακτέων φοιτητών στα Τμήματα της Σ.Τ.Ε.Γ. Φλώρινας και ειδικότερα σε αυτά της Φυτικής και Ζωικής Παραγωγής κατά τα τελευταία χρόνια.

Λαμβάνοντας υπόψη τα προηγούμενα, καθώς και την στρατηγική που έχει ήδη επιλέξει η Διοίκηση της Σ.Τ.Ε.Γ. και του Τ.Ε.Ι. Δ. Μακεδονίας⁴⁴, ο σχεδιασμός για τη μελλοντική λειτουργία της, όπως αποτυπώνεται και στις σχετικές αποφάσεις των Γενικών Συνελεύσεων της, εστιάζεται κύρια στην αναδιάρθρωση της Σχολής και των Τμημάτων της.

⁴⁴ Πηγή: Προσωπικές συνεντεύξεις Προέδρου και Αντιπροέδρου ΤΕΙ Δ. Μακεδονίας

Βασικός και μακροπρόθεσμος προσανατολισμός είναι η συνέχιση της λειτουργίας της Σχολής με γνώμονα την ενίσχυση του ρόλου και της προστιθέμενης αξίας της στην τριτοβάθμια εκπαίδευση και ειδικότερα στη Γεωπονική Επιστήμη.

Για το λόγο αυτό ζητούμενο αποτελεί η βελτίωση της ελκυστικότητας και του βαθμού προτίμησής της, αξιοποιώντας την υπάρχουσα εμπειρία του εκπαιδευτικού προσωπικού στον τομέα των τεχνολογικών εφαρμογών Γεωπονίας καθώς και τις αντίστοιχες υφιστάμενες υποδομές. Παράλληλα, το συγκεκριμένο γνωστικό αντικείμενο συνάδει με την ευρύτερη αναπτυξιακή και παραγωγική φυσιογνωμία του Νομού Φλώρινας, λόγω της σημαντικής συμμετοχής του πρωτογενή τομέα. Επίσης, δεν πρέπει να παραγνωρίζεται το γεγονός ότι οι τεχνολογικές εφαρμογές γεωπονίας, εκτός της άμεσης διασύνδεσής τους με τη ζωική και τη φυτική παραγωγή, σχετίζονται ευθέως με τους τομείς της διαφύλαξης και προστασίας του φυσικού περιβάλλοντος (π.χ. ανάδειξη προστατευόμενων περιοχών) καθώς και του αγροτουρισμού (π.χ. αξιοποίηση της παραγωγής βιολογικών προϊόντων ποιότητας με έμφαση στην αμπελοκαλλιέργεια και οινοπαραγωγή σε επισκέψιμα οινοποιεία), οι οποίοι χαρακτηρίζουν το Νομό Φλώρινας.

Στα πλαίσια αυτά έχουν γίνει ήδη διαβουλεύσεις και έχουν ληφθεί σχετικές αποφάσεις Γενικών Συνελεύσεων αναφορικά με τη συνέχιση λειτουργίας της Σ.Τ.Ε.Γ. αρχικά με δύο Τμήματα και στη συνέχεια με δημιουργία τρίτου, νέου, έναντι των υπάρχοντων σήμερα. Ειδικότερα και στα πλαίσια του βραχυπρόθεσμου σχεδιασμού για τα υπάρχοντα Τμήματα:

- Για το Τμήμα Εμπορίας και Ποιοτικού Ελέγχου Αγροτικών Προϊόντων, ζητούμενο αποτελεί η συνέχιση και η περαιτέρω αναβάθμιση της λειτουργίας του μετεξελισόμενο σε Τμήμα Τεχνολογίας Τροφίμων. Μάλιστα η ολοκληρωμένη διαμόρφωση της σχετικής πρότασης βρίσκεται ήδη σε εξέλιξη και αναμένεται να ολοκληρωθεί άμεσα από την Διεύθυνση του Τμήματος.
- Για τα Τμήματα Φυτικής και Ζωικής Παραγωγής, εξετάζεται η συγχώνευσή τους με το γνωστικό αντικείμενο του νέου τμήματος να έχει Γεωπονικό χαρακτήρα. Στα πλαίσια αυτά εξετάζονται διάφορες προτάσεις αναφορικά με τον τίτλο και την εξειδίκευση του νέου Τμήματος που θα προκύψει, μεταξύ αυτών η Τεχνολογία Γεωπονίας και η Αγροτική Ανάπτυξη.

Σημειώνεται ότι, λόγω του γεγονότος ότι η Σ.Τ.Ε.Γ. δεν αποτελεί ακαδημαϊκή δομή αυτόνομου ιδρύματος αλλά του Παραρτήματος Φλώρινας του Τ.Ε.Ι. Δυτικής Μακεδονίας και δεδομένου του περιορισμού για τη λειτουργία μέχρι τριών Τμημάτων σε κατά τόπους Παραρτήματα, η δημιουργία τρίτου Τμήματος σε αναπλήρωση του δυνητικού κενού που θα προκύψει από την ανωτέρω συγχώνευση και κατά συνέπεια η διαβούλευση για το γνωστικό του αντικείμενο μετατίθεται χρονικά μετά την ολοκλήρωση της σχετικής διαδικασίας.

Παράλληλα, η αναδιοργάνωση των τμημάτων θα πρέπει να συνοδευτεί από την ενίσχυση και τον εκσυγχρονισμό του υλικοτεχνικού εξοπλισμού τους, προσαρμοσμένου στα αναμορφωμένα προγράμματα σπουδών, σύμφωνα με τις απαιτήσεις του γνωστικού αντικείμενου τόσο αναφορικά με το ακαδημαϊκό επίπεδο στην τριτοβάθμια Τεχνολογική Εκπαίδευση, όσο και με τη διασύνδεσή του με την αγορά εργασίας.

Τα συγκεκριμένα ζητήματα τέθηκαν μεταξύ άλλων στην πρόσφατη Δεύτερη Σύνοδο Προέδρων ΤΕΙ⁴⁵, η οποία ασχολήθηκε ευρύτερα με την πρόοδο και το έργο που επιτελείται στα Ιδρύματα, καθώς και τα τρέχοντα προβλήματά τους. Στις εργασίες της Συνόδου τονίστηκε το θέμα της ανάπτυξης του ανθρώπινου εκπαιδευτικού δυναμικού, καθώς και της αναβάθμισης των υποδομών των ΤΕΙ συμπεριλαμβανομένης της θεσμοθέτησης εργαστηρίων, παράλληλα με τη στήριξη ερευνητικών δραστηριοτήτων. Επίσης αναγνωρίστηκε ως βασική εκκρεμότητα η έκδοση των υπολειπόμενων επαγγελματικών δικαιωμάτων.

Παρόλα αυτά ιδιαίτερο πεδίο συζήτησης αποτέλεσε το επίκαιρο ζήτημα του Στρατηγικού Σχεδιασμού της Ενιαίας και Δημόσιας Ανώτατης Εκπαίδευσης με στόχο την Ακαδημαϊκή ολοκλήρωση των ΤΕΙ ως ουσιαστικώς Πανεπιστημιακά Ιδρύματα. Ειδικότερα, η Σύνοδος ασχολήθηκε ιδιαίτερα με την ανυπαρξία χωροταξικού σχεδιασμού στην ανώτατη εκπαίδευση, γεγονός που οδηγεί στην άναρχη ίδρυση τμημάτων και παραρτημάτων δημιουργώντας προβλήματα βιωσιμότητάς τους σε συνδυασμό με την ελλιπή χρηματοδότηση, τις μεταγραφές και τη βάση του δέκα. Τα στοιχεία αυτά, παράλληλα με την ανάγκη ρύθμισης του αριθμού των εισακτέων, καθιστούν επιτακτική τη συγχώνευση υπάρχοντων τμημάτων και τη δημιουργία καινούριου χάρτη για την τριτοβάθμια Τεχνολογική Εκπαίδευση.

⁴⁵ Πηγή: Δελτίο Τύπου Δεύτερης Συνόδου Προέδρων ΤΕΙ / Πάτρα, 11-13 Μαρτίου 2009

Σε συνέχεια των προηγούμενων, το Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων γνωστοποίησε την πρόθεσή του να κατατεθεί προς διαβούλευση και ακολούθως προς συζήτηση το σχετικό σχέδιο νόμου που θα αφορά στη ρύθμιση αρκετών ζητημάτων για τα Τεχνολογικά Εκπαιδευτικά Ιδρύματα, συγκροτώντας παράλληλα μια επιτροπή χωροταξικού σχεδιασμού η οποία και θα ασχοληθεί με τη βιωσιμότητα και την περαιτέρω ανάπτυξη των τμημάτων ΤΕΙ ανά τη χώρα⁴⁶.

Διαδικαστικά και σε γενικό επίπεδο, η αναδιάρθρωση αλλά και η δημιουργία Σχολών και Τμημάτων καθορίζεται από το ισχύον θεσμικό πλαίσιο που διαμορφώνεται από τον Νόμο 3549/2007 «Μεταρρύθμιση του θεσμικού πλαισίου για τη δομή και λειτουργία των Ανωτάτων Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων» (ΦΕΚ 69 Α', 20 Μαρτίου 2007)⁴⁷.

Ειδικότερα, στο Άρθρο 9 «Αναδιάρθρωση και δημιουργία Σχολών και Τμημάτων» και στην Παράγραφο 1 αναφέρεται ότι «Με προεδρικό διάταγμα που εκδίδεται εντός ενός (1) έτους από την έναρξη ισχύος του παρόντος νόμου, με πρόταση των Υπουργών Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης, Οικονομίας και Οικονομικών και Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων, ύστερα από πρόταση της Συγκλήτου του οικείου Πανεπιστημίου ή της Συνέλευσης του οικείου Τ.Ε.Ι., και γνώμη του Ε.Σ.Υ.Π., προβλέπεται η δυνατότητα Τμημάτων που καλύπτουν εν όλω ή εν μέρει το γνωστικό αντικείμενο μίας επιστήμης στο ίδιο Α.Ε.Ι. να εντάσσονται σε υφιστάμενες Σχολές ή από κοινού με άλλα Τμήματα σε νέες Σχολές. Επιτρέπεται και η αναδιάρθρωση υφιστάμενων Σχολών ή η ένταξη Τμημάτων υφιστάμενων Σχολών σε νέες Σχολές, όπως και η συγχώνευση Τμημάτων συναφούς γνωστικού αντικείμενου.»

Στο ίδιο Άρθρο και στην Παράγραφο 4 παρατίθεται τροποποίηση της Παραγράφου 2 του άρθρου 4 του Ν. 1404/1983 με την προσθήκη εδαφίου σύμφωνα με το οποίο «Η πρόταση των οικείων Τ.Ε.Ι. συνοδεύεται απαραίτητως από ειδικές μελέτες σκοπιμότητας και βιωσιμότητας και από οικονομοτεχνική μελέτη που ανταποκρίνονται στις προδιαγραφές των αντίστοιχων πρότυπων μελετών που συντάσσει το αρμόδιο Συμβούλιο του Ε.Σ.Υ.Π.. Η πρόταση αναφέρεται ακόμη, προκειμένου για την ίδρυση νέας Σχολής ή Τμήματος, στην εξειδί-

⁴⁶ Πηγή: Δελτίο Τύπου ΥΠ.Ε.Π.Θ., 9 Απριλίου 2009

⁴⁷ Πηγή: www.et.gr, Αναζήτηση και ίδια επεξεργασία

κευση των γνωστικών τους αντικειμένων, των βασικών στοιχείων τους (Τμήματα, τομείς, γνωστικά αντικείμενα των τομέων), στα ενδεικτικά προγράμματα σπουδών και στις προοπτικές επαγγελματικής αποκατάστασης των αποφοίτων τους.»

Παρόλα αυτά, βρίσκεται σε εκκρεμότητα από την πλευρά του ΥΠ.Ε.Π.Θ. η περαιτέρω αποσαφήνιση και εξειδίκευση του θεσμικού πλαισίου που θα διέπει τις διαδικασίες συγχώνευσης Τμημάτων, γεγονός που αποτελεί ανασταλτικό παράγοντα για τα σχέδια της Διοίκησης της Σ.Τ.Ε.Γ. αναφορικά με τη συγχώνευση των Τμημάτων Φυτικής και Ζωικής Παραγωγής.

ΠΗΓΕΣ

1. Δελτίο Τύπου Δεύτερης Συνόδου Προέδρων ΤΕΙ / Πάτρα, 11-13 Μαρτίου 2009
2. Δελτίο Τύπου ΥΠ.Ε.Π.Θ., 9 Απριλίου 2009
3. Προσωπικές συνεντεύξεις Προέδρου και Αντιπροέδρου ΤΕΙ Δ. Μακεδονίας (2009)

Στοιχεία από ιστοσελίδες

- www.et.gr
- www.nomotelia.gr

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2:

Η ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ ΦΛΩΡΙΝΑΣ

Η διεθνής βιβλιογραφία για την επίδραση ενός ιδρύματος της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στην περιφερειακή και τοπική ανάπτυξη είναι αρκετά πλούσια, ιδίως κατά την τελευταία εικοσαετία. Η επίδραση περνά από τη ζήτηση, καθώς φοιτητές και διδάσκοντες εγκαθίστανται στην έδρα του ιδρύματος και από την προσφορά, καθώς η νέα γνώση διαχέεται τον παραγωγικό τομέα και βελτιώνει την παραγωγικότητά του.

Στην επόμενη ενότητα του κεφαλαίου παρουσιάζεται μια επισκόπηση για τον ρόλο της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στη τοπική και περιφερειακή ανάπτυξη και στη συνέχεια προχωρούμε στην παρουσίαση της παραγωγικής δομής του Νομού Φλώρινας, στην ανάλυση της τάσης της διεθνούς ζήτησης και στην παρουσίαση της αγοράς εργασίας του νομού. Στόχος του κεφαλαίου είναι η αναγνώριση των παραγωγικών τάσεων του νομού και η πρόβλεψη για το μέλλον, έτσι ώστε τα νέα τμήματα της τριτοβάθμιας που θα προταθούν να είναι συναφή με την μελλοντική παραγωγική δομή. Κατ' αυτόν τον τρόπο θα είναι ελκυστικά για να προσελκύσουν περισσότερους και καλύτερους φοιτητές, και θα βοηθήσουν στην οικονομική ανάπτυξη του νομού, με την μεταφορά της τεχνογνωσίας.

2.1 Ο ρόλος της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στην τοπική και περιφερειακή ανάπτυξη

Η μεταπολιτευτική περίοδος χαρακτηρίζεται, εκτός των άλλων, από την ποσοτική διεύρυνση και την γεωγραφική διασπορά των ιδρυμάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στην Ελλάδα. Πράγματι, από τα τέλη της δεκαετίας του 1970, όταν υπήρχαν ελάχιστα ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης κι αυτά συγκεντρωμένα κυρίως στην Αθήνα και στην Θεσσαλονίκη, έχει συντελεστεί μια κοσμογονία.

Η διογκούμενη ζήτηση για σπουδές τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, σε συνδυασμό με την αντικειμενική ανάγκη για να προσεγγίσουμε τις αναπτυγμένες χώρες, όσον αφορά τα ποσοστά κατόχων πτυχίων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στο συνολικό πληθυσμό, μπορούσε να ικανοποιηθεί μόνο με τη δημιουργία νέων τμημάτων και ιδρυμάτων. Στην περίοδο 1977-2007 ο αριθμός των τμημάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στην Ελλάδα υπέρ-δεκαπλασιάστηκε.

Μια τέτοιας κλίμακας ποσοτική διεύρυνση δεν μπορούσε και δεν έπρεπε να περιοριστεί χωρικά στα μεγάλα αστικά κέντρα. Ήδη από τη δεκαετία του 1980 ήταν εμφανές ότι η Αθήνα και η Θεσσαλονίκη εμφάνιζαν στοιχεία κορεσμού ως προς τη δυνατότητα τους να φιλοξενήσουν νέα τμήματα. Έτσι, από τη δεκαετία του 1990 αρχίζει να εντείνεται το φαινόμενο της δημιουργίας τμημάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στην περιφέρεια, με αποτέλεσμα, σήμερα, μεγάλος αριθμός ελληνικών πόλεων να φιλοξενεί τουλάχιστον ένα τμήμα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης.

Οι τοπικές κοινωνίες είδαν από την αρχή πολύ θετικά την εξέλιξη αυτήν, καθώς αναγνώρισαν μια σειρά πλεονεκτημάτων και ευκαιριών όπως:

- Το κύρος το οποίο συνεπάγεται η φιλοξενία ενός τμήματος τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, γεγονός που αποδεικνύεται από το ότι υπήρξαν περιπτώσεις στις οποίες η δημιουργία ενός νέου τμήματος σε μια επαρχιακή πόλη αντιμετωπίστηκε περίπου ως φετίχ, πάγιο πολιτικό αίτημα της τοπικής κοινωνίας, κλπ.
- Η εγκατάσταση ενός τμήματος τριτοβάθμιας εκπαίδευσης σε μια περιοχή θεωρήθηκε σε πολλές περιπτώσεις *de facto* μέτρο άσκησης περιφερειακής πολιτικής, καθώς η λειτουργία του δημιουργεί μια σειρά θετικές επιδράσεις στην τοπική οικονομία.

Το τελευταίο αυτό σημείο χρήζει εκτεταμένης ανάλυσης και συζήτησης. Η συμβολή της δημιουργίας και λειτουργίας ενός τμήματος τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στην ανάπτυξη της περιοχής που το φιλοξενεί μπορεί να διερευνηθεί, τόσο πάνω στη βάση παραγόντων που αναφέρονται στη ζήτηση, όσο και παραγόντων που αναφέρονται στην προσφορά. Το πρόβλημα στην Ελλάδα είναι ότι η συζήτηση της δημιουργίας τμημάτων επικεντρώθηκε στους παράγοντες ζήτησης, αγνοώντας τους σημαντικότερους, όπως θα δούμε, παράγοντες της προσφοράς.

Η συμβολή της λειτουργίας ενός τμήματος τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στην οικονομική ανάπτυξη μιας περιοχής, μέσω της ζήτησης, έγκειται στο ότι οι επενδυτικές δαπάνες για τις κτιριακές και άλλες υποδομές και οι καταναλωτικές δαπάνες των φοιτητών και του προσωπικού αυξάνουν την συνολική ενεργό ζήτηση στην περιοχή, αυξάνουν το τοπικό ΑΕΠ και

δημιουργούν νέες θέσεις εργασίας. Αυτός είναι ο λόγος που ένα νέο τμήμα θεωρείται ως ισοδύναμο τουριστικής δραστηριότητας για μια περιοχή, υπό την έννοια ότι κυρίως επηρεάζει τους ίδιους περίπου τομείς οικονομικής δραστηριότητας (εστιατόρια, ξενοδοχεία κλπ.) που επωφελούνται από την τουριστική ανάπτυξη. Η ίδρυση και λειτουργία του Τμήματος Βαλκανικών Σπουδών στη Φλώρινα, για παράδειγμα, είχε υπολογιστεί ως τουριστικό ισοδύναμο της τάξης των 15.000 τουριστών ετησίως.

Η επικράτηση αυτής της αντίληψης, σύμφωνα με την οποία οι θετικές επιπτώσεις πρέπει να αναζητούνται μόνο στο σκέλος της ζήτησης, είχε ως αποτέλεσμα οι τοπικές κοινωνίες να διεκδικούν την εγκατάσταση τμημάτων με βασικό γνώμονα το μέγεθος τους (αριθμός φοιτητών) και όχι το επιστημονικό τους αντικείμενο. Είναι ενδεικτική η περίπτωση νομού της Β. Ελλάδας, που όταν απορρίφθηκε το αίτημα για δημιουργία πανεπιστημιακού τμήματος στα όρια του, οι τοπικές αρχές επανήλθαν με αίτημα για ίδρυση φυλακών! Η επικράτηση της αντίληψης αυτής, εκτός του στρατηγικού λάθους της παραγνώρισης της σημασίας του επιστημονικού αντικειμένου του νέου τμήματος, οδηγεί και σε σοβαρή υποεκτίμηση των θετικών επιπτώσεων από τη λειτουργία του. Θα πρέπει λοιπόν να προσεγγιστεί με την δέουσα προσοχή και το σκέλος της προσφοράς.

Η επίδραση ενός νέου τμήματος στην τοπική οικονομία, ως προς το σκέλος της προσφοράς, αναφέρεται στη μεταβολή των παραγωγικών δεδομένων της περιοχής, υπό την έννοια ότι αυτή είναι σε θέση να παράγει μεγαλύτερο όγκο/καλύτερη ποιότητα προϊόντων και υπηρεσιών σε σχέση προς την κατάσταση που υπήρχε πριν την ίδρυση του νέου τμήματος. Κάτι τέτοιο μπορεί να συμβεί για τους εξής λόγους:

- Για τη λειτουργία του νέου τμήματος, η Πολιτεία κατασκευάζει υποδομές οι οποίες χρησιμοποιούνται και από την τοπική οικονομία. Για παράδειγμα, ο δρόμος που συνδέει την πόλη με τις κτιριακές εγκαταστάσεις του νέου τμήματος προστίθεται στο οδικό δίκτυο της περιοχής.
- Οι φοιτητές του τμήματος, ιδιαίτερα μετά την αποφοίτησή τους, ενδέχεται να απασχοληθούν ως επιστημονικό δυναμικό στην περιοχή αυτήν. Οι απόφοιτοι μιας γεωπονικής σχολής, για παράδειγμα, μπορούν να εργαστούν στις αγροτικές μονάδες της περιοχής που φιλοξενεί τη σχολή.

- Το διδακτικό και επιστημονικό προσωπικό μπορεί να προσφέρει την τεχνογνωσία και εξειδικευμένη επιστημονική γνώση που είναι αναγκαία για την ανάπτυξη της περιοχής. Η λειτουργία μιας οικονομικής σχολής, για παράδειγμα, μπορεί να στηρίξει επιστημονικά όλους τους φορείς που σχετίζονται με την οικονομική δραστηριότητα και την ανάπτυξη.⁴⁸
- Η άθροιση των φοιτητών και του προσωπικού του νέου τμήματος με τον εγχώριο πληθυσμό μπορεί να οδηγήσει στη δημιουργία νέων επιχειρήσεων ή/και στη βελτίωση της λειτουργίας των υφισταμένων. Μπορεί, για παράδειγμα, να δημιουργηθεί ένα μέγεθος αγοράς που θα επιτρέπει τη λειτουργία ενός φροντιστηρίου ξένων γλωσσών, στο οποίο θα μπορούν να μάθουν ξένες γλώσσες και οι ντόπιοι. Οι φοιτητές μπορούν, ζητώντας καλύτερες υπηρεσίες, όπως ταχύτερο Internet ή μεγαλύτερης ευκρίνειας φωτοτυπίες, να αναγκάσουν τις τοπικές επιχειρήσεις να εκσυγχρονίσουν τον εξοπλισμό τους, γεγονός που θα ωφελήσει και τους ντόπιους καταναλωτές. Τέλος, η διεύρυνση της αγοράς είναι πιθανό να δώσει την δυνατότητα οικονομικών κλίμακας από τις τοπικές επιχειρήσεις, με αποτέλεσμα τη μείωση του κόστους παραγωγής και τελικά των τιμών.
- Η σχέση συμπληρωματικότητας και αλληλοτροφοδοσίας ανάμεσα σ' ένα τμήμα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και την τοπική κοινωνία και οικονομία μπορεί να γίνει ευκολότερα αντιληπτή αν θεωρήσουμε τη λειτουργία του ενός ως εξωτερική οικονομία για τη λειτουργία του άλλου. Η έννοια της εξωτερικής οικονομίας (externality), σύμφωνα με την οικονομική θεωρία, αναφέρεται στην περίπτωση στην οποία η συμπεριφορά και λειτουργία μιας οικονομικής μονάδας επηρεάζει τη συμπεριφορά και τη λειτουργία μιας άλλης, είτε θετικά, είτε αρνητικά. Στην περίπτωση μας, η εξασφάλιση θετικών εξωτερικοτήτων είναι πιθανή, καθώς μια τοπική γιορτή μπορεί να είναι ευκαιρία αναψυχής και διασκέδασης για τους φοιτητές και διδάσκοντες, όπως και μια επιστημονική ή καλλιτεχνική εκδήλωση στο χώρο του πανεπιστημίου μπορεί να αποτελεί επιστημονικό ή καλλιτεχνικό γεγονός για τη ζωή της πόλης.

⁴⁸ Τα δύο παραπάνω σημεία αποδεικνύουν την αναγκαιότητα της συνάφειας του επιστημονικού αντικειμένου των τμημάτων, που λειτουργούν σε μια περιοχή, με τα αναπτυξιακά χαρακτηριστικά και τις ιδιαιτερότητες της. Είναι ενδεικτικό το παράδειγμα της Boeing στις ΗΠΑ που εξέταζε τους πιο ενδεδειγμένους τόπους εγκατάστασης για τη δημιουργία ενός νέου εργοστασίου κατασκευής αεροσκαφών. Η Πολιτεία που αρχικά προκρίθηκε, τελικά απερρίφθη για ένα και μόνο λόγο. Δεν υπήρχε στην ευρύτερη περιοχή Τμήμα Μηχανικών Αεροσκαφών.

Επιχειρώντας τέλος μια πιο σφαιρική προσέγγιση της αναπτυξιακής δυναμικής ενός τμήματος τριτοβάθμιας εκπαίδευσης για την περιοχή που το φιλοξενεί, πρέπει να εξετάσουμε το κατά πόσο το τμήμα αυτό θα μπορούσε, υπό προϋποθέσεις, να λειτουργήσει ως «χωρικός αναπτυξιακός πόλος» ή ως «θύλακας ανάπτυξης» για την περιοχή στην οποία πρόκειται να λειτουργήσει, δίνοντας στην ίδια, αλλά και στο σύνολο της περιφέρειας, νέες προοπτικές ανάπτυξης.

Η έννοια του «πόλου ανάπτυξης» αναφέρεται στην συγκέντρωση οικονομικής δραστηριότητας γύρω από έναν κεντρικό πυρήνα. Γύρω, δηλαδή, από ένα χωρικό σημείο, το οποίο συνήθως περιβάλλεται από μια περιοχή με χαμηλότερο επίπεδο ανάπτυξης, αναπτύσσεται ακτινωτά, υπό μορφή δικτύου, ένα σύνολο γεωγραφικά συγκεντρωμένων οικονομικών δραστηριοτήτων, με ιδιαίτερη δυναμική. Οι δραστηριότητες αυτές είναι συσχετισμένες μεταξύ τους και επιδεικνύουν γρήγορους ρυθμούς ανάπτυξης, τουλάχιστον σαφώς ταχύτερους, από την περίπτωση στην οποία οι δραστηριότητες αυτές θα αναπτύσσονταν με τρόπο ασύνδετο και γεωγραφικά διάσπαρτο. Ακόμη, οι δραστηριότητες αυτές εμφανίζουν οικονομίες κλίμακας, τόσο εσωτερικές, όσο και εξωτερικές, στο πλαίσιο των οποίων αναπτύσσονται διασυνδέσεις με συναφείς, σε όρους ειδίκευσης, τεχνολογίας ή εισροών κλάδους, επιχειρήσεις ή κλάδους της οικονομίας, συμπαρασύροντας σ' αυτή την αναπτυξιακή διαδικασία το σύνολο της γεωγραφικής περιοχής στην οποία ανήκουν, αλλά και μέσω ακριβώς αυτών των διασυνδέσεων, και την ευρύτερη περιφέρεια ή χώρα.

Η ουσία, δηλαδή, ενός χωρικού αναπτυξιακού πόλου, όπως ένα νέο τμήμα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης είναι η ανάπτυξη συσχετισμένων και δυναμικών δραστηριοτήτων γύρω από ένα γεωγραφικό κέντρο, οι οποίες, μέσω των διασυνδέσεων που θα αναπτύξουν, θα διαχυθούν στην ευρύτερη γεωγραφική περιοχή στην οποία εδρεύουν, προσδίδοντάς της νέες και δυναμικές αναπτυξιακές προοπτικές. Ακόμα και σε περιοχές όπου έχει αναπτυχθεί κάποια αξία λόγου οικονομική δραστηριότητα, παρουσιάζεται συχνά η έλλειψη μιας «πολικής» μορφής οικονομικής μονάδας, που θα συμπληρώσει την «κρίσιμη μάζα», προκειμένου να απογειωθεί η αναπτυξιακή διαδικασία.

2.2 Η Οικονομία του Νομού Φλώρινας⁴⁹

2.2.1 Παρουσίαση τη παραγωγικής δομής του νομού

Στην ενότητα αυτή αναλύουμε την παραγωγική δομή της οικονομίας της Φλώρινας χρησιμοποιώντας ορισμένους οικονομικούς δείκτες για την περίοδο 1995-2002.

Η παραγωγική δομή του Νομού Φλώρινας άλλαξε σημαντικά κατά την περίοδο 1995-2002. Το μερίδιο του πρωτογενούς τομέα (γεωργία, κτηνοτροφία και δάση) μειώθηκε κατά τέσσερις ποσοστιαίες μονάδες, της μεταποίησης κατά 3,7 μονάδες, ενώ αντίθετα το μερίδιο του κλάδου των μεταλλείων και ορυχείων αυξήθηκε κατά 11 περίπου ποσοστιαίες μονάδες. Παράλληλα, μειώθηκε το μερίδιο της δημόσιας διοίκησης και άμυνας κατά 2,5 ποσοστιαίες μονάδες και αυξήθηκε το μερίδιο των κατασκευών κατά 3,5 περίπου μονάδες. Οι παραπάνω εξελίξεις αντικατοπτρίζουν τις σημαντικές αλλαγές που συντελέστηκαν στην οικονομία του νομού:

- Πρώτον, η κατασκευή του εργοστασίου παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας της ΔΕΗ στην Μελίτη-Αχλάδα, με την εκμετάλλευση των λιγνιτωρυχείων, οδήγησε στην ραγδαία αύξηση του κλαδικού μεριδίου των μεταλλείων - ορυχείων.
- Δεύτερον, ο κλάδος των κατασκευών αυξάνει το μερίδιο του στην συνολική παραγωγή, όχι μόνο στον Νομό Φλώρινας, αλλά και σε ολόκληρη την χώρα, κατά την επισκοπούμενη περίοδο, καθώς αυτή συμπίπτει με την εφαρμογή των δυο κοινοτικών πλαισίων στήριξης (Β' και Γ') και με την χρηματοδότηση έργων από το ταμείο συνοχής.
- Τρίτον, η μείωση των μεριδίων του αγροτικού τομέα και της μεταποίησης αντικατοπτρίζει τις γενικότερες τάσεις που διαγράφονται στην Ευρώπη και στην Ελλάδα με τη μείωση του μεριδίου αυτών των κλάδων.
- Τέταρτον, την αλλαγή του στρατηγικού δόγματος της χώρας ως προς τον από βορρά κίνδυνο και την συνεπακόλουθη μετακίνηση των στρατοπέδων που ήταν εγκατεστημένα στο νομό.

⁴⁹ Η ενότητα αυτή στηρίζεται σε προηγούμενη μελέτη, Βαρσακέλης Ν. (2007) Η Οικονομία του Νομού Φλώρινας: Όψεις και πραγματικότητα, στον τόμο της Εταιρείας Μακεδονικών Σπουδών «Φλώρινα: Το Παρόν και το Μέλλον του Νομού».

Ο Νομός Φλώρινας, όμως, εξακολουθεί να χαρακτηρίζεται από υψηλό ποσοστό συμμετοχής του αγροτικού τομέα ως προς το αντίστοιχο ποσοστό του συνόλου της χώρας, το οποίο για το έτος 2002 ανέρχεται στο 6,4%. Πολύ σημαντική, όμως, εξέλιξη αποτελεί η μείωση του μεριδίου του τομέα της μεταποίησης, το οποίο από 4,8% το 1995, ήδη πολύ χαμηλό, μειώθηκε στο 1,1% το 2002. Ουσιαστικά, δηλαδή, ο βιομηχανικός τομέας έχει ελάχιστη συμμετοχή στη δημιουργία εισοδήματος στον Νομό Φλώρινας.

Το μερίδιο της νομαρχιακής κλαδικής ακαθάριστης προστιθέμενης αξίας (ΚΑΠΑ) του πρωτογενούς τομέα ανερχόταν στο 19,8% στο σύνολο της νομαρχιακής ακαθάριστης προστιθέμενης αξίας (ΑΠΑ), κατά το έτος 1995 και σε όλη την διάρκεια της περιόδου 1995-2002 μειώνεται σταδιακά στο 15,6%. Η πορεία του κλαδικού μεριδίου στην νομαρχιακή ΑΠΑ κατά την τελευταία δεκαετία αποτελεί συνέχεια της πορείας που άρχισε από το 1970, οπότε το κλαδικό μερίδιο ήταν 50% περίπου, δηλαδή, το μισό του νομαρχιακού εισοδήματος προερχόταν από τον πρωτογενή τομέα.

Αν και το κλαδικό μερίδιο μειώνεται κατά την επισκοπούμενη περίοδο, η παραγωγική εξειδίκευση του νομού αυξάνει, καθώς από 2,08 το 1995 διαμορφώνεται στο 2,43 το 2002. Η εξέλιξη αυτή είναι αποτέλεσμα της τελευταίας περιόδου και ίσως εν μέρει να οφείλεται στην πολύ σημαντική μείωση του μεριδίου του πρωτογενούς τομέα στο σύνολο της χώρας. Από το 1970 υπάρχει υψηλή παραγωγική εξειδίκευση σε σχέση με την χώρα. Συνεπώς, ο Νομός Φλώρινας είναι παραγωγικά εξειδικευμένος στον κλάδο γεωργία-κτηνοτροφία-δάση, σε σχέση με το σύνολο της χώρας, παρουσιάζοντας υπερδιπλάσια παραγωγική συσσώρευση.

Οι ετήσιες καλλιέργειες καλύπτουν το μεγαλύτερο μέρος των εκτάσεων του νομού. Τα δημητριακά για την παραγωγή καρπού αντιπροσωπεύουν το μεγαλύτερο όγκο των ετησίων καλλιεργειών με ποσοστό που ανέρχεται στο 81%. Την δεύτερη μεγαλύτερη συμμετοχή έχουν τα κτηνοτροφικά φυτά, με ποσοστό το 10,7% των καλλιεργούμενων εκτάσεων. Τα όσπρια, για τα οποία είναι γνωστός ο Νομός Φλώρινας, καλλιεργούνται σε 11 χιλ. στρ. δηλαδή στο 2,4% των καλλιεργούμενων εκτάσεων, η έκταση όμως αυτή αντιπροσωπεύει το 48% της καλλιεργούμενης με όσπρια έκτασης της περιφέρειας. Τέλος, τα ζαχαρότευτλα καλλιερ-

γούνται στο 2,8% των εκτάσεων και αντιπροσωπεύει το 39,2% της καλλιέργειας ζαχαρότευτλων σε επίπεδο περιφέρειας.

Η καλλιέργεια δημητριακών είναι κατανομημένη στα διάφορα δημητριακά σχετικά ισομερώς. Το μαλακό και ημίσκληρο σιτάρι καλλιεργείται στο 16,45% των καλλιεργούμενων εκτάσεων, το σκληρό στο 20,12%, η σίκαλη στο 21,4%, το κριθάρι στο 18,6% και ο αραβόσιτος στο 23%. Τα 99,6% των καλλιεργειών με όσπρια αφορούν τα βρώσιμα όσπρια.

Η καλλιέργεια των βιομηχανικών φυτών είναι ελάχιστη, μόλις 1.312 στρέμματα. Ο καπνός αποτελεί ουσιαστικά την μοναδική καλλιέργεια βιομηχανικών φυτών, καθώς καλλιεργείται στο 96,7% των καλλιεργούμενων με βιομηχανικά φυτά εκτάσεων. Να σημειώσουμε τέλος ότι η καλλιέργεια των αρωματικών, φαρμακευτικών φυτών και βοτάνων πραγματοποιείται σε μόλις 19 στρέμματα. Η έκταση είναι πολύ μικρή σε σχέση με την αναμενόμενη στο μέλλον αυξανόμενη ζήτηση για τα βιομηχανικά φυτά αυτού του είδους. Η αμπελοκαλλιέργεια συνεισφέρει το 34,9% της συνολικής καλλιέργειας αμπέλου της περιφέρειας.

Η κτηνοτροφία συμμετέχει σε σημαντικό ποσοστό στην παραγωγή της περιφέρειας. Ειδικότερα το 57,6% του συνόλου των βοοειδών της περιφέρειας εκτρέφεται σε μονάδες που έχουν έδρα τους στο νομό. Το 44% των ζώων είναι αγελάδες για αναπαραγωγή και το 22% μοσχάρια για σφαγή. Σε όλες τις κατηγορίες ζώων, στον νομό εκτρέφονται πάνω από το 50% αυτών που εκτρέφονται στην περιφέρεια, με τις αγελάδες για αναπαραγωγή να αντιστοιχούν στο 65,7%.

Τέλος, η εκτροφή προβατοειδών στον Νομό Φλώρινας αντιστοιχεί στο 25% περίπου της αντίστοιχης εκτροφής στην περιφέρεια. Τα γαλακτοπαραγωγικά προβατοειδή αντιστοιχούν στο 25,4% του συνόλου που εκτρέφονται στην περιφέρεια.

Το μερίδιο του κλάδου των μεταλλείων-ορυχείων-λατομείων αυξήθηκε ραγδαία κατά την περίοδο 1995-2002. Από μόλις 3% της συνολικής νομαρχιακής ΑΠΑ, κατά το 1995, ανήλθε στο 14%, περίπου, το 2002, σχεδόν πενταπλασιάστηκε. Το αντίστοιχο κλαδικό μερίδιο σε επίπεδο χώρας ήταν μικρό, αλλά παρουσίασε και ελάχιστη διακύμανση, καθώς από 6,4%, το 1995, ανήλθε σε μόλις 6,8%, το 2002. Η παραγωγική εξειδίκευση στον κλάδο αυξήθηκε

θεαματικά. Από τον ήδη υψηλό δείκτη εξειδίκευσης 4,7 ανήλθε στο 20,6 το 2002, δηλαδή σχεδόν πενταπλασιάστηκε. Η εξέλιξη της παραγωγικής δομής του κλάδου των μεταλλείων – ορυχείων στον Νομό Φλώρινας είναι αποτέλεσμα της κατασκευής και λειτουργίας του εργοστασίου της ΔΕΗ και της χρήσης σε αυτό του εξορυσόμενου λιγνίτη.

Ο κλάδος των κατασκευών γνώρισε μια σχετική άνθηση κατά την επισκοπούμενη περίοδο, καθώς το μερίδιο αυξήθηκε από 1,8% το 1995, σε 4,7% το 2002. Η ανάπτυξη του κλάδου δεν ήταν γραμμική, καθώς έφθασε στο 6,7%, το 1999, και στην συνέχεια ακολούθησε πτωτική πορεία, χάνοντας μερίδιο δύο ποσοστιαίων μονάδων. Ο δείκτης παραγωγικής εξειδίκευσης είναι μικρότερος από την μονάδα, αν και σχεδόν διπλασιάστηκε κατά την επισκοπούμενη περίοδο, από 0,28 σε 0,58.

Ο κλάδος των μεταφορών και της αποθήκευσης θεωρείται από τους πλέον αναπτυσσόμενους κλάδους παγκοσμίως. Ο Νομός Φλώρινας φαίνεται να ακολουθεί την παγκόσμια τάση, αν και οι ρυθμοί ανάπτυξης του κλάδου είναι ακόμη χαμηλοί. Το κλαδικό μερίδιο αυξήθηκε από 5%, το 1995, σε 6%, το 2002, ενώ η αντίστοιχη μεταβολή στο εθνικό ΑΕΠ ήταν της τάξης των δύο ποσοστιαίων μονάδων. Η παραγωγική εξειδίκευση στο νομό ανέρχεται στο 0.70, γεγονός που ερμηνεύεται ως έλλειψη παραγωγικής συσσώρευσης στον κλάδο και ύπαρξη σημαντικών περιθωρίων ανάπτυξης του κλάδου στο νομό.

Με βάση τα στοιχεία του 2002, η παραγωγική εξειδίκευση του Νομού Φλώρινας στον διψήφιο κλάδο αλλάζει, καθώς ο νομός παρουσιάζει παραγωγική εξειδίκευση στο εσωτερικό του μονοψήφιου κλάδου (πίνακας 1). Έτσι για παράδειγμα, ενώ στο σύνολο της μεταποίησης η παραγωγική εξειδίκευση είναι πολύ μικρή, σε ορισμένους μεταποιητικούς κλάδους η εξειδίκευση είναι υψηλή. Ειδικότερα:

Στην μεταποίηση οι κλάδοι των τροφίμων ποτών, της κατασκευής προϊόντων από μη μεταλλικά ορυκτά και της κατασκευής μεταλλικών προϊόντων παρουσιάζουν παραγωγική εξειδίκευση μεγαλύτερη από την μονάδα, γεγονός που δείχνει ότι υπάρχει μεγαλύτερη κλαδική συσσώρευση σε σχέση με το σύνολο της χώρας. Στον κλάδο της κατασκευής επίπλων η παραγωγική εξειδίκευση είναι η ίδια με της χώρας. Τέλος, στους υπόλοιπους κλάδους της μεταποίησης η παραγωγική εξειδίκευση είναι μικρότερη από την αντίστοιχη της χώρας.

Από τους κλάδους του τριτογενούς τομέα, ο Νομός Φλώρινας παρουσιάζει παραγωγική εξειδίκευση στο εμπόριο οχημάτων, τις κατασκευές, το λιανικό εμπόριο, τα ξενοδοχεία – εστιατόρια, τις χερσαίες μεταφορές, τις δραστηριότητες σχετικές με την ακίνητη περιουσία, την έρευνα και ανάπτυξη, την εκπαίδευση και τέλος τις δραστηριότητες με μέλη μ.α.κ.

Αντίθετα, η εξειδίκευση του νομού είναι πολύ μικρή στους κλάδους του χονδρικού εμπορίου, των ταξιδιωτικών πρακτορείων, των ταχυδρομείων και τηλεπικοινωνιών, των χρηματοπιστωτικών δραστηριοτήτων της εκμίσθωσης μηχανημάτων της πληροφορικής, της υγείας και πρόνοιας και τέλος των ψυχαγωγικών, πολιτιστικών και αθλητικών δραστηριοτήτων.

Στον πίνακα 2.1 καταγράφεται η σχετική μεταβολή της παραγωγικής εξειδίκευσης του Νομού διαχρονικά (για την περίοδο 1995-2000). Η μεταβολή που φαίνεται από τα στοιχεία του πίνακα είναι ενδεικτική των παραγωγικών τάσεων που επικρατούν στο νομό.

Η παραγωγική εξειδίκευση αυξήθηκε στους κλάδους των τροφίμων και ποτών, της κατασκευής μεταλλικών προϊόντων, της κατασκευής επίπλων, του εμπορίου οχημάτων, του λιανικού εμπορίου, των ξενοδοχείων και εστιατορίων, των χερσαίων μεταφορών και της εκπαίδευσης. Οι σημαντικότερες μεταβολές πραγματοποιούνται στους κλάδους των ξενοδοχείων –εστιατορίων και στην εκπαίδευση και οι λόγοι είναι αυτοί που αναφέραμε παραπάνω για την ανάπτυξη του πανεπιστημίου και του ΤΕΙ και για το λεγόμενο «τουριστικό ισοδύναμο». Ειδικότερα για τον κλάδο των ξενοδοχείων θα πρέπει να σημειώσουμε ότι και οι κοινοτικές πρωτοβουλίες, όπως για παράδειγμα τα προγράμματα Leader, συνετέλεσαν ώστε να υπάρξει διάχυση της ανάπτυξης του κλάδου σε όλο τον νομό και ιδιαίτερα στα χωριά. Ταυτόχρονα, η συντελούμενη αλλαγή στον τρόπο ζωής των Ελλήνων, κατά την δεκαετία του 1990, οδηγεί σε αύξηση της ζήτησης για τουρισμό περιπέτειας και χειμερινό τουρισμό.

Αντίθετα, παρατηρείται μείωση της παραγωγικής εξειδίκευσης στους κλάδους της κατεργασίας και βαφής γουναρικών, της κατασκευής προϊόντων από μη μεταλλικά ορυκτά, των κατασκευών και άλλων δραστηριοτήτων υπηρεσιών. Περισσότερο έντονη είναι η μεταβολή της θέσης των κατασκευών και της κατεργασίας και βαφής γουναρικών. Για τον δεύτερο

κλάδο, η τάση αποβιομηχάνισης που παρατηρείται στην δεκαετία του 1990, φαίνεται να εξηγεί την σχεδόν πλήρη αποχώρηση από τον συγκεκριμένο κλάδο.

Η παραγωγική εξειδίκευση, λοιπόν, του Νομού Φλώρινας συγκεντρώνεται σε κλάδους της ελαφράς βιομηχανίας και σε ορισμένους κλάδους υπηρεσιών, στους οποίους η συμβολή του δημόσιου τομέα είναι κυρίαρχη (εκπαίδευση). Μερικοί από αυτούς τους κλάδους χαρακτηρίζονται ως κλάδοι παραγωγής αγαθών και υπηρεσιών τα οποία είναι διεθνώς εμπορεύσιμα, όπως πχ. τα τρόφιμα και ποτά, ξενοδοχεία και εστιατόρια, χερσαίες μεταφορές κλπ. Αντίθετα κλάδοι όπως το χονδρικό και λιανικό εμπόριο και η εκπαίδευση (μέχρι σήμερα) είναι κλάδοι μη – εμπορεύσιμων, διεθνώς, αγαθών και υπηρεσιών.

Όσον αφορά τα εμπορεύσιμα αγαθά και υπηρεσίες, ο Νομός Φλώρινας εξειδικεύεται παραγωγικά σε κλάδους που χαρακτηρίζονται παραδοσιακοί ή χαμηλής τεχνολογίας (low-tech industries), όπως για παράδειγμα η βιομηχανία τροφίμων και ποτών, κατασκευή μεταλλικών προϊόντων, κατασκευή επίπλων. Αντίθετα ο νομός δεν παρουσιάζει παραγωγική συγκέντρωση σε κλάδους της μεσαίας ή υψηλής τεχνολογίας. Αν και πολλές φορές, ιδιαίτερα στον τύπο, οι παραδοσιακοί κλάδοι αναφέρονται με «απαξιωτικό» τρόπο ως «μη παραγωγικοί», αυτή η παραγωγική εξειδίκευση δεν είναι αρνητική. Αναγκαία όμως συνθήκη για την διεθνή ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων αποτελεί η χρήση νέων τεχνολογιών, τόσο σε επίπεδο προϊόντων και υπηρεσιών, όσο και παραγωγικών διαδικασιών και η συνεχής αναζήτηση καινοτομιών. Μόνο με αυτό τον τρόπο εξασφαλίζεται η βιωσιμότητα, η ανάπτυξη και η δημιουργία υψηλής προστιθέμενης αξίας.

ΠΙΝΑΚΑΣ 2.1

Παραγωγική Εξειδίκευση του Νομού Φλώρινας

ΚΩΔ	ΚΛΑΔΟΣ	2002	1995	Μεταβολή
01	Γεωργία, κτηνοτροφία, θήρα και συναφείς βοηθητικές δραστηριότητες	3.19		-
02	Δασοκομία, υλοτομία και συναφείς δραστηριότητες	1.96		
15	Βιομηχανία τροφίμων και ποτών	2.01	1.51	↑
18	Κατασκευή ειδών ένδυσης– κατεργασία και βαφή γουναρικών	0.22	1.2	↓
20	Βιομηχανία ξύλου και κατασκευή προϊόντων από ξύλο και φελλό, εκτός από τα έπιπλα– κατασκευή ειδών καλαθοποιίας και σπαρτοπλεκτικής	0.81	0.67	-
22	Εκδόσεις, εκτυπώσεις και αναπαραγωγή προεγγεγραμμένων μέσων εγγραφής ήχου και εικόνας και μέσων πληροφορικής	0.12	0.19	-
26	Κατασκευή άλλων προϊόντων από μη μεταλλικά ορυκτά	1.19	1.34	↓
28	Κατασκευή μεταλλικών προϊόντων, με εξαίρεση τα μηχανήματα και τα είδη εξοπλισμού	1.12	0.30	↑
29	Κατασκευή μηχανημάτων και ειδών εξοπλισμού μ.α.κ.	0.50		-
36	Κατασκευή επίπλων– λοιπές βιομηχανίες μ.α.κ.	1.02	0.11	↑
45	Κατασκευές	1.17	1.89	↓
50	Εμπόριο, συντήρηση και επισκευή αυτοκινήτων οχημάτων και μοτοσικλετών–	1.78	1.49	↑
51	Χονδρικό εμπόριο και εμπόριο με προμήθεια, Εκτός από το εμπόριο αυτοκινήτων οχημάτων και μοτοσικλετών	0.52	0.58	-
52	Λιανικό εμπόριο, εκτός από το εμπόριο αυτοκινήτων οχημάτων και μοτοσικλετών– επισκευή ειδών ατομικής και οικιακής χρήσης	2.4	2.07	↑
55	Ξενοδοχεία και εστιατόρια	2.04	1.22	↑
60	Χερσαίες μεταφορές. Μεταφορές μέσω αγωγών	2.30	1.43	↑
63	Βοηθητικές και συναφείς προς τις μεταφορές δραστηριότητες– δραστηριότητες ταξιδιωτικών πρακτορείων	0.61	0.67	-
64	Ταχυδρομεία και τηλεπικοινωνίες	0.08		-
66	Ασφαλίσεις και συνταξιοδοτικά ταμεία, εκτός από την υποχρεωτική Κοινωνική ασφάλιση	0.68		-
67	Δραστηριότητες συναφείς με τις δραστηριότητες ενδιάμεσων χρηματοπιστωτικών οργανισμών	0.089		-
70	Δραστηριότητες σχετικές με ακίνητη περιουσία	1.60		-
71	Εκμίσθωση μηχανημάτων και εξοπλισμού χωρίς χειριστή– εκμίσθωση ειδών ατομικής και οικιακής χρήσης	0.15		-
72	Πληροφορική και συναφείς δραστηριότητες	0.1		-
73	Έρευνα και ανάπτυξη	2.34		-
74	Άλλες επιχειρηματικές δραστηριότητες	0.75	1.18	↓
80	Εκπαίδευση	2.42	0.45	↑
85	Υγεία και κοινωνική μέριμνα	0.27	0.08	-
91	Δραστηριότητες οργανώσεων με μέλη μ.α.κ.	13.09	14.5	↓
92	Ψυχαγωγικές, πολιτιστικές και αθλητικές δραστηριότητες	0.08	0.11	-
93	Άλλες δραστηριότητες παροχής υπηρεσιών	0.98	1.2	↓

Πηγή: Πρωτογενή στοιχεία ΕΣΥΕ, δικό μας υπολογισμοί

Ο μεγαλύτερος αριθμός επιχειρήσεων βρίσκεται στο εμπόριο (λιανικό) με ποσοστό 26%, στην συνέχεια στα ξενοδοχεία και εστιατόρια με 17,7%, τις κατασκευές με 12,5% και τέλος στη γεωργία-κτηνοτροφία-δάση, με ποσοστό 9,4%. Είναι όμως ενδιαφέρουσα η αντίστοιχη κλαδική κατανομή ποσοστών σε επίπεδο τζίρου. Ο κλάδος του λιανικού εμπορίου κατέχει πάλι τα σκήπτρα, καθώς προσφέρει το 32% του τζίρου στον νομό, σημαντικά υψηλότερο σε σχέση με τον αριθμό καταστημάτων. Οι κλάδοι του εμπορίου οχημάτων και του χονδρεμπορίου συνεισφέρουν το 11% του τζίρου, ενώ διαθέτουν μόλις το 4% των καταστημάτων. Τέλος, ο κλάδος των τροφίμων και ποτών, ενώ αποτελείται από μικρό αριθμό επιχειρήσεων, που αποτελούν μόλις το 2,3% του συνόλου, συνεισφέρει υψηλό ποσοστό (9,3%) στον συνολικό τζίρο του Νομού.

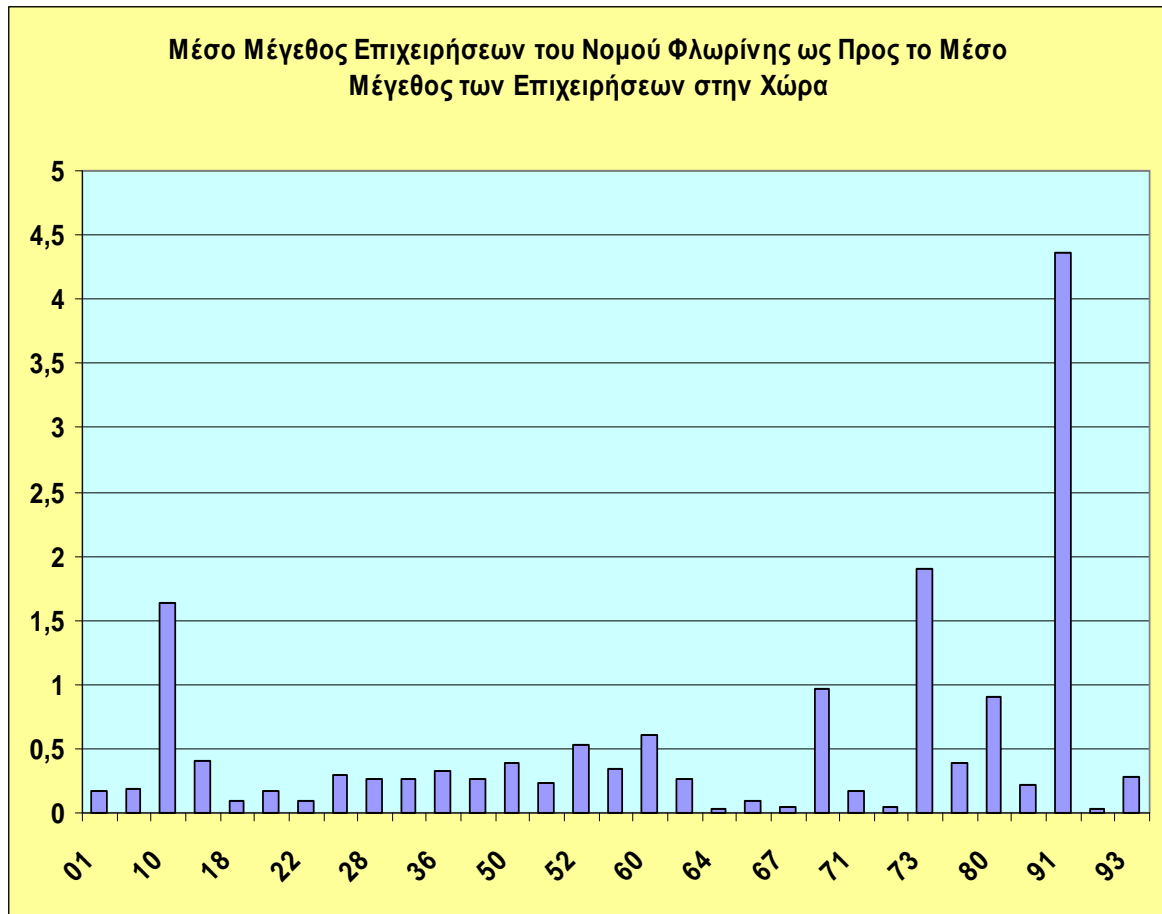
Οι κλάδοι των κατασκευών, των ξενοδοχείων –εστιατορίων και γεωργίας – κτηνοτροφίας - δασών συνεισφέρουν σημαντικά μικρότερο μερίδιο σε σχέση με τον αριθμό των καταστημάτων. Οι κλάδοι αυτοί χαρακτηρίζονται από τη χρησιμοποίηση ανειδίκευτου ή χαμηλής ειδίκευσης προσωπικού και ξεπερασμένων μεθόδων παραγωγής. Ως αποτέλεσμα, παράγουν με πολύ χαμηλή παραγωγικότητα, ο τζίρος είναι χαμηλός, η προστιθέμενη αξία είναι επίσης χαμηλή και τα δημιουργούμενα εισοδήματα χαμηλά.

Ο τζίρος ανά επιχείρηση είναι μια μέτρηση του μέσου μεγέθους των λειτουργουσών επιχειρήσεων σε έναν κλάδο και σε μια περιοχή. Στο διάγραμμα 1 παρουσιάζεται ο λόγος του μέσου τζίρου ανά επιχείρηση στον Νομό Φλώρινας προς τον αντίστοιχο της χώρας. Το μέσο μέγεθος των επιχειρήσεων του νομού είναι μικρότερο από το αντίστοιχο της χώρας, σε όλους του κλάδους, εκτός από τον κλάδο της εξόρυξης άνθρακα και λιγνίτη, της έρευνας και ανάπτυξης και της δραστηριότητας με μέλη. Είναι πολύ ενδιαφέρον εύρημα ότι η μέση οργάνωση-σωματείο του νομού είναι 4,5 φορές μεγαλύτερη από την αντίστοιχη της χώρας. Στους υπόλοιπους κλάδους το μέσο μέγεθος των νομαρχιακών επιχειρήσεων δεν ξεπερνά ούτε το ήμισυ των αντίστοιχων της χώρας, εκτός από τους κλάδους του λιανικού εμπορίου, των χερσαίων μεταφορών που μόλις ξεπερνά το ήμισυ και των κλάδων της εκμίσθωσης μηχανημάτων και εκπαίδευσης που πλησιάζουν τον μέσο όρο.

ΔΙΑΓΡΑΜ-

ΜΑ.1

Σημείωση: Οι αριθμοί στον οριζόντιο άξονα αντιστοιχούν στους κωδικούς ΣΤΑΚΟΔ και ο αναγνώστης μπορεί να ανατρέξει στον πίνακα 1 για την ονομασία των κλάδων. Στον κάθετο άξονα οι αριθμοί αντιστοιχούν σε ποσοστό (χωρίς όμως να έχει πολλαπλασιασθεί επί 100). Για παράδειγμα, το 0,5 σημαίνει ότι η μέση επιχείρηση στον Νομό Φλώρινας έχει το μισό του μεγέθους της μέσης επιχείρησης στη χώρα.

Κατά την δεκαετία του 1990, παράλληλα με την ανάπτυξη του θερινού (θαλάσσιου) τουρισμού, άρχισε να αναπτύσσεται ο χειμερινός και ο τουρισμός ορεινών δραστηριοτήτων και περιπέτειας. Η ανάπτυξη αυτού του τύπου τουρισμού οφείλεται στις μεταβολές που συντελούνται στον τρόπο ζωής της μέσης ελληνικής οικογένειας, στην αναζήτηση δραστηριοτήτων που συντελούν στην υγιεινή και ευεξία και στην σύγκλιση προς τα καταναλωτικά πρότυπα της Δυτικής Ευρώπης.

Ο Νομός Φλώρινας, ορεινός νομός με πλούσιο φυσικό και πολιτισμικό περιβάλλον, αναδύεται στη δεκαετία του 1990 στον κλάδο του τουρισμού με την ανάπτυξη του χιονοδρομικού κέντρου του Πισοδερίου, την ανάπτυξη των παραλίμνιων οικισμών στις Πρέσπες, το Νυμφαίο και τον Αρκτούρο και την ανάπτυξη του ορειβατικού τουρισμού.

Όπως προκύπτει από τον πίνακα 2, το 1995 λειτουργούσαν στον νομό 12 ξενοδοχεία και κατά το 2005 αυτά ανήλθαν στα 26. Η αύξηση όμως των δωματίων και των κλινών δεν ήταν ανάλογη, καθώς τα δωμάτια από 389 αυξήθηκαν στα 440 (για το 2002), ενώ και οι προσφερόμενες κλίνες από 747 αυξήθηκαν στις 864 το 2002 και στις 944 το 2005. Αυτή η εξέλιξη οφείλεται στο γεγονός ότι αρκετές από τις μονάδες που δημιουργήθηκαν χρηματοδοτήθηκαν με προγράμματα τύπου Leader και είναι μικρές μονάδες-πανσιόν-ξενώνες με μικρό αριθμό δωματίων και κλινών. Το μέσο μέγεθος των μονάδων αυξήθηκε σε επίπεδο χώρας, εκφρασμένο σε δωμάτια ανά επιχείρηση (από 37,9 το 1995 σε 38,3 το 2002) και σε κλίνες ανά επιχείρηση (από 71,8 το 1995 σε 75,5 το 2005). Αντίθετα, στον Νομό Φλώρινας παρατηρείται μείωση των αντίστοιχων μεγεθών, καθώς τα δωμάτια ανά κατάλυμα μειώθηκαν από 32,4 το 1995 σε 20 το 2002 και οι κλίνες ανά κατάλυμα από 62,2 το 1995 σε 36,3 το 2005. Αν και οι μικρές μονάδες που δημιουργούνται στην περιοχή διαθέτουν το πλεονέκτημα της ευελιξίας δεν έχουν, όμως, την δυνατότητα να εκμεταλλευθούν τις οικονομίες κλίμακας. Ταυτόχρονα, σημαντικός κίνδυνος, κατά τη άποψη μας, είναι η χρησιμοποίηση ανθρώπινου δυναμικού με λίγες ή καθόλου γνώσεις ως προς το τουριστικό αντικείμενο, με σκοπό την μείωση του κόστους παραγωγής⁵⁰. Κατά αυτόν τον τρόπο υπονομεύεται το μέλλον, τόσο της επιχείρησης, όσο και της τουριστικής ανάπτυξης του νομού. Τέλος, ο πολιτιστικός και γνωσιολογικός τουρισμός δεν έχει αναπτυχθεί ακόμα και ο ρόλος της Εκκλησίας και των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων (μεταξύ άλλων) θα μπορούσε να είναι καταλυτικός.

⁵⁰ Το πρόβλημα αυτό τέθηκε με έμφαση και κατά την συνάντηση των στελεχών του επιμελητηρίου της Φλώρινας.

ΠΙΝΑΚΑΣ 2.2

Ξενοδοχειακή Υποδομή

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Αριθμός Καταλυμάτων											
Ελλάδα	7754	7916	7850	7946	8168	8342	8342	8329	8689	8899	9036
Δυτ.Μακεδονία	51	50	52	56	63	68	68	81	87	93	98
Φλώρινα	12	12	12	13	15	17	17	22	23	25	26
Αριθμός Δωματίων											
Ελλάδα	2943	30182	30479	30853	31527	32015	320159	31968			
Δυτ.Μακεδονία	94	9	7	9	5	9		9			
Φλώρινα	1578	1594	1635	1723	1831	1920	1920	1956			
Φλώρινα	389	389	389	395	434	459	459	440			
Αριθμός Κλινών											
Ελλάδα	5571	57165	57725	58483	59785	60761	607614	60633	64489	66827	68205
Δυτ.Μακεδονία	88	6	9	4	5	4		0	8	1	0
Φλώρινα	2963	2989	3053	3239	3451	3642	3642	3716	3886	4125	4246
Φλώρινα	747	747	747	759	838	891	891	864	872	924	944
Δωμάτια/καταλυμα											
Ελλάδα	37,9	38,1	38,8	38,8	38,6	38,3	38,3	38,3			
Δυτ.Μακεδονία	30,9	31,8	31,4	30,7	29,1	28,2	28,2	24,1			
Φλώρινα	32,4	32,4	32,4	30,3	28,9	27	27	20			
Κλινες/καταλυμα											
Ελλάδα	71,8	72,2	73,5	73,6	73,2	72,8	72,8	72,7	74.2	75.1	75.5
Δυτ.Μακεδονία	58,1	59,7	58,7	57,8	54,7	53,5	53,5	45,8	44.6	44.3	43.3
Φλώρινα	62,2	62,2	62,2	58,3	55,8	52,4	52,4	39,2	37.9	36.9	36.3

Πηγη: Eurostat

Στην συνέχεια, παρουσιάζονται τα στοιχεία του εξωτερικού εμπορίου του Νομού Φλώρινας, λαμβάνοντας υπόψη ότι οι εξαγωγές των χωρών μελών της ΕΕ περιλαμβάνουν αφενός τις ενδοκοινοτικές εμπορικές κινήσεις, οι οποίες πλέον δεν καταγράφονται στα τελωνεία, και αφετέρου τις εξωκοινοτικές εμπορικές κινήσεις, οι οποίες καταγράφονται στα τελωνεία. Όπως προκύπτει από τα στοιχεία για το έτος 2005, οι χώρες οι οποίες απορροφούν τον σημαντικό όγκο των εξαγωγών του νομού προς χώρες εκτός ΕΕ είναι η Αλβανία και η ΠΓΔΜ με 45,6% και 35,9% αντίστοιχα. Στην αμέσως επόμενη θέση βρίσκεται η Σερβία με 8%.

Ως προς τις ενδοκοινοτικές εξαγωγές του νομού, δηλαδή, οι εξαγωγές προς χώρες της ΕΕ, πρώτος προορισμός των προϊόντων που εξάγει ο νομός είναι η Γερμανία και στην δεύτερη θέση βρίσκεται η Ιταλία. Το Ηνωμένο Βασίλειο και η Δημοκρατία της Τσεχίας έρχονται στις επόμενες θέσεις με ποσοστά 16,43% και 16,25% αντίστοιχα. Να σημειωθεί ότι υπάρχει ισοχρή συγκέντρωση των ενδοκοινοτικών εξαγωγών, καθώς τέσσερις μόνο χώρες απορροφούν το 82,45% των ενδοκοινοτικών εξαγωγών του νομού. Συνολικά ο νομός εξάγει σε μόλις δέκα χώρες εκ των 25 χωρών – μελών της ΕΕ⁵¹.

Από το σύνολο των εξαγωγών, προκύπτει ότι οι χώρες που απορροφούν το μεγάλο ποσοστό των εξαγομένων προϊόντων είναι η Αλβανία, με 43,78% των συνολικών εξαγωγών, και η ΠΓΔΜ, με ποσοστό 34,49% επί του συνόλου των εξαγωγών. Στην τρίτη θέση έρχεται η Σερβία με 7,65% επί του συνόλου των εξαγωγών. Η συμμετοχή των χωρών της ΕΕ, όσο και των ανεπτυγμένων εξωκοινοτικών χωρών, στην απορρόφηση των προϊόντων του νομού είναι πολύ χαμηλή, καθώς μόνο η Γερμανία ξεπερνά το 1%!

Συνεπώς, ο νομός στοχεύει σε χώρες με πολύ χαμηλό εισόδημα, και συνεπώς χαμηλή καταναλωτική συνείδηση, ενώ οι αγορές με υψηλό εισόδημα δεν αποτελούν εξαγωγικό στόχο. Η ερμηνεία αυτή ενισχύεται και από την ανάλυση των εξαγωγών σε κλαδικό επίπεδο που ακολουθεί, καθώς ο νομός εξάγει προϊόντα που χαρακτηρίζονται από χαμηλή εισοδηματική ελαστικότητα και προστιθέμενη αξία.

⁵¹ Τα στοιχεία αφορούν το έτος 2005 όταν τα μέλη της ΕΕ ήταν 25. Σήμερα, μετά την είσοδο της Βουλγαρίας και της Ρουμανίας, ανέρχονται στα 27.

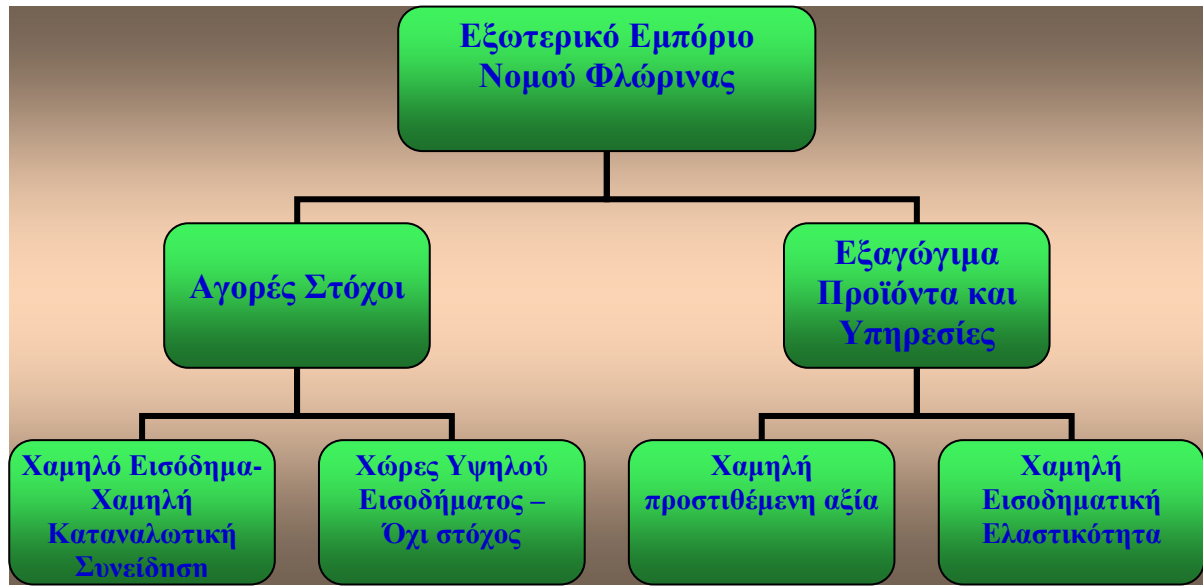
Όπως προκύπτει από τα κλαδικά στοιχεία, τρεις κλάδοι συνεισφέρουν το σύνολο σχεδόν των εξαγωγών προς τις χώρες της ΕΕ, τα διάφορα τεχνουργήματα, τα κρέατα και τα δέρματα εκτός γουνοδερμάτων, με σύνολο εξαγωγών 85%, περίπου. Είναι, επίσης, πολύ ενδιαφέρον να σημειωθεί ότι ο κλάδος των τροφίμων συμμετέχει στις ενδοκοινοτικές εξαγωγές με αμελητέες ποσότητες, ενώ και το ποσοστό των εξαγωγών ποτών είναι χαρακτηριστικά χαμηλό, καθώς αντιπροσωπεύει μόλις το 4,8% του συνόλου των ενδοκοινοτικών εξαγωγών.

Η κλαδική συμπεριφορά του εξωκοινοτικού εμπορίου είναι διαφορετική από την αντίστοιχη του ενδοκοινοτικού. Ο κλάδος των τροφίμων φαίνεται να είναι κυρίαρχος στις εξωκοινοτικές εξαγωγές, καθώς αντιπροσωπεύει περίπου το 48.4% του συνόλου των εξωκοινοτικών εξαγωγών, με σημαντικότερους υποκλάδους τα επεξεργασμένα λαχανικά και φρούτα, με 25,72%, και το κακάο και τα παρασκευάσματα αυτού, με 19,43%. Ο επόμενος σημαντικότερος κλάδος είναι αυτός των πλαστικών και των προϊόντων από πλαστικό, με ποσοστό συμμετοχής στις εξωκοινοτικές εξαγωγές 14.4%. Σημαντική είναι και η συνεισφορά του κλάδου των μηχανών με ποσοστό συμμετοχής 6,15%. Τέλος, οι ζωοτροφές διακρίνονται με ποσοστό 9,1% περίπου.

Κλείνοντας αυτήν την ενότητα σχετικά με την εμπορευσιμότητα της παραγωγής προϊόντων και υπηρεσιών του Νομού Φλώρινας, θα θέλαμε να σημειώσουμε ότι ο νομός παρουσιάζει παραγωγική εξειδίκευση σε κλάδους οι οποίοι να μην χαρακτηρίζονται ως εμπορεύσιμοι διεθνώς, όμως η εξαγωγική τους αξιοποίηση είναι μηδαμινή. Αυτοί οι κλάδοι είναι η εκπαίδευση και η υγεία. Οι κλάδοι αυτοί θεωρούνται από την ελληνική κοινωνία ως μη εμπορεύσιμοι διεθνώς με αποτέλεσμα να μην υπάρχει η δυνατότητα δημιουργίας πρόσθετων εισοδημάτων στην περιοχή⁵².

Συνοψίζοντας, η δομή του εξαγωγικού εμπορίου του νομού παρουσιάζεται στο παρακάτω σχήμα.

⁵² Πολύ χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί η Μεγάλη Βρετανία η οποία εξάγει εκπαιδευτικές υπηρεσίες σε όλο τον κόσμο (μεταξύ αυτών και στην Ελλάδα), δημιουργώντας εισοδήματα δισεκατομμυρίων ευρώ.

2.2.2 Συζήτηση με τοπικά στελέχη και ειδικούς

Καθώς τα στατιστικά στοιχεία που είναι διαθέσιμα από την Εθνική Στατιστική Υπηρεσία έχουν μια χρονική υστέρηση, η ερευνητική ομάδα θεώρησε σκόπιμο να συναντήσει στελέχη του επιχειρηματικού κόσμου προκειμένου να διαπιστώσει την επικαιρότητα των στατιστικών στοιχείων, δηλαδή, κατά πόσο η παραγωγική δομή του νομού εξακολουθεί να παραμένει η ίδια. Η συνάντηση πραγματοποιήθηκε το Σάββατο 13 Δεκεμβρίου 2008 στην αίθουσα του Διοικητικού Συμβουλίου του ΕΒΕΦ και παρίσταντο στελέχη του επιμελητηρίου⁵³. Η συζήτηση ακολούθησε τρεις άξονες- ερωτήσεις:

- Ποιο είναι το μέλλον των βασικών προϊόντων και υπηρεσιών του νομού και υπό ποιες προϋποθέσεις
- Ποια προϊόντα και υπηρεσίες μπορεί να αναπτύξει ο νομός Φλώρινας και που τώρα δεν παράγονται.
- Ποιο είναι το έλλειμμα σε ανθρώπινο δυναμικό του νομού και ειδικότερα σε ποιες ειδικότητες.

⁵³ Τη συζήτηση συντόνισε ο πρόεδρος του επιμελητηρίου κ. Αριστείδης Αριστείδου.

Ο πρωτογενής τομέας αποτελεί τη βάση του δευτερογενούς τομέα στο νομό, με την εξαίρεση της ΔΕΗ. Ειδικότερα, ο πρωτογενής τομέας συνεισφέρει σημαντικά στην οικονομία του νομού με προϊόντα όπως:

- Γαλακτοκομικά - σύμφωνα με τις γνώμες που εκφράστηκαν, το γάλα που παράγεται είναι πολύ καλής ποιότητας και έτσι δίνεται η δυνατότητα γαλακτοκομικών προϊόντων υψηλής ποιότητας. Ειδικότερα, τονίστηκε η δυναμικότητα δυο επιχειρήσεων της περιοχής που δραστηριοποιούνται στην παραγωγή παραδοσιακής πίτας.
- Σιτηρά και ειδικά σκληρό σιτάρι- ειδικά το σκληρό σιτάρι δίνει την δυνατότητα παραγωγής αλεύρων άριστης ποιότητας, με συνέπεια να παράγονται αρτοσκευάσματα ανάλογης ποιότητας.
- Αμπέλια και κρασί - το Αμύνταιο είναι από τους μεγαλύτερους αμπελώνες της Μακεδονίας και δίνει άριστους οίνους.
- Μέλι - τα δάση του νομού δίνουν την δυνατότητα παραγωγής μελιού πολύ καλής ποιότητας και γι' αυτό κάθε χρόνο μελισσοκόμοι από πολλές περιοχές της χώρας φέρνουν τα μελίσσια τους στα δάση του νομού.

Τα προϊόντα του πρωτογενούς τομέα θα μπορέσουν να επιβιώσουν και να αναπτυχθούν στο ανταγωνιστικό περιβάλλον μόνο εάν γίνουν ορισμένες παρεμβάσεις. Κατά την συζήτηση αναφέρθηκαν τα εξής:

- Στις μέρες μας λείπει ο επαγγελματισμός, με την καλή έννοια, από τους αγρότες του νομού. Εάν θέλει να επιβιώσει ο πρωτογενής τομέας, η νέα γενιά των αγροτών, και η παλιότερη βέβαια, πρέπει να εκπαιδευτεί ώστε να αποκτήσει γνώσεις και επαγγελματική συνείδηση.
- Αναβάθμιση της ποιότητας των παραγόμενων προϊόντων.
- Να επιδιωχθεί η ονομασία προέλευσης σε ορισμένα προϊόντα με την αντίστοιχη πιστοποίηση, όπως πχ τα φασόλια Πρεσπών.
- Παράλληλα, όμως, με την ονομασία προέλευσης θα πρέπει να γίνει και ανάλογη πολιτική κατάκτησης της αγοράς, μέρος της οποίας, και σημαντικό μάλιστα, είναι η τιμολογιακή πολιτική. Είναι επιζήμιο για την μακροχρόνια επιβίωση του ο-

νόματος προέλευσης για τα φασόλια των Πρεσπών όταν αυτή συνοδεύεται με υψηλή τιμή.

- Η στροφή στην βιολογική καλλιέργεια.
- Η αναδιάρθρωση της αγροτικής παραγωγής μέσω της αγροτικής πολιτικής της χώρας. Έτσι σε μια εποχή που το νερό σπανίζει θεωρείται αντιοικονομικό, αλλά και ζημιογόνο για το περιβάλλον, να συνεχίζεται η καλλιέργεια καλαμποκιού η οποία είναι υδροβόρα. Κατ' αυτόν τον τρόπο υπάρχει στρέβλωση στην χρησιμοποίηση των χρηματοοικονομικών πόρων της ΚΑΠ προς όφελος παραγωγής που είναι καταστροφική προς το περιβάλλον.

Η μεταποίηση του νομού στηρίζεται κυρίως στον πρωτογενή τομέα. Η ένταση της παραγωγής επικεντρώνεται κυρίως στον κλάδο των τροφίμων – ποτών.

Ένα από βασικά προβλήματα που αντιμετωπίζει η μεταποίηση είναι ότι δεν έχουν αναπτυχθεί συνέργειες για την καθετοποίηση της παραγωγής, με αποτέλεσμα το 50% περίπου των πρώτων υλών και των υλικών συσκευασίας προέρχονται από την Αθήνα και την Θεσσαλονίκη. Έτσι, και λόγω της ανεπαρκούς συγκοινωνιακής σύνδεσης και της απόστασης, αυξάνει το κόστος παραγωγής λόγω των μεταφορικών.

Στον τριτογενή τομέα ο κλάδος με την μεγαλύτερη εξωστρέφεια είναι ο τουρισμός, ο οποίος αναπτύσσεται αρκετά γρήγορα τα τελευταία χρόνια. Όμως η δυναμική του τουρισμού ενδεχομένως να επιβραδυνθεί, διότι είναι εμφανής η έλλειψη τεχνογνωσίας και εξειδικευμένου προσωπικού. Έτσι, ο Νομός Φλώρινας αναπτύσσει τον τουρισμό χρησιμοποιώντας ανθρώπους ανειδίκευτους, με πιθανό αποτέλεσμα την υποβάθμιση του προϊόντος και των υπηρεσιών.

Σύμφωνα λοιπόν και με τις απόψεις των στελεχών που συμμετείχαν στην συζήτηση, επιβεβαιώνονται τα ευρήματα της έρευνας με την αξιολόγηση των στατιστικών δεδομένων που παρουσιάσαμε στην προηγούμενη ενότητα.

2.3. Προβλέψεις Παγκόσμιων και Ευρωπαϊκών Εξελίξεων

Στην ενότητα αυτή παρουσιάζονται οι προβλέψεις διεθνών οργανισμών για τη ζήτηση προϊόντων και υπηρεσιών. Στην συνέχεια παρουσιάζονται οι απόψεις των στελεχών που διατυπώθηκαν στην συνάντηση του επιμελητήριου και οι απόψεις ειδικών και στελεχών που διατυπώθηκαν σε προηγούμενη έρευνα.

2.3.1 Οι απόψεις διεθνών οργανισμών

Όλα τα δεδομένα επιβεβαιώνουν ότι η Ευρώπη καθίσταται τόπος παραγωγής υπηρεσιών, καθώς τα 2/3, κατά μέσο όρο, του πλούτου και της απασχόλησης που δημιουργείται οφείλονται στον τομέα των υπηρεσιών. Αντίθετα, ο αγροτικός τομέας φθίνει, τόσο σε επίπεδο συμμετοχής στο ΑΕΠ, όσο και στην απασχόληση. Ήδη το κατώφλι αυτής της συμμετοχής κυμαίνεται μεταξύ 2% και 3%. Ειδικότερα, αναμένεται ότι η συμμετοχή του θα μειωθεί ταχύτερα στις μεσογειακές χώρες, στις οποίες μέχρι σήμερα είναι αρκετά υψηλότερο από τον ευρωπαϊκό μέσο όρο. Η βιομηχανία-μεταποίηση έχει γνωρίσει επίσης μείωση του μεριδίου της, όμως η ταχύτητα μείωσης είναι μικρότερη από την αντίστοιχη του αγροτικού τομέα. Συνεπώς, αναμένεται να παραμείνει σημαντικός πυλώνας των οικονομιών της Ευρώπης.

Γενικότερα μπορούμε να σημειώσουμε ότι η Ευρωπαϊκή οικονομία κινείται προς την προσφορά αγαθών και υπηρεσιών εξειδικευμένου χαρακτήρα (customized products), που απευθύνονται σε καταναλωτές υψηλού επιπέδου (highly demanding customer). Η στρατηγική όμως, που έχει καταγραφεί από την ΕΕ, έγκειται στην παραγωγή μεγαλύτερου εύρους προϊόντων στηριγμένης στα άυλα περιουσιακά στοιχεία (intangible assets), με την ενσωμάτωση μερών υψηλής τεχνολογίας σε προϊόντα και υπηρεσίες υψηλής προστιθέμενης αξίας.

Ειδικότερα, οι τάσεις της παραγωγής και του εμπορίου σε εξειδικευμένους κλάδους, που αφορούν και τον Νομό Φλώρινας, διαγράφονται όπως παρακάτω:

- Υιοθέτηση τεχνολογιών στηριγμένων στη γνώση

- Μετατόπιση του ενδιαφέροντος από τα υλικά στα άυλα στοιχεία του ενεργητικού:
 - Κεφάλαιο Έρευνας και Ανάπτυξης
 - Ανθρώπινο Κεφάλαιο
 - Σχεδιασμός
 - Προστασία πνευματικών δικαιωμάτων
 - Επωνυμία
 - Ονομασία προελεύσεως
- Κλωστοϋφαντουργία, ένδυση, προϊόντα δέρματος και τρόφιμα θα συνεχίσουν να έχουν θετικό μέλλον και θα παίξουν σημαντικό ρόλο στο μεσοπρόθεσμο διάστημα, στηριζόμενα όμως σε υψηλά ποιοτικά πρότυπα και στην μακροχρόνια παράδοση.
- Ενσωμάτωση νέων τεχνολογιών σε παραδοσιακούς κλάδους χαμηλής τεχνολογίας. Αυτό προϋποθέτει την ύπαρξη ανθρώπινου κεφαλαίου υψηλής ειδίκευσης, ικανό να ενσωματώσει αυτά τα υψηλής τεχνολογίας μέρη.
- Η ανάδειξη του περιβαλλοντικών βιομηχανιών και υπηρεσιών.
- Ο κλάδος των κατασκευών θα δεχθεί πολύ σημαντική ώθηση από την υιοθέτηση των νέων τεχνολογιών, όπως πχ πληροφορική τεχνολογία.
- Η αγροτική παραγωγή θα υποστεί την σημαντική επίδραση των εξελίξεων στη βιοτεχνολογία.

Παρόμοιες ήταν και απόψεις που εκφράστηκαν σε ερωτηματολόγιο που συμπληρώθηκε από ειδικούς της ελληνικής οικονομίας. Στις ερωτήσεις που αφορούσαν τις κρίσιμες παραμέτρους για την ανταγωνιστικότητα των επιχειρήσεων την επόμενη δεκαετία, δύο είναι οι παράγοντες που, σχεδόν ομόφωνα, δίδεται ιδιαίτερη σημασία:

- η τεχνολογία και
- η ύπαρξη μορφωμένου, εκπαιδευμένου και υποκινούμενου ανθρώπινου δυναμικού.

Ένας τρίτος παράγοντας που διαφαίνεται να έχει σημαντικό ρόλο στην απόκτηση ανταγωνιστικών πλεονεκτημάτων, τουλάχιστον σύμφωνα με την γνώμη των ειδικών που ρωτήθη-

καν, είναι η δημιουργία φιλικών προς το περιβάλλον ή/ και την υγεία των καταναλωτών προϊόντων. Εξάλλου, η σημασία της νομοθεσίας και των κανονισμών που αφορούν αυτά τα θέματα αναμένεται να διευρυνθεί στο μέλλον. Σε ότι αφορά το κόστος και τις τιμές, οι ειδικοί εξακολουθούν να το θεωρούν σημαντικό παράγοντα, όμως θα πρέπει να συνδέεται με ένα ορισμένο επίπεδο ποιότητας και άλλων χαρακτηριστικών του προϊόντος.

Η Επιτροπή της ΕΕ, προκειμένου να διαμορφώσει έναν χάρτη για την ανταγωνιστικότητα της ΕΕ, ανέλυσε τις εξελίξεις που αφορούν τη ζήτηση κατά την επόμενη δεκαετία. Η πλειονότητα των ειδικών εκτιμά μια αύξηση της σημασίας των πολιτικών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ενώ παρά το γεγονός ότι εξακολουθεί να θεωρεί ιδιαίτερα σημαντικές τις εθνικές πολιτικές, προβλέπει μια σχετική κάμψη της σημασίας τους. Αυτή η εξέλιξη καθίσταται πιο σημαντική εάν ληφθεί υπόψη ότι η εσωτερική ζήτηση της ΕΕ αντιστοιχεί στο 80% των προϊόντων και υπηρεσιών που παράγονται στην Ευρώπη. Οι μελλοντικές αλλαγές στην ζήτηση θα οφείλονται:

- στην αύξηση της αγοραστικής δύναμης των Ευρωπαίων,
- στις μεταβολές στον τρόπο ζωής (life style),
- στις κοινωνικές αλλαγές που συντελούνται,
- στις δημογραφικές εξελίξεις.

Επιπλέον, εάν δεχθούμε ότι η ιδιωτική κατανάλωση κυμαίνεται, κατά μέσο όρο, μεταξύ 55-75% του ΑΕΠ στις χώρες της ΕΕ και η δημόσια κατανάλωση μεταξύ 15-25%, αντιλαμβανόμαστε ότι η καταναλωτική ζήτηση είναι αυτή που θα καθορίσει το μέλλον της Ευρωπαϊκής παραγωγής και κατά συνέπεια της παραγωγής του Νομού Φλώρινας. Ανάλογη είναι και άποψη των ειδικών που θεωρούν τις αγορές της Δυτικής Ευρώπης και των Βαλκανίων ως τις αγορές με τις περισσότερες προοπτικές για τα ελληνικά προϊόντα, ενώ αρκετοί από αυτούς τονίζουν την περίπτωση της Μέσης Ανατολής.

Στο παρακάτω σχήμα καταγράφονται οι τάσεις σχετικά με την καταναλωτική ζήτηση.

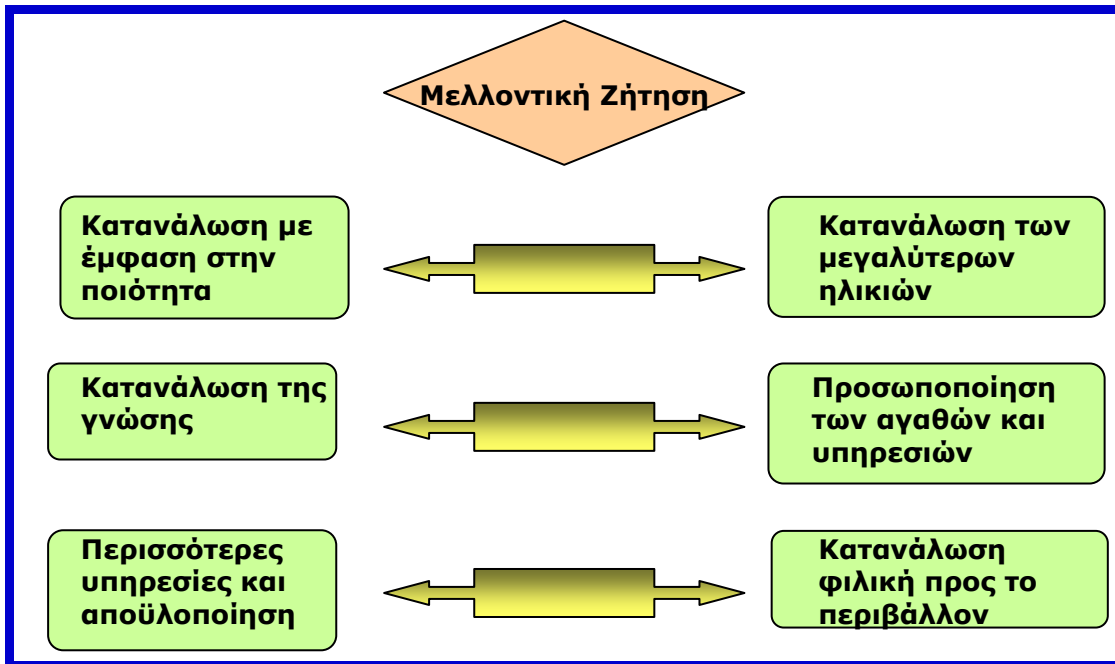

Διάγραμμα 2

Τάσεις της Καταναλωτικής Ζήτησης	
Μερίδιο Τροφίμων	Μείωση
Δαπάνες για κατοικία	Αύξηση
Δαπάνες για Υγεία και Κοινωνική Φροντίδα	Αύξηση
Δαπάνες για Μεταφορές και Επικοινωνίες	Αύξηση

Οι ειδικοί, σε μία ομάδα ερωτήσεων που αφορούν τους καθοριστικούς παράγοντες της καταναλωτικής συμπεριφοράς και ζήτησης κατά την επόμενη δεκαετία, απάντησαν ότι δύο από αυτούς φαίνεται να προεξέχουν σχεδόν ισότιμα: η καινοτομία και η ποιότητα. Σημειώνουμε ότι η καινοτομία είναι ευρύτερη έννοια και δεν έχει αποκλειστικά τεχνολογικό περιεχόμενο. Κάποιοι ειδικοί τόνισαν επίσης τη σημασία της διαθεσιμότητας του προϊόντος (σύμφωνα με τα λόγια κάποιου ειδικού, ο καταναλωτής πρέπει να «ξέρει» και να «βρίσκει» το προϊόν μας). Θέματα προώθησης και χρησιμοποίησης κατάλληλων δικτύων διανομής, θεωρήθηκαν πολύ σημαντικά σε σχέση με τον παράγοντα αυτόν.

Πέραν όμως από αυτές τις γενικές τάσεις στη διαμόρφωση του ιδιωτικού προϋπολογισμού, η μελέτη της Επιτροπής έχει αναγνωρίσει έξι (6) περιοχές ανάπτυξης της ζήτησης.

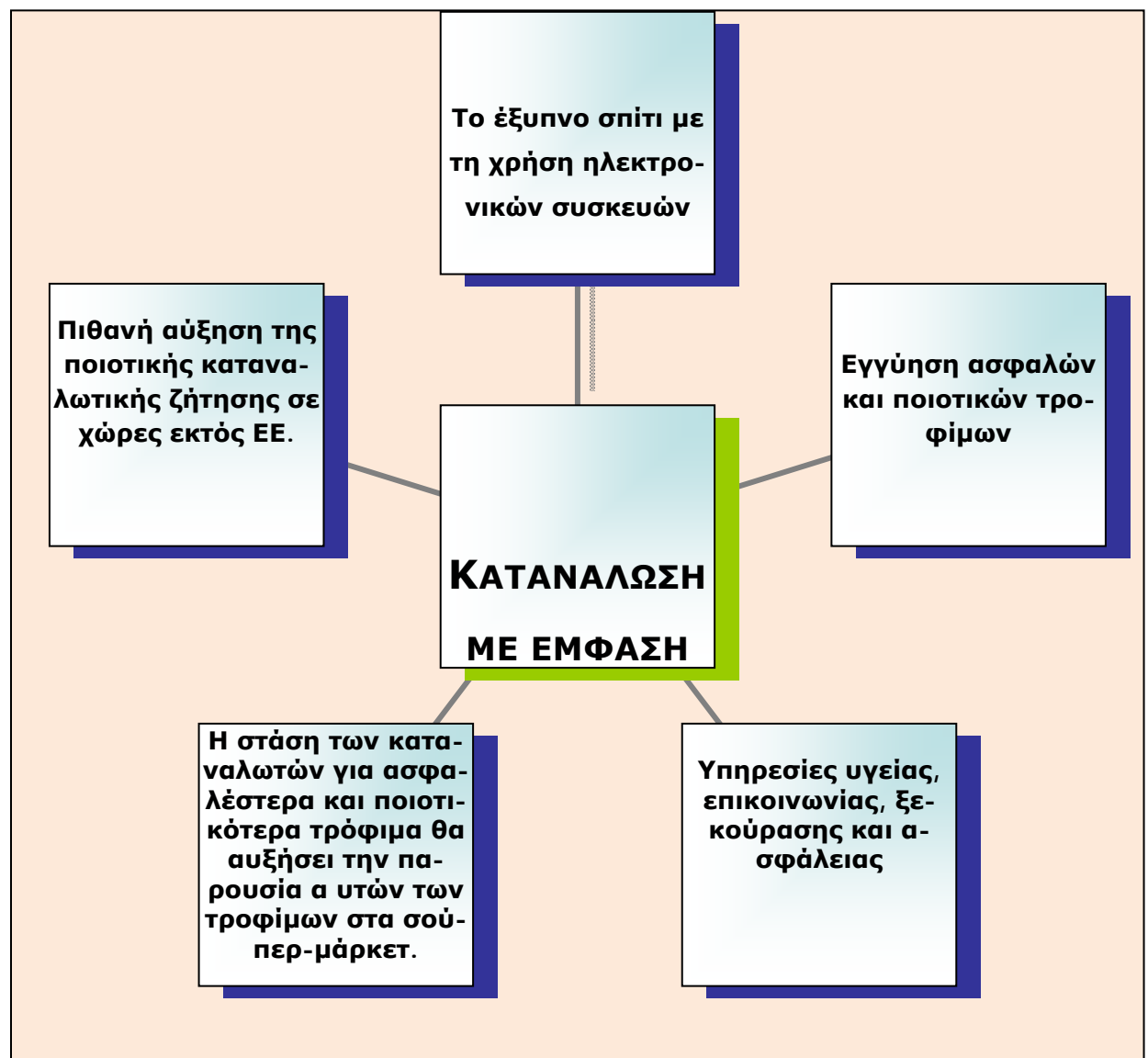

Καθώς αυτές οι έξι περιοχές ανάπτυξης της ζήτησης αναμένεται να γνωρίσουν υψηλούς ρυθμούς ανάπτυξης, θεωρούμε σκόπιμο να παραθέσουμε ορισμένες λεπτομέρειες που θα βοηθήσουν στην διατύπωση προτάσεων για συγκεκριμένους κλάδους και αγαθά.

Κατανάλωση με έμφαση στην ποιότητα

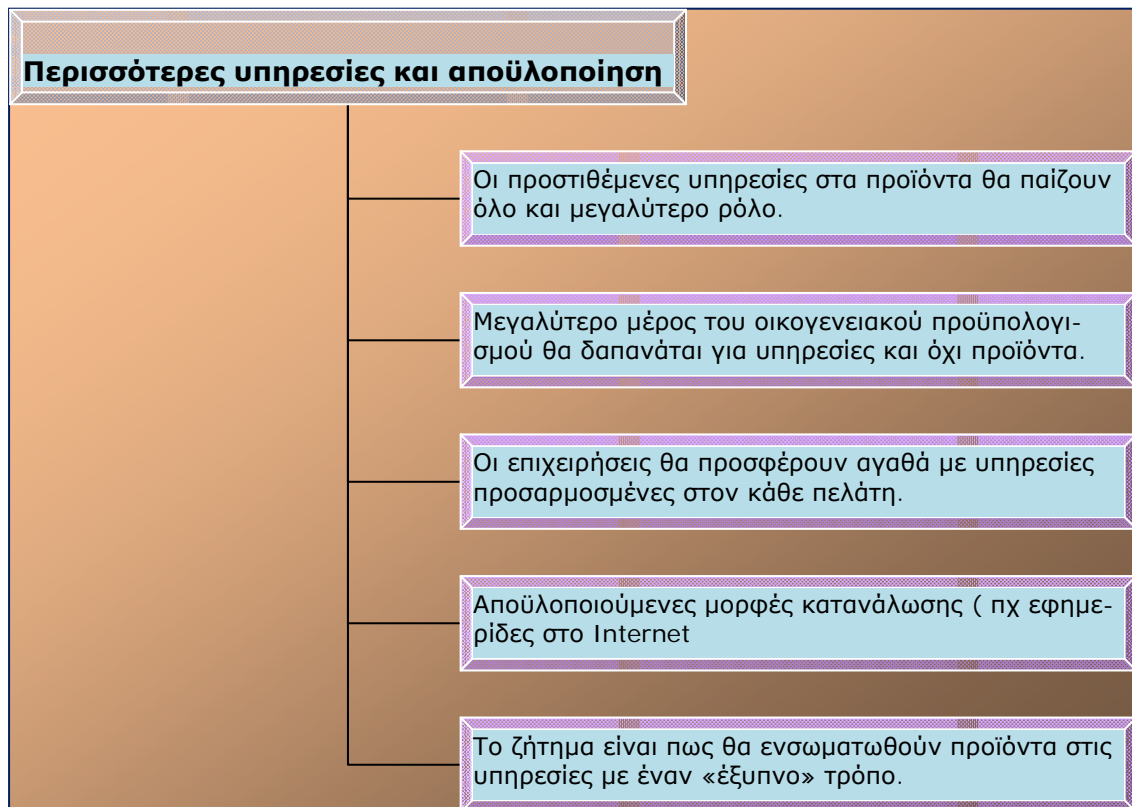
Όλες οι μελέτες και οι αναλύσεις των καταναλωτικών τάσεων δείχνουν ότι ο μέσος Ευρωπαίος καταναλωτής, και όχι μόνο, στρέφεται όλο και περισσότερο προς την κατανάλωση με έμφαση στην ποιότητα. Εξειδικεύουμε ορισμένα παραδείγματα που δείχνουν αυτήν την τάση στο παρακάτω διάγραμμα.

Περισσότερες υπηρεσίες και αποϋλοποίηση

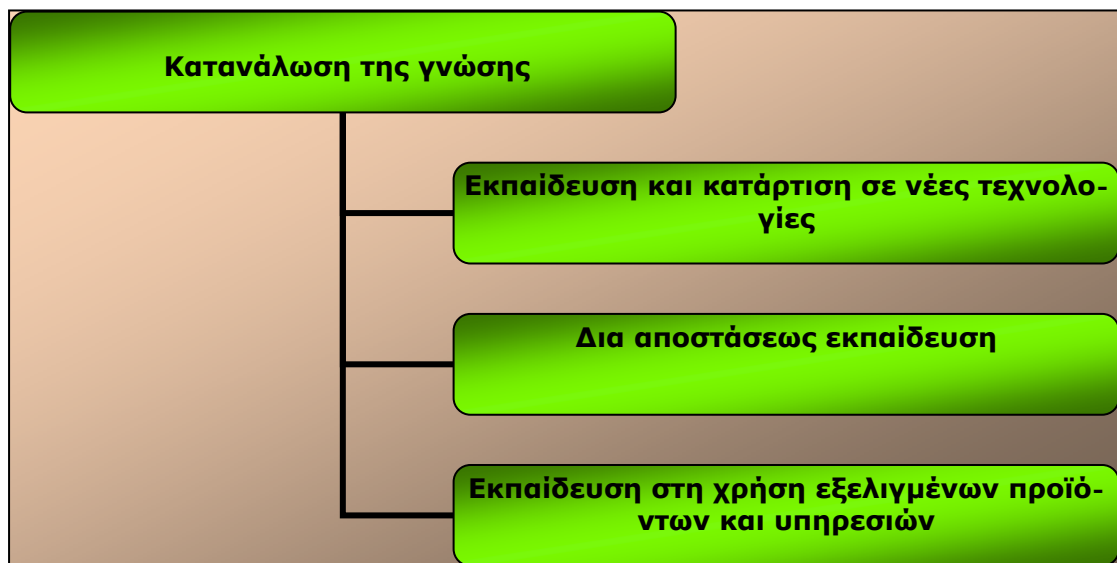
Η τάση που διαμορφώνεται είναι ότι ο μέσος Ευρωπαίος καταναλωτής, κατά συνέπεια και ο Έλληνας, θα στρέφονται όλο και περισσότερο στις υπηρεσίες και στην αποϋλοποίηση των προϊόντων. Ενδεικτικά αναφέρουμε στο παρακάτω σχήμα ορισμένα παραδείγματα αντίστοιχης αποϋλοποίησης.

Κατανάλωση της γνώσης

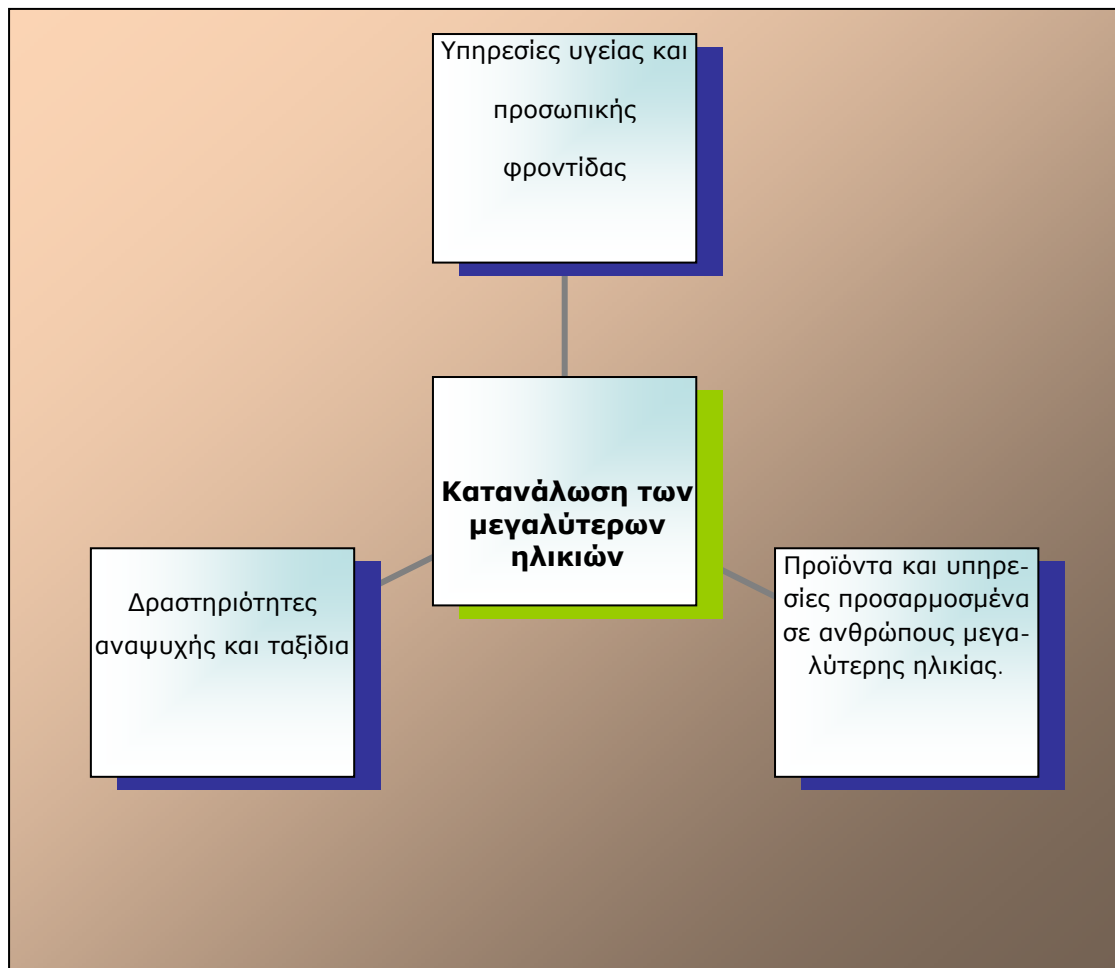
Καθώς οι κοινωνίες θα στηρίζονται ολοένα και περισσότερο στη γνώση και στις τεχνολογίες και καθώς οι τεχνολογικές και οικονομικές αλλαγές θα είναι γρήγορες, αναλύεται η ανάγκη-ζήτηση για ικανότητες προσαρμογής μέσω της εκπαίδευσης. Ενδεικτικά αναφέρουμε τρεις βασικούς τομείς στους οποίους αναμένεται ραγδαία ανάπτυξη λόγω της αυξημένης ανάγκης για κατανάλωση της γνώσης.

Κατανάλωση των μεγαλύτερων ηλικιών

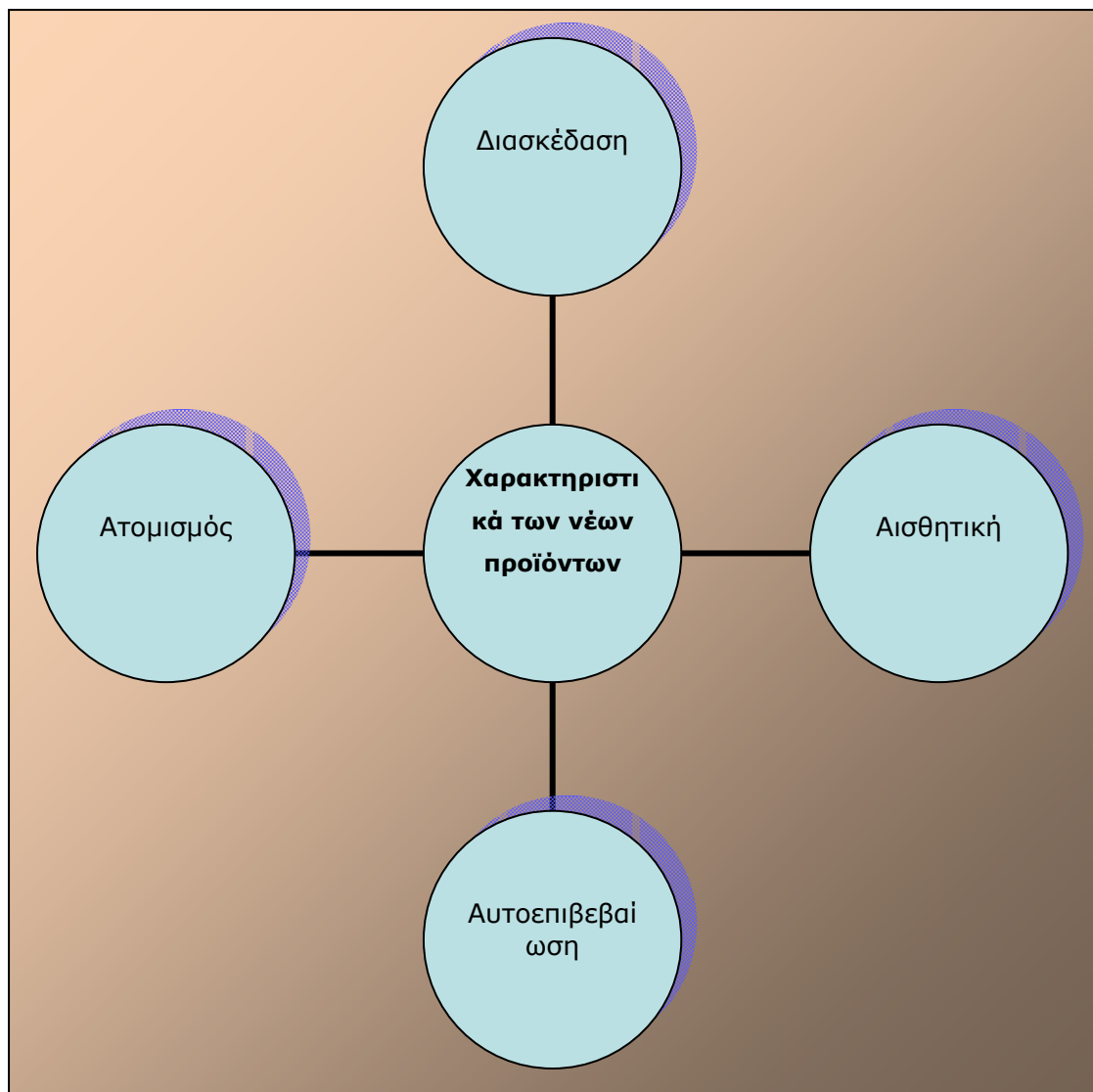
Ο πληθυσμός της Ευρώπης γερνά. Στις επόμενες δεκαετίες όλο και μεγαλύτερο ποσοστό του πληθυσμού θα ανήκει σε μεγαλύτερες ηλικίες. Αυτές οι ηλικίες θα έχουν εισόδημα και χρόνο διαθέσιμο. Έτσι αναμένεται ραγδαία ανάπτυξη στους τομείς που αναφέρονται στο παρακάτω διάγραμμα.

Προσωποποίηση των αγαθών και υπηρεσιών

Οι κοινωνίες μετατρέπονται όλο και περισσότερο σε ατομιστικές. Η ανάγκη για αυτό-επιβεβαίωση, που χαρακτηρίζει την ατομιστική συμπεριφορά, καθιστά αναγκαία την παροχή αγαθών και υπηρεσιών που θα απευθύνονται σε συγκεκριμένο άτομο. Έτσι αναμένεται αυξημένη ζήτηση για προϊόντα και υπηρεσίες που θα ενσωματώνουν το «όνειρο» και όχι για τα προϊόντα τα ίδια.

Κατανάλωση φιλική προς το περιβάλλον

Οι δεκαετίες του 1980-1990 χαρακτηρίζονται από την ολοένα και αυξανόμενη ευαισθησία για το περιβάλλον. Το κοινό ενδιαφέρεται για το περιβάλλον. Μέχρι σήμερα, μικρός μόνον αριθμός καταναλωτών άλλαξαν τον τρόπο ζωής τους προς καταναλωτική συμπεριφορά φιλικότερη προς το περιβάλλον. Αυτή όμως η τάση αναμένεται να αυξηθεί στο μέλλον:

- Το ενδιαφέρον από τους καταναλωτές για φιλικές προς το περιβάλλον μεθόδους παραγωγής
- Αν και οι φιλικές προς το περιβάλλον παραγωγικές διαδικασίες κοστίζουν στην αρχή αρκετά, οι πρώτοι που θα τολμήσουν, θα αποκτήσουν στη συνέχεια ανταγωνιστικό πλεονέκτημα.

Σύμφωνα με τον ΟΟΣΑ, οι παρακάτω παράγοντες θα καθορίσουν τις εξελίξεις **στον τομέα των υπηρεσιών**:

- Οι επιχειρήσεις στρέφονται προς το outsourcing δραστηριοτήτων που προηγουμένως πραγματοποιούσαν στο εσωτερικό τους.
- Αυξανόμενος είναι ο αριθμός μικρότερων παραγωγικών μονάδων που χρησιμοποιούν εξωτερικές υπηρεσίες για να συμπληρώσουν τους εσωτερικούς δικούς τους πόρους.
- Η εξειδίκευση και αυξανόμενος καταμερισμός της εργασίας σε αρκετές περιοχές.
- Η ανάγκη για αυξανόμενη ευελιξία μέσα στις επιχειρήσεις.
- Η ανάπτυξη της οικονομίας στηριγμένης σε γνώση.

Οι **κλάδοι των υπηρεσιών** που αναμένεται να έχουν την ταχύτερη ανάπτυξη στην επόμενη δεκαετία είναι:

- Χρηματοοικονομικές και ασφαλιστικές υπηρεσίες
- Υπηρεσίες διαχείρισης ακινήτων
- Επιχειρησιακές υπηρεσίες
- Προσωπικές –κοινωνικές - κοινοτικές υπηρεσίες
 - Φροντίδα τρίτης ηλικίας
 - Φροντίδα πρώτης ηλικίας
 - Αναψυχή λόγω νέου τρόπου ζωής:
 - i. Multimedia,
 - ii. Cinema,
 - iii. σπορ- γυμναστήρια,
 - iv. ταξίδια διακοπών

Να σημειώσουμε ό,τι ενώ μέχρι πρόσφατα οι κλάδοι των υπηρεσιών θεωρούνταν χαμηλής τεχνολογίας και απαιτούσαν χαμηλής εξειδίκευσης προσωπικό (πχ μεσίτες, ασφαλιστές), οι σύγχρονες τάσεις στους κλάδους αυτούς απαιτούν μορφωμένο προσωπικό με εξειδικευμένες γνώσεις. Ειδικά η ζήτηση για εξειδικευμένους ανθρώπους στον κλάδο της διαχείρισης ακινήτων και της προσωπικής φροντίδας θα είναι αυξανόμενη στο μέλλον.

Ειδική μνεία οφείλουμε **στον τομέα των μεταφορών- επικοινωνιών**, καθώς είναι ο κρίσιμος κλάδος ο οποίος μπορεί να βγάλει μια περιφέρεια από την απομόνωση. Εν συντομία μπορούμε να σημειώσουμε τα παρακάτω:

- Το κόστος της επικοινωνίας έχει μειωθεί δραματικά κατά την τελευταία πεντηκοταετία. Η πληροφορική τεχνολογία προσφέρει σήμερα σε επιχειρήσεις που είναι εγκατεστημένες σε διάφορες περιοχές του κόσμου, πρόσβαση, τόσο στην πληροφορόρηση, όσο και κυρίως στις αγορές. Ταυτόχρονα, αποτελεί πλέον το νευρικό σύστημα της αξιακής αλυσίδας. Καθώς οι εταιρίες από επιχειρήσεις παραγωγής προϊόντων και υπηρεσιών νοούνται πλέον ως αλυσίδες παραγωγής αξίας (value chain), αναθεωρούνται οι παλιές αντιλήψεις περί τόπου εγκατάστασης. Η επιχείρηση δεν επιλέγει τον τόπο εγκατάστασης για την παραγωγή ενός συγκεκριμένου προϊόντος, αλλά για την παραγωγή μέρους μόνο της αξιακής αλυσίδας.
- Παράλληλα με το κόστος της επικοινωνίας, έχει μειωθεί σημαντικά και το κόστος των μεταφορών. Νέα μεταφορικά δίκτυα έχουν σχεδιασθεί και κατασκευάζονται σε όλη την Ευρώπη.
- Η κατάσταση όμως στο μέλλον, όπως αυτή διαμορφώνεται από την ραγδαία αύξηση στη ζήτηση μεταφορών λόγω εμπορίου και την είσοδο των νέων κρατών, όσον αφορά το κόστος μεταφοράς, δεν είναι άμεσα θετική. Η συνεχής αύξηση της κίνησης στα δίκτυα, οδικά σιδηροδρομικά και αεροπορικά, δημιουργεί συνθήκες κορεσμού (μποτιλιαρίσματος) το κόστος του οποίου έχει εκτιμηθεί στο 2% του Ευρωπαϊκού ΑΕΠ με τάσεις ανόδου. Υπολογίζεται, επίσης, ότι η αύξηση του κόστους μεταφοράς λόγω περιβαλλοντικών περιορισμών θα ανέλθει στο 1.6% του Ευρωπαϊκού ΑΕΠ.

2.3.2. Απόψεις φορέων, στελεχών και ειδικών για το μέλλον της παραγωγής

Στο μέρος αυτό παρουσιάζουμε τις απόψεις που εκφράστηκαν σε διάφορες συναντήσεις για το μέλλον συγκεκριμένων κλάδων και προϊόντων που αφορούν τον Νομό Φλώρινας, έτσι ώστε να σχηματιστεί μια όσον το δυνατόν πληρέστερη εικόνα για το μέλλον της νομαρχιακής παραγωγής. Η καταγραφή αυτή προέρχεται από τη συζήτηση που διεξήχθη στο επιμελητήριο της Φλώρινας, από μια αντίστοιχη συνάντηση που πραγματοποιήθηκε στην Κομοτηνή, κατά την εκπόνηση του Στρατηγικού σχεδίου ανάπτυξης του Νομού Ροδόπης και από ερωτηματολόγιο που εστάλη σε ειδικούς στο πλαίσιο της παραπάνω μελέτης.

Κατά την συζήτηση στο επιμελητήριο της Φλώρινας, τέθηκε το ερώτημα των προϊόντων και υπηρεσιών που θα μπορούσε να παράγει στο μέλλον ο νομός στηριζόμενος στα συγκριτικά του πλεονεκτήματα.

- Στοχευμένος τουρισμός. Καθώς ο νομός διαθέτει φυσικό πλούτο μπορεί να αναπτύξει μορφές τουρισμού που στοχεύουν συγκεκριμένες ομάδες πληθυσμού όπως:
 - ο Άτομα τρίτης ηλικίας
 - ο Οικολογικό τουρισμό, πχ περιπατητικός, ορειβατικός, παρατήρησης στις Πρέσπες
 - ο Περαιτέρω ανάπτυξη του χειμερινού τουρισμού
 - ο Επιπλέον, πρέπει να γίνει σύνδεση της παραγωγής τοπικών προϊόντων με τον τουρισμό.

Σε αυτό το σημείο υπάρχει συμφωνία και με τις απόψεις που διατύπωσαν οι ειδικοί. Οι φυσικές ομορφιές, το κλίμα και η ιστορική κληρονομιά της χώρας και του νομού αποτελούν ένα αναντίρρητο ανταγωνιστικό πλεονέκτημα για την ανάπτυξη του τουρισμού. Πρέπει όμως να εκμεταλλευτούμε χώρες προέλευσης τουριστικής κίνησης που έχουμε πολύ λίγο ή σχεδόν καθόλου εκμεταλλευτεί όπως η Ρωσία, η Κίνα, η Ινδία κλπ. Παράλληλα, οι προσπάθειες πρέπει να στραφούν στον τουρισμό υψηλής ποιότητας και υψηλής προστιθέμενης αξίας. Τέλος, για το θέμα του τουρισμού, αρκετές αναφορές έγιναν στον τουρισμό ειδικού τύπου που επικεντρώνεται σε συγκεκριμένες πληθυσμιακές ομάδες. Τέτοια είδη τουρισμού

είναι ο της τρίτης ηλικίας, ο συνεδριακός, ο οικοτουρισμός, ο αθλητικός και ο τουρισμός ανθρώπων με ειδικές ανάγκες.

- Μονάδες επεξεργασίας γάλακτος. Στόχος πρέπει να είναι η πλήρης καθετοποίηση της παραγωγής γαλακτοκομικών προϊόντων. Ίσως είναι ο κλάδος που μπορεί να αναπτυχθεί υπό την μορφή συμπλέγματος(cluster) με την ανάπτυξη μονάδων ζωοτροφών και την δημιουργία μονάδων αξιοποίησης των κτηνοτροφικών αποβλήτων.
- Ενέργεια.
 - Η παρουσία της ΔΕΗ δεν έχει αξιοποιηθεί πλήρως. Για παράδειγμα, από τη λειτουργία των εργοστασίων λιγνίτη παράγονται υποπροϊόντα τα οποία, στην περιοχή της Φλώρινας, παραμένουν αναξιοποίητα και χάνονται θέσεις εργασίας και προστιθέμενη αξία. Προϊόντα που προέρχονται από την τέφρα είναι ο γύψος και το τσιμέντο. Συνεπώς, η δημιουργία μονάδων παραγωγής γύψου και προϊόντων που προέρχονται από αυτόν, όπως οι γυψοσανίδες, μπορούν να αναπτυχθούν στο νομό.
 - Η δυνατότητα ανάπτυξης μονάδων ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, όπως αιολικά πάρκα, φωτοβολταϊκά πάρκα και εκμετάλλευση της γεωθερμίας δεν έχει απασχόλησει το νομό.
- Χειροτεχνία. Η ανάπτυξη της παραδοσιακής χειροτεχνίας μπορεί να αποτελέσει συμπληρωματική παραγωγική δραστηριότητα, στην αρχή προς τον τουρισμό, και στην συνέχεια, μετά τα αρχικά στάδια, αυτόνομο παραγωγικό τομέα. Οι άνθρωποι θεωρούν ότι η παραδοσιακή παράγωγη πήλινων και υφαντών μπορεί να αναπτυχθεί, ενώ υπάρχει παράδοση και στην κηροπλαστική.

Ειδικότερα για ορισμένους κλάδους, που αφορούν και τον Νομό Φλώρινας, σε συνάντηση με στελέχη επιχειρήσεων που έγινε στο νομό Ροδόπης καταγράφηκαν οι παρακάτω απόψεις⁵⁴. Ο κλάδος των τροφίμων και ποτών θεωρείται ότι παρουσιάζει θετικές προοπτικές, τόσο εγχωρίως, όσο και διεθνώς. Το μέλλον του κλάδου όμως θα πρέπει να στηριχθεί σε ορισμένες προϋποθέσεις:

⁵⁴ Βλέπε Στρατηγικό Σχέδιο Νομού Ροδόπης, 2007

- η παραγωγή προϊόντων θα πρέπει να στραφεί στην ποιότητα και να δοθεί έμφαση στην ασφάλεια και υγιεινή των προϊόντων
- η καθετοποίηση της παραγωγής
- η εστίαση σε συνθετότερα προϊόντα, τα οποία ενσωματώνουν μεγαλύτερη προστιθέμενη αξία
- η αύξηση της παραγωγής βιολογικών προϊόντων
- η προσφορά στην αγορά παραδοσιακών προϊόντων που μπορούν να αποδώσουν υψηλά εισοδήματα για τους τοπικούς παραγωγούς.

Οι ειδικοί θεωρούν ότι στον κλάδο των τροφίμων και ποτών η προσοχή θα πρέπει να εστιαστεί σε προϊόντα που ικανοποιούν την διεθνή τάση της υιοθέτησης της μεσογειακής διατροφής, σε παραδοσιακά ελληνικά προϊόντα καλής ποιότητας και σε προϊόντα που συνάδουν με την τάση της υγιεινής διατροφής. Τα παραπάνω πρέπει να συνδυαστεί με την καθετοποίηση της παραγωγής.

Όπως βλέπουμε, οι απόψεις είναι σχεδόν παρόμοιες με αυτές που διατυπώθηκαν κατά την συζήτηση στο επιμελητήριο της Φλώρινας. Το μεγάλο όμως πρόβλημα, όπως διαπιστώθηκε σε όλες τις συζητήσεις, αφορά το μάρκετινγκ των παραγόμενων προϊόντων. Η ποικιλία των προϊόντων και η ανάδειξη της παράδοσης θεωρείται ότι μπορούν να αποτελέσουν σημαντικά πλεονεκτήματα στην εθνική και διεθνή αγορά. Ταυτόχρονα όμως, θα πρέπει να βελτιωθεί σημαντικά η ποιότητα της συσκευασίας και να επιδιωχθεί η ανάδειξη των προϊόντων ονομασίας προελεύσεως. Η αναγνώριση αγορών θυλάκων (niche markets), στις οποίες μπορούν να εσιάζουν την προσοχή τους οι τοπικές επιχειρήσεις, η εξεύρεση και χρησιμοποίηση αποτελεσματικών δικτύων διανομής και τέλος η συστηματική προβολή αποτελούν βασικά προαπαιτούμενα για μια επιτυχημένη διείσδυση των προϊόντων του νομού στις διεθνείς αγορές.

Με βάση τις παραπάνω απόψεις, θεωρούμε ότι ο Νομός Φλώρινας πρέπει να στραφεί παραγωγικά προς προϊόντα και υπηρεσίες με καινοτομικό χαρακτήρα. Επίσης, η παραγωγή ή οικονομική δραστηριότητα πρέπει να παράγει υψηλή προστιθέμενη αξία προκειμένου να παραχθεί πλούτος στην περιοχή. Δηλαδή, να επιδιωχθεί η μεγαλύτερη δυνατή επεξεργασία, η τυποποίηση και αποτελεσματική διάθεση των προϊόντων -χρήση του σύγχρονου μάρ-

κετινγκ- η οποία πρέπει να αποτελεί στόχο της περιοχής προκειμένου να διασφαλιστεί η ανάπτυξη της και η καλύτερη δυνατή διανομή του εισοδήματος.

Ειδικότερα, όσον αφορά τον πρωτογενή τομέα, εκτιμάται ότι πρέπει να προσανατολιστεί σε συγκεκριμένα προϊόντα, πλήρως επεξεργασμένα και προσαρμοσμένα προς τις ανάγκες των αγορών- στόχων στις οποίες θα διακινηθούν. Βασική θεωρείται η στροφή προς την πιστοποιημένη βιολογική καλλιέργεια (παραδοσιακή χωρίς λιπάσματα ή επιβλαβή για το περιβάλλον και για την υγεία μας φάρμακα), προκειμένου να παραχθούν για παράδειγμα λαχανικά, όσπρια, αμπελουργία (κρασί), αρωματικά φυτά (παρόμοια άποψη εξέφρασαν και οι ειδικοί, αρκεί όμως να τύχουν και βιομηχανικής επεξεργασίας). Μέσα από τη διαδικασία αυτή πρέπει να αναδειχθεί και η γκάμα των προϊόντων εκείνων που χαρακτηρίζουν την περιοχή, δηλαδή τα παραδοσιακά της προϊόντα, των οποίων η προβολή και διάθεση πρέπει να ξεφύγει από τα παραδοσιακά κανάλια και να στηριχθεί σε ένα σύστημα μάρκετινγκ (διάγνωση των αναγκών της αγοράς, προσαρμοσμένη παραγωγή, υψηλή ποιότητα, τυποποίηση και συσκευασία του προϊόντος, τιμολόγηση και κατάλληλα κανάλια διανομής). Η κτηνοτροφία θα είναι απαλλαγμένη από βελτιωτικά και χημικές προσμίξεις διατροφή των ζώων και συνδέεται με τα πλεονεκτήματα της περιοχής, δεδομένου του φυσικού της πλούτου και του καθαρού της περιβάλλοντος. Βέβαια, απαιτείται ο εκσυγχρονισμός των μονάδων, η χρήση φυσικών, κατά το πλείστον, τροφών, η μεγαλύτερη δυνατή επεξεργασία και τυποποίηση των προϊόντων (π.χ. υπερσύγχρονα σφαγεία, όχι μόνο σφαγή αλλά και τεμαχισμός και συσκευασία -σε κενό- των μερίδων, αξιοποίηση των «υποπροϊόντων» σφαγής, συντήρηση, διακίνηση, κλπ).

Έχοντας προσδιορίσει τις ευκαιρίες σε επίπεδο προϊόντων, κλάδων και αγορών, ζητήθηκε από τους ειδικούς να εκφράσουν την άποψη τους σχετικά με τα προαπαιτούμενα και τα βασικά στοιχεία των στρατηγικών και των διαδικασιών με τις οποίες θα εκμεταλλευτούμε τις ευκαιρίες αυτές. Ο παράγοντας που αποτελεί δομικό στοιχείο οποιασδήποτε επιμέρους στρατηγικής ανάπτυξης είναι το ανθρώπινο δυναμικό. Ομόφωνα, οι ειδικοί επεσήμαναν την ανάγκη μορφωμένου, αποτελεσματικά εκπαιδευμένου και υποκινούμενου ανθρώπινου δυναμικού. Πολλοί ειδικοί, κύρια από τον επιχειρηματικό χώρο, εξέφρασαν την άποψη ότι υπάρχει μια σημαντική διάσταση ανάμεσα στο εκπαιδευτικό προϊόν της δευτεροβάθμιας και τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και τις ανάγκες ανθρώπινου κεφαλαίου, όπως αυτές εκφρά-

ζονται στην παραγωγική σφαίρα. Η διάσταση αυτή έχει χωρικό χαρακτήρα (πληθώρα σε κάποιες περιφέρειες, σημαντικές ελλείψεις σε άλλες), χαρακτήρα ειδικεύσεων (πλεόνασμα σε κάποιες ειδικεύσεις, ελλείψεις σε άλλες), αλλά και στο εσωτερικό ειδικεύσεων (οι γνώσεις και οι δεξιότητες που παρέχονται δεν ανταποκρίνονται στις επιχειρηματικές ανάγκες). Ειδική μνεία έγινε σε ελλείψεις διοικητικών στελεχών, ιδιαίτερα σε επίπεδο περιφέρειας.

Ένας δεύτερος παράγοντας, που κατά την γνώμη των ειδικών αποτελεί κοινό στοιχείο της στρατηγικής ανάπτυξης στην πλειοψηφία των κλάδων, είναι η σωστή και αποτελεσματική προώθηση των παραγομένων προϊόντων και υπηρεσιών. Ο τρόπος ποικίλει ανάλογα με τον κλάδο, το προϊόν ή την υπηρεσία. (πχ. δίκτυα διανομής για τα γεωργικά προϊόντα και τα τρόφιμα, μάρκετινγκ για τα τρόφιμα και τον τουρισμό). Από κάποιους ειδικούς επισημάνθηκε η ανάγκη για συλλογικούς φορείς προώθησης με συνεργασία ανάμεσα σε επιχειρήσεις, συλλογικούς φορείς και κράτος σε συνολικό ή περιφερειακό επίπεδο.

2.4 Αγορά εργασίας στη Φλώρινα

Στόχος της ενότητας αυτής είναι η περιγραφή και ανάλυση της αγοράς εργασίας στον Νομό Φλώρινας. Αυτό θα γίνει με την ανάλυση των χαρακτηριστικών της ανεργίας στο νομό, αλλά και την καταγραφή και ανάλυση των κενών θέσεων εργασίας. Όσο και αν ακούγεται οξύμωρο, η συνύπαρξη ανεργίας και κενών θέσεων εργασίας είναι μια πραγματικότητα, τόσο διεθνώς, όσο και στην Ελλάδα, και η Φλώρινα δεν αποτελεί εξαίρεση. Οφείλεται δε στην αναντιστοιχία (mismatch) των προσόντων και δεξιοτήτων που προσφέρονται από το εργατικό δυναμικό και αυτών που ζητούνται από τους εργοδότες. Το σημείο αυτό τονίστηκε ιδιαίτερα και από τους ειδικούς και οφείλεται κατ' αυτούς στην χαμηλή προσαρμοστικότητα του εκπαιδευτικού συστήματος στις εξελίξεις της οικονομίας. Οφείλεται επίσης στη χαμηλή κινητικότητα (επαγγελματική και γεωγραφική) που συχνά χαρακτηρίζει το εργατικό δυναμικό.

2.4.1 Η ανεργία στον Νομό Φλώρινας

Οι ιδιαιτερότητες του φαινομένου της ανεργίας στον Νομό Φλώρινας θα διερευνηθούν πάνω στη βάση τυχόν διαφοροποιήσεων που παρουσιάζονται σε σχέση με τον εθνικό μέσο όρο. Στους πίνακες 3 έως 8 παρατίθενται στοιχεία για την ανεργία για το σύνολο της χώρας και τον Νομό Φλώρινας, σύμφωνα με την πιο πρόσφατη καταμέτρηση που έγινε τον Οκτώβριο του 2008 από τον ΟΑΕΔ.

Στον πίνακα 3 απεικονίζεται η κατανομή της ανεργίας κατά φύλο. Η πλειοψηφία των ανέργων (τα 2/3 περίπου) είναι γυναίκες. Το ότι η συμμετοχή των γυναικών στην Φλώρινα στο σχηματισμό της ανεργίας εμφανίζεται ελαφρώς χαμηλότερη απ' ότι για το σύνολο της χώρας δεν συνιστά αξία λόγου διαφοροποίηση και μάλλον οφείλεται στο ότι η Φλώρινα ως περιοχή με σημαντικό αγροτικό τομέα εμφανίζει χαμηλότερη συμμετοχή των γυναικών στο εργατικό δυναμικό (participation rate) και επομένως σχετικά χαμηλότερη καταγεγραμμένη ανεργία.

ΠΙΝΑΚΑΣ 2.3

Η κατανομή των ανέργων κατά φύλο

Φύλο	Αριθμός Ανέργων	Ποσοστό
	ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	
ΑΝΤΡΕΣ	136.524	34,25%
ΓΥΝΑΙΚΕΣ	262.109	65,75%
ΣΥΝΟΛΟ	398.633	
	ΦΛΩΡΙΝΑΣ	
ΑΝΔΡΕΣ	616	32,70
ΓΥΝΑΙΚΕΣ	1.268	67,30
ΣΥΝΟΛΑ ΝΟΜΟΥ	1.884	100,00

Πηγή: Ο.Α.Ε.Δ.- Π.Α.Ε.Π., (www.paep.org.gr,
downloaded 23/12/2009)

Από τα στοιχεία του πίνακα 4 προκύπτει ένα σημαντικό εύρημα. Η ανεργία των πτυχιούχων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στην Φλώρινα είναι αισθητά χαμηλότερη σε σχέση με το σύνολο της χώρας. Η διαπίστωση αυτή ισχύει εάν αθροιστούν για όλες τις κατηγορίες της μεταλυκειακής εκπαίδευσης μεμονωμένα, αλλά και συνολικά. Οι άνεργοι μεταλυκειακής εκπαίδευσης (ΙΕΚ και πάνω) είναι το 18% περίπου του συνόλου των ανέργων στην Φλώρινα, ενώ το αντίστοιχο ποσοστό για το σύνολο της χώρας αγγίζει το 20%.

ΠΙΝΑΚΑΣ 2.4

Ανεργία ανά Εκπαιδευτικό επίπεδο

Απόφοιτος ΤΕΙ	21.802	5,46
Απόφοιτος ΙΕΚ	1.886	4,1
Απόφοιτος λυκείου	158.074	39,74
Απόφοιτος 3-τάξιου γυμνασίου	71.258	19,98
Απόφοιτος δημοτικού	64.831	16,48
Δεν έχει τελειώσει το δημοτικό	37.489	9,46

Άλλο	13.894	3,48
ΣΥΝΟΛΟ	398.633	100,00
	ΝΟΜΟΣ ΦΛΩΡΙΝΑΣ	
Απόφοιτος ΑΕΙ	119	6,36
Απόφοιτος ΤΕΙ	149	7,90
Απόφοιτος ΙΕΚ	70	3,71
Απόφοιτος λυκείου	769	40,81
Απόφοιτος 3-τάξιου γυμνασίου	374	19,85
Απόφοιτος δημοτικού	335	17,78
Δεν έχει τελειώσει το δημοτικό	53	2,81
Άλλο	15	0,79
ΣΥΝΟΛΟ	1.884	100,00

Πηγές: 1. Πηγή: Ο.Α.Ε.Δ.- Π.Α.Ε.Π., (www.paep.org.gr), downloaded 23/12/2009)

2. Υπολογισμοί της ερευνητικής ομάδας Σημ Η κατανομή των ανέργων κατά μορφωτικό επίπεδο

Σημαντική διαφοροποίηση παρουσιάζεται επίσης και στην ηλικιακή κατανομή της ανεργίας, όπως φαίνεται από τα στοιχεία του πίνακα 5. Εάν αθροίσουμε τα ποσοστά της ανεργίας για τις τρεις πρώτες ηλικιακές ομάδες (15-35 ετών), καταλήγουμε σ' ένα ποσοστό 57,36% για την Φλώρινα έναντι του 48,97% για το σύνολο της χώρας. Το συμπέρασμα αυτό ισχύει και για τις τρεις ηλικιακές ομάδες μεμονωμένα. Η ανεργία των νέων επομένως είναι περισσότερο έντονη στην Φλώρινα απ' ότι στο σύνολο της χώρας.

ΠΙΝΑΚΑΣ 2.5

Η κατανομή των ανέργων κατά ηλικιακή ομάδα

Ηλικιακή Ομάδα	Άνεργοι	Ποσοστό
	ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ	
1. 15-18 ετών	2.643	0,66
2. 19-25 ετών	61.087	15,32
3. 26-35 ετών	131,527	32,99

4. 36-45 ετών	100.784	25,28
5. 46-55 ετών	69.966	17,55
6. 56 ετών και άνω	32.608	8,17
7. Δεν συμπληρώθηκε	18	0,00
ΣΥΝΟΛΟ	398.633	100,00
	ΝΟΜΟΣ ΦΛΩΡΙΝΑΣ	
1. 15-18 ετών	19	1,00
2. 19-25 ετών	365	19,37
3. 26-35 ετών	697	36,99
4. 36-45 ετών	457	24,25
5. 46-55 ετών	260	13,80
6. 56 ετών και άνω	86	4,56
ΣΥΝΟΛΟ	1.884	100,0

Πηγές: 1. Πηγή: Ο.Α.Ε.Δ.- Π.Α.Ε.Π., (www.paep.org.gr., downloaded 23/12/2009)

2. Υπολογισμοί της ερευνητικής ομάδας

Ανησυχητικά είναι τα στοιχεία που προκύπτουν από τον πίνακα 6, αναφορικά με τη διάρκεια της ανεργίας. Αν χωρίσουμε τα διαστήματα της ανεργίας σε μικρής διάρκειας (0-6 μήνες), μέσης διάρκειας (6-12 μήνες), μεγάλης διάρκειας (12-24 μήνες) και μακροχρόνια (πέραν των 24 μηνών) καταλήγουμε στα εξής συμπεράσματα:

- Ενώ η μικρής διάρκειας ανεργία αναφέρεται στο 54,53% των ανέργων της χώρας, το ποσοστό για την Φλώρινα είναι αισθητά χαμηλότερο (47,85%).
- Τα ποσοστά της μέσης και μεγάλης διάρκειας ανεργίας είναι για την Φλώρινα αισθητά υψηλότερα (20,04% και 16,6% αντίστοιχα) από ότι για το σύνολο της χώρας (17,37% και 13,53% αντίστοιχα).
- Οι μακροχρόνια άνεργοι, αυτοί δηλαδή που είναι εξαιρετικά δύσκολο να απασχοληθούν στο μέλλον, ανέρχονται στο 15,44% των ανέργων της Φλώρινας (το αντίστοιχο ποσοστό για το σύνολο της χώρας είναι ελαφρώς χαμηλότερο).

Συνεπώς, η ανεργία στην Φλώρινα έχει πιο έντονα τα χαρακτηριστικά του μακροχρόνιου προβλήματος, με όλες τις επιπτώσεις (οικονομικές και κοινωνικές κυρίως) που αυτό συνεπάγεται.

ΠΙΝΑΚΑΣ 2.6

Η κατανομή της ανεργίας με βάση τη διάρκεια της

ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ		
Διάρκεια Ανεργίας	Άνεργοι	Ποσοστό
01. μέχρι 1 μήνας	72.316	18,14
02. > 1-2 μήνες	42.410	10,63
03. > 2-3 μήνες	23.501	5,89
04. > 3-4 μήνες	28.786	7,22
05. > 4-5 μήνες	31.103	7,80
06. > 5-6 μήνες	19.335	4,85
07. > 6-8 μήνες	24.624	6,17
08. > 8-10 μήνες	25.843	6,48
09. > 10-12 μήνες	18.829	4,72
10. > 12-16 μήνες	26.683	6,69
11. > 16-20 μήνες	14.816	3,71
12. > 20-24 μήνες	12.502	3,13
13. > 24 μήνες	57.885	14,52
ΣΥΝΟΛΑ ΧΩΡΑΣ	398.633	100,00

Πηγές: 1. Πηγή: Ο.Α.Ε.Δ.- Π.Α.Ε.Π., (www.paep.org.gr., downloaded 23/12/2009)

2. Υπολογισμοί της ερευνητικής ομάδας

ΠΙΝΑΚΑΣ 2.6 (συνέχεια)

ΝΟΜΟΣ ΦΛΩΡΙΝΑΣ		
Διάρκεια Ανεργίας	Άνεργοι	Ποσοστό
01. μέχρι 1 μήνας	186	9,87
02. > 1-2 μήνες	174	9,23
03. > 2-3 μήνες	107	5,67
04. > 3-4 μήνες	209	11,09
05. > 4-5 μήνες	153	8,12
06. > 5-6 μήνες	73	3,87
07. > 6-8 μήνες	178	9,44
08. > 8-10 μήνες	120	6,36
09. > 10-12 μήνες	80	4,24
10. > 12-16 μήνες	136	7,21
11. > 16-20 μήνες	108	5,73
12. > 20-24 μήνες	69	3,66
13. > 24 μήνες	291	15,44
ΣΥΝΟΛΟ	1.884	100,00

Πηγές: 1. Πηγή: Ο.Α.Ε.Δ.- Π.Α.Ε.Π., (www.paep.org.gr., downloaded 23/12/2009) 2. Υπολογισμοί της ερευνητικής ομάδας

Από τον πίνακα 2.7, που αναφέρεται στην κατανομή της ανεργίας κατά επαγγελματική κατηγορία (εργασία που έκαναν πριν μείνουν άνεργοι), προκύπτουν επίσης ενδιαφέροντα στοιχεία. Η ανεργία στην Φλώρινα είναι σχετικά χαμηλότερη σε σχέση με το σύνολο της χώρας για τις κατηγορίες 2 και 7 (επιστημονικά, καλλιτεχνικά και συναφή επαγγέλματα, εξειδικευμένοι τεχνίτες και τεχνικά επαγγέλματα) και πολύ χαμηλότερη (10,03% έναντι του 21,14% για το σύνολο της χώρας) για την κατηγορία 5 (παροχή υπηρεσιών και πωλητές). Αντίθετα, είναι σχετικά υψηλότερη για τις κατηγορίες 3 και 9 (τεχνολόγοι, τεχνικοί βοηθοί και ανειδίκευτοι εργάτες, χειρώνακτες μικροεπαγγελματίες) και πολύ υψηλότερη για την κατηγορία 4 (υπάλληλοι γραφείου και συναφή επαγγέλματα).

ΠΙΝΑΚΑΣ 2.7

Η κατανομή των ανέργων κατά μονοψήφια επαγγελματική κατηγορία

ΣΥΝΟΛΟ ΧΩΡΑΣ		
Μονοψήφια επαγγελματική κατηγορία	Άνεργοι	Ποσοστό
1.ΜΕΛΗ ΤΩΝ ΒΟΥΛΕΥΟΜΕΝΩΝ ΣΩΜΑΤΩΝ ΑΝΩΤΕΡΑ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΑ ΚΑΙ ΔΙ-ΕΥΘΥΝΤΙΚΑ ΣΤΕΛΕΧΗ ΤΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΙΔΙΩΤΙΚΟΥ ΤΟΜΕΑ	2.245	0,56
2.ΠΡΟΣΩΠΑ ΠΟΥ ΑΣΚΟΥΝ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΑ, ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΑ ΚΑΙ ΣΥΝΑΦΗ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΑ	31.831	7,98
3.ΤΕΧΝΟΛΟΓΟΙ, ΤΕΧΝΙΚΟΙ ΒΟΗΘΟΙ ΚΑΙ ΑΣΚΟΥΝΤΕΣ ΣΥΝΑΦΗ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΑ	39.034	9,86
4.ΥΠΑΛΛΗΛΟΙ ΓΡΑΦΕΙΟΥ ΚΑΙ ΑΣΚΟΥΝΤΕΣ ΣΥΝΑΦΗ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΑ	80.885	20,29
5.ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΟΙ ΣΤΗΝ ΠΑΡΟΧΗ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΚΑΙ ΠΩΛΗΤΕΣ ΣΕ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΥΠΑΙΘΡΙΕΣ ΑΓΟΡΕΣ	85.626	21,14
6.ΕΙΔΙΚΕΥΜΕΝΟΙ ΓΕΩΡΓΟΙ, ΚΤΗΝΟΤΡΟΦΟΙ, ΔΑΣΟΚΟΜΟΙ ΚΑΙ ΑΛΙΕΙΣ	1.118	0,28
7.ΕΙΔΙΚΕΥΜΕΝΟΙ ΤΕΧΝΙΤΕΣ ΚΑΙ ΑΣΚΟΥΝΤΕΣ ΣΥΝΑΦΗ ΤΕΧΝΙΚΑ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΑ	40.218	10,08
8.ΧΕΙΡΙΣΤΕΣ ΣΤΑΘΕΡΩΝ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ, ΜΗΧΑΝΗΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΣΥΝΑΡΜΟΛΟΓΗΤΕΣ (ΜΟΝΤΑΔΟΡΟΙ)	14.958	3,75
9.ΑΝΕΙΔΙΚΕΥΤΟΙ ΕΡΓΑΤΕΣ, ΧΕΙΡΩΝΑΚΤΕΣ ΚΑΙ ΜΙΚΡΟΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΕΣ	102.718	25,76
ΣΥΝΟΛΟ	398.633	100,00

Πηγές: 1. Πηγή: Ο.Α.Ε.Δ.- Π.Α.Ε.Π., (www.paep.org.gr., downloaded 23/12/2009) 2. Υπολογισμοί της ερευνητικής ομάδας

ΠΙΝΑΚΑΣ 2.7(συνέχεια)

ΝΟΜΟΣ ΦΛΩΡΙΝΑΣ		
Μονοψήφια επαγγελματική κατηγορία	Άνεργοι	Ποσοστό
1.ΜΕΛΗ ΤΩΝ ΒΟΥΛΕΥΟΜΕΝΩΝ ΣΩΜΑΤΩΝ ΑΝΩΤΕΡΑ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΑ ΚΑΙ ΔΙ-ΕΥΘΥΝΤΙΚΑ ΣΤΕΛΕΧΗ ΤΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΙΔΙΩΤΙΚΟΥ ΤΟΜΕΑ	3	0,15
2.ΠΡΟΣΩΠΑ ΠΟΥ ΑΣΚΟΥΝ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΑ, ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΑ ΚΑΙ ΣΥΝΑΦΗ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΑ	140	7,43

3.ΤΕΧΝΟΛΟΓΟΙ, ΤΕΧΝΙΚΟΙ ΒΟΗΘΟΙ ΚΑΙ ΑΣΚΟΥΝΤΕΣ ΣΥΝΑΦΗ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΑ	262	13,90
4.ΥΠΑΛΛΗΛΟΙ ΓΡΑΦΕΙΟΥ ΚΑΙ ΑΣΚΟΥΝΤΕΣ ΣΥΝΑΦΗ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΑ	505	26,80
5.ΑΠΑΣΧΟΛΟΥΜΕΝΟΙ ΣΤΗΝ ΠΑΡΟΧΗ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΚΑΙ ΠΩΛΗΤΕΣ ΣΕ ΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΑ ΚΑΙ ΥΠΑΙΘΡΙΕΣ ΑΓΟΡΕΣ	189	10.03
6.ΕΙΔΙΚΕΥΜΕΝΟΙ ΓΕΩΡΓΟΙ, ΚΤΗΝΟΤΡΟΦΟΙ, ΔΑΣΟΚΟΜΟΙ ΚΑΙ ΑΛΙΕΙΣ	4	0,21
7.ΕΙΔΙΚΕΥΜΕΝΟΙ ΤΕΧΝΙΤΕΣ ΚΑΙ ΑΣΚΟΥΝΤΕΣ ΣΥΝΑΦΗ ΤΕΧΝΙΚΑ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΑ	169	8,97
8.ΧΕΙΡΙΣΤΕΣ ΣΤΑΘΕΡΩΝ ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΚΩΝ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ, ΜΗΧΑΝΗΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΣΥΝΑΡΜΟΛΟΓΗΤΕΣ (ΜΟΝΤΑΔΟΡΟΙ)	71	3,76
9.ΑΝΕΙΔΙΚΕΥΤΟΙ ΕΡΓΑΤΕΣ, ΧΕΙΡΩΝΑΚΤΕΣ ΚΑΙ ΜΙΚΡΟΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΕΣ	601	31.90
ΣΥΝΟΛΟ	1.884	100,00

Συμπερασματικά, και με όλες τις επιφυλάξεις που πρέπει να συνοδεύουν τις γενικεύσεις, το προφίλ του ανέργου στην Φλώρινα σε σχέση με τον μέσο Έλληνα άνεργο, σκιαγραφείται από ένα λιγότερο μορφωμένο, νεώτερο άτομο που παραμένει άνεργο για μεγαλύτερο χρονικό διάστημα και η προηγούμενη του απασχόληση ήταν υπάλληλος γραφείου.

2.4.2 Οι ελλείψεις σε εργατικό δυναμικό στο Νομό Φλώρινας

Οι εκτιμήσεις για τις ελλείψεις σε εργατικό δυναμικό που υπάρχουν στο Νομό Φλώρινας βασίζονται σε δυο πηγές. Κατά πρώτο λόγο, σε μια παλαιότερη (2005) έρευνα του Παρατηρητηρίου Απασχόλησης του ΟΑΕΔ που βασίστηκε σε έρευνα πεδίου. Κατά δεύτερο λόγο, στα στοιχεία που καταγράφηκαν στην συνάντηση που πραγματοποίησαν μέλη της ερευνητικής ομάδας με εκπροσώπους παραγωγικών φορέων της Φλώρινας.

Σύμφωνα με τη μελέτη του Παρατηρητηρίου Απασχόλησης, η ύπαρξη κενών θέσεων στις επιχειρήσεις κατά επάγγελμα, κλάδο και διάστημα κατά το οποίο οι θέσεις παρέμεναν κενές παρουσιάζεται στον πίνακα 8. Ο μεγαλύτερος αριθμός κενών θέσεων στις ιδιωτικές επιχειρήσεις του Νομού Φλώρινας αφορά πωλητές σε καταστήματα. Καταγράφονταν επίσης κενές θέσεις για μηχανικούς και εφαρμοστές αυτοκινήτων, οχημάτων και μοτοσικλετών. Δυσκολίες επισημαίνονταν στην πλήρωση των θέσεων για τους τεχνολόγους γεωπονίας και

δασοπονίας. Για τις υπόλοιπες δύο ειδικότητες δεν υπήρχε πρόβλημα στην εξεύρεση προσωπικού.

ΠΙΝΑΚΑΣ 2.8

Κενές θέσεις κατά επάγγελμα, κλάδο και χρονική διάρκεια που παραμένουν κενές

Επαγγελματική Κατηγορία	Αριθμός Κενών Θέσεων	Κλάδος/ κλάδοι οικονομικής δραστηριότητας	Διάστημα κατά το οποίο οι Περισσότερες θέσεις Παραμένουν κενές
Τεχνολόγοι γεωπονίας και δασοπονίας	9	Εμπόριο	Μεγαλύτερο των 6 μηνών
Πωλητές σε Καταστήματα	301	Εμπόριο, επισκευή οχημάτων	Μικρότερο των 6 μηνών
Μηχανικοί και Εφαρμοστές Αυτοκινήτων, οχημάτων και μοτοσικλετών	116	Εμπόριο, επισκευή οχημάτων	Μικρότερο των 6 μηνών
Σύνολο	426		

Πηγή: Έρευνα ΠΑΕΠ, 2005

Όσον αφορά στα προσόντα και τις δεξιότητες των εργαζομένων, στο γενικό ερώτημα για το σύνολο των εργαζομένων της επιχείρησης, η έρευνα επισήμαινε ότι τις περισσότερες φορές οι εργαζόμενοι προσαρμόζονται στις απαιτήσεις των θέσεων στις οποίες έχουν προσληφθεί. Σχετικά με τις δεξιότητες, τα προσόντα και τις ικανότητες που έλειπαν από συγκεκριμένες επαγγελματικές κατηγορίες, προέκυψαν τα ακόλουθα συμπεράσματα:

- Στην περίπτωση των προϊσταμένων, διευθυντών επιχειρήσεων σημειώνονται ελλείψεις στη γνώση υπολογιστών για το 9,3% των εργαζομένων στην κατηγορία αυτή και ελλείψεις στη γνώση ξένων γλωσσών για το 75,8% των περιπτώσεων.

- Αναφορικά με τους εργαζόμενους σε επαγγέλματα για τα οποία χρειάζεται πτυχίο ΑΕΙ, σημειώνονται προβλήματα στη γνώση ξένων γλωσσών, τα οποία αγγίζουν το 66,8% των εργαζομένων αυτής της ομάδας. Επίσης, για το 2,4% των εργαζομένων αυτής της ομάδας διαπιστώνονται ελλείψεις στη γνώση ηλεκτρονικών υπολογιστών.
- Διαπιστώνεται έλλειψη ευελιξίας και προσαρμοστικότητας για το 2,4% των εργαζομένων σε θέσεις για τις οποίες απαιτείται πτυχίο ΑΕΙ.
- Για τους απασχολούμενους σε ειδικότητες για τις οποίες απαιτείται πτυχίο ΤΕΙ, σημειώνονται ελλείψεις στη γνώση ξένων γλωσσών και στη γνώση ηλεκτρονικών υπολογιστών για το 18,2% και το 7,3% των περιπτώσεων αντίστοιχα. Είναι χαρακτηριστικό, σχετικά με τη γνώση ξένων γλωσσών, ότι οι απόφοιτοι σχολών ΤΕΙ φαίνεται ότι είναι καλύτερα καταρτισμένοι συγκριτικά με τους αποφοίτους ΑΕΙ, κυρίως λόγω του μικρότερου μέσου όρου ηλικίας των αποφοίτων σχολών ΤΕΙ συγκριτικά με τους αποφοίτους σχολών ΑΕΙ.
- Ελλείψεις δεξιοτήτων σημειώνονται στους υπαλλήλους γραφείου. Τα κυριότερα προβλήματα που επισημαίνονται είναι η έλλειψη γνώσης ξένων γλωσσών και ηλεκτρονικών υπολογιστών για τους μισούς περίπου εργαζόμενους αυτής της ομάδας. Επίσης, καταγράφεται έλλειψη ευελιξίας και προσαρμοστικότητας, όπως και δυσκολία στην επίλυση προβλημάτων που προκύπτουν κατά τη διάρκεια της εργασίας. Οι προαναφερόμενες ελλείψεις δεξιοτήτων καταγράφονται για το 30% περίπου των περιπτώσεων.
- Αρκετές ήταν και οι ελλείψεις που σημειώνονται στις δεξιότητες και τα προσόντα των πωλητών και των απασχολούμενων στην παροχή υπηρεσιών. Τα σημαντικότερα προβλήματα φαίνεται ότι είναι η γνώση ξένων γλωσσών (63,5% των περιπτώσεων), οι εξειδικευμένες ικανότητες για το συγκεκριμένο επάγγελμα (29,9%), η γνώση ηλεκτρονικών υπολογιστών (19%), η ικανότητα ομαδικής εργασίας (12,2%) και η ευελιξία, προσαρμοστικότητα (12,2%).
- Για τους ειδικευμένους γεωργούς, κτηνοτρόφους και αλιείς καταγράφονται σημαντικές ελλείψεις σε σχέση με τις εξειδικευμένες γνώσεις του επαγγέλματος.
- Για τους ειδικευμένους τεχνίτες, τους χειριστές σταθερών βιομηχανικών εγκαταστάσεων και τους ανειδίκευτους εργάτες δεν καταγράφονται σημαντικές ελλείψεις δεξιοτήτων και προσόντων.

Τα στοιχεία της έρευνας αυτής είναι ενδιαφέροντα και πλήρη, αλλά είναι πλέον παλιά. Γι αυτό κρίθηκε απαραίτητη η διασταύρωση και επικαιροποίηση τους με την άντληση πληρο-

φοριών και απόψεων από τους εκπροσώπους των τοπικών επιχειρήσεων. Τα νέα στοιχεία που προέκυψαν από τη συνάντηση του Δεκεμβρίου στη Φλώρινα μπορούν να συνοψιστούν ως εξής:

- Στον τουρισμό υπάρχει μεγάλο έλλειμμα ειδικευμένων ανθρώπων, με αποτέλεσμα να ασχολούνται εργαζόμενοι οι οποίοι πολλές φορές τις υπόλοιπες ώρες είναι πχ αγρότες ή υπάλληλοι και στην συνέχεια ασχολούνται με την διαχείριση ξενοδοχειακής μονάδας. Υπάρχει έλλειμμα οδηγών για περιπατητικό τουρισμό, ορεινό, οικοτουρισμό, με αποτέλεσμα είτε την μη ανάπτυξη αυτού του κλάδου του τουρισμού, είτε την χρησιμοποίηση εργαζόμενων με ελλείψεις γνώσεις.
- Στον τομέα της μεταποίησης υπάρχει κατ' αρχή έλλειψη βιομηχανικών εργατών και τεχνιτών. Επίσης υπάρχει έλλειψη σε προσωπικό υψηλών προδιαγραφών, όπως ηλεκτρολόγοι μηχανικοί, χημικοί μηχανικοί, χημικοί.
- Στον τομέα των υπηρεσιών παρουσιάζεται έλλειψη σε αρχιτέκτονες, μελετητές και ειδικούς οικονομοτεχνικών μελετών και σε ειδικούς κοστολόγησης και λογιστικής.
- Στον πρωτογενή τομέα που όπως θεωρείται αποτελεί τον βασικό παραγωγικό τομέα του νομού παρουσιάζεται έλλειψη κτηνιάτρων και γεωτεχνικών.
- Σε όλο το φάσμα της παραγωγικής διαδικασίας παρουσιάζεται έλλειμμα στις αξιοποίηση των τεχνολογιών και της πληροφορικής.

Τέλος να σημειωθεί ότι θεωρείται αναγκαία η συνεχής εκπαίδευση σε θέματα πωλήσεων και επιχειρηματικότητας, στα οποία ο νομός παρουσιάζει έλλειμμα.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ – ΠΗΓΕΣ

1. Βαρσακέλης Ν. (2007). Η Οικονομία του Νομού Φλώρινας: Όψεις και πραγματικότητα, στο: στο: Ι.Κολιόπουλος, Ι.Μιχαηλίδης (επιμ.) Το σύγχρονο πρόσωπο του νομού Φλώρινας. Διεπιστημονική προσέγγιση, Θεσσαλονίκη: Εταιρεία Μακεδονικών Σπουδών
2. Commission of the European Communities (1990). European Economy, Social; Europe. The Impact of the Internal Market by Industrial Sector: The Challenge for the Member States, Special Edition

3. Engelbrecht, h.j. (1997). International R&D Spillovers, Human Capital and Productivity in OECD Economies: An Empirical Investigation, *European Economic Review*, 41, 1479-1488
4. ΕΣΥΕ, Απογραφές πληθυσμού, 1991-2001
5. ΕΣΥΕ, Απογραφές Βιομηχανίας, 1988 και 1995-2002
6. ΕΣΥΕ, Περιφερειακοί εθνικοί λογαριασμοί 1970-1994
7. ΕΣΥΕ, Έρευνα Εργατικού Δυναμικού (β' τρίμηνο 2005) δημοσιευμένα στην Επετηρίδα Εργασίας 2004 του ΠΑΕΠ Α.Ε.
8. Επιτροπή Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων (CEC) (1993) Λευκή Βίβλος
9. ICAP, 2005, Οδηγός επιχειρήσεων Βόρειας Ελλάδας
10. Κατευθύνσεις Περιφερειακού Στρατηγικού Σχεδίου Ανάπτυξης (ΠΣΣΑ) 2007-2013 Δυτικής Μακεδονίας, Ιανουάριος 2005
11. Κάτσος, Γ., Χασσίδ Ι. (1992). *Ευρωπαϊκή Ενοποίηση και Ελληνική Βιομηχανία*, IOBE (Ινστιτούτο Οικονομικών και Βιομηχανικών Ερευνών), Αθήνα
12. Krugman, p. (1994). *Geography and Trade*, Cambridge: MIT Press.
13. Μακρυδάκης, Σ., Λιούκας, Σ. (1997). «Παγκοσμιοποίηση και Στρατηγικές Ανταγωνιστικότητας των Ελληνικών Επιχειρήσεων», Κιντής, Α. (επιμ.) *Το Παρόν και το Μέλλον της Ελληνικής Οικονομίας*, Τόμος Α, Αθήνα: Οικονομικό Πανεπιστήμιο Αθηνών.
14. Matthias W. K., M. Zappacosta & F. Scapolo, (1999). *The Future Project – The Competitiveness Map/ Avenues for Growth*, European Commission Directorate General, December
15. Mitchell S., (1999). *Global Technology Policies for Economic Growth*, Technological Forecasting and Social Change, Vol. 60, Issue 3, 205-214
16. Νίκας Χ., (2006). *Άδηλοι Πόροι και Οικονομική Ανάπτυξη: Η Περίπτωση της Ελλάδας στη Μεταπολεμική Περίοδο*, Θεσσαλονίκη: Επίκεντρο.
17. Ο.Α.Ε.Δ.- Π.Α.Ε.Π., (www.paep.org.gr, downloaded 27/12/2008)
18. Στρατηγικό Σχέδιο Ανάπτυξης του Νομού Ροδόπης (2007) Κομοτηνή.
19. Varsakelis N., N. Pavlidou (2001). "Human Capital as Determinant of the Competitive Advantage of Northern Greece" in TOPOS, 16, pp.15-29.

Στοιχεία από ιστοσελίδες

- www.statistics.gr (Στατιστική Υπηρεσία)
- www.europa.eu.int (Ευρωπαϊκή Ένωση)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3:

Η ΠΡΟΟΠΤΙΚΗ ΤΗΣ ΤΡΙΤΟΒΑΘΜΙΑΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΣΤΟ ΝΟΜΟ ΦΛΩΡΙΝΑΣ

3.1. Πρόταση δημιουργίας τμημάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στο νομό Φλώρινας

Στο κεφάλαιο αυτό η ερευνητική ομάδα διατυπώνει συγκεκριμένες προτάσεις για τη δημιουργία σχολών και τμημάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στο νομό Φλώρινας. Η εισήγηση στηρίζεται στην υπάρχουσα κατάσταση οικονομική, κοινωνική του νομού και τις προβλεπόμενες εξελίξεις, όπως καταγράφηκε στο κεφάλαιο (2) και στην κατάσταση, όπως έχει διαμορφωθεί, στα ιδρύματα της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης του νομού (κεφάλαιο 1).

Επιπλέον, ελήφθησαν υπόψη ορισμένες παράμετροι, όπως αυτές καταγράφονται στην βιβλιογραφία, άλλα και σε κείμενα του ίδιου του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας. Οι βασικές υποθέσεις πάνω στις οποίες στηρίζονται οι προτάσεις είναι οι εξής:

1. Σύμφωνα με το «Κείμενο αρχών για τη δημιουργία νέων ιδρυμάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στην Ελλάδα» που εκπονήθηκε από την Ομάδα Εργασίας για τον Χωροταξικό Σχεδιασμό της Ανώτατης Εκπαίδευσης στην Ελλάδα (Σεπτέμβριος 2001), ο μέγιστος αριθμός φοιτητών που μπορεί να εξυπηρετήσει μια πόλη με βάση τον πληθυσμό της δε θα πρέπει να ξεπερνά τους 200 φοιτητές ανά 1.000 κατοίκους. Στο κεφάλαιο (1) –στην ενότητα 1.1.- παρουσιάσθηκαν τα στοιχεία για τους φοιτητές στα δύο ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης που λειτουργούν στην πόλη. Στο ΠΔΜ εγγεγραμμένοι στα κανονικά εξάμηνα είναι 1.677 φοιτητές, ενώ στο ΤΕΙΔΜ είναι εγγεγραμμένοι 2.023 φοιτητές. Συνολικά, δηλαδή, οι εγγεγραμμένοι φοιτητές στα κανονικά εξάμηνα ανέρχονται στους 3.700. Εάν λάβουμε υπόψη ότι το μεγάλο αστικό κέντρο του νομού, η πόλη της Φλώρινας, αριθμούσε 16.700 κατοίκους κατά την απογραφή του 2001, τότε αντιστοιχούν 450 φοιτητές περίπου ανά 1.000 κατοίκους της πόλης της Φλώρινας. Με τα σημερινά δεδομένα, λοιπόν, και θεωρώντας ότι όλοι οι εγγεγραμμένοι φοιτητές είναι και ενεργοί φοιτητές, η πόλη της Φλώρινας δε μπορεί να δεχθεί επιπλέον φοιτητικό πληθυσμό μέσω της δημιουργίας νέων τμημάτων και σχολών, καθώς ξεπερνά την αναλογία φοιτητών ανά

- 1.000 κατοίκους όλων των πόλεων στις οποίες εδρεύει ίδρυμα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης.⁵⁵
2. Το Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας φαίνεται να αναπτύσσεται σε δύο βασικούς πόλους: την Κοζάνη, με δύο τμήματα σήμερα, που αποτελεί και την διοικητική έδρα του πανεπιστημίου, και τη Φλώρινα με τη λειτουργία ήδη τεσσάρων τμημάτων. Στο Στρατηγικό Σχέδιο Ανάπτυξης του ΠΔΜ (2004) προβλέπεται η περαιτέρω ανάπτυξη του πόλου της Κοζάνης και η δημιουργία δύο δορυφορικών τμημάτων, ένα στην Καστοριά (Αρχιτεκτονική) και ένα στην Πτολεμαΐδα (Μηχανικών Περιβάλλοντος και Γεωργικών Συστημάτων). Έτσι το ΠΔΜ χάνει την χωρική του ισορροπία και μετατρέπεται σε ένα μονοπολικό πανεπιστήμιο με τρεις δορυφόρους: Φλώρινα, Καστοριά, Πτολεμαΐδα. Όμως αυτή η μελλοντική χωρική ανάπτυξη αντιβαίνει στην ιδρυτική πράξη του ΠΔΜ που αναφέρει ότι στόχος είναι η δημιουργία ενός πολυθεματικού πανεπιστημίου εναρμονιζόμενο με τις αρχές ενός διπολικού περιφερειακού συστήματος.
 3. Η ζήτηση για σχολές ΤΕΙ της περιφέρειας είναι πολύ χαμηλή έως και μηδαμινή και αυτό είναι εμφανές και στην περίπτωση της Σχολής ΤΕΓ που λειτουργεί ως παράρτημα του ΤΕΙ ΔΜ στη Φλώρινα. Ο αριθμός των πρωτοετών για το έτος 2007-08 ήταν μόλις το 10% των εισακτέων, ενώ για το ακαδημαϊκό έτος 2008-2009 αυτός πλησίασε στο μηδέν. Δεν είναι αντικείμενο της παρούσας μελέτης η ανάλυση των λόγων για τους οποίους οι υποψήφιοι φοιτητές δεν επιλέγουν τις σπουδές σε περιφερειακά ΤΕΙ. Σε συζητήσεις των μελών της ερευνητικής ομάδας με μαθητές της τρίτης λυκείου και όταν ετέθη το θέμα των περιφερειακών ΤΕΙ η απάντηση ήταν μονοσήμαντη και αρνητική και οι μαθητές δεν άφησαν κανένα περιθώριο για συζήτηση.⁵⁶ Εάν συνεχιστεί αυτή η τάση, και όλα τα μέχρι σήμερα δεδομένα δείχνουν ότι θα συνεχισθεί, με μεγαλύτερη μάλιστα ένταση λόγω

⁵⁵ Σύμφωνα με την απογραφή του 2001 για τον πληθυσμό των πόλεων και στοιχεία που αντλήθηκαν από τους ιστότοπους των πανεπιστημίων, προκύπτουν τα παρακάτω σχετικά με την αναλογία φοιτητών και κατοίκων σε διάφορες πόλεις της χώρας, στις οποίες εδρεύει τριτοβάθμια εκπαίδευση. Στην πόλη της Ξάνθης εδρεύει η Πολυτεχνική Σχολή του Δημοκρίτειου Πανεπιστημίου Θράκης και η αναλογία φοιτητών ανά 1.000 κατοίκους ανέρχεται στους 48,1. Στην Κομοτηνή εδρεύουν αρκετά τμήματα του Δημοκρίτειου Πανεπιστημίου Θράκης και η αναλογία φοιτητών ανά 1.000 κατοίκους ανέρχεται στους 303,8. Να σημειωθεί ότι στην Κομοτηνή εδρεύουν δύο πολυπληθή τμήματα, το Τμήμα Νομικής και το ΤΕΦΑΑ. Στο Βόλο εδρεύουν ορισμένα τμήματα του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας και η αναλογία φοιτητών ανά 1.000 κατοίκους ανέρχεται στους 82,3. Στα Ιωάννινα εδρεύει το Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων και η αναλογία φοιτητών ανά 1.000 κατοίκους ανέρχεται στους 284,8. Στην Πάτρα εδρεύει το Πανεπιστήμιο Πατρών και η αναλογία φοιτητών ανά 1.000 κατοίκους ανέρχεται στους 152,4. Τέλος, στο Ηράκλειο εδρεύουν τμήματα του Πανεπιστημίου Κρήτης και του ΤΕΙ Κρήτης και η αναλογία φοιτητών ανά 1.000 κατοίκους ανέρχεται σε 102.

⁵⁶ βλπ. σχετικά, στην ίδια έρευνα, ενότητα: 1.5. Διερεύνηση των κριτηρίων που θα οδηγούσαν τους μαθητές στην επιλογή να σπουδάσουν σε μια ακριτική πόλη

της κρίσης, η οποία δεν θα επιτρέψει γονείς να στείλουν τα παιδιά τους για σπουδές σε άλλες πόλεις, θεωρούμε ότι η δημιουργία του παραρτήματος του ΤΕΙ ΔΜ δεν μπορεί να παίξει τον ρόλο που αναμένει η τοπική κοινωνία.

4. Η νομιμοποίηση αργά ή γρήγορα των ιδιωτικών κολλεγίων, καθώς το κόστος για την χώρα γίνεται μεγάλο, θα προσθέσει επιλογές για τους υποψήφιους φοιτητές, και ακόμην έναν ανταγωνιστή, τόσο στο ΠΔΜ, όσο και στο ΤΕΙ ΔΜ. Για το ΤΕΙ ΔΜ η εξέλιξη σε συνδυασμό με όσα σημειώσαμε στο σημείο 3, θεωρούμε ότι οδηγεί σε αποφάσεις δύσκολες. Όμως και το ΠΔΜ αναμένεται να υποστεί ορισμένες αρνητικές συνέπειες και οι προτάσεις για τη δημιουργία νέων τμημάτων πρέπει να λάβουν υπόψη τις εξελίξεις αυτές.

Οι παραδοχές 1 και 2 οδηγούν τις επιλογές μας σε αντίφαση. Από τη μια μεριά η ανάπτυξη του διπολικού πανεπιστημίου και από την άλλη ο περιορισμός του αριθμού των φοιτητών στο σύνολο των κατοίκων της πόλης της Φλώρινας, ο οποίος με τα σημερινά δεδομένα είναι υπερδιπλάσιος του ανώτερου που μπορεί να δεχθεί μια πόλη. Για την υπερκέρραση αυτής της αντίφασης η πρότασή μας στηρίζεται στα εξής:

- Προτείνουμε την ανάπτυξη του ΠΔΜ στον άξονα Φλώρινα-Αμύνταιο και όχι μόνο στην πόλη της Φλώρινας.⁵⁷ Κατ' αυτόν τον τρόπο αυξάνει το αριθμητικό απόθεμα των κατοίκων και συνεπώς μπορεί ο νομός να δεχθεί περισσότερους φοιτητές.
- Σε ορισμένες περιπτώσεις νέων τμημάτων, οι φοιτητές θα προκύψουν από την ανακατανομή των φοιτητών των ήδη λειτουργούντων τμημάτων.
- Τα τμήματα και οι σχολές που προτείνονται, αναμένεται να έχουν συνολική επίδραση στο νόμο, τόσο από τη μεριά της ζήτησης, όσο και από τη μεριά της προσφοράς.

Επιπλέον, η ερευνητική ομάδα θεωρεί ότι ένα ίδρυμα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης όπως το ΠΔΜ, θα πρέπει να βρίσκεται στην αισθητική πρωτοπορία του νομού και όχι μόνο. Η σημε-

⁵⁷ Η περαιτέρω ανάπτυξη του Πανεπιστημίου ΔΜ στο νομό Φλώρινας, πρωτίστως στον χωρικό άξονα Φλώρινας-Αμυνταίου, καθώς και η «διασπορά» του σε μικρότερους οικισμούς –κυρίως πάνω στον άξονα αυτόν- ή και ευρύτερα (πχ Κλαδορράχη, ως ένα από τους ήδη σχεδιαστικά κατοχυρωμένους μελλοντικούς προορισμούς ανάπτυξης δραστηριοτήτων του ΠΔΜ), ενισχύει –θεωρούμε- περισσότερο την έννοια του μοντέλου του ανοικτού (χωρικά), άλλως εξακτινωμένου πανεπιστημίου, σχήμα το οποίο είναι σύνηθες και από την ξένη –ευρωπαϊκή, κυρίως- ακαδημαϊκή πρακτική.

ρινή εικόνα των κτιρίων του ΠΔΜ είναι μη αποδεκτή αισθητικά, όσο και λειτουργικά. Εκτός λοιπόν των νέων τμημάτων, θα πρέπει να τονιστεί ότι η δημιουργία campus με κτίρια υψηλής αρχιτεκτονικής αξίας και στοχευμένη χωροθέτηση στον άξονα Φλώρινα-Αμύνταιο μπορεί να αποτελέσει πόλο έλξης νέων φοιτητών και διδακτικού προσωπικού, ενώ ταυτόχρονα να δημιουργήσει μια αίσθηση αισιοδοξίας για το μέλλον μέσω της αισθητικής παρέμβασης, βελτιώνοντας το σημερινό αρχιτεκτονικό παράδειγμα του νομού.

Προς την κατεύθυνση αυτή, απαραίτητο είναι να τονιστεί, η σημασία της επάρκειας και της ποιότητας των νέων υποδομών που προτείνεται να δημιουργηθούν κατά μήκος του χωρικού αυτού άξονα, όσο και η αισθητική των νέων εγκαταστάσεων. Εργαλεία για τη διασφάλιση των κύριων αυτών προϋποθέσεων –ορθής/ στοχευμένης χωροθέτησης, καλής λειτουργίας, υψηλής αρχιτεκτονικής αξίας και αισθητικής ποιότητας- είναι η διενέργεια αρχιτεκτονικών διαγωνισμών για τη σχεδίαση των νέων εγκαταστάσεων ή και η συνέργεια με συναφή τμήματα του ιδίου πανεπιστημίου (Αρχιτεκτόνων, Εικαστικών και Εφαρμοσμένων Τεχνών ΠΔΜ) ή άλλου συνεργαζόμενου ιδρύματος (πχ ΑΠΘ).

Εξάλλου, η βιωσιμότητα των οικισμών αναφοράς –όπου προτείνεται η εγκατάσταση νέων υποδομών του ΠΔΜ- είναι άρρηκτα συνδεδεμένη και με τη χωροθέτηση ανάλογων εγκαταστάσεων. Επιπλέον, δείκτη ελκυστικότητας των τμημάτων του ΠΔΜ στο νομό Φλώρινας, εκτός της αισθητικής ποιότητας και της λειτουργικής επάρκειας των αντίστοιχων εγκαταστάσεων, φαίνεται να αποτελεί η προσβασιμότητα των εγκαταστάσεων, η διασύνδεσή τους με τα τοπικά και υπερτοπικά συγκοινωνιακά δίκτυα, η αναβάθμιση της κυκλοφοριακής εξυπηρέτησης,⁵⁸ σύμφωνα με τα διεθνή, ευρωπαϊκά και εθνικά πρότυπα (standards).

Όλα τα παραπάνω απορρέουν άμεσα και συναρτώνται με την υπάρχουσα οικιστική δομή και τα χαρακτηριστικά του χώρου αναφοράς, του νομού Φλώρινας, όπως αυτά αναπτύχθηκαν ιδιαιτέρως αναλυτικά σε σχετική έρευνα που έχει ολοκληρωθεί και παρουσιαστεί από την ΕΜΣ και τη ΝΑ Φλώρινας.⁵⁹

⁵⁸ Εννοούμε, των δικτύων, όσο και των μέσων μεταφοράς.

⁵⁹ Ι.Κολιόπουλος, Ι.Μιχαηλίδης (επιμ.) *Το σύγχρονο πρόσωπο του νομού Φλώρινας. Διεπιστημονική προσέγγιση*, Εταιρεία Μακεδονικών Σπουδών, Θεσσαλονίκη 2007.

3.2. Χαρακτηριστικά του χώρου και οικιστική δομή του Νομού Φλώρινας⁶⁰

Η Φλώρινα αποτελεί διοικητικό κέντρο του Νομού και κέντρο δεύτερου επιπέδου σε επίπεδο περιφέρειας. Κέντρο τρίτου επιπέδου συνιστά το Αμύνταιο. Το τελευταίο είναι βιομηχανικό κέντρο που αναφέρεται διοικητικά στη Φλώρινα, με την οποία όμως είναι σχετικά ισόδυναμο όσον αφορά τις υπόλοιπες εξυπηρετήσεις. Εμφανίζει μεγαλύτερη λειτουργική σχέση με την Πτολεμαΐδα παρά με τη Φλώρινα, αφού εντάσσεται στη ζώνη ηλεκτροπαραγωγής εξόρυξης.

Στους οικισμούς τετάρτου επιπέδου κατατάσσονται οι έδρες των νέων Δήμων που προέκυψαν από την εφαρμογή του Προγράμματος Καποδίστριας, ενώ οι υπόλοιποι οικισμοί των νέων Δήμων συγκαταλέγονται στους οικισμούς πέμπτου επιπέδου. Στις περισσότερες περιπτώσεις δεν υπάρχει ουσιαστική διαφοροποίηση ως προς το δυναμισμό των οικισμών τετάρτου και πέμπτου επιπέδου, εκτός από τις στοιχειώδεις υπηρεσίες που διαθέτουν ή θα αποκτήσουν σχετικά με τη λειτουργία της Τοπικής Αυτοδιοίκησης οι έδρες των νέων Δήμων. Ωστόσο, υπάρχουν ελάχιστοι που διαφοροποιούνται ως προς το δυναμισμό τους: «ο οικισμός Φιλώτας που λειτουργεί σε εξάρτηση από το Αμύνταιο και την Πτολεμαΐδα και οι Δήμοι Μελίτης και Περάσματος που έχουν να επιδείξουν κάποιο πληθυσμιακό και οικονομικό δυναμισμό».

Πληθυσμιακή αύξηση συγκεντρώνει η πρωτεύουσα του Νομού, Φλώρινα, και «όσοι οικισμοί βρίσκονται στον άξονα εξόρυξης λιγνίτη και ηλεκτροπαραγωγής». Οι ορεινοί οικισμοί, που δεν καταφέρνουν να αναπτύξουν διαφοροποιημένη παραγωγική βάση, συρρικνώνονται δημογραφικά.

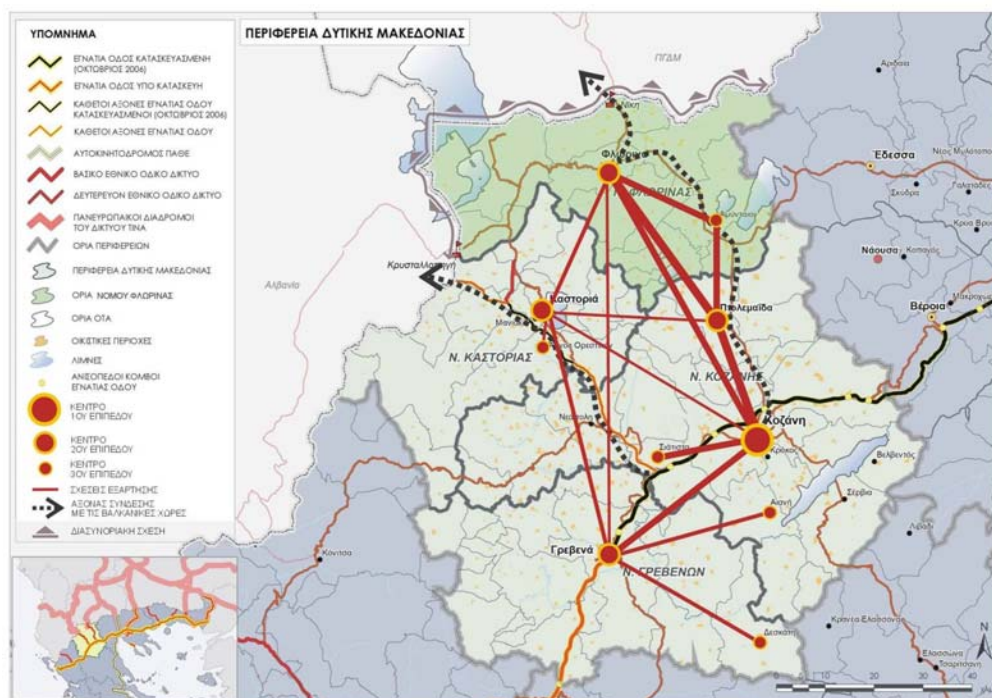
Όλοι οι οικισμοί είναι, από θεσμικής άποψης, οικισμοί πρώτης κατοικίας. Ορισμένοι μόνο από τους ορεινούς οικισμούς λειτουργούν ως οικισμοί δεύτερης κατοικίας. Γενικά δεν παρατηρούνται μεγάλες πιέσεις οικισμών δεύτερης κατοικίας με μορφές δημιουργίας οικισμών άναρχης ή αυθαίρετης δόμησης ή συνεταιρισμών, συγκριτικά με άλλες περιοχές της χώρας. Οικιστικές πιέσεις εντοπίζονται στην πόλη της Φλώρινας, ενώ γενικότερα πιέσεις

⁶⁰ Επιλεκτικά αποσπάσματα από το : Γαβρά Ε. (2007). «Νομός Φλώρινας. Χωρική Οργάνωση και Οικιστική, Πολιτισμός και Περιβάλλον» στο: Ι.Κολιόπουλος, Ι.Μιχαηλίδης (επιμ.) οπ (σσ.47-175).

αναμένεται να δημιουργηθούν με την κατασκευή της Εγνατίας οδού και των κάθετων αξόνων, κατά μήκος των διαδρόμων διέλευσης αυτών και ιδιαίτερα στους κόμβους τους.

Σημαντικός είναι ο ρόλος και η δυναμική του αστικού κέντρου Αμυνταίου. Ο ρόλος του συνδέεται με την ανάπτυξη του κλάδου της εξόρυξης και ηλεκτροπαραγωγής στην Περιφέρεια, δεδομένου ότι εντάσσεται χωρικά και παραγωγικά στον ενεργειακό άξονα. Παράλληλα, η ευρύτερη περιοχή του Αμυνταίου αποτελεί μια περιοχή με έντονη αγροτική δραστηριότητα. Έτσι, το Αμύνταιο μπορεί να λειτουργήσει ως πόλος ανάπτυξης του χώρου της υπαίθρου και εξυπηρέτησης των μικρότερων οικισμών. Προς την κατεύθυνση αυτή συμβάλλει η ενίσχυση των υποδομών που αφορούν στην ποιότητα ζωής στην περιοχή (για παράδειγμα η αναβάθμιση των υπηρεσιών υγειονομικής περίθαλψης) και οι παρεμβάσεις ολοκληρωμένου σχεδιασμού που στοχεύουν στην αναβάθμιση του ρόλου του.⁶¹

Χάρτης 3.2-1: Το οικιστικό δίκτυο στην ΠΔΜ και η θέση της Περιφέρειας στο ευρύτερο χωροταξικό πλαίσιο⁶²

⁶¹ ΦΕΚ 1472Β'/9-10-2003, *Περιφερειακό Πλαίσιο Χωροταξικού και Αειφόρου Ανάπτυξης Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας*, σ. 14

⁶² Ελένη Γαβρά, οπ. σ. 55

Αναφορικά με τις τάσεις εξέλιξης οικοδομικής δραστηριότητας και την εκτίμηση του οικιστικού αποθέματος στο σύνολο του Νομού Φλώρινας, τη δεκαετία '91-'01, παρατηρείται μια ελαφρά αύξηση του πληθυσμού η οποία ακολουθείται από μια σχετικά υψηλότερη αύξηση του συνόλου των κανονικών κατοικιών.⁶³ Η μεγαλύτερη οικοδομική δραστηριότητα παρατηρείται στους Δήμους Φλώρινας και Αμυνταίου, των οποίων τα αστικά κέντρα αποτελούν τους δύο πόλους του Νομού.

Όσον αφορά την κατάσταση του ανθρωπογενούς περιβάλλοντος, την ποιότητα και τη φυσιογνωμία του αστικού χώρου και τα χαρακτηριστικά της κατοικίας, θα επισημάνουμε ότι ιδιαίτερα ξεχωριστή είναι φυσιογνωμία του αστικού κέντρου της Φλώρινας. Η ορεινή τοποθεσία της με τις θέες που προσφέρει, το πλούσιο φυσικό περιβάλλον και η αρχιτεκτονική κληρονομιά συντελούν σε αυτό. Στην ιδιαιτερότητα και ανάδειξη του αστικού τοπίου συμβάλλει και ο ποταμός Σακουλέβας που διασχίζει την πόλη, αποτελώντας παράλληλα χαρακτηριστικό στοιχείο προσανατολισμού.

Η παραποτάμια αυτή περιοχή ήταν κάποτε το κέντρο της πόλης, εμπορικό και κοινωνικό. Το ιστορικό παραδοσιακό κέντρο είναι από τα πιο πυκνοδομημένα τμήματα της πόλης, ενώ ένα τμήμα του έχει κηρυχθεί «ιστορικός τόπος». Σήμερα, οι κεντρικές λειτουργίες, ιδίως οι εμπορικές, έχουν μεταφερθεί στη λεωφόρο Μεγάλου Αλεξάνδρου, που αποτελεί το δεύτερο σημαντικό άξονα οργάνωσης της πόλης μετά το ποτάμι. Στη Φλώρινα υπάρχουν ακόμη πολλά αξιόλογα κτίρια, νεοκλασικά και εκλεκτικιστικά, μεγάλος αριθμός των οποίων διατηρείται σε καλή κατάσταση και εμπλουτίζει το αστικό τοπίο.

Τα τελευταία χρόνια, από τη δεκαετία του '90 και ως σήμερα, η πόλη της Φλώρινας γνώρισε μεγάλη οικιστική ανάπτυξη. Η οικονομική ανάκαμψη και η ίδρυση πανεπιστημιακών τμημάτων που είχαν ως αποτέλεσμα την εισροή μεγάλου αριθμού φοιτητών ήταν οι κύριες αιτίες. Η επέκταση της Φλώρινας στα βορειοανατολικά προς Αγ. Παρασκευή - Νίκη συνδεύτηκε από τη μετατόπιση του υπάρχοντος κέντρου προς τα ανατολικά. Όπως στις περισσότερες ελληνικές πόλεις, οι συνεχείς επεκτάσεις του πολεοδομικού ιστού και η ανάπτυξη

⁶³ Σε γενικές γραμμές η εξέλιξη της οικοδομικής δραστηριότητας σε μια περιοχή σχετίζεται με τη μεταβολή του πληθυσμού σε αυτήν, είτε μόνιμου είτε εποχιακού. Εντωμεταξύ, «κανονική κατοικία» είναι «η μόνιμη και αυτοτελής κατασκευή που αποτελείται, τουλάχιστον, από ένα κανονικό δωμάτιο και προορίζεται για κατοικία ενός νοικοκυριού», σύμφωνα με: «Αποτελέσματα Απογραφής Πληθυσμού – Κατοικιών της 5ης Απριλίου 1981» τόμος IV. Κατοικίες, συνθήκες στεγάσεως νοικοκυριών, εσωτερική μετανάστευση και παλιννόστηση, Αθήνα, 1987.

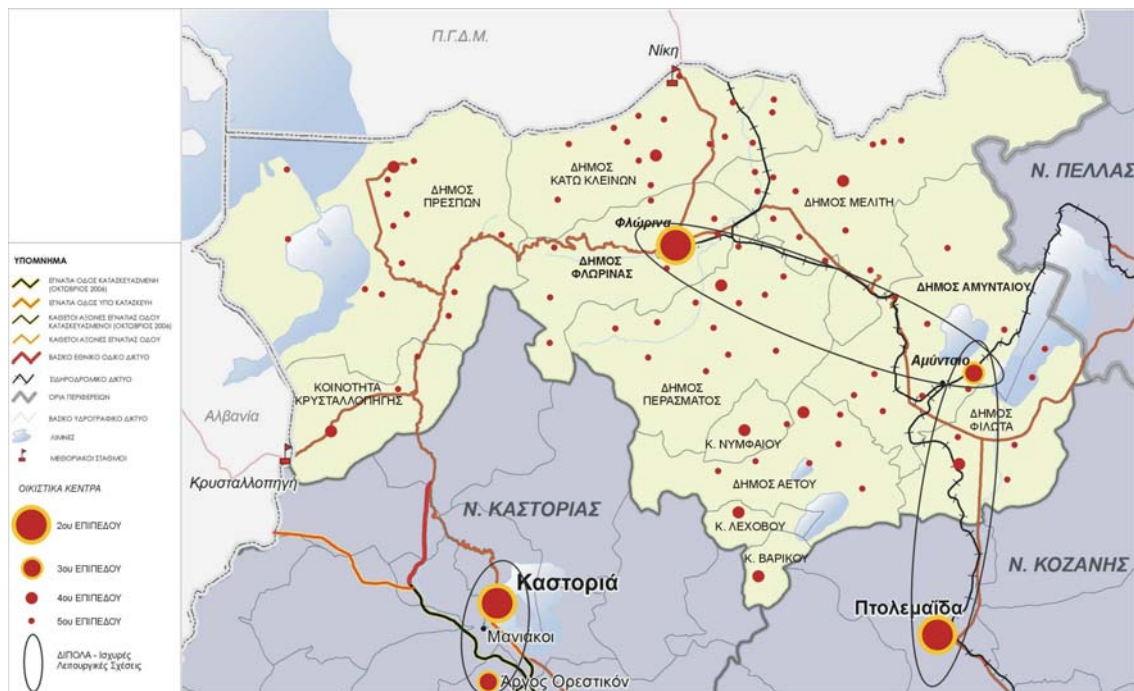
των νέων γειτονιών έγιναν ως επί το πλείστον με κατοικίες εργολαβικού τύπου, «φορτώνοντας» την πόλη με ένα κτιριακό απόθεμα αρχιτεκτονικά αδιάφορο. Η γρήγορη οικιστική ανάπτυξη, καθοδηγούμενη από την προσπάθεια μέγιστης εκμετάλλευσης και την ανεπάρκεια των αρμόδιων φορέων, είχε σε ορισμένες περιπτώσεις δυσμενείς επιπτώσεις. Η ανέγερση πολυώροφων οικοδομών, σε κενά οικόπεδα ή στη θέση παλιών κτιρίων που κατεδαφίστηκαν ακόμη και στο ιστορικό κέντρο, αλλοίωσε τη φυσιογνωμία περιοχών με πλούσιο αρχιτεκτονικό απόθεμα και φυσική ομορφιά, όπως η περιοχή κατά μήκος του ποταμού Σακουλέβα. Ελάχιστοι είναι οι ελεύθεροι χώροι. Ακόμη, παρατηρούνται τάσεις αστικής διάχυσης προς τον περιαστικό χώρο, κατά μήκος των οδικών αξόνων, που εκτός των προβλημάτων πολεοδομικής δομής που δημιουργούν, υποβαθμίζουν αισθητικά το τοπίο και επιβαρύνουν το περιβάλλον.

Αναφορικά με το Δήμο Αμυνταίου, το φυσικό περιβάλλον είναι ιδιαίτερα πλούσιο, καθώς εντός των ορίων του περιλαμβάνεται η λίμνη Πετρών και τμήμα της λίμνης Βεγορίτιδας. Το Αμύνταιο και οι περισσότεροι οικισμοί είναι πεδινοί, αλλά υπάρχουν και ορεινοί. Η λεκάνη του Αμυνταίου περικλείεται από ορεινούς όγκους, όπως το Ραντόσι, το Λελέκι, οι πρόποδες του Βόρα, αλλά και τα μικρότερα βουνά της περιοχής. Δύο οικισμοί είναι παραλίμνιοι, ο οικισμός του Αγίου Παντελεήμονα που βρίσκεται στις όχθες της λίμνης Βεγορίτιδας και των Πετρών στις όχθες της ομώνυμης λίμνης.

Η πόλη του Αμυνταίου χωρίζεται σε δύο τμήματα: τον παλιό πυρήνα που βρίσκεται στο βόρειο τμήμα της πόλης και το καινούριο τμήμα το οποίο έχει αναπτυχθεί γύρω από την εκκλησία των Αγίων Κωνσταντίνου και Ελένης. Το παλιό κομμάτι της πόλης είναι σήμερα ως επί το πλείστον ακατοίκητο. Τα σπίτια είναι πέτρινες κατασκευές, τα περισσότερα από τα οποία είναι μισογκρεμισμένα και γενικά η περιοχή φαίνεται εγκαταλειμμένη. Το οικονομικό κέντρο της πόλης έχει σήμερα μετατοπιστεί στην περιοχή γύρω από την εκκλησία των Αγίων Κωνσταντίνου και Ελένης. Σε αυτή και στην ευρύτερη περιοχή της καταγράφονται τα νεοκλασικά κτίρια του οικισμού, καλοδιατηρημένα, διώροφα και με μεγάλη αυλή. Στην περιοχή κοντά στο σιδηροδρομικό σταθμό εντοπίζονται εκλεκτικιστικά κτίρια με κύριο χαρακτηριστικό τις κατακόρυφες προεξοχές. Τέλος, στην περιοχή που αναπτύσσεται ανάμεσα στον παλιό πυρήνα και το σημερινό κέντρο καταγράφονται παλαιότερες κατοικίες που ανήκαν κυρίως στον αγροτικό πληθυσμό και περικλείονται από μαντρότοιχο, ενώ στον αύ-

λειο χώρο υπάρχουν βοηθητικά προσκτίσματα. Γενικότερα, το οικιστικό απόθεμα δεν παρουσιάζεται ως ιδιαίτερα ενδιαφέρον, καθώς ο οικισμός αναπτύχθηκε τις τελευταίες δεκαετίες.

Χάρτης 3.2-2: Το οικιστικό δίκτυο του Νομού Φλώρινας⁶⁴

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ – ΠΗΓΕΣ

1. «Αποτελέσματα Απογραφής Πληθυσμού – Κατοικιών της 5ης Απριλίου 1981» τόμος IV. Κατοικίες, συνθήκες στεγάσεως νοικοκυριών, εσω-τερική μετανάστευση και παλιννόσσηση, Αθήνα, 1987.
2. Γαβρά Ε. (2007). «Νομός Φλώρινας. Χωρική Οργάνωση και Οικιστική, Πολιτισμός και Περιβάλλον» στο: Ι.Κολιόπουλος, Ι.Μιχαηλίδης (επιμ.) *Το σύγχρονο πρόσωπο του νομού Φλώρινας. Διεπιστημονική προσέγγιση*, Θεσσαλονίκη: Εταιρεία Μακεδονικών Σπουδών σσ.47-175
3. ΦΕΚ 1472Β'/9-10-2003, *Περιφερειακό Πλαίσιο Χωροταξικού και Αειφόρου Ανάπτυξης Περιφέρειας Δυτικής Μακεδονίας*

⁶⁴ Ελένη Γαβρά, οπ. σ. 60

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4:

ΕΦΙΚΤΑ ΣΕΝΑΡΙΑ

Στο κεφάλαιο αυτό αναπτύσσονται τέσσερα, συνολικά, σενάρια δημι-ουργίας νέων τμημά-των τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στο νομό -ή και μετεξέλιξης ήδη υπάρχοντων τμημάτων σε σχολές, αντίστοιχα. Βασική κατεύθυνση των προτάσεων που ακολουθούν αναλυτικά, είναι η βιωσιμότητα των προτεινόμενων προς ίδρυση τμημάτων -ή και σχολών- βάσει των διε-θνών προδιαγραφών, των δεδομένων του χώρου αναφοράς -του νομού Φλώρινας, καθώς και των παραμέτρων της υπάρχουσας κατάστασης στο τοπίο της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης γενικότερα (σε επίπεδο διεθνές και ΕΕ), όπως και ειδικότερα σε εθνικό και τοπικό -ΠΔΜ και νομός. Σημαντική παράμετρο στο σχεδιασμό των προτάσεων που αναπτύσσονται, αποτέ-λεσε η υφιστάμενη δομή, όσο και ο στρατηγικός σχεδιασμός των ιδρυμάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης (ΑΕΙ και ΤΕΙ) στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας και ειδικότερα στο νομό Φλώρινας.

4.1. Παιδαγωγική Σχολή ή Σχολή Επιστημών Αγωγής

Ως Τμήματα που, δυνητικά, θα μπορούσαν να πλαισιώσουν την Παιδαγωγική Σχολή του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας στη Φλώρινα –πιθανά μετονομασμένη σε «Σχολή Επιστημών της Αγωγής»- προτείνονται το «Παιδαγωγικό Τμήμα Ειδικής Αγωγής» και το «Τμήμα Συνεχιζόμενης Εκπαίδευσης».

Προκειμένου να ανταποκριθεί (α) στο πλαίσιο αρχών για τη δημιουργία νέων ιδρυμάτων Ανώτατης Εκπαίδευσης, (β) το χωροταξικό και στρατηγικό σχεδιασμό του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας, (γ) στη διαφαινόμενη απορρόφηση από την αγορά εργασίας και (δ) στις προϋποθέσεις διασφάλισης υψηλής ποιότητας το καθένα από τα προτεινόμενα Τμήματα θα μπορούσε να απευθύνεται κατ' έτος σε έναν αριθμό 40 έως 50 εισακτέων φοιτητών, θα πρέπει να έχει διασφαλίσει τις αναγκαίες υποδομές (χώροι και μέσα), την αναγκαία στελέχωση σε διδακτικό προσωπικό και σε προσωπικό υποστήριξης και τις αυτονόητες προϋποθέσεις υποδοχής και διαβίωσης των φοιτητών.

4.1.1. Παιδαγωγικό Τμήμα Ειδικής Αγωγής

Η σύσταση ενός Τμήματος Ειδικής Αγωγής στο πλαίσιο λειτουργίας της Παιδαγωγικής Σχολής του ΠΔΜ θα ανταποκρινόταν στον προβληματισμό και τις δράσεις που αναπτύσσονται διεθνώς για την αντιμετώπιση του κοινωνικού αποκλεισμού ατόμων με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες και αναπηρίες και τη σημασία της εκπαίδευσης ως μέσου αποτροπής του κοινωνικού αυτού φαινομένου.⁶⁵

Στο γνωστικό χώρο της Ειδικής Αγωγής η Τριτοβάθμια Εκπαίδευση άρχισε να αναπτύσσεται με αργό ρυθμό κατά τα τελευταία δέκα χρόνια. Το μοναδικό Παιδαγωγικό Τμήμα Ειδικής Αγωγής ιδρύθηκε το 1993 στο πλαίσιο της Σχολής Επιστημών του Ανθρώπου του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας και άρχισε να λειτουργεί το Σεπτέμβριο του 1998. Το Τμήμα έχει ως αποστολή την κατάρτιση ειδικών παιδαγωγών για την Προσχολική και την Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση. Εναλλακτικά, στα Παιδαγωγικά Τμήματα Δημοτικής Εκπαίδευσης και Προσχο-

65 Ιωαννίδη, Β. (2002). «Η εκπαίδευση ως μέσο αποτροπής κοινωνικού αποκλεισμού. Η περίπτωση των Ιδρυμάτων Αγωγής ανηλίκων», *Πρακτικά του 2ου Πανελληνίου Συνεδρίου της Παιδαγωγικής Εταιρείας Ελλάδος*, Τομ Β', Αθήνα: Ατραπός, σσ.738-753.

λικής Αγωγής των Πανεπιστημίων παρέχονται στους υποψήφιους εκπαιδευτικούς της γενικής εκπαίδευσης μαθήματα που αποσκοπούν στην ομαλότερη σχολική και κοινωνική ένταξη των παιδιών με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες και μαθησιακές δυσκολίες και των μειονεκτούντων μαθητών.

Στον ευρωπαϊκό χώρο διεξάγεται μια έντονη συζήτηση στο πεδίο της Ειδικής Αγωγής για το μοντέλο αγωγής που βελτιώνει τις δεξιότητες και τις προοπτικές κοινωνικής ενσωμάτωσης των παιδιών με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες. Η πρόταση της συνεκπαίδευσης θεωρείται ότι αποτελεί σημαντική βάση για την εγγύηση ισότητας ευκαιριών για τα άτομα με ειδικές ανάγκες σε όλους τους τομείς της ζωής (εκπαίδευση, επαγγελματική κατάρτιση, απασχόληση και κοινωνική ζωή)⁶⁶. Άλλωστε, αυτή η μορφή εκπαίδευσης θεωρείται σύμφυτη με την αντίληψη ότι τα προβλήματα των παιδιών με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες και αναπηρία δεν πηγάζουν τόσο από φυσικούς ή νοητικούς περιορισμούς όσο από την κοινωνική αντίδραση⁶⁷.

Στο πλαίσιο των παραπάνω θεωρητικών αντιλήψεων ένα Τμήμα Ειδικής Αγωγής θα μπορούσε να αποσκοπεί:

Α) Στην κατάρτιση εξειδικευμένων εκπαιδευτικών. Στο πλαίσιο του προβληματισμού που έχει αναπτυχθεί, η δημιουργία ενός ενιαίου συστήματος συνεκπαίδευσης απαιτεί προοδευτικά την κατάρτιση εξειδικευμένων ειδικών παιδαγωγών που θα λειτουργούν στο γενικό σχολείο Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης και θα υποστηρίζουν από κοινού με τον εκπαιδευτικό της τάξης γενικής εκπαίδευσης τους μαθητές με αναπηρία και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες⁶⁸.

Β) Στην επαγγελματική ανάπτυξη των εν ενεργεία εκπαιδευτικών. Ένας κρίσιμος παράγοντας για την προώθηση της συνεκπαίδευσης είναι όλοι οι εκπαιδευτικοί να εφοδιαστούν με επαγγελματική γνώση και δεξιότητες, ώστε να μπορούν να ανταποκριθούν στη συγκεκριμένη πρόκληση. Σύμφυτη με την έννοια της επαγγελματικής ανάπτυξης των εκπαιδευτικών

66 Watkins, A. (ed) (2003). *Key Principles in Special Needs Education - Recommendations for Policy Makers*, Odense: European Agency for Development in Special Needs Education.

67 Λαμπροπούλου, Β. & Παντελιάδου, Σ. (2005). «Η Ειδική Αγωγή στην Ελλάδα - Κριτική Θεώρηση» διαθέσιμο στο: <http://www.specialeducation.gr/>

68 Meijer, C., Soriano, V., Watkins A. (eds) (2003). *Special Needs Education in Europe*, Middelfart: European Agency for Development in Special Needs Education.

είναι και η στήριξή τους με κατάλληλες και ευέλικτες μεθόδους, ώστε να μπορούν να ανταποκριθούν σε κάθε ειδική ανάγκη. Κατά συνέπεια, η επαγγελματική ανάπτυξη των εκπαιδευτικών συνδέεται με τη συμπληρωματική κατάρτισή τους σε θέματα Ειδικής Αγωγής, με την παροχή ευέλικτων ευκαιριών επιμόρφωσης και τη διαρκή ενημέρωσή τους για τη δυναμικά εξελισσόμενη τεχνολογία στο χώρο της Ειδικής Αγωγής⁶⁹.

Γ) Στην εκπαιδευτική έρευνα στο χώρο της Ειδικής Αγωγής. Για την έρευνα στην Ειδική Αγωγή έχουν διατεθεί από τη δεκαετία του 1990 και συνεχίζουν να διατίθενται σημαντικά ποσά από τα Ευρωπαϊκά Προγράμματα. Οι συνήθεις ερευνητικές παρεμβάσεις αναφέρονται στην κατανόηση των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών των ατόμων με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες, τον εκπαιδευτικό σχεδιασμό, την εφαρμογή και αξιολόγηση κατάλληλων εκπαιδευτικών παρεμβάσεων.

Στην προοπτική σύστασης ενός Τμήματος Ειδικής Αγωγής στο πλαίσιο της Παιδαγωγικής Σχολής της Φλώρινας θα μπορούσε να θεωρηθεί ότι συνεπικουρούν και διάφοροι διαρθρωτικοί ή συγκυριακοί παράγοντες. Οι δομές και δραστηριότητες που ήδη έχουν αναπτύξει τα μέλη ΔΕΠ των υπάρχοντων Παιδαγωγικών Τμημάτων με αντικείμενο την Ειδική Αγωγή θα μπορούσαν να αποτελέσουν μια ασφαλή βάση για την πιθανή σύσταση ενός νέου Τμήματος. Η ωρίμανση του αιτήματος για αναγνώριση επαγγελματικών δικαιωμάτων των αποφοίτων των Τμημάτων Ειδικής Αγωγής δημιουργεί δυναμικά τις προϋποθέσεις για τη σύνδεση του συγκεκριμένου πτυχίου με μια υποσχόμενη αγορά εργασίας. Τέλος, είναι αξιοσημείωτη η ζήτηση του μοναδικού Παιδαγωγικού Τμήματος Ειδικής Αγωγής του Βόλου μεταξύ των επιτυχόντων στις πανελλαδικές εξετάσεις. Ένα σημαντικό ποσοστό επιτυχόντων στο Τμήμα το συγκαταλέγει μεταξύ των πρώτων πέντε προτιμήσεων (35% το 2008 και 45% το 2007), ενώ η βάση εισαγωγής στο Τμήμα βρίσκεται σε αξιοσημείωτα υψηλά επίπεδα τα τελευταία χρόνια.

4.2. Τμήμα Συνεχιζόμενης Εκπαίδευσης

Στο πλαίσιο της Δια Βίου Μάθησης, της αντίληψης, δηλαδή, ότι η μάθηση λαμβάνει χώρα σε όλα τα στάδια της ζωής («από την κούνια ως τον τάφο») και σε όλες τις σφαίρες της

69 Watkins, A. (ed.) (2003). *Key Principles in Special Needs Education - Recommendations for Policy Makers*, Odense: European Agency for Development in Special Needs Education.

ζωής, δηλαδή, στο σχολείο, στο χώρο εργασίας, το σπίτι και την κοινότητα, η Εκπαίδευση Ενηλίκων συνιστά ένα δυναμικά εξελισσόμενο πεδίο που περιλαμβάνει την επαγγελματική και την ενδοεπιχειρησιακή κατάρτιση, την εκπαίδευση από απόσταση, τα προγράμματα που σχετίζονται με τον κοινωνικό αποκλεισμό και τον εμπλουτισμό της γενικής παιδείας⁷⁰.

Στην Ελλάδα η Εκπαίδευση Ενηλίκων γνωρίζει ιδιαίτερη μεγέθυνση στο πλαίσιο της Δια Βίου Μάθησης και των σχετικών κοινοτικών πολιτικών και δράσεων. Ωστόσο, προπτυχιακές σπουδές Εκπαίδευσης Ενηλίκων προσφέρονται μόνο στο Τμήμα Εκπαιδευτικής και Κοινωνικής Πολιτικής του Πανεπιστημίου Μακεδονίας, ενώ Προγράμματα Μεταπτυχιακών Σπουδών αναπτύσσονται σε διάφορα Τμήματα και το Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο⁷¹.

Σε μεγάλο βαθμό, η σύσταση ενός Τμήματος Συνεχιζόμενης Εκπαίδευσης απαντά καταφατικά στο κατά πόσο μπορεί η εκπαίδευση ενηλίκων να γίνει επάγγελμα⁷² και, επιπλέον, αποσκοπεί να συμβάλει στη διαδικασία επαγγελματισμού για τα στελέχη της Εκπαίδευσης Ενηλίκων που θα ειδικευτούν στην Εκπαίδευση Εκπαιδευτών Ενηλίκων, την Αξιολόγηση και το Σχεδιασμό Εκπαιδευτικών Προγραμμάτων. Κοινωνιολογικά ο επαγγελματισμός αναφέρεται, αφενός, στη λειτουργική εξειδίκευση του επαγγέλματος, η οποία πηγάζει από την αποκλειστικότητα στην κατοχή της θεωρητικής γνώσης και, αφετέρου, στη θετική συμβολή στο κοινωνικό σύνολο λόγω αυτής της ειδημοσύνης. Μεταξύ των αναγκών –όχι κατ' ανάγκη επαρκών- προϋποθέσεων για τον επαγγελματισμό των στελεχών της Εκπαίδευσης Ενηλίκων θεωρούνται α) η πανεπιστημιακή εκπαίδευση και β) η άσκηση της δραστηριότητας αυτής ως κύριου επαγγέλματος⁷³.

Είναι, εξάλλου, θετική η εμπειρία από τη συμβολή των πανεπιστημιακών σπουδών στη διαμόρφωση της πολυετούς και αξιοσημείωτης παράδοσης στην Εκπαίδευση Ενηλίκων και τη Δια Βίου Μάθηση σε κοινωνίες της Βορείου Ευρώπης και της Βορείου Αμερικής. Άλλωστε, είναι οι ίδιες οι ανάγκες της κοινωνίας και της αγοράς, που θα μπορούσαν να υπαγορεύουν τη συστηματοποίηση και την ποιοτική αναβάθμιση των εκπαιδευτικών υπηρεσιών της Εκ-

⁷⁰ Toppel, R., Γουδήρας, Δ. (1999) «Δια βίου μάθηση - Κατευθυντήριες γραμμές για την εκπαιδευτική πολιτική και το μέλλον της εκπαίδευσης των ενηλίκων», *Παιδαγωγική Επιθεώρηση*, τχ.26, 1999.

⁷¹ Σιπητάνου, Α. & Παπακωνσταντίνου, Μ. (2004) «Μαθήματα Συνεχιζόμενης Εκπαίδευσης στα Προπτυχιακά και Μεταπτυχιακά Προγράμματα Σπουδών των Ελληνικών Πανεπιστημίων», *Επιστήμες Αγωγής*, Ρέθυμνο, τχ. 3, σσ. 37-56.

⁷² Jarvis, P. (2004). *Συνεχιζόμενη εκπαίδευση και κατάρτιση - Θεωρία και πράξη*, Αθήνα: Εκδόσεις Μεταίχμιο, σ.242.

⁷³ Κελπανίδης, Μ. & Βρυνηώτη, Κ. (2004). *Διαβίου Μάθηση Κοινωνικές Προϋποθέσεις και Λειτουργίες. Δεδομένα και Διαπιστώσεις*, Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα, σσ. 192-199.

παίδευσης Ενηλίκων. Γενικότερα, αποτιμάται ότι η ανάπτυξη δράσεων και δομών Δια Βίου Εκπαίδευσης συνεισφέρει σημαντικά στην κοινοτική ανάπτυξη και την ενδυνάμωση του «κοινωνικού κεφαλαίου»⁷⁴ και στην περιφερειακή και τοπική ανάπτυξη.

Επιπλέον, επωφελής θα μπορούσε να καταστεί η διασύνδεση του προτεινόμενου Τμήματος με το υπό έγκριση Ινστιτούτο Δια Βίου Εκπαίδευσης του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας.

Με βάση τα παραπάνω, ένα Τμήμα Συνεχιζόμενης Εκπαίδευσης θα μπορούσε να αποσκοπεί:

- Α) Στην κατάρτιση Στελεχών Εκπαίδευσης Ενηλίκων,
- Β) Στην επιμόρφωση εκπαιδευτών Ενηλίκων,
- Γ) Στην έρευνα στο πεδίο της Εκπαίδευσης Ενηλίκων και της Συνεχιζόμενης Εκπαίδευσης και
- Δ) Στην ανάπτυξη της επιστημονικής και επαγγελματικής διάστασης του πεδίου της Εκπαίδευσης Ενηλίκων.

⁷⁴ Μπέτσας, Γ. (2007). *Η κοινοτική διάσταση στην εκπαίδευση. Ιστορικές προβολές σύγχρονες αναφορές*, Θεσσαλονίκη: Αφοι Κυριακίδη.

4.2. Σχολή Βαλκανικών Σπουδών

Πρόταση για τη μετεξέλιξη του Τμήματος Βαλκανικών Σπουδών του ΠΔΜ σε Σχολή Βαλκανικών Σπουδών

Το Τμήμα Βαλκανικών Σπουδών της Φλώρινας ιδρύθηκε στις 6 Σεπτεμβρίου 1999 ως Τμήμα εξαρτώμενο από το Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης μετά από απόφαση της Συγκλήτου του Α.Π.Θ. τον Ιούνιο του 1997. Σύμφωνα με το ΦΕΚ, φύλλο αρ. 179, σκοπός του Τμήματος είναι να καλλιεργεί και να προάγει την επιστημονική έρευνα και γνώση που αφορά την ιστορία, το θρήσκευμα, τη γλώσσα και λογοτεχνία, τη φιλοσοφία, την παιδεία, την οικονομία, τις κοινωνικές και πολιτικές δομές και τον πολιτισμό των Βαλκανικών Λαών, να προάγει τις διαθρησκευτικές και διαπολιτισμικές σχέσεις της Ελλάδας και του Ελληνισμού γενικότερα με τους λαούς της Βαλκανικής, της Ανατολικής Ευρώπης και του Εύξεινου Πόντου κατά τρόπο που να ευνοούν την καλή γειτονία και την επικοινωνία, καθώς επίσης να παρέχει στη δημόσια διοίκηση τεκμηριωμένες πληροφορίες και επιστημονικά στοιχεία, τα οποία θα καθιστούν αποτελεσματικότερη τη συνεργασία της με τις όμορες βαλκανικές χώρες, τις χώρες της Ανατολικής Ευρώπης και του Εύξεινου Πόντου.

Ουσιαστικά το Τμήμα Βαλκανικών Σπουδών ιδρύθηκε με το σκεπτικό ότι η έναρξη της διαδικασίας της μετάβασης στην Ανατολική Ευρώπη και τα Βαλκάνια ειδικότερα, θα καταργούσε τα σύνορα του Ψυχρού Πολέμου και θα δημιουργούσε νέες προοπτικές και δεδομένα για τις σχέσεις της Ελλάδας με τις άλλες Βαλκανικές χώρες. Συνεπώς, ο βαλκανικός χώρος θα έπρεπε να επαναπροσεγγιστεί όχι πλέον ως *terra incognita* αλλά ως γεωγραφική ενότητα, της οποίας η γνώση και κατανόηση αποτελούσε απαραίτητη προϋπόθεση προκειμένου να δρομολογηθούν οι νέες αυτές σχέσεις.

Το Τμήμα λειτούργησε επί πέντε συναπτά έτη (1999-2004) ως «Επιχειρησιακό Πρόγραμμα Εκπαίδευσης και Αρχικής Επαγγελματικής Κατάρτισης» (Ε.Π.Ε.Α.Κ), ισότιμο από νομικής πλευράς με όλα τα Τμήματα των ελληνικών Α.Ε.Ι., με μόνη διαφορά ότι η χρηματοδότησή του για το παραπάνω χρονικό διάστημα προερχόταν, κατά μεγάλο μέρος, από κονδύλια της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Αυτό βέβαια σήμαινε ταυτόχρονα αυστηρό προγραμματισμό και διαχείριση, αλλά και εγγυημένη χρηματοδότηση που εξασφάλισε στο Τμήμα μια απόλυτα ικα-

νοποιητική υλικοτεχνική υποδομή και μια επαρκή για τα πρώτα στάδια ανάπτυξης βιβλιοθήκη.

Μετά το πέρας της ευρωπαϊκής χρηματοδότησης το Τμήμα Βαλκανικών Σπουδών εντάχθηκε στον κρατικό προϋπολογισμό. Στο μεταξύ, τον Ιανουάριο του 2003 ιδρύθηκε το Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας, οπότε και το εν λόγω Τμήμα υπήχθη στο νέο αυτό Ίδρυμα. Η σημασία της ίδρυσης του Τμήματος και η επιτυχής πορεία του συνδέονται άμεσα με την ταυτότητα και τις προοπτικές της πόλης-έδρας. Με δεδομένο ότι η Φλώρινα βρίσκεται στο σταυροδρόμι τριών κρατών.

Η εκπαιδευτική φιλοσοφία και πολιτική του Τμήματος κατά τα προηγούμενα έτη προσαρμόστηκε στις ανάγκες της παρούσας χρονικής περιόδου, της εποχής, δηλαδή, μετά την κατάρρευση του υπαρκτού σοσιαλισμού στη Σοβιετική Ένωση και των κοινωνικών και οικονομικών ανακατατάξεων που συντελέστηκαν σε ολόκληρη την Ανατολική Ευρώπη. Ως συνέπεια αυτών των διεργασιών, η οικονομική μετανάστευση και η παλιννόστηση ομογενών από τις παρευξείνιες περιοχές έφεραν την ελληνική κοινωνία σε καθημερινή επαφή και συναλλαγή με λαούς και πολιτισμούς ελάχιστα γνωστούς στους Νεοέλληνες. Οι ανάγκες αυτές επικοινωνίας έγιναν κατεπείγουσες μετά τις βίαιες συγκρούσεις των τελευταίων ετών στα Βαλκάνια και την πολύπλευρη παρέμβαση της Ελλάδας προς τις όμορες χώρες καθώς και τη συμβίωσή της με αυτές.

Το τέλος των συγκρούσεων και η αλλαγή στο πολιτικό σκηνικό όλων σχεδόν των χωρών αυτών είχε ως αποτέλεσμα αρχικά την προσέγγισή τους στην Ευρωπαϊκή Ένωση με την υπογραφή συμφωνιών συνεργασίας, σύνδεσης κτλ. και μακροπρόθεσμα την ένταξή τους ως πλήρη μέλη (έως σήμερα έχουν ενταχθεί ως μέλη η Βουλγαρία, η Ρουμανία και η Σλοβενία και έχουν υπογράψει συμφωνίες διασύνδεσης η Κροατία κ.ά.).

Οι παραπάνω διαπιστώσεις οδήγησαν στη διαμόρφωση και εφαρμογή ενός προγράμματος σπουδών που σχεδιάστηκε για να συνδυάσει την εκπαιδευτική εμπειρία με το συγκεκριμένο γεωπολιτικό χώρο, να προσφέρει όχι μόνο πολύπλευρη και ουσιαστική γνώση για αυτόν, αλλά και να ανταποκρίνεται στις προκλήσεις της σύγχρονης διεθνούς πραγματικότητας.

Έτσι στις καθαρά γεωπολιτικές βαλκανικές σπουδές του προγράμματος εντάχθηκαν τα μαθήματα όλων των βαλκανικών γλωσσών και της ρωσικής γλώσσας, μαθήματα της ιστορίας από την αρχαιότητα έως τη σύγχρονη εποχή, της οικονομίας, του δικαίου, της πολιτικής, της κοινωνικής ανθρωπολογίας, του πολιτισμού, των διεθνών σχέσεων, των μέσων μαζικής ενημέρωσης και της πολιτικής επικοινωνίας, καθώς και του χειρισμού ηλεκτρονικών υπολογιστών. Αυτά συγκροτούν τον μεγαλύτερο όγκο των εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων του Τμήματος, όπως άλλωστε επιβαλλόταν από τον προορισμό του σύμφωνα με το ιδρυτικό Προεδρικό Διάταγμα (ΦΕΚ 203/6-9-1999, Α' 179).

Τα πρώτα χρόνια λειτουργίας του ΤΒΣ υπήρχε η προσδοκία ότι οι απόφοιτοί του θα μπορούσαν να απορροφηθούν στο διπλωματικό σώμα, σε διεθνείς οργανισμούς και πολυεθνικές εταιρείες. Ωστόσο, η πραγματικότητα έδειξε ότι οι θέσεις αυτές εργασίας είναι περιορισμένες και ο αριθμός των υποψήφιων γι' αυτές δυσανάλογα μεγάλος. Το τελευταίο χρονικό διάστημα το ενδιαφέρον των αποφοίτων του ΤΒΣ στρέφεται κυρίως στη διεκδίκηση μιας θέσης στον δημόσιο τομέα. Η προσοχή εστιάζεται στις προκηρύξεις του ΑΣΕΠ, οι οποίες κατά ένα μεγάλο ποσοστό είναι γενικού περιεχομένου, δηλαδή α) αφορούν σε θέσεις αποφοίτων δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, και β) ή περιλαμβάνουν τους τίτλους σπουδών οποιουδήποτε τμήματος ή σχολής Α.Ε.Ι. Ωστόσο, στις προκηρύξεις αυτές γίνεται λόγος για μερικά πρόσθετα προσόντα, όπως π.χ. πιστοποιητικό γλωσσομάθειας, πτυχίο Η/Υ αναγνωρισμένο από τον ΑΣΕΠ κ.ά.

Στα δέκα χρόνια της λειτουργίας του το ΤΒΣ γνώρισε 3 αναθεωρήσεις του προγράμματος σπουδών του για να καταλήξει στην παρούσα φάση σ' ένα πρόγραμμα ενιαίο ως προς τα δυο πρώτα σπουδών που χωρίζεται σε δυο κατευθύνσεις για το τρίτο και το τέταρτο έτος σπουδών. Η πρώτη κατεύθυνση με τίτλο «Οικονομία, Διοίκηση και Πολιτική» περιλαμβάνει μαθήματα σχετικά με την Οικονομία την Πολιτική και τη Διοίκηση Επιχειρήσεων και συγκεντρώνει επί του παρόντος την προτίμηση του 70% περίπου των φοιτητών του ΤΒΣ, ενώ η δεύτερη με τίτλο «Γλώσσες και Πολιτισμός» περιλαμβάνει μαθήματα σχετικά με τις Γλώσσες την Ιστορία και τον Πολιτισμό των Βαλκανικών χωρών και την επιλέγει το υπόλοιπο 30% των φοιτητών. Οι κύριοι στόχοι του νέου ΠΠΣ είναι: η αρτιότερη κατάρτιση των φοιτητών του ΤΒΣ, η περαιτέρω συστηματοποίηση και οργάνωση των σπουδών, καθώς και η ευκολό-

τερη επαγγελματική αποκατάσταση των πτυχιούχων τόσο στον δημόσιο όσο και στον ιδιωτικό τομέα.

Κοινή συνισταμένη των δυο κατευθύνσεων είναι η διδασκαλία των Βαλκανικών Γλωσσών. Η συνύπαρξη των δυο αυτών κατευθύνσεων ανταποκρίνεται στα διαφορετικά γνωστικά αντικείμενα των καθηγητών του Τμήματος και στις προτιμήσεις των φοιτητών του, αλλά διαωνίζει μια σύγχυση αναφορικά με την κεντρική φυσιογνωμία και τον ακαδημαϊκό προσανατολισμό του Τμήματος. Η σύγχυση αυτή δημιούργησε στο παρελθόν προβλήματα στον επαγγελματικό προσανατολισμό των αποφοίτων του τμήματος και μόλις πριν από δυο χρόνια επιτεύχθηκε η ένταξη των αποφοίτων του τμήματος στο προσοντολόγιο και η δυνατότητα τους να συμμετέχουν στις εξετάσεις του ΑΣΕΠ.

Η αύξηση των οργανικών θέσεων μελών ΔΕΠ του ΤΒΣ σε 23 και η κάλυψη των 6 οργανικών θέσεων ΕΔΙΠ του τμήματος με καθηγητές των Βαλκανικών Γλωσσών που αναμένεται να ολοκληρωθεί στα επόμενα 2 έτη θα επιτρέψει σε πρώτο χρόνο τη μετεξέλιξη των δυο κατευθύνσεων σε τομείς. Η λειτουργία των τομέων στους οποίους οι διδάσκοντες του τμήματος θα κατανεμηθούν ανάλογα με τα επιστημονικά τους αντικείμενα θα επιτρέψει την καλύτερη λειτουργία του. Σε τελική όμως ανάλυση θα πρέπει να θεωρηθεί ως το πρώτο μόνο βήμα σε μια διαδικασία που θα πρέπει να ολοκληρωθεί με τη μετεξέλιξη των τομέων αυτών σε δυο τμήματα με αντίστοιχους τίτλους, επιστημονική εξειδίκευση και επαγγελματική στόχευση. Τα δυο αυτά τμήματα μπορούν διοικητικά να συνυπάρξουν εντός μιας Σχολής Βαλκανικών Σπουδών που θα επιτρέψει συνέργιες σε προγράμματα σπουδών και στη διδασκαλία των μαθημάτων που θα διδάσκονται και στα δυο τμήματα (π.χ. Βαλκανικές Γλώσσες, Μαθήματα Συγχρονης Ιστορίας κ.α).

Τα αναμενόμενα οφέλη από μια τέτοια μετεξέλιξη του υπάρχοντος Τμήματος Βαλκανικών Σπουδών του ΠΔΜ σε Σχολή Βαλκανικών Σπουδών η οποία θα περιλαμβάνει ως τμήματα τις υπάρχουσες δυο κατευθύνσεις μπορούν να αναλυθούν ως εξής.

4.2.1. Αποσαφήνιση επιστημονικού χαρακτήρα και φυσιογνωμίας

Οι φοιτητές του ΤΒΣ συχνά διαμαρτύρονται ότι αντιμετωπίζουν δυσκολία στο να απαντήσουν σε δυο απλές ερωτήσεις που συχνά τους θέτει ο οικογενειακός και κοινωνικούς τους περίγυρος και συγκεκριμένα:

- Τι ακριβώς σπουδάσετε; Εννοώντας το επιστημονικό αντικείμενο των σπουδών.
- Τι θα βγείτε αποφοιτώντας από το τμήμα αυτό; Εννοώντας την επαγγελματική στόχευση για τους αποφοίτους του.

Απότοκος αυτής της κατάστασης είναι και η δυσπιστία των φοιτητών του ΤΒΣ για το πρόγραμμα σπουδών τους και η απαισιοδοξία τους αναφορικά με τις επαγγελματικές τους προοπτικές που αποτυπώθηκε καθαρά στην έρευνα του Γραφείου Διασύνδεσης του ΠΔΜ. Προβληματική και βραχύβια όμως αποδείχθηκε και η διέξοδος που επιχειρήθηκε προ τριετίας με την υποβάθμιση της ανθρωπιστικής κατεύθυνσης και την στροφή του τμήματος προς τις κοινωνικές επιστήμες.

4.3. Συνέργειες, οικονομίες κλίμακας και οικονομίες σκοπού ανάμεσα στα δυο τμήματα, αλλά και με άλλα τμήματα του ΠΔΜ

Πέρα από τα θετικά αποτελέσματα που θα προκύψουν από την αποσαφήνιση του επιστημονικού αντικειμένου των δυο πλέον τμημάτων, θα καταστεί ευκολότερη η πραγματοποίηση συνεργιών και η επίτευξη οικονομιών κλίμακας και σκοπού καθώς τα δυο νέα τμήματα θα μπορούν να συνεργαστούν σε θέματα όπως κοινά μεταπτυχιακά και ερευνητικά προγράμματα, από κοινού αξιοποίηση πόρων κλπ. με άλλα τμήματα του ΠΔΜ που είτε λειτουργούν ήδη, είτε προβλέπεται ή προτείνεται η ίδρυση τους. Πιο συγκεκριμένα:

- Το ανθρωπιστικό τμήμα μπορεί να συνεργαστεί με τα τμήματα της παιδαγωγικής σχολής, της σχολής καλών τεχνών καθώς και με το τμήμα αρχιτεκτονικής της Καστοριάς ως προς τα ζητήματα που άπτονται του πολιτισμού και του ανθρωπογενούς περιβάλλοντος, γενικότερα.

- Το τμήμα των κοινωνικών επιστημών μπορεί να συνεργάζεται με τα πολυτεχνικά τμήματα, τα τμήματα της Σχολής Οικονομίας και Διοίκησης της Κοζάνης καθώς και με το Τμήμα Αγροτικής Ανάπτυξης.

4.3.1. Ορθολογικότερη διαχείριση των πόρων, αλλά και των εισαγόμενων φοιτητών

Με βάση τα όρια που θέτει η σχέση φοιτητικός/συνολικός πληθυσμός και οι δυσκολίες που αντιμετωπίζουν οι απόφοιτοι του ΤΒΣ ως προς την επαγγελματική τους αποκατάσταση, δεν κρίνεται σκόπιμη η αύξηση του συνολικού πληθυσμού των φοιτητών που θα σπουδάζουν βαλκανικές σπουδές στη Φλώρινα. Δεν θα πρέπει δηλαδή η Σχολή Βαλκανικών Σπουδών να έχει μεγαλύτερο αριθμό φοιτητών απ' ότι το ΤΒΣ σήμερα. Έτσι η λειτουργία δυο τμημάτων με συνολικό αριθμό φοιτητών που δεν θα ξεπερνά το φοιτητικό πληθυσμό του ΤΒΣ στην παρούσα φάση, κατανομημένο με σχέση τάξης μεγέθους 2/3 και 1/3 ανάμεσα στις κοινωνικές και τις ανθρωπιστικές επιστήμες φαίνεται να είναι η ενδεδειγμένη λύση.

Επιπλέον μια τέτοια επιλογή θα επιτρέψει στη Σχολή να στεγαστεί στο κτίριο που θα κατασκευαστεί για το ΤΒΣ, χωρίς ιδιαίτερες επιπλέον ανάγκες για υποδομές και διοικητικές δαπάνες. Η διατήρηση κοινών μαθημάτων (σύγχρονη ιστορία, βαλκανικές γλώσσες, Η/Υ κλπ) στα προγράμματα σπουδών των δυο τμημάτων θα επιτρέψει τη λειτουργία τους με μικρή αύξηση των οργανικών τους θέσεων σε διδακτικό προσωπικό σε σχέση με το ενιαίο ΤΒΣ.

4.2.4. Εξυπηρέτηση των αναπτυξιακών αναγκών του νομού Φλώρινας

Η επιλογή της Φλώρινας ως έδρας του Τμήματος Βαλκανικών Σπουδών στηρίχθηκε *ex ante* σε στοιχεία όπως η γεωγραφική της θέση, ο ιστορικός της ρόλος ως μέρους της βαλκανικής ενδοχώρας και (κυρίως) η προοπτική της στο νέο βαλκανικό χάρτη που άρχισε να σκιαγραφείται από τις αρχές της δεκαετίας του 1990. Η *ex post* αποτίμηση και αξιολόγηση του κατά πόσο η επιλογή αυτή ήταν ορθή θα πρέπει ψυχρά να σταθμίσει το κατά πόσο οι προσδοκίες που ακολούθησαν την ίδρυση του ΤΒΣ επαληθεύθηκαν.

Ως προς το σκέλος της ζήτησης, η προσθήκη ενός νέου τμήματος με σημαντικό αριθμό φοιτητών και διδασκόντων σε μια μικρή πόλη των 15.000 κατοίκων, σίγουρα τόνωσε την οικο-

νομική δραστηριότητα, ειδικά στους κλάδους εκείνους που εξ αντικειμένου επωφελούνται στις πόλεις που φιλοξενούν πανεπιστημιακά τμήματα. Ως προς το σκέλος της προσφοράς όμως, η συμβολή του ΤΒΣ ήταν μάλλον περιορισμένη. Οι απόφοιτοι του ΤΒΣ δεν έχουν κατορθώσει να κάνουν αισθητή την παρουσία τους στην οικονομική ζωή της Φλώρινας. Οι μεν προερχόμενοι από άλλες περιοχές της χώρας εγκαταλείπουν τη Φλώρινα αμέσως μετά την αποφοίτησή τους, ενώ ακόμα και αυτοί που κατάγονται από τη Φλώρινα συχνά επιλέγουν να αναζητήσουν απασχόληση κάπου αλλού.

Η συμβολή του διδακτικού και ερευνητικού προσωπικού του ΤΒΣ στις αναπτυξιακές ανάγκες της περιοχής είναι σχετικά μικρή. Επιπλέον, οι επιστημονικές έρευνες κατά τις οποίες καθηγητές του ΤΒΣ συνεργάστηκαν με φορείς του νομού Φλώρινας στη δεκάχρονη πορεία του Τμήματος είναι πολύ λίγες.

Στο βαθμό που η κατάτμηση του ΤΒΣ σε δυο τμήματα θα επιτρέψει την ακριβέστερη επιστημονική στόχευση και εξειδίκευση, η κατάσταση ενδέχεται να μεταβληθεί σημαντικά. Δυο βαλκανικά τμήματα που θα εξειδικεύονται επιστημονικά σε οικονομικοπολιτικές και σε ανθρωπιστικές πτυχές του βαλκανικού γίνεσθαι θα εκβάλουν σε μια δεξαμενή καλύτερα καταρτισμένων και εξειδικευμένων αποφοίτων από τους οποίους η τοπική κοινωνία και οικονομία θα μπορεί να προσδοκά περισσότερα από την «Τουριστικού Ισοδύναμου» δαπάνη κατά τη διάρκεια των σπουδών τους.

4.3. Σχολή Καλών Τεχνών. Τμήμα Κινηματογράφου

4.3.1. Οι σπουδές Κινηματογράφου σήμερα

Οι σπουδές με αντικείμενο τον Κινηματογράφο αποτελούν έναν από τους πιο σημαντικούς και ευαίσθητους τομείς της παιδείας γιατί οι άνθρωποι που τις παρακολουθούν και τις ολοκληρώνουν αποτελούν φορείς:

1. Επικοινωνίας της ιστορίας και του πολιτισμού μαζικά τόσο στην Ελλάδα όσο και στο εξωτερικό
2. Δημιουργίας κοινωνικής, πολιτιστικής και πολιτικής μαζικής συμπεριφοράς
3. Διαμόρφωσης κοινής γνώμης.

Σήμερα οι σπουδές με αντικείμενο τον κινηματογράφο περιλαμβάνουν τους τομείς:

- I. Του κλασσικού κινηματογράφου
- II. Της τηλεόρασης και των μέσων μαζικής επικοινωνίας
- III. Των multimedia εφαρμογών
- IV. Τη ψηφιακή και τη διαδικτυακή οπτικοακουστική επικοινωνία.

Για το λόγο αυτό είναι απαραίτητες και αναμφισβήτητης εθνικής χρησιμότητας. Και όχι μόνο από πολιτιστικής πλευράς, αλλά και οικονομικής, γιατί συμβάλλουν αποφασιστικά στην προαγωγή της βιομηχανίας του Κινηματογράφου και της Τηλεόρασης και γενικά των Οπτικοακουστικών Μέσων και του Διαδικτύου.

Στη χώρα μας σπουδές κινηματογράφου και παράπλευρες προσφέρονται από:

A. Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα:

- Το ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ
Το Τμήμα Κινηματογράφου του ΑΠΘ ιδρύθηκε το 2004

- Το ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΑΤΡΩΝ
Στο Πανεπιστήμιο Πατρών λειτουργεί τμήμα Θεατρικών Σπουδών

- Το ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ

Στη σχολή Καλών Τεχνών με έδρα το Ναύπλιο λειτουργεί τμήμα Θεατρικών Σπουδών

- Το ΙΟΝΙΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ

Από το 2004 λειτουργεί το τμήμα Τεχνών Ήχου και Εικόνας.

Β. Ινστιτούτα Επαγγελματικής Κατάρτισης - Ι.Ε.Κ.

Γ. Ιδιωτικά κολλέγια και κέντρα ελευθέρων σπουδών που προσφέρουν συνήθως προγράμματα διεθνών εκπαιδευτικών οργανισμών.

Στο διεθνή χώρο και σε χώρες όπως οι ΗΠΑ, η Αγγλία, η Γαλλία, η Γερμανία, η Ιταλία, η Σουηδία κ.α., οι σπουδές με αντικείμενο τον ευρύτερο χώρο του κινηματογράφου προσφέρονται από το σύνολο των Πανεπιστημίων, όπως επίσης και από εξειδικευμένα ινστιτούτα και κέντρα καλλιτεχνικών σπουδών.

Στα Βαλκάνια και τις χώρες της πρώην Σοβιετικής επιρροής υπάρχουν φημισμένες σχολές κινηματογράφου, τόσο σε επίπεδο Πανεπιστημίων όσο και σε επίπεδο εξειδικευμένων Ινστιτούτων. Ιδιαίτερα γνωστή είναι η Σχολή Κινηματογράφου του Βουκουρεστίου, η Σχολή της Πράγας κ.α.

Η διαφορά των σχολών των Βαλκανικών χωρών και των χωρών του πρώην Σοβιετικού μπλοκ από τις αντίστοιχες της Δυτικής Ευρώπης και των ΗΠΑ, έγκειται στη εστίαση των πρώτων στον κλασικό «ανθρωποκεντρικό» και «καλλιτεχνικό» κινηματογράφο, σε αντίθεση με τις δεύτερες που εξελίσσονται σε σχολές με έμφαση τις σύγχρονες μορφές εικόνας των πολυμέσων και την συνέργεια της καλλιτεχνικής, της επιστημονικής και της τεχνολογικής διάστασης.

Επίσης, σπουδές κινηματογράφου προσφέρουν τμήματα Ακαδημαϊκών Ιδρυμάτων στην Κίνα και την Ιαπωνία. Οι σχολές αυτές προσπαθούν να εξελίξουν, βίαια πολλές φορές, την κλασική τους κινηματογραφική κουλτούρα σε τεχνολογικά δυτικά πρότυπα.

4.3.2. Η ανάγκη δημιουργίας μιας νέας σχολής κινηματογράφου στην Ελλάδα και ιδιαίτερα στο Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας στη Φλώρινα

Με βάση τα παραπάνω διαπιστώνουμε ότι στη χώρα μας λειτουργεί, σε ανώτατο ακαδημαϊκό επίπεδο, μόνο μία σχολή, στο ΑΠΘ. Το γεγονός αυτό είναι αντιστρόφως ανάλογο των αναγκών της αγοράς και της εξέλιξης που προβλέπεται να έχουν.

Σήμερα παρουσιάζεται η ανάγκη επιστημονικά καταρτισμένων επαγγελματιών και ερευνητών στον ευρύτερο χώρο του κινηματογράφου και το γεγονός αυτό οφείλεται:

1. Στην αναγέννηση της βιομηχανίας του κινηματογράφου
2. Στην ανάπτυξη της τηλεοπτικής αγοράς και την εξαγωγή των «εγχώριων» προϊόντων της, τόσο στις αγορές του απόδημου Ελληνισμού όσο και σε αγορές χωρών με συμβατά κοινωνικοοικονομικά χαρακτηριστικά
3. Στη ανάπτυξη της αγοράς των διαφημιστών και προωθητικών κινηματογραφικών παραγωγών
4. Στις συνεχώς αυξανόμενες απαιτήσεις και τις ευκαιρίες απασχόλησης της αγοράς των πολυμέσων και της επικοινωνίας στο διαδίκτυο
5. Στην ανάγκη εξειδίκευσης, σε μεταπτυχιακό επίπεδο, αποφοίτων των σχολών καλών τεχνών και πληροφορικής

Η δημιουργία ενός νέου τμήματος σύγχρονων κινηματογραφικών σπουδών θα δώσει λύση στην κάλυψη των ανωτέρω αναγκών.

Οι λόγοι για τη δημιουργία ενός τμήματος Σπουδών Κινηματογράφου στο πλαίσιο του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας και την επιλογή χωροθέτησής του στη Φλώρινα, προσδιορίζονται ως εξής:

1. Στη σημειολογική κινηματογραφικά σημασία που έχει προσδώσει στη Φλώρινα, σε Ελληνικό και διεθνές επίπεδο, το έργο ενός από τους κορυφαίους «κινηματογραφιστές» της εποχής μας, του Θεόδωρου Αγγελόπουλου

2. Στον προσανατολισμό του Πανεπιστημίου στην προαγωγή νέων επιστημονικών εξειδικεύσεων σε επίπεδο τεχνολογίας, καλών τεχνών, παιδαγωγικής και βαλκανικών σπουδών
3. Η συνύπαρξη του νέου τμήματος με το τμήμα Βαλκανικών Σπουδών θα δώσει διεξοδό στην αναζήτηση συνεργειών των σχολών κινηματογράφου των Βαλκανικών χωρών που θα υποστηρίξουν την εξέλιξη τους
4. Το νέο τμήμα θα αποτελέσει πόλο προσέλκυσης φοιτητών, εκτός από την Ελλάδα και από τον ευρύτερο Βαλκανικό χώρο, τη Μέση Ανατολή και αναπτυσσόμενες χώρες
5. Το τμήμα Κινηματογράφου θα εξελίξει το υφιστάμενο ήδη τμήμα Εικαστικών και Εφαρμοσμένων Τεχνών σε Σχολή Καλών Τεχνών
6. Το προτεινόμενο τμήμα θα προσδώσει ένα ακόμα σημαντικό ανταγωνιστικό πλεονέκτημα στο Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας
7. Θα συμβάλει στην ανάπτυξη της τοπικής κοινωνίας, την προβολή της τοπικής ιστορίας και των πολιτιστικών γεγονότων του Νομού και της ευρύτερης περιοχής (όμοιοι νομοί)
8. Η δημιουργία ενός τμήματος κινηματογράφου στη Φλώρινα μπορεί να οδηγήσει – σε συνέργεια, πρωτίστως, με το Ελληνικό Κέντρο Κινηματογράφου- στο σχεδιασμό και την εγκαθίδρυση νέων θεσμών ανάλογου χαρακτήρα στην περιοχή (στο νομό ή και ευρύτερα). Ένας θεσμός αυτού του είδους, ο οποίος θα αυξήσει την ελκυστικότητα του νέου τμήματος, αλλά και την επισκεψιμότητα και προβολή του νομού σε διεθνές επίπεδο, θα ήταν η δημιουργία ενός Φεστιβάλ Κινηματογράφου ΝΑ Ευρώπης.⁷⁵

⁷⁵ Αρχικά και για συγκεκριμένο διάστημα – έως ότου είναι δυνατό να λειτουργήσει αυτοδύναμα- θα μπορούσε να υλοποιηθεί σε συνέργεια με το Φεστιβάλ Κινηματογράφου Θεσσαλονίκης. Όσον αφορά τη χωροθέτηση των δράσεών του, παράλληλα με την πόλη της Φλώρινας (Λέσχη Πολιτισμού, Αίθουσα Αριστοτέλη, κλειστοί χώροι του Πανεπιστημίου – Παιδαγωγική Σχολή, παραδοσιακά ανενεργά κτίσματα της πόλης τα οποία θα μπορούσαν να επαναχρησιμοποιηθούν μετά από αποκατάστασή τους) το φεστιβάλ, όπως και το νέο τμήμα, μπορούν να λειτουργήσουν στους χώρους (κλειστούς, ανοικτούς και ημιυπαίθριους) των πρώην κατασκηνώσεων Κλαδορράχης, μετά τον επανασχεδιασμό και την συντήρησή/ διευθέτησή τους. Ας σημειωθεί ότι, η χρήση των χώρων αυτών έχει παραχωρηθεί πλέον με απόφαση ΥΠΕΠΘ (από το 2005 και για ικανό διάστημα χρόνου) από την Μητρόπολη Φλώρινας στο Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας. Το τελευταίο έχει ήδη δρομολογήσει την επαναξιοποίησή τους προς την κατεύθυνση της ανάδειξης του χώρου και της εγκατάστασης σ' αυτόν δράσεων εκπαίδευσης και πολιτισμού. Ο οικισμός της Κλαδορράχης απέχει περί τα 6χλμ από την πόλη της Φλώρινας. Γαβρά Ε. (2006). «Περιοχή κατασκηνώσεων Κλαδορράχης Φλώρινας. Διερεύνηση και ανάδειξη του χαρακτήρα του τόπου» στο: Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας – Παιδαγωγική Σχολή Φλώρινας - Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών ΠΤΝ, Όψεις της Δυτικής Μακεδονίας, Φλώρινα: Βιβλιολογεϊον, σσ.65-84.

4.3.3. Το πλαίσιο σπουδών

Το πλαίσιο σπουδών του νέου τμήματος, για να είναι «ελκυστικό» παράλληλα δε και ανταγωνιστικό, θα πρέπει να «υπηρετεί» τις ανάγκες της εξέλιξης του ευρύτερου κινηματογραφικού χώρου εστιάζοντας όμως στο άνθρωπο δημιουργό και τη πολυδιάστατη καλλιτεχνική ελευθερία και έκφραση. Η τεχνολογία θα αποτελέσει άξονα υποστήριξης και υλοποίησης της κινηματογραφικής έκφρασης και όχι αυτοσκοπό. Η αξιοποίησή της θα είναι αποτέλεσμα κριτικής διεργασίας και ιεράρχησης προτεραιοτήτων.

Το νέο τμήμα θα πρέπει να λειτουργήσει σε προπτυχιακό και μεταπτυχιακό επίπεδο και να φιλοξενήσει κατευθύνσεις που θα στηρίζονται στις κλασσικές σπουδές, στις «κινηματογραφικές» σπουδές και στην τεχνολογία της εικόνας, του ήχου και της πληροφορικής.⁷⁶

⁷⁶ Για περισσότερη ανάλυση σχετικά με τις σύγχρονες διεπιστημονικές προσεγγίσεις του θέματος των σπουδών κινηματογράφου βλπ. στα: Κολοβός Ν. (2000). *Κινηματογράφος η τέχνη της βιομηχανίας*, Αθήνα: Εκδόσεις Καστανιώτη και Kittler F., Σιέτη Τ. (μτφρ.). (2005). *Γραμμόφωνο, κινηματογράφος, γραφομηχανή*, Αθήνα: Εκδόσεις Νήσος και Αγγελίδη Α, Μαχαίρα Ε., Κυριάκος Κ. (2005), *Γραφές για τον κινηματογράφο, Διεπιστημονικές προσεγγίσεις*, Αθήνα: Εκδόσεις Νεφέλη.

4.4. Τμήμα Γεωπονίας ή/και Αγροτικής Ανάπτυξης

4.4.1. Εισαγωγή

Η προηγηθείσα, στα προηγούμενα κεφάλαια, συζήτηση για τα αναπτυξιακά χαρακτηριστικά του νομού Φλώρινας και τις ανάγκες για εξειδικευμένο εργατικό δυναμικό ανέδειξε τη σημασία του πρωτογενούς τομέα στην τοπική οικονομία, τόσο ιστορικά, όσο και σε επίπεδο προοπτικής. Η πρωτοκαθεδρία του πρωτογενούς τομέα στην οικονομία της Φλώρινας τεκμαίρεται και από το γεγονός ότι και η μικρή σχετικά ανάπτυξη που έχει επιτευχθεί στους δυο άλλους τομείς (δευτερογενή και τριτογενή) αναφέρεται σε δραστηριότητες που άμεσα ή έμμεσα σχετίζονται με την πρωτογενή παραγωγή. Ο κλάδος τροφίμων και ποτών, για παράδειγμα, που κυριαρχεί στη μεταποιητική δραστηριότητα της περιοχής, αποτελεί την φυσική απόληξη της γεωργικής και κτηνοτροφικής παραγωγής που αναπτύσσεται εντός της ίδιας γεωγραφικής ενότητας. Η τουριστική ανάπτυξη της περιοχής επίσης παρουσιάζει δυναμισμό και προοπτική αναφορικά με μορφές όπως ο αγροτουρισμός και ο οικοτουρισμός, που και αυτές συνδέονται άμεσα με τον πρωτογενή τομέα.

Οι διαπιστώσεις αυτές, προφανώς, λήφθηκαν υπόψη κατά το σχεδιασμό της ανάπτυξης της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στην Δυτική Μακεδονία και απετέλεσαν το βασικότερο επιχειρήμα για τη δημιουργία των δυο τμημάτων ΤΕΙ στη Φλώρινα. Πράγματι, η δημιουργία των τμημάτων Φυτικής και Ζωικής Παραγωγής και Εμπορίας και Ποιοτικού Ελέγχου Αγροτικών Προϊόντων, που θεματικά κάλυπταν το σύνολο της πρωτογενούς παραγωγής του νομού, υπήρξε μια πολύ καλή πρωτοβουλία η οποία, υπό κανονικές συνθήκες, θα κάλυπτε ένα υπαρκτό κενό για το νομό και την περιφέρεια γενικότερα. Το επιστημονικό δυναμικό που θα εξασφάλιζε στην περιοχή το υψηλής επιστημονικής εξειδίκευσης επιστημονικό και ερευνητικό προσωπικό, σε συνδυασμό μ' έναν φοιτητικό πληθυσμό που ξεπερνούσε τους 2.000, φαινόταν να είναι πραγματικά ό,τι χρειαζόταν η περιοχή.

Το γιατί οι προσδοκίες αυτές δεν επαληθεύθηκαν και το πώς μια πραγματικά καλή ιδέα δεν συνοδεύθηκε από αντίστοιχα αποτελέσματα, θα πρέπει να αναζητηθεί στο ότι τα δυο τμήματα του ΤΕΙ της Φλώρινας, δυστυχώς, ακολούθησαν την πορεία και τη μοίρα των περιφε-

ρειακών ΤΕΙ της χώρας.⁷⁷ Έτσι κατά τα τελευταία χρόνια ο αριθμός των εγγραφόμενων φοιτητών στα τμήματα του ΤΕΙ Φλώρινας είναι μονοψήφιος. Ειδικότερα, στο Τμήμα Ζωικής Παραγωγής το 2006 ενεγράφη ένας φοιτητής, το 2007 τρεις φοιτητές και το 2008 κανένας. Στο Τμήμα Εμπορίας και Ποιοτικού Ελέγχου Αγροτικών Προϊόντων, το 2006 ενεγράφησαν επτά φοιτητές, το 2007 οκτώ φοιτητές και το 2008 μόλις 2. Τέλος, στο Τμήμα Φυτικής Παραγωγής το 2006 ενεγράφησαν δύο φοιτητές, το 2007 δώδεκα και το 2008 κανένας.

Όπως αναφέρθηκε και παραπάνω, κατά τις συζητήσεις που είχε η ερευνητική ομάδα με μαθητές της τρίτης λυκείου, σε καμία περίπτωση οι μαθητές δεν είναι διατεθειμένοι να μεταβούν σε μια πόλη της περιφέρειας, όπως για παράδειγμα η Φλώρινα, προκειμένου να σπουδάσουν σε τμήμα ΤΕΙ. Η στάση αυτή των μαθητών- υποψηφίων φοιτητών, επιβεβαιώνεται από την πορεία τμημάτων με αντίστοιχα γνωστικά αντικείμενα που ανήκουν όμως σε ΑΕΙ της περιφέρειας. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί το Τμήμα Αγροτικής Ανάπτυξης του Δημοκρίτειου Πανεπιστημίου Θράκης που έχει ως έδρα την Ορεστιάδα. Το τμήμα αυτό έχει το ίδιο περίπου γνωστικό αντικείμενο με τα τμήματα του ΤΕΙ Φλώρινας. Αν και η Ορεστιάδα είναι πιο απομακρυσμένη από τα μεγάλα αστικά κέντρα (Αθήνα, Θεσσαλονίκη), όλες οι θέσεις των εισαχθέντων φοιτητών καλύπτονται. Επιπλέον, μεγάλος αριθμός των φοιτητών παρακολουθεί τα μαθήματα και τα εργαστήρια του τμήματος, έχοντας εγκατασταθεί στην Ορεστιάδα.

Γεγονός πάντως παραμένει ότι μετά την εξέλιξη αυτή, εξακολουθεί να είναι ζητούμενο η δημιουργία και λειτουργία επιστημονικού πόλου που θα διευκολύνει και θα επιταχύνει την ανάπτυξη του βασικού αναπτυξιακού δυναμικού της περιοχής που αναφέρεται στον ευρύτερο χώρο της πρωτογενούς παραγωγής.

⁷⁷ Τα περισσότερα τμήματα περιφερειακών ΤΕΙ δεν επιλέγονται από τους υποψήφιους φοιτητές. Σε πολλά από αυτά τα τμήματα ο αριθμός των εγγραφόμενων φοιτητών είναι μονοψήφιος όταν οι διαθέσιμες θέσεις είναι εκατοντάδες. Ειδικά για το ΤΕΙ Δυτικής Μακεδονίας, που ενδιαφέρει την παρούσα μελέτη, ο αριθμός των πρωτοετών φοιτητών που ενεγράφησαν κατά τα προηγούμενα ακαδημαϊκά έτη ήταν: Στην Κοζάνη: Τμήμα Γεωτεχνολογίας (2006, 4 φοιτητές, 2007, 33 φοιτητές, 2008, 6 φοιτητές), Τμήμα Τεχνολογιών Αντιρρύπανσης (2006, 5 φοιτητές, 2007, 31 φοιτητές, 2008, 17 φοιτητές). Στην Καστοριά: Τμήμα Διεθνούς Εμπορίου (2006, 7 φοιτητές, 2007, 45 φοιτητές, 2008, 7 φοιτητές)

4.4.2. Η πρόταση για το Τμήμα Γεωπονίας ή/και Αγροτικής Ανάπτυξης

Η πρόταση για την ίδρυση / δημιουργία ενός τμήματος τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, που θα λειτουργήσει ως ο επιστημονικός και αναπτυξιακός πόλος του νομού Φλώρινας, θα προκύψει επαγωγικά και ως αποτέλεσμα της σύνθεσης που θα επιτρέψει η ανάλυση τριών επιμέρους ζητημάτων. Το πρώτο ζήτημα αναφέρεται στο κατά πόσο θα πρέπει να είναι τμήμα πανεπιστημίου ή ΤΕΙ. Το δεύτερο αναφέρεται στο επιστημονικό του αντικείμενο. Το τρίτο ζήτημα αναφέρεται στην έδρα, στον τόπο εγκατάστασης δηλαδή, του τμήματος αυτού.

α) Θα πρέπει από την αρχή να ξεκαθαριστεί ότι η όποια πρόταση για δημιουργία ενός τέτοιου τμήματος-αναπτυξιακού πόλου δεν μπορεί και δεν πρέπει να αναφέρεται πλέον σε τμήμα ΤΕΙ, με βάση όσα αναφέραμε σε όλες τις προηγούμενες ενότητες αυτής της έρευνας. Όλα τα παραπάνω καταδεικνύουν ότι ένα τρίτο τμήμα ΤΕΙ στη Φλώρινα θα έχει, με βεβαιότητα, την ίδια πορεία με τα δυο που ήδη λειτουργούν. Επομένως, το νέο τμήμα θα πρέπει να είναι πανεπιστημιακό και να ανήκει στο Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας.

β) Με βάση όσα αναφέρθηκαν στο κεφάλαιο 2 για την οικονομική ανάλυση του νομού Φλώρινας και τις μελλοντικές εξελίξεις, η πλέον δόκιμη λύση, όσον αφορά την ονομασία και το επιστημονικό αντικείμενο του νέου τμήματος, φαίνεται να είναι η δημιουργία τμήματος: ΓΕΩΠΟΝΙΑΣ ή/και ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ στο ΠΔΜ.

Το επιστημονικό αντικείμενο του προτεινόμενου τμήματος καλύπτει τα τρέχοντα και στρατηγικά ζητήματα της αειφορίας και των νέων προϊόντων και μεθόδων καλλιέργειας αλλά και αρκετές από τις συνιστώσες της ανάπτυξης του νομού και της περιφέρειας (περιφερειακή, κοινωνική, οικονομική, τουριστική, τεχνολογική κ.α). Επιπλέον το επιστημονικό του αντικείμενο είναι αρκετά σαφές και αναγνωρίσιμο.

Το προτεινόμενο Τμήμα Γεωπονίας ή/και Αγροτικής Ανάπτυξης, προκειμένου να διαφοροποιηθεί από ήδη λειτουργούντα σχετικά τμήματα σε άλλα πανεπιστήμια της χώρας, προτείνεται να προσφέρει κατευθύνσεις στην φυτική και ζωική παραγωγή με έμφαση όμως την βιολογική παραγωγή και την αγροτική οικονομική ανάπτυξη. Ειδικότερα, στην κατεύθυνση της φυτικής παραγωγής προτείνεται να δοθεί έμφαση στην οινολογία με δημιουργία ειδικού τομέα.

Στη δημιουργία του νέου πανεπιστημιακού τμήματος είναι πιθανή η αντίδραση, αφενός μεν του Γεωτεχνικού Επιμελητηρίου,⁷⁸ αφετέρου δε των υπόλοιπων γεωτεχνικών τμημάτων των άλλων πανεπιστημίων. Η κοινωνία του νομού θα πρέπει να αντιμετωπίσει τεκμηριωμένα και με αποφασιστικότητα αυτές τις αντιδράσεις. Τα στοιχεία της παρούσας έρευνας, για την έλλειψη γεωτεχνικών στο νομό, αποτελούν καλή αφετηρία και πρέπει όμως να εμπλουτιστούν κατά την σύνταξη της μελέτης εφαρμογής για τη δημιουργία του νέου τμήματος.

Από την άλλη πλευρά, ωστόσο, η ίδρυση ενός πανεπιστημιακού τμήματος που θα έχει ως αντικείμενο τον πρωτογενή τομέα θέτει επί τάπητος το ερώτημα για το μέλλον των δυο υπαρχόντων τμημάτων του ΤΕΙ Φλώρινας. Η κοινωνία του νομού πρέπει να λάβει τις αποφάσεις της όχι με το συναίσθημα και το κόστος που ήδη έχει καταβάλλει (αναπόκτητο κόστος – sunk cost), αλλά στηριζόμενη σε πραγματικά στοιχεία και τον συνυπολογισμό του μελλοντικού κόστους – ωφέλειας.

Η ερευνητική ομάδα, και με βάση όσα αναφέρθηκαν, θεωρεί ότι η συνέχιση της λειτουργίας των τμημάτων αυτών είναι αντιοικονομική, καθώς ο αριθμός των εισαγόμενων φοιτητών, ακολουθεί συνεχή πτωτική πορεία. Ταυτόχρονα, λαμβάνοντας υπόψη αυτά που αναφέρθηκαν στην εισαγωγή αυτού του κεφαλαίου για την συσχέτιση μεταξύ αριθμού φοιτητών και κατοίκων μιας πόλης, η συνεχιζόμενη ύπαρξη των δύο τμημάτων του ΤΕΙ συνιστά εμπόδιο στη ανάπτυξη νέων τμημάτων στο νομό, διότι το Υπουργείο Παιδείας, θεωρώντας ότι στην Φλώρινα λειτουργούν ήδη δύο τμήματα τριτοβάθμιας, με αρκετή δυσκολία θα αποδεχθεί τη λειτουργία νέων τμημάτων. Τέλος θα πρέπει να ληφθεί πολύ σοβαρά υπόψη ο νέος νόμος που ετοιμάζει το Υπουργείο Παιδείας, ο οποίος προβλέπει μέχρι και το κλείσιμο των τμημάτων ΤΕΙ τα οποία δεν επιλέγονται από φοιτητές.

Συνεπώς, η παράλληλη λειτουργία των δύο τμημάτων του ΤΕΙ και του νέου Τμήματος Γεωπονίας ή/και Αγροτικής Ανάπτυξης δεν είναι δυνατή, μακροπρόθεσμα. Η πρόταση της ερευνητικής ομάδας είναι το νέο Τμήμα Γεωπονίας ή/και Αγροτικής Ανάπτυξης να απορρο-

⁷⁸ Είναι θετικό ότι ο Σύλλογος Γεωπόνων του Νομού Φλώρινας εκφράστηκε θετικά στην προοπτική δημιουργίας του Τμήματος ή Σχολής Γεωπονίας, διαβλέποντας προφανώς τις θετικές επιδράσεις που θα έχει η λειτουργία της σχολής στην αναβάθμιση και του ρόλου του γεωπόνου στον νομό, αλλά και στην Περιφέρεια Δυτικής Μακεδονίας μέσω της διαρκούς επιμόρφωσης αλλά και της μεταφοράς τεχνογνωσίας.

φήσει με αναγκαίες νομοθετικές ρυθμίσεις (όπως αναφέρονται παρακάτω) τα τμήματα του ΤΕΙ. Οι ρυθμίσεις αυτές πιθανόν να αποτελέσουν πιλότο για άλλα ΤΕΙ και πανεπιστήμια.

Σε προηγούμενο κεφάλαιο της παρούσας μελέτης αναφέρθηκε ότι η αναδιάρθρωση αλλά και η δημιουργία Σχολών και Τμημάτων καθορίζεται από το ισχύον θεσμικό πλαίσιο που διαμορφώνεται από τον Νόμο 3549/2007. Ειδικότερα, στο Άρθρο 9 προβλέπεται ότι με προεδρικό διάταγμα, ύστερα από πρόταση της Συγκλήτου του οικείου Πανεπιστημίου ή της Συνέλευσης του οικείου Τ.Ε.Ι., και γνώμη του Ε.Σ.Υ.Π., η δυνατότητα Τμημάτων που καλύπτουν εν όλω ή εν μέρει το γνωστικό αντικείμενο μίας επιστήμης στο ίδιο Α.Ε.Ι. να εντάσσονται σε υφιστάμενες Σχολές ή από κοινού με άλλα Τμήματα σε νέες Σχολές. Στη συγκεκριμένη περίπτωση της Φλώρινας, η λύση αυτή θα έλυσε πολλά προβλήματα και θα απαιτούσε μικρές μόνο ρυθμίσεις για τη μετάβαση από το ένα καθεστώς στο άλλο (π.χ. μεταβίβαση κτιρίων και εγκαταστάσεων, μετάταξη προσωπικού κ.α).

Η ερευνητική ομάδα θεωρεί ότι η πλήρης συγχώνευσης των υφιστάμενων τμημάτων του ΤΕΙ από το προτεινόμενο τμήμα Γεωπονίας δε μπορεί να επιτευχθεί πριν από την παρέλευση ορισμένων ετών. Η διαδικασία μπορεί να ξεκινήσει αφού θα έχουν αποφοιτήσει οι πρώτοι εισαχθέντες, ούτως ώστε να έχει διδαχτεί το πρόγραμμα σπουδών μια τουλάχιστον φορά.

Στο ενδιάμεσο διάστημα προτείνεται κατ' αρχήν η παράλληλη λειτουργία του νέου τμήματος με το ΤΕΙ. Όμως θα πρέπει να παρθούν από τους υπευθύνους του ΤΕΙ αποφάσεις με βάση το νέο νόμο για τα ΤΕΙ, ώστε στο ενδιάμεσο στάδιο να γίνουν οικονομίες κλίμακας. Προτείνεται λοιπόν η άμεση συγχώνευση των τριών τμημάτων σε ένα Τμήμα Τεχνολόγων Γεωπόνων, με τις μέχρι σήμερα ειδικότητες των Τμημάτων να αποτελούν ειδικεύσεις – κατευθύνσεις στο πτυχίο.

Καθώς τα Τμήματα Τεχνολόγων Γεωπονίας του ΤΕΙ και Γεωπονίας του ΠΔΜ θα λειτουργούν παράλληλα, προτείνεται η ανάπτυξη συνεργειών σε επίπεδο προπτυχιακού και μεταπτυχιακού προγράμματος, όπως εξάλλου προβλέπει και ο προτεινόμενος νόμος για τα ΤΕΙ. Κατ' αυτόν τον τρόπο, θα καταστεί ώριμη η τελική συγχώνευση του Τμήματος Τεχνολόγων Γεωπόνων του ΤΕΙ από το Τμήμα Γεωπονίας του ΠΔΜ.

Η τελική διαδικασία συγχώνευσης ειδικότερα:

- Όσον αφορά το διοικητικό προσωπικό (14 υπάλληλοι), αυτό θα μεταταγεί με την αντίστοιχη οργανική του θέση στο ΠΔΜ και ειδικά στο νέο τμήμα Γεωπονίας ή/και Αγροτικής Ανάπτυξης (μετάταξη από ένα ΝΠΔΔ σε ένα άλλο, σύμφωνα με τις διατάξεις των ήδη υπαρχόντων νόμων).
- Το μόνιμο εργαστηριακό προσωπικό, που ήδη υπηρετεί, αλλά και το διδακτικό προσωπικό χωρίς διδακτορικό, θα μεταταγεί σε βαθμίδες ΕΤΕΠ, ΕΕΔΙΠ στο νέο τμήμα (σύμφωνα με τις διατάξεις των ήδη υπαρχόντων νόμων).
- Τα μέλη του διδακτικού προσωπικού (ΕΠ) με διδακτορικό καθώς διαθέτουν τα τυπικά προσόντα μέλους ΔΕΠ του ΑΕΙ, θα ενταχθούν σε αντίστοιχη βαθμίδα μέλους ΔΕΠ, μετά από κρίση, του νέου τμήματος και θα συνεχίσουν την εξέλιξη τους, σύμφωνα με το νόμο-πλαίσιο για τα ΑΕΙ.
- Τα περιουσιακά στοιχεία, κτιριακές εγκαταστάσεις, κλπ, θα μεταφερθούν στο ΠΔΜ προς χρήση του νέου τμήματος. Για τη μεταφορά των περιουσιακών στοιχείων, μπορεί να εφαρμοσθεί το μοντέλο που ακολουθεί το Δημόσιο με την παραχώρηση κτιρίων, οικοπέδων κλπ, είτε προς χρήση, είτε οριστικά προς οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης είτε προς άλλα νομικά πρόσωπα, μεταξύ των οποίων ΑΕΙ και ΤΕΙ.

γ) Τέλος αναφορικά με την έδρα του νέου τμήματος, το μεν αντικείμενο του τμήματος συνηγορεί στην εγκατάστασή του εντός της Φλώρινας στις εγκαταστάσεις του ΤΕΙ. Παράλληλα όμως, ο κορεσμός και η εξάντληση των διαθέσιμων υποδομών επιτάσσει την εγκατάσταση μέρους των δραστηριοτήτων του εκτός των ορίων της πόλης της Φλώρινας. Με αυτά τα δεδομένα, η ενδεδειγμένη λύση φαίνεται να είναι το Αμύνταιο για τους εξής επιπλέον λόγους:

- Δεν υπάρχει στην πόλη άλλο τμήμα πανεπιστημίου ή ΤΕΙ και το μέγεθος της (6.000 περίπου κάτοικοι) είναι ιδανικό για την φιλοξενία τμήματος που σε πλήρη ανάπτυξη του δεν θα ξεπερνά τους 150-200 φοιτητές.
- Υπάρχουν ήδη στην πόλη οι βασικές κτιριακές υποδομές που θα μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν από το νέο τμήμα.
- Ο προσανατολισμός του Αμυνταίου στην πρωτογενή παραγωγή και ο δυναμισμός ορισμένων παραγωγικών μονάδων που είναι εγκατεστημένες στην περιοχή (ποτοποιία,

κ.α) εξασφαλίζει την κρίσιμη μάζα που θα μπορούσε να δημιουργήσει συνέργειες μ' ένα τέτοιο τμήμα, το οποίο με τη σειρά του θα εξασφάλιζε στις μονάδες αυτές σημαντικές εξωτερικές οικονομίες.

- Η γεωγραφική θέση του Αμυνταίου είναι ένα επιπλέον πλεονέκτημά του, τόσο σε όρους προσβασιμότητας, όσο και σε σχέση με τον άξονα Κοζάνης-Φλώρινας, που αποτελεί το αναπτυξιακό δίπολο του ΠΔΜ. Επιπλέον, η εγγύτητα του με περιοχές τουριστικού ενδιαφέροντος (π.χ. Νυμφαίο) επιτρέπει τη διάχυση συναφών λειτουργιών (συνέδρια, κ.α) στην ευρύτερη περιοχή.

4.3. Έρευνα και Κατάρτιση

Για να μπορέσει το νέο Τμήμα Γεωπονίας ή /και Αγροτικής Ανάπτυξης να συνεισφέρει στην οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη του νομού θα πρέπει η δημιουργία του να συνοδεύεται από τη δημιουργία ερευνητικών ινστιτούτων και κέντρου επαγγελματικής κατάρτισης.

4.3.1. Ινστιτούτο Αγροτικών Ερευνών.

Προτείνεται η δημιουργία Ινστιτούτου Αγροτικών Ερευνών με πιθανά επιμέρους εργαστήρια σε τομείς.

- Κτηνοτροφία με έμφαση την βιολογική ανάπτυξη.
- Φυτική παραγωγή με έμφαση την οινολογία, αμπελοκαλλιέργεια, όσπρια κλπ.
- Βιολογικές καλλιέργειες
- Περιφερειακή και τοπική ανάπτυξη- οικότουρισμός- εκπόνηση μελετών.

Με την λειτουργία του Ινστιτούτου Αγροτικών Ερευνών θα επιτευχθεί η μεταφορά τεχνολογίας στον πρωτογενή τομέα του νομού, ενώ παράλληλα θα δημιουργηθεί ένα επιπλέον κίνητρο για μόνιμη εγκατάσταση μελών ΔΕΠ και ερευνητών, καθώς θα υπάρξει δυνατότητα έρευνας και πρόσθετου εισοδήματος.

Ορισμένα από τα εργαστήρια του Ινστιτούτου θα εγκατασταθούν στους χώρους του σημερινού ΤΕΙ και ορισμένα θα εγκατασταθούν στο Αμύνταιο.

Για την αρχική χρηματοδότηση του Ινστιτούτου και τη μελλοντική κάλυψη των λειτουργικών χρηματοοικονομικών αναγκών προτείνεται η προικοδότηση του Ινστιτούτου με ποσό 200.000 ευρώ τον χρόνο από το ειδικό τέλος που δίνει η ΔΕΗ στο νομό Φλώρινας. Η ερευνητική ομάδα θεωρεί ότι η χρηματοδότηση του Ινστιτούτου θα συνεισφέρει σε μεγαλύτερο βαθμό στην οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη του νομού σε σχέση με οποιαδήποτε άλλη φυσική υποδομή.

4.3.2 Κέντρο Επαγγελματικής Κατάρτισης

Το βασικό πρόβλημα που αντιμετωπίζει ο νομός, και ειδικά ο πρωτογενής τομέας, είναι η έλλειψη εκπαιδευμένου προσωπικού. Το ΚΕΚ του Τμήματος Γεωπονίας ή/και Αγροτικής Ανάπτυξης μπορεί να συνεισφέρει σημαντικά στην διαρκή επιμόρφωση και στην ανύψωση του επαγγελματικού μορφωτικού επιπέδου των

- Αγροτών
- Τεχνολόγων
- Γεωτεχνικών

Παράλληλα, το τμήμα, ακολουθώντας το παράδειγμα του Πανεπιστημίου Μακεδονίας (συνεργασία με την Ένωση Ασφαλιστικών Εταιρειών για εκπαίδευση προσωπικού μακροχρόνιου χαρακτήρα), αλλά και άλλων πανεπιστημίων, μπορεί να προχωρήσει στην οργάνωση κύκλου μαθημάτων π.χ. στην οινολογία, που θα οδηγεί στην απονομή ενός τύπου διπλώματος, που δεν θα είναι αναγνωρισμένο σε πρώτο στάδιο από την πολιτεία, όμως θα αναγνωρίζεται από την αγορά και πιθανόν στο μέλλον να αποκτήσει και τυπική ισχύ.

Το Κέντρο Επαγγελματικής Κατάρτισης προτείνεται να λειτουργεί στις εγκαταστάσεις του τμήματος στο Αμύνταιο.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ – ΠΗΓΕΣ

1. Αγγελίδη Α, Μαχαίρα Ε., Κυριάκος Κ. (2005), *Γραφές για τον κινηματογράφο, Διεπιστημονικές προσεγγίσεις*, Αθήνα: Εκδόσεις Νεφέλη.

2. Γαβρά Ε. (2006). «Περιοχή κατασκηνώσεων Κλαδορράχης Φλώρινας. Διερεύνηση και ανάδειξη του χαρακτήρα του τόπου» στο: Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας – Παιδαγωγική Σχολή Φλώρινας - Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών ΠΤΝ, *Όψεις της Δυτικής Μακεδονίας*, Φλώρινα: Βιβλιολογεΐον, σσ.65-84.
3. Ιωαννίδη, Β. (2002). «Η εκπαίδευση ως μέσο αποτροπής κοινωνικού αποκλεισμού. Η περίπτωση των Ιδρυμάτων Αγωγής ανηλίκων», *Πρακτικά του 2ου Πανελληνίου Συνεδρίου της Παιδαγωγικής Εταιρείας Ελλάδος*, Τομ Β', Αθήνα: Ατραπός, σσ.738-753.
4. Jarvis, P. (2004). *Συνεχιζόμενη εκπαίδευση και κατάρτιση - Θεωρία και πράξη*, Αθήνα: Εκδόσεις Μεταίχμιο.
5. Κελπανίδης, Μ. & Βруниώτη, Κ. (2004). *Διαβίου Μάθηση Κοινωνικές Προϋποθέσεις και Λειτουργίες. Δεδομένα και Διαπιστώσεις*, Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα, σσ. 192-199.
6. Kittler F., Σιέτη Τ. (μτφρ.) (2005). *Γραμμόφωνο, κινηματογράφος, γραφομηχανή*, Αθήνα: Εκδόσεις Νήσος.
7. Κολοβός Ν. (2000). *Κινηματογράφος η τέχνη της βιομηχανίας*, Αθήνα: Εκδόσεις Καστανιώτη.
8. Λαμπροπούλου, Β. & Παντελιάδου, Σ. (2005). «Η Ειδική Αγωγή στην Ελλάδα - Κριτική Θεώρηση» διαθέσιμο στο: <http://www.specialeducation.gr/>
9. Meijer, C., Soriano, V., Watkins A. (eds) (2003). *Special Needs Education in Europe*, Middelfart: European Agency for Development in Special Needs Education.
10. Μπέτσας, Γ. (2007). *Η κοινοτική διάσταση στην εκπαίδευση. Ιστορικές προβολές σύγχρονες αναφορές*, Θεσσαλονίκη: Αφοι Κυριακίδη.
11. Σιπητάνου, Α. & Παπακωνσταντίνου, Μ. (2004) «Μαθήματα Συνεχιζόμενης Εκπαίδευσης στα Προπτυχιακά και Μεταπτυχιακά Προγράμματα Σπουδών των Ελληνικών Πανεπιστημίων», *Επιστήμες Αγωγής*, Ρέθυμνο, τχ. 3, σσ. 37-56.
12. Tírpelt, R., Γουδήρας, Δ. (1999) «Δια βίου μάθηση - Κατευθυντήριες γραμμές για την εκπαιδευτική πολιτική και το μέλλον της εκπαίδευσης των ενηλίκων», *Παιδαγωγική Επιθεώρηση*, τχ.26, 1999.
13. Watkins, A. (ed) (2003). *Key Principles in Special Needs Education - Recommendations for Policy Makers*, Odense: European Agency for Development in Special Needs Education.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Το μεταπολεμικό πανεπιστήμιο είχε ως μείζονα ρόλο την εκπαίδευση των στελεχών της οικονομίας και κοινωνίας, μέσα σε ένα περιβάλλον απομονωμένο από την υπόλοιπη κοινωνία, σαν σε μοναστήρι. Δεν ενδιέφερε την κοινωνία τι ακριβώς γινόταν μέσα στο μοναστήρι- πανεπιστήμιο, αλλά και τους μοναχούς-καθηγητές –φοιτητές δεν ενδιέφερε τι γινόταν στην κοινωνία. Το μόνο που ενδιέφερε την κοινωνία και το πανεπιστήμιο ήταν η απορρόφηση των αποφοίτων. Η απορρόφηση, από μια οικονομία με μικρό ποσοστό παραγωγής διεθνώς εμπορεύσιμων αγαθών, ήταν σχετικά καλή μέχρι την δεκαετία του 1990. Από το 1990, όμως, τα πράγματα στην παγκόσμια οικονομία έχουν αλλάξει. Και αυτή η αλλαγή έχει επηρεάσει και τον ρόλο του πανεπιστημίου στην κοινωνία. Όπως σημειώνει ο D. Audretsch⁷⁹, τα πανεπιστήμια έχουν αναδειχτεί ως ο παράγων- κλειδί που καθορίζει το μέλλον μιας χώρας ή περιοχής, καθώς η επιστημονική έρευνα και γνώση αποτελούν πλέον τον πιο σημαντικό παράγοντα οικονομικής μεγέθυνσης και δημιουργίας θέσεων εργασίας στην νέα παγκοσμιοποιημένη οικονομία. Το παραπάνω είναι ακόμη περισσότερο εμφανές εάν λάβουμε υπόψη ότι η πιο σημαντική, πλέον, λειτουργία ενός πανεπιστημίου είναι η δημιουργία της νέας επιστημονικής γνώσης.

Η παρούσα μελέτη βασίζει τις προτάσεις της στο νέο ρόλο που καλείται να παίξει η τριτοβάθμια εκπαίδευση στην Ελλάδα, προσαρμοζόμενη στις παγκόσμιες εξελίξεις στο χώρο της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Ταυτόχρονα, βασίζει τις προτάσεις της στο μέλλον της οικονομίας του νομού, θεωρώντας ότι η τριτοβάθμια εκπαίδευση μπορεί να αποτελέσει τον παράγοντα- κλειδί που αναφέρει ο D. Audretsch.

Για την υλοποίηση των προτεινόμενων σεναρίων, προϋπόθεση αποτελεί η ενημέρωση της τοπικής κοινωνίας ευρύτερα, πρωτίστως μέσω της ΝΑ Φλώρινας, καθώς και η δημιουργία διεκδικητικού πλαισίου για την υποστήριξή τους προς τους κεντρικούς φορείς και τα αρμόδια όργανα της ακαδημαϊκής κοινότητας (ΥΠΕΠΘ, ΣΑΠΕ, κ.ά). Η εναρμόνιση των σεναρίων

⁷⁹ D. Audretsch (2007) The Entrepreneurial Society. New York: Oxford University Press.

που αναπτύχθηκαν αναλυτικά σε προηγούμενα κεφάλαια (ειδικότερα, κεφάλαιο 4) με τις βασικές κατευθύνσεις στρατηγικής και τον αναπτυξιακό σχεδιασμό των ΑΕΙ και ΤΕΙ της Δυτικής Μακεδονίας, αποτελεί εν δυνάμει εχέγγυο ρεαλιστικής υλοποίησης των προτάσεων. Παράλληλα, η δημι-ουργία ενός φορέα οικονομικής υποστήριξης των πανεπιστημιακών τμημάτων της Φλώρινας, με την έννοια του fund club των απανταχού Φλωρινιωτών, προφανώς θα οδηγούσε σε αμεσότερη και υπό ευνοϊκότερους όρους υλοποίηση των σεναρίων που προτείνονται καθώς και στην εύρυθμη λειτουργία όλων των πανεπιστημιακών τμημάτων που εδρεύουν στο Νομό.

5.1. Η πρόταση για τη Σχολή Επιστημών Αγωγής

Η πρότασή μας αναφέρεται στη δυνητική πλαisiώση της Παιδαγωγικής Σχολής του Π.Δ.Μ. στη Φλώρινα –πιθανά μετονομασμένης σε «Σχολή Επιστημών της Αγωγής»- με το «Παιδαγωγικό Τμήμα Ειδικής Αγωγής» και το «Τμήμα Συνεχιζόμενης Εκπαίδευσης»⁸⁰. Προκειμένου να ανταποκριθεί (α) στο πλαίσιο αρχών για τη δημιουργία νέων ιδρυμάτων Ανώτατης Εκπαίδευσης, (β) στο χωροταξικό και στρατηγικό σχεδιασμό του Π.Δ.Μ., (γ) στη διαφαινόμενη απορρόφηση από την αγορά εργασίας και (δ) στις προϋποθέσεις διασφάλισης υψηλής ποιότητας, το καθένα από τα προτεινόμενα Τμήματα θα μπορούσε να απευθύνεται κατ' έτος σε έναν αριθμό 40 έως 50 εισακτέων φοιτητών, θα έπρεπε να έχει διασφαλίσει τις αναγκαίες υποδομές (χώροι και μέσα)⁸¹, την αναγκαία στελέχωση σε διδακτικό προσωπικό και σε προσωπικό υποστήριξης και τις αυτονόητες προϋποθέσεις υποδοχής και διαβίωσης των φοιτητών.

5.1.1. Παιδαγωγικό Τμήμα Ειδικής Αγωγής

Ένα Τμήμα Ειδικής Αγωγής θα μπορούσε να αποσκοπεί:

- Α) Στην κατάρτιση εξειδικευμένων εκπαιδευτικών.
- Β) Στην επαγγελματική ανάπτυξη των εν ενεργεία εκπαιδευτικών.
- Γ) Στην εκπαιδευτική έρευνα στο χώρο της Ειδικής Αγωγής.

Στην επιλογή της πρότασης για τη σύσταση ενός Τμήματος Ειδικής Αγωγής συνεπικουρούν και διάφοροι διαρθρωτικοί ή συγκυριακοί παράγοντες.

- i) Οι δομές και δραστηριότητες που ήδη έχουν αναπτύξει τα μέλη ΔΕΠ των υπαρχόντων Παιδαγωγικών Τμημάτων με αντικείμενο την Ειδική Αγωγή

⁸⁰ Ο Κοσμήτορας της Παιδαγωγικής Σχολής Φλώρινας, Μίμης Σουλιώτης, επεσήμανε σε σχετικές δηλώσεις του στον τοπικό Τύπο πως η δημιουργία των Τμημάτων που προτείνονται και η αλλαγή της ονομασίας της Παιδαγωγικής Σχολής τον βρίσκει σύμφωνο ως αντικείμενο συζήτησης μέσα από την οποία θα αναδειχθούν οι καλύτερες λύσεις, καθώς αυτές δεν αποτελούν θέμα προσωπικών επιλογών.

⁸¹ Η ανεπάρκεια των υποδομών για τα υφιστάμενα Τμήματα της Παιδαγωγικής Σχολής υπήρξε ζήτημα που εμφατικά τέθηκε στο πλαίσιο της δημόσιας διαβούλευσης από τον Πρόεδρο του Παιδαγωγικού Τμήματος Δημοτικής Εκπαίδευσης, Ανδρέα Ανδρέου. Η σχετική καταγραφή, καθώς και οι προτάσεις μας για τη στέγαση των προτεινόμενων Τμημάτων αναπτύσσονται αντίστοιχα, στα κεφάλαια 1 και 3.

- ii) Η ωρίμανση του αιτήματος για αναγνώριση επαγγελματικών δικαιωμάτων των αποφοίτων των Τμημάτων Ειδικής Αγωγής
- iii) Η αξιοσημείωτη ζήτηση του μοναδικού Παιδαγωγικού Τμήματος Ειδικής Αγωγής του Βόλου μεταξύ των επιτυχόντων στις πανελλαδικές εξετάσεις.

5.1.2. Τμήμα Συνεχιζόμενης Εκπαίδευσης

Η Συνεχιζόμενη Εκπαίδευση συνιστά ένα δυναμικά εξελισσόμενο πεδίο που περιλαμβάνει την επαγγελματική και ενδοεπιχειρησιακή κατάρτιση, την εκπαίδευση από απόσταση, τα προγράμματα που σχετίζονται με τον κοινωνικό αποκλεισμό και τον εμπλουτισμό της γενικής παιδείας.

Στο πλαίσιο της ελληνικής Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης δε λειτουργεί σήμερα ένα αντίστοιχο Τμήμα. Ωστόσο, η σύστασή του θεωρείται ότι:

- A. Εξυπηρετεί τον επαγγελματισμό των Στελεχών της Εκπαίδευσης Ενηλίκων
- B. Ανταποκρίνεται στις ανάγκες της κοινωνίας και της αγοράς, οι οποίες υπαγορεύουν τη συστηματοποίηση και την ποιοτική αναβάθμιση των εκπαιδευτικών υπηρεσιών της Εκπαίδευσης Ενηλίκων.
- Γ. Σχετίζεται με την κοινοτική ανάπτυξη, την ενδυνάμωση του «κοινωνικού κεφαλαίου» και την περιφερειακή και τοπική ανάπτυξη.
- Δ. Εξασφαλίζει τη διασύνδεση με το υπό ίδρυση Ινστιτούτο Δια Βίου Εκπαίδευσης του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας.

Με βάση τα παραπάνω, ένα Τμήμα Συνεχιζόμενης θα μπορούσε να αποσκοπεί:

- A) Στην κατάρτιση Στελεχών Εκπαίδευσης Ενηλίκων
- B) Στην επιμόρφωση εκπαιδευτών Ενηλίκων
- Γ) Στην έρευνα στο πεδίο της Εκπαίδευσης Ενηλίκων και της Συνεχιζόμενης Εκπαίδευσης και
- Δ) Στην ανάπτυξη της επιστημονικής και επαγγελματικής διάστασης του πεδίου της Εκπαίδευσης Ενηλίκων.

5.2. Η μετεξέλιξη του Τμήματος Βαλκανικών Σπουδών του ΠΔΜ σε Σχολή Βαλκανικών Σπουδών

Την κατάθεση της πρότασης για τη μετεξέλιξη του Τμήματος Βαλκανικών Σπουδών του ΠΔΜ σε Σχολή Βαλκανικών Σπουδών ακολούθησαν δυο γεγονότα τα οποία θεωρούμε ενδεικτικά για το ότι η πρόταση αυτή σαφώς κινείται προς τη σωστή κατεύθυνση. Συγκεκριμένα:

- Εγκρίθηκε, αρχικά από τη Γενική Συνέλευση του Τμήματος Βαλκανικών Σπουδών και στη συνέχεια από τη Διοικούσα Επιτροπή του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας, η λειτουργία μεταπτυχιακού προγράμματος σπουδών με αντικείμενο τις βαλκανικές γλώσσες, την ιστορία και τον πολιτισμό. Το μεταπτυχιακό αυτό πρόγραμμα αποτελεί ουσιαστικά την απόληξη σε μεταπτυχιακό επίπεδο της κατεύθυνσης «Γλώσσες και Πολιτισμός» του προπτυχιακού προγράμματος σπουδών και συμπληρώνει το υπάρχον μεταπτυχιακό πρόγραμμα σπουδών για την «Οικονομική και Πολιτική Διακυβέρνηση» στην οποία εκβάλλει η Οικονομο-πολιτική κατεύθυνση του προπτυχιακού προγράμματος.
- Τα όσα διαμείφθηκαν κατά τη διάρκεια της δημόσιας διαβούλευσης καταδεικνύουν ότι το κλίμα είναι θετικό ως πολύ θετικό ως προς τη μετεξέλιξη του Τμήματος Βαλκανικών Σπουδών του ΠΔΜ σε Σχολή Βαλκανικών Σπουδών, τουλάχιστον όσον αφορά τους κοινωνικούς φορείς της Φλώρινας που παρέστησαν στην εκδήλωση αυτήν. Πέρα από το ότι οι συνθήκες περιγράφηκαν ως ώριμες και η τοπική κοινωνία υποψιασμένη ως προς το ενδεχόμενο μιας τέτοιας πρότασης, οι επί μέρους τοποθετήσεις από τους παριστάμενους, κατέληξαν σε προτάσεις απολύτως συμβατές με τη μετεξέλιξη (στροφή και σε φοιτητές από βαλκανικές χώρες, να περιληφθούν και μαθήματα σχετικά με τον τουρισμό κλπ.)

Η μόνη, αν και έμμεση, επιφύλαξη που διατυπώθηκε και θα πρέπει να ληφθεί σοβαρά υπόψη, είναι αυτή για το γενικότερο πρόβλημα έλλειψης κτιριακών υποδομών. Όντως το Τμήμα Βαλκανικών Σπουδών από την ίδρυση του και μέχρι σήμερα «φιλοξενείται» στις κτιριακές εγκαταστάσεις της Παιδαγωγικής Σχολής. Εφόσον λοιπόν ασφουκτιά το ένα τμήμα που υπάρχει στην παρούσα φάση, πόσο μάλλον μια Σχολή δυο τμημάτων. Σε βάθος χρόνου

όμως το κτιριακό πρόβλημα θα αντιμετωπιστεί από την προγραμματισμένη κατασκευή του νέου κτιρίου που θα φιλοξενήσει το Τμήμα Βαλκανικών Σπουδών. Επιπλέον, σύμφωνα με την πρόταση, στα δυο τμήματα θα κατανέμεται συνολικός αριθμός φοιτητών που δεν πρέπει να ξεπερνά το άθροισμα των φοιτητών που έχει το ενιαίο Τμήμα Βαλκανικών Σπουδών ενώ σχετικά μικρός θα είναι και αριθμός των επιπλέον μελών ΔΕΠ κλπ. που συνεπάγεται η μετεξέλιξη. Συνεπώς, η υιοθέτηση της πρότασης θα συνεπάγεται μικρής κλίμακας διευθετήσεις μάλλον, παρά περαιτέρω διεύρυνση του αδιεξόδου που δημιουργεί η έλλειψη κτιριακών υποδομών. Επιπλέον οι διευθετήσεις και προσαρμογές αυτές είναι καλύτερα να γίνουν πριν παρά μετά την κατασκευή του κτιρίου που θα στεγάσει τις βαλκανικές σπουδές στη Φλώρινα.

5.3. Η δημιουργία Τμήματος Σπουδών Κινηματογράφου στο πλαίσιο της Σχολής Καλών Τεχνών Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας

Η πρόταση για τη δημιουργία Τμήματος Κινηματογράφου και η ένταξή του στο Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας στη Φλώρινα είναι «συνεπής» με:

- A. Το Ακαδημαϊκό - Αναπτυξιακό Πρόγραμμα του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας για την περίοδο 2008-2012 όπου περιλαμβάνεται η δημιουργία Σχολή Τέχνης και Πολιτισμού: Κινηματογράφου, Φωτογραφίας και Τηλεόρασης
- B. Το σύνολο των τοποθετήσεων στην επίσημη παρουσίαση της εν λόγω μελέτης της Εταιρείας Μακεδονικών Σπουδών στη Φλώρινα.⁸²

Η δημιουργία του συγκεκριμένου τμήματος, όπως και κάθε νέου τμήματος, θα πρέπει όμως να «αντιμετωπίσει» το σημαντικό πρόβλημα των πανεπιστημιακών Τμημάτων της Φλώρινας, που είναι η έλλειψη κτιριακών εγκαταστάσεων όπως επισήμανε ο Πρόεδρος του Παιδαγωγικού Τμήματος Δημοτικής Εκπαίδευσης, καθηγητής κύριος Ανδρέας Ανδρέου. Ένα πρόβλημα που θα πρέπει αντιμετωπισθεί αποτελεσματικά τόσο από την Πολιτεία όσο και τη Νομαρχία και το Δήμο. Η λύση του συγκεκριμένου προβλήματος θα «απελευθερώσει» την ανάπτυξη της Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης στη Φλώρινα και θα συμβάλει στην εξέλιξη της πόλης σε μία σύγχρονη και εύρωστη Πανεπιστημιούπολη των Βαλκανίων και της Νοτιο-ανατολικής Ευρώπης.

Σήμερα οι σπουδές με αντικείμενο τον κινηματογράφο περιλαμβάνουν τους τομείς:\

- 1. Κλασσικού κινηματογράφου
- 2. Τηλεόρασης και των μέσων μαζικής επικοινωνίας
- 3. Multimedia εφαρμογών
- 4. Ψηφιακή και τη διαδικτυακή οπτικοακουστική επικοινωνία.

⁸² Κατά τη διάρκεια της δημόσιας διαβούλευσης (19.06.2009) στη Φλώρινα: ο πρώην Νομάρχης Φλώρινας, κύριος Γιάννης Στρατάκης, επεσήμανε ότι για την ίδρυση Τμήματος Κινηματογράφου είχε συνταχθεί σχετικός φάκελος πρότασης στο παρελθόν. Η Αντιδήμαρχος Φλώρινας, κυρία Τούλιου, ανέφερε ότι η ίδρυση Τμήματος με αντικείμενο παρεμφερές του Τμήματος Εικαστικών, π.χ. Τμήματος Κινηματογράφου αποτελεί και «θέση» του Δήμου. Ο Αντινομάρχης Φλώρινας, κύριος Γιάννης Αντωνιάδης, πρότεινε να εξεταστεί αν θα μπορούσε αυτό το Τμήμα να συνδυαστεί με θέματα διακόσμησης ή μόδας.

Για το λόγο αυτό είναι απαραίτητες και αναμφισβήτητες εθνικής χρησιμότητας. Και όχι μόνο από πολιτιστικής πλευράς, αλλά και οικονομικής, γιατί συμβάλλουν αποφασιστικά στην προαγωγή της βιομηχανίας του Κινηματογράφου και της Τηλεόρασης και γενικά των Οπτικοακουστικών Μέσων και του Διαδικτύου. Στη χώρα μας λειτουργεί, σε ανώτατο ακαδημαϊκό επίπεδο, μόνο μία σχολή, στο ΑΠΘ. Το γεγονός αυτό είναι αντιστρόφως ανάλογο των αναγκών της αγοράς και της εξέλιξης που προβλέπεται να έχουν.

Σήμερα παρουσιάζεται η ανάγκη επιστημονικά καταρτισμένων επαγγελματιών και ερευνητών στον ευρύτερο χώρο του κινηματογράφου και το γεγονός αυτό οφείλεται:

- I. Στην αναγέννηση της βιομηχανίας του κινηματογράφου
- II. Στην ανάπτυξη της τηλεοπτικής αγοράς και την εξαγωγή των «εγχώριων» προϊόντων της, τόσο στις αγορές του απόδημου Ελληνισμού όσο και σε αγορές χωρών με συμβατά κοινωνικοοικονομικά χαρακτηριστικά
- III. Στη ανάπτυξη της αγοράς των διαφημιστών και προωθητικών κινηματογραφικών παραγωγών
- IV. Στις συνεχώς αυξανόμενες απαιτήσεις και τις ευκαιρίες απασχόλησης της αγοράς των πολυμέσων και της επικοινωνίας στο διαδίκτυο
- V. Στην ανάγκη εξειδίκευσης, σε μεταπτυχιακό επίπεδο, αποφοίτων των σχολών καλών τεχνών και πληροφορικής

Οι λόγοι για τη δημιουργία του τμήματος Σπουδών Κινηματογράφου στο πλαίσιο του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας και η επιλογή χωροθέτησής του στη Φλώρινα, πέραν του ότι προσδιορίζονται από μια σειρά σημαντικών χαρακτηριστικών του τόπου όσο και της Περιφέρειας, παράλληλα ισχυροποιούν τη φέρουσα ικανότητα της περιοχής, αναπτύσσοντας επιπρόσθετα νέες συμπληρωματικές δομές, ως προϋποθέσεις μιας ήπιας όσο και ποιτικής ανάπτυξης για το Νομό.

Το τμήμα Σπουδών Κινηματογράφου θα πρέπει να λειτουργήσει σε προπτυχιακό και μεταπτυχιακό επίπεδο και να φιλοξενήσει κατευθύνσεις που θα στηρίζονται στις κλασσικές σπουδές, στις «κινηματογραφικές» σπουδές και στην τεχνολογία της εικόνας, του ήχου και της πληροφορικής. Προβλέπεται η δυνατότητα ένταξης 30 – 45 φοιτητών ανά έτος. Ο αριθ-

μός αυτός «εγγυάται» τόσο τη καλύτερη παροχή «προσωποποιημένης» εκπαίδευσης, όσο και δυνατότητα επαγγελματικής απασχόλησης των αποφοίτων του. Παράλληλα, μπορεί να υποστηρίζεται από συμπληρωματικές δομές (Φεστιβάλ Κινηματογράφου ΝΑ Ευρώπης), οι οποίες συντείνουν στην εξωστρέφεια του ιδίου του τμήματος και του ΠΔΜ ευρύτερα, προσδιορίζοντας παράλληλα τις παραμέτρους αειφόρου ανάπτυξης.

5.4. Η δημιουργία Τμήματος Γεωπονίας ή και Αγροτικής Ανάπτυξης

Το τμήμα Γεωπονίας ή/και Αγροτικής Ανάπτυξης, ενταγμένο στο ΠΔΜ, θα έχει επιστημονικό αντικείμενο που θα καλύπτει τα τρέχοντα και στρατηγικά ζητήματα της αειφορίας και των νέων προϊόντων και μεθόδων καλλιέργειας, αλλά και αρκετές από τις συνιστώσες της ανάπτυξης του νομού και της περιφέρειας (περιφερειακή, κοινωνική, οικονομική, τουριστική, τεχνολογική, κ.α). Το προτεινόμενο τμήμα Γεωπονίας ή/και Αγροτικής Ανάπτυξης, προκειμένου να διαφοροποιηθεί από ήδη λειτουργούντα σχετικά τμήματα σε άλλα πανεπιστήμια της χώρας, προτείνεται να προσφέρει κατευθύνσεις στην φυτική και ζωική παραγωγή, με έμφαση όμως την βιολογική παραγωγή και την αγροτική οικονομική ανάπτυξη. Ειδικότερα, στην κατεύθυνση της φυτικής παραγωγής προτείνεται να δοθεί έμφαση στην οινολογία με δημιουργία ειδικού τομέα.

Μακροπρόθεσμα (ίσως πέντε χρόνια), το τμήμα προτείνεται να συγχωνευτεί με το ΤΕΙ Φλώρινας. Στην ενδιάμεση περίοδο, το νέο τμήμα θα λειτουργεί παράλληλα και σε συνέργεια με το ΤΕΙ, το οποίο όμως θα πρέπει να προχωρήσει σε συγχώνευση των τριών τμημάτων του σε ένα τμήμα, με προτεινόμενο γνωστικό επιστημονικό αντικείμενο Τμήμα Τεχνολόγων Γεωπόνων. Το νέο Τμήμα Γεωπονίας ή/και Αγροτικής Ανάπτυξης προτείνεται να χρησιμοποιήσει μέρος των εγκαταστάσεων του ΤΕΙ, αλλά και τα κτίρια που προσφέρει στο πανεπιστήμιο ο Δήμος Αμυνταίου. Η εγκατάσταση του Ινστιτούτου Αγροτικών Ερευνών και του Κέντρου Επαγγελματικής Κατάρτισης προτείνεται να γίνει στο Αμύνταιο.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ ΚΑΙ ΑΠΟΔΟΣΗ ΤΗΣ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΔΙΑΒΟΥΛΕΥΣΗΣ

ΑΝΔΡΕΟΥ (ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ).

Ο κ. Ανδρέου τονίζει ότι εκφράζει προσωπικές θέσεις και ότι δεν εκπροσωπεί τη ΓΣ του Τμήματος. Επιδιώκοντας μια πραγματιστική προσέγγιση της κατάστασης θεωρεί ότι η «αξονική τομογραφία» των Τμημάτων της Φλώρινας άφησε απ' έξω τον ασθενή, δηλαδή την υφιστάμενη κατάσταση των λειτουργούντων Τμημάτων στο ΑΕΙ. Σημαντικό πρόβλημα των πανεπιστημιακών Τμημάτων της Φλώρινας είναι η έλλειψη κτιριακών εγκαταστάσεων. Υπάρχει μόνο το κτίριο της Παιδαγωγικής Σχολής, το οποίο φιλοξενεί το Τμήμα Βαλκανικών Σπουδών και εν μέρει και το Τμήμα Νηπιαγωγών, γιατί όλα όσα δημιουργήθηκαν ήταν συνέχεια της παλιάς Παιδαγωγικής Ακαδημίας. Δεν υπάρχει φοιτητική εστία. Για τον κ. Ανδρέου η δημιουργία του Τμήματος Εικαστικών και Εφαρμοσμένων Τεχνών υπήρξε σημαντική, γιατί περιλαμβάνει και το σκέλος των εφαρμοσμένων τεχνών. Ωστόσο το Τμήμα είναι υπό διωγμό. Ήδη έχουν ολοκληρώσει τη φοίτησή τους φοιτητές που φοιτούν στα τρία πρώτα έτη, ενώ αναμένονται προσεχώς και φοιτητές για τα άλλα δύο έτη και δεν υπάρχουν ακόμη κτίρια. Το Τμήμα δεν έχει, επίσης, ούτε ένα διδάσκοντα. Τέλος, τονίζει ότι το Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης, περιζήτητο Τμήμα από τους φοιτητές, λειτουργεί με μία γραμματέα, εξυπηρετώντας 220 φοιτητές. Ο κ. Ανδρέου κλείνει υποδεικνύοντας ότι η αισιόδοξη διάθεση πρέπει να συνδεθεί και με την αποτύπωση της πραγματικότητας: το Πανεπιστήμιο ασθενεί.

ΑΡΙΣΤΕΙΔΟΥ (ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΕΜΠΟΡΙΚΟΥ ΕΠΙΜΕΛΗΤΗΡΙΟΥ)

Εκφράζει την ευαρέσκειά του για την εκδήλωση, που με τρόπο συστηματικό επιχειρεί να αναδείξει τα ζητούμενα σε σχέση με την Τριτοβάθμια Εκπαίδευση στη Φλώρινα. Ασκήει κριτική σε σχέση με τη συνεισφορά του ΑΕΙ και του ΤΕΙ στην οικονομική ανάπτυξη του Νομού. Αναρωτιέται για το ύψος του προϋπολογισμού των Τμημάτων και για το ποσοστό των χρημάτων αυτών που πηγαίνει στην τοπική κοινωνία. Ένα μέγεθος που θα αποτυπώνει τη συνεισφορά στην τοπική κοινωνία θα πρέπει να συμπεριλαμβάνει την τόνωση της αγοράς από τις δομές του Πανεπιστημίου, καθώς η στέγαση και η σίτιση των φοιτητών και φοιτητριών δεν προσδιορίζουν τα μεγέθη της πραγματικής οικονομίας. Είναι σημαντικό τα Τμήματα της Φλώρινας να μπορέσουν να ξεκαθαρίσουν τι γίνεται με τη διοίκηση και τη διαχείριση. Ο κ. Αριστείδου υποστηρίζει την άποψη ότι η Φλώρινα, λόγω του εμπάργκο και της οικονομικής κρίσης, θα έπρεπε να είναι πανεπιστημιούπολη και έδρα του Πανεπιστημίου και θα έπρεπε να αναπτύσσεται από την πόλη κάθε ενέργεια που έχει να κάνει με την Τριτοβάθμια Εκπαίδευση. Το γεγονός ότι αυτό χάθηκε ως προοπτική προκαλεί όλα τα δεινά. Δεν επιθυμούν να εγκατασταθούν στην πόλη της Φλώρινας οι καθηγητές, σπάνια έρχεται ο Πρόεδρος της Διοικούσας. Είναι λοιπόν σημαντική η αναβάθμιση του Πανεπιστημίου, είναι όμως σημαντική και η διαδικασία της διαχείρισης. Τονίζει ότι οι προτάσεις είναι σημαντικές, όπως έχει συμβεί και στο παρελθόν, ωστόσο τις βασικές συνιστώσες τις καθορίζουν τα πανεπιστημιακά όργανα, που βρίσκονται στην Κοζάνη. Η άποψη του επιχειρηματικού κόσμου της Φλώρινας είναι ότι πρέπει να υπάρξει διαχωρισμός ανάμεσα στη διαχείριση της υφιστάμενης κατάστασης και τη μετεξέλιξη του ΤΕΙ προς την κατεύθυνση που περιγράφει η πρόταση της Εταιρείας Μακεδονικών Σπουδών. Ένα Τμήμα Γεωπονίας θα αντιστοιχούσε στη φυσιογνωμία του Νομού, τις γεωργοκτηνοτροφικές δραστηριότητες. Θα μπορούσε να συνδυαστεί το Τμήμα αυτό και με κάποιο ερευνητικό κέντρο που να στηρίζει τις βιολογικές καλλιέργειες, τα τοπικά προϊόντα (π.χ. την πιπεριά, τα φασόλια, τα κρασιά της Φλώρινας), και που να εξασφαλίζει τη διασύνδεση με την αγορά, ώστε να προκύπτουν και σημαντικά έσοδα. Βρίσκει ότι η πρόταση της ΕΜΣ αποτυπώνει και περιλαμβάνει κάποιες σκέψεις του Επιμελητηρίου, όπως αυτές αναλύθηκαν με μελετητές της έρευνας σε σχετικές συναντήσεις. Η προοπτική του Νομού Φλώρινας βρίσκεται στον Τουρισμό και την Εκπαίδευση. Διαφωνεί με την άποψη ότι υπάρχει κάποια ενδεικνυόμενη αναλογία τοπικού και φοιτητικού πληθυσμού, καθώς η μεγαλύτερη προσέλευση φοιτητών θα δημιουργήσει μεγαλύτερη πύκνωση του

πληθυσμού στην πόλη της Φλώρινας και θα αντιδιασταλεί στη μείωση του τοπικού πληθυσμού. Άλλωστε, ενδέχεται να οδηγήσει τους φοιτητές στο μέλλον να γίνουν κάτοικοι της πόλης. Γιατί η Φλώρινα να μην έχει την προοπτική να γίνει μια πόλη των 30000 ή 40000 κατοίκων; Το Τμήμα Βαλκανικών Σπουδών πρέπει να γίνει Σχολή Βαλκανικών Σπουδών και να φιλοξενεί επί το πλείστον βαλκάνιους φοιτητές. Επομένως, τα βήματα που θα γίνουν για τη δημιουργία των νέων Τμημάτων θα πρέπει να είναι ξεκάθαρα, να προσδιοριστούν επακριβώς τα στάδια και να γίνουν σαφείς οι όροι διοίκησης και διαχείρισης των Τμημάτων αυτών.

ΝΙΚΛΗΣ (ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ ΣΤΕΓ)

Ο κ. Νίκλης επικαλείται προ δύο ετών συνεδρίαση του Νομαρχιακού Συμβουλίου, στην οποία εκφράστηκε η άποψη ότι θα υπήρχε μια συνολική μελέτη για την ανάπτυξη των ΑΕΙ και ΤΕΙ στο Νομό από διδάσκοντες στα αντίστοιχα Τμήματα και χαρακτηρίζει τη μελέτη μονομερή, επισημαίνοντας ότι είναι σεβαστή η νέα απόφαση του Νομάρχη. Επίσης, αναρωτιέται αν η Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Φλώρινας προτίθεται να εγκαταλείψει το διεκδικητικό πλαίσιο, το οποίο έχουν προσυπογράψει όλες οι πλευρές και το οποίο παρουσιάστηκε και στον αρμόδιο υπουργό. Επισημαίνει ότι δεν υπήρξε καμία συνεργασία των ερευνητών της ΕΜΣ με το ΤΕΙ ούτε και ζητήθηκαν κάποια στοιχεία από τις αρμόδιες υπηρεσίες. Τα περιφερειακά ΤΕΙ φαίνεται να έχουν δυσμενή τύχη το ίδιο όμως συμβαίνει και με τα περιφερειακά ΑΕΙ. Για παράδειγμα, Τμήματα του Δημοκρίτειου Πανεπιστημίου. Στα ΤΕΙ το κράτος συνηθίζει να μεγεθύνει εικονικά τον αριθμό των εισακτέων και έτσι να προκύπτει μια αναλογία εισακτέων και εγγεγραμμένων που είναι πλασματική. Αναρωτιέται για ποιο λόγο να προκύπτει τέτοιο μένος για τα ΤΕΙ από την προσέγγιση της ερευνητικής ομάδας, καθώς δεν υπάρχουν αντικειμενικά στοιχεία που να επιτρέπουν αυτή τη στάση. Στο επίπεδο των διαβουλεύσεων μεταξύ Προέδρων των ΤΕΙ και Πρυτάνεων έχει αρχίσει μια γόνιμη συζήτηση, έτσι ώστε κάποια στιγμή να προκύψει μετεξέλιξη των ΤΕΙ και οι δύο πυλώνες της Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης να συναντηθούν. Δεν είναι δυνατές στην παρούσα συγκυρία κρίσεις αφαιρετικές, οι οποίες να αντιβαίνουν στα όσα οι εκλεγμένες ηγεσίες επεξεργάζονται. Άλλωστε, το προσωπικό του ΤΕΙ έχει κατά 80% τα τυπικά ακαδημαϊκά προσόντα να ενταχθεί σε οποιοδήποτε καινούργιο Τμήμα ΑΕΙ. Η Σχολή Τεχνολογίας Γεωπονίας έχει εγκαταστάσεις, οι οποίες μπορούν να καλύψουν μια ολόκληρη Σχολή ως προς τα εργαστήρια, τις διδακτικές αίθουσες και τις υποδομές που συνολικά απαιτούνται. Όλες αυτές οι υποδομές προήλθαν από το Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων και από Ευρωπαϊκά Προγράμματα που έχουν φέρει στη ΣΤΕΓ οι διδάσκοντες. Επίσης, η ΣΤΕΓ συνεργάζεται με Πανεπιστήμια και φορείς του εξωτερικού. Κλείνοντας, ο κ. Νίκλης επιφυλάσσεται για μια συνολική τοποθέτηση, όταν προκύψει το οριστικό κείμενο της μελέτης.

ΡΟΜΠΑΠΑΣ

Ο κ. Ρόμπαπας δηλώνει τη συμφωνία του με τα περισσότερα σημεία της μελέτης. Αυτό που προκύπτει και από τη μελέτη είναι ότι το Πανεπιστήμιο οφείλει να είναι ρηξικέλευθο και ελκυστικό, στοίχημα που πρέπει να κερδίσει η περιοχή, απαντώντας στη γενικότερη υποβάθμιση που της έχει επιφυλάξει μέχρι στιγμής η πολιτεία. Πρέπει, επίσης, να ληφθεί υπόψη και η νέα εποχή στην οποία έχει περιέλθει η Τριτοβάθμια Εκπαίδευση στη χώρα μας, με τον ανταγωνισμό, τις εντάσεις, την αξιολόγηση και τη λογοδοσία. Αναρωτιέται εκ μέρους της επιχειρηματικής κοινότητας της πόλης γιατί μέχρι στιγμής δεν έχει επιτευχθεί η διασύνδεση του πανεπιστημίου και του ΤΕΙ με την τοπική κοινωνία και την αγορά, καθώς δεν υπήρξαν απτά αποτελέσματα από τη λειτουργία Τμημάτων με αντικείμενο τον αγροτικό και κτηνοτροφικό τομέα στη λειτουργία τα αγροτικής οικονομίας του Νομού. Εκφράζει δε την πεποίθησή του ότι ο επιχειρηματικός κόσμος του Νομού θα ήταν ιδιαίτερα πρόθυμος σε ένα ενδεχόμενο αξιοποίησης του ανθρώπινου δυναμικού των Τμημάτων. Οι τουριστικές επιχειρήσεις ψάχνουν για εξειδικευμένο ανθρώπινο δυναμικό, ο τουρισμός και ο αγροτουρισμός αποτελούν προνομιακές επιχειρηματικές περιοχές στο Νομό Φλώρινας και, επομένως, προτείνει να υπάρξει σχεδιασμός και για τα γνωστικά αντικείμενα του τουρισμού και του αγροτουρισμού στο Τμήμα που προτείνεται να συσταθεί ως μετεξέλιξη του ΤΕΙ ή σε οποιοδήποτε ακαδημαϊκό σχήμα.

ΣΤΡΑΤΑΚΗΣ (ΠΡΩΗΝ ΝΟΜΑΡΧΗΣ)

Ο πρώην Νομάρχης, Γιάννης Στρατάκης, αναφέρεται στον αντίκτυπο και τα αποτελέσματα που έχει η ανάπτυξη της Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης στο Νομό Φλώρινας. Θεωρεί ότι είναι πολύ σημαντικό να συνδεθεί η υφιστάμενη κατάσταση της Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης με τις διεκδικήσεις που προβάλλονται ή θα προβληθούν. Αν δεν υπάρξει λύση στο πρόβλημα της στέγης των υπαρχόντων Τμημάτων και δε δοθούν λύσεις από την τοπική κοινωνία, η οποία πολλές φορές δεν έχει σταθεί στο ύψος των περιστάσεων, τότε θα είναι προβληματικές οι όποιες διεκδικήσεις ή προδιαγραφές βάζει αυτή η μελέτη. Επίσης, υποστηρίζει ότι πρέπει να ληφθεί υπόψη και η πρόταση του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας και, ιδιαίτερα, η τελευταία επιστολή του Προέδρου της Διοικούσας Επιτροπής, Χρήστου Μασσαλά, στην οποία γίνεται λόγος για τα πράγματα που προγραμματίζονται στην επόμενη τετραετία. Οι προτάσεις της μελέτης χαρακτηρίζονται επί το πλείστον γνωστές, καθώς οι φορείς της Φλώρινας είναι υποψιασμένοι γι' αυτές και τις έχουν συζητήσει. Και η μετεξέλιξη του Τμήματος Βαλκανικών Σπουδών και η μετεξέλιξη της Παιδαγωγικής Σχολής και το Τμήμα Κινηματογράφου, για το οποίο είχε συνταχθεί και σχετικός φάκελος στο παρελθόν. Επομένως, σύμφωνα με τον κ. Στρατάκη, υπάρχει μια συνέχεια και είναι σημαντική αυτή καθαυτή η καταγραφή και η τεκμηρίωση των αιτημάτων αυτών. Το καινούργιο που φέρνει αυτή η μελέτη είναι η κατάργηση του ΤΕΙ και η δημιουργία Τμήματος Γεωπονίας με όλα τα παρελκόμενα Ινστιτούτα κτλ. Η πρόταση για ένα πανεπιστημιακό Τμήμα Γεωπονικής κατεύθυνσης είναι καλοδεχούμενη, τονίζει ο κ. Στρατάκης. Ωστόσο, τίθεται το ζήτημα ότι το Τμήμα αυτό δεν συναρμόζει, όπως η ακαδημαϊκή πρακτική επιτάσσει, με τα γνωστικά αντικείμενα και την κατεύθυνση των άλλων Τμημάτων του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας. Άλλο σημαντικό ζήτημα και πρόβλημα θεωρείται ότι αυτό το Τμήμα παρουσιάζεται ως μετεξέλιξη και, επομένως, κατάργηση του ΤΕΙ. Ο κ. Στρατάκης θεωρεί ότι αυτό αποτελεί στρατηγικό λάθος, γιατί προτείνεται κάτι που θα θεσμοθετηθεί και θα ξεκινήσει από τη Φλώρινα. Επομένως, ο πήχης μπαίνει πάρα πολύ ψηλά. Αντίθετα, υποστηρίζει ότι τα ΤΕΙ πρέπει να συνεχίσουν να υπάρχουν και να σχεδιάζεται η διεκδίκηση νέων Τμημάτων και να αποσυνδεθούν από το ζήτημα της ανάπτυξης του Πανεπιστημίου. Πολιτική, για να μην πεθαίνουν τα Τμήματα της περιφέρειας, υπάρχει, αν η Πολιτεία αποφασίζει ότι υπάρχει επιτακτική ανάγκη μιας ουσιαστικής αποκέντρωσης των Τμημάτων και Σχολών που λειτουργούν στο κέντρο. Το ζητούμενο, αναφέρει emphatically, είναι η πολιτική βούληση, η οποία ελλείπει και θίγει τα

συμφέροντα της περιφέρειας και των κατοίκων της. Ούτε πρόβλημα για το γονιό, λέει ο κ. Στρατάκης, αποτελεί το κόστος που συνεπάγεται η εγκατάσταση του παιδιού του σε μια περιοχή σαν τη Φλώρινα, προκειμένου να σπουδάσει. Οι σπουδές μακριά από το πατρικό σπίτι εξασφαλίζουν τον απογαλακτισμό του παιδιού και σημαντικές, πολύτιμες εμπειρίες. Βέβαια τα πτυχία είναι υπερεκτιμημένα και η ετεροαπασχόληση για τους πτυχιούχους γίνεται ολοένα και πιο πιθανή. Εκτός αυτών, η πολιτική και της σημερινής ηγεσίας του ΥΠΕΠΘ είναι η δημιουργία Τμημάτων ΤΕΙ. Κλείνοντας ο κ. Στρατάκης ενημερώνει ότι η πρόταση της παράταξής του στο νομαρχιακό Συμβούλιο για την εξέλιξη της Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης στο Νομό είναι η δημιουργία ενός ΤΕΙ αυτόνομου στη Φλώρινα, η οποία δεν αντιβαίνει στη δημιουργία του Τμήματος Γεωπονίας, όπως προτείνεται στη μελέτη. Τέτοιες προσπάθειες έχουν τελεσφορήσει και σε άλλες πόλεις. Απαιτείται, ωστόσο, τα υπάρχοντα Τμήματα του ΤΕΙ να γίνουν περισσότερο ελκυστικά και αργότερα να αξιολογηθούν στο νέο θεσμικό πλαίσιο και το νέο ακαδημαϊκό περιβάλλον. Κεντρικός στόχος πρέπει να είναι η δημιουργία αυτόνομου ΤΕΙ. Τέλος, εκφράζει την αντίρρησή του στον προτεινόμενο άξονα Φλώρινας – Αμυνταίου, καθώς η ακαδημαϊκή πρακτική σχετίζεται με τη σύνδεση Τμημάτων με έδρες και όχι με άξονες. Δευτερολογώντας ο κ. Στρατάκης υποστηρίζει ότι κακώς τίθεται το ζήτημα του κορεσμού της πόλης σε σχέση με το φοιτητικό πληθυσμό που φιλοξενεί, καθώς υπάρχουν ανάλογα παραδείγματα άλλων μεγάλων πόλεων και η ίδια η αντίληψη περί κορεσμού είναι προβληματική.

ΤΟΥΛΙΟΥ (ΑΝΤΙΔΗΜΑΡΧΟΣ)

Εκφράζει την ευχή να υλοποιηθεί το σύνολο των προτάσεων που παρουσιάζονται στο πλαίσιο της συγκεκριμένης μελέτης. Μεταφέρει το χαιρετισμό του Δημάρχου, που λείπει στο εξωτερικό και εκ μέρους του τοποθετείται σε 3 θέσεις. Η πρώτη αφορά στην αξιοποίηση των 192 στρεμμάτων που βρίσκονται κοντά στην υπάρχουσα έκταση του πανεπιστημίου. Η δεύτερη αναφέρεται στην ίδρυση Τμήματος με αντικείμενο παρεμφερές του Τμήματος Εικαστικών, π.χ. Τμήματος Κινηματογράφου. Η τρίτη θέση αναφέρεται στη συγχώνευση των Τμημάτων Φυτικής και Ζωικής Παραγωγής, τη βελτίωση του Τμήματος Εμπορίας και Ποιοτικού Ελέγχου Αγροτικών Προϊόντων και την ίδρυση νέων Τμημάτων στο πλαίσιο του ΤΕΙ.

ΚΟΣΜΙΔΗΣ (ΓΙΑΤΡΟΣ)

Συμφωνεί με τον κ. Στρατάκη για το θέμα των σπουδαστών στο ΤΕΙ. Κρίνει ότι η εισαγωγή της βάσης του 10 υπήρξε σωστό μέτρο από την πλευρά του ΥΠΕΠΘ, που, ωστόσο, θα έπρεπε να συνδυαστεί και με τον περιορισμό των εισακτέων στα κεντρικά πανεπιστήμια. Θεωρεί ότι επειδή η διατροφή στις μέρες μας παίζει ιδιαίτερα σημαντικό ρόλο στη ζωή του ανθρώπου, θα μπορούσε στο πλαίσιο των ΤΕΙ να δημιουργηθεί και ένα Τμήμα Υγιεινής Τροφίμων.

ΑΝΤΩΝΙΑΔΗΣ (ΑΝΤΙΝΟΜΑΡΧΗΣ)

Η πρόταση της Εταιρείας Μακεδονικών Σπουδών αξιολογείται ως ολοκληρωμένη και τεκμηριωμένη. Κρίνει ως αρνητικά τα μηνύματα που περιέχονται στο χαιρετισμό του Προέδρου της Διοικούσας Επιτροπής, Χρήστου Μασσαλά, καθώς σ' αυτόν προτείνεται να μην υπάρχει βιασύνη και να επικεντρωθεί το ενδιαφέρον στην ανάπτυξη των υπαρχόντων Τμημάτων. Ο κ. Αντωνιάδης θεωρεί ότι από τη γενικότερη στάση του κ. Μασσαλά, ο οποίος είναι και Πρόεδρος του Συμβουλίου Ανώτατης Εκπαίδευσης, προκύπτει η απροθυμία του σε σχέση με την ίδρυση νέων Τμημάτων στη Φλώρινα. Κρίνει θετικά την πρόταση για τη σύσταση Τμήματος Ειδικής Αγωγής. Αναρωτιέται αν η σύσταση Σχολής Βαλκανικών Σπουδών θα μπορούσε να περιλάβει και γνωστικά αντικείμενα που να έχουν σχέση με τον τουρισμό στη περιοχή των Βαλκανίων. Για το Τμήμα Κινηματογράφου αμφιβάλλει για το αν θα μπορούσε να υπάρξει θετική ανταπόκριση από τους μαθητές και τις οικογένειές τους και προτείνει να εξεταστεί αν θα μπορούσε αυτό το Τμήμα να συνδυαστεί με διακόσμηση ή με μόδα. Για το ζήτημα της μετεξέλιξης του ΤΕΙ, αν και συμφωνεί με την προτεινόμενη λύση στο Τμήμα Γεωπονίας, αμφιβάλλει για το κατά πόσο θα μπορούσε να προκύψει άμεσα ή στο εγγύς μέλλον η τροποποίηση του θεσμικού πλαισίου και, επομένως, προτείνει εναλλακτικά να επικεντρωθούν οι προσπάθειες στη θωράκιση των 3 υπαρχόντων Τμημάτων, τη βελτίωση της υπάρχουσας κατάστασης και στη σύσταση νέων Τμημάτων. Γι' αυτό θεωρεί ότι θα πρέπει να συμπληρωθεί αυτό το σκέλος στη μελέτη σε συνεργασία με το διδακτικό προσωπικό του ΤΕΙ. Τέλος, αναρωτιέται αν μεταξύ των πιθανών νέων Τμημάτων ΤΕΙ δε θα μπορούσε να συγκαταλέγεται και ένα Τμήμα που να αναφέρεται στις τεχνικές ειδικότητες που χρειάζεται η ΔΕΗ για να στελεχωθεί και να λειτουργήσει.

ΤΣΟΚΑΣ ΜΙΧΑΛΗΣ (ΝΟΜΑΡΧΙΑΚΟΣ ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ)

Αναρωτιέται κατά πόσο είναι δυνατή η απορρόφηση ή αφομοίωση των ΤΕΙ από Σχολές ΑΕΙ και αν υπάρχει αντίστοιχο προηγούμενο στη χώρα.

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ

Γενικά Στοιχεία Φορέα

Επωνυμία

Έδρα – (Πλήρης Διεύθυνση)

Τηλέφωνο, Fax

E-mail

Υπεύθυνος Επαφής

Θέση στο Φορέα

Ημερομηνία

ΜΕΡΟΣ Α. ΤΡΙΤΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

1. Αξιολογήστε τη συμβολή του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας στην οικονομική ανάπτυξη του Νομού Φλώρινας.

- Ασήμαντη
- Μέτρια
- Σημαντική
- Πολύ Σημαντική
- Μέγιστη

2. Αξιολογήστε τη συμβολή του ΤΕΙ Δυτικής Μακεδονίας στην οικονομική ανάπτυξη του Νομού Φλώρινας.

- Ασήμαντη
- Μέτρια
- Σημαντική
- Πολύ Σημαντική
- Μέγιστη

3. Ποια η συμβολή του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας στη διαμόρφωση του τοπικού εισοδήματος του Νομού Φλώρινας;

- Ασήμαντη
- Μέτρια
- Σημαντική
- Πολύ Σημαντική
- Μέγιστη

Αιτιολογείστε την άποψή σας:

.....
.....
.....
.....
.....

4. Ποια η συμβολή του ΤΕΙ Δυτικής Μακεδονίας στη διαμόρφωση του τοπικού εισοδήματος του Νομού Φλώρινας;

- Ασήμαντη
- Μέτρια
- Σημαντική
- Πολύ Σημαντική
- Μέγιστη

Αιτιολογείστε την άποψή σας:

.....
.....
.....
.....
.....

5. Ποια η συμβολή του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας στην απασχόληση του Νομού Φλώρινας;

- Ασήμαντη
- Μέτρια
- Σημαντική
- Πολύ Σημαντική
- Μέγιστη

Αιτιολογείστε την άποψή σας:

.....
.....
.....
.....
.....

6. Ποια η συμβολή του ΤΕΙ Δυτικής Μακεδονίας στην απασχόληση του Νομού Φλώρινας;

- Ασήμαντη
- Μέτρια
- Σημαντική
- Πολύ Σημαντική
- Μέγιστη

Αιτιολογείστε την άποψή σας:

.....
.....
.....
.....
.....

7. Τα τμήματα του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας στη Φλώρινα είναι:

- *Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης*
- *Παιδαγωγικό Τμήμα Νηπιαγωγών*
- *Τμήμα Βαλκανικών Σπουδών*
- *Τμήμα Εικαστικών και Εφαρμοσμένων Τεχνών*

Εκτιμάτε ότι το γνωστικό αντικείμενο των τμημάτων αυτών ανταποκρίνεται στις ανάγκες της τοπικής οικονομίας;

- Καθόλου
- Μέτρια
- Πολύ
- Πάρα Πολύ
- Απόλυτα

Αιτιολογείστε την άποψή σας:

.....

.....

.....

.....

.....

8. Τα τμήματα του ΤΕΙ Δυτικής Μακεδονίας στη Φλώρινα είναι:

- *Τμήμα Φυτικής Παραγωγής*
- *Τμήμα Ζωικής Παραγωγής*
- *Τμήμα Εμπορίας και Ποιοτικού Ελέγχου Αγροτικών Προϊόντων*

Εκτιμάτε ότι το γνωστικό αντικείμενο των σχολών αυτής ανταποκρίνεται στις ανάγκες της τοπικής οικονομίας;

- Καθόλου
- Μέτρια
- Πολύ
- Πάρα Πολύ
- Απόλυτα

Αιτιολογείστε την άποψή σας:

.....

.....

.....

.....

.....

ΜΕΡΟΣ Β. ΤΡΙΤΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΣ ΤΟΜΕΑΣ -
ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ

9. Αξιολογήστε τη συμβολή του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας στην κοινωνική και πολιτιστική αναβάθμιση του Νομού Φλώρινας.

- Ασήμαντη
- Μέτρια
- Σημαντική
- Πολύ Σημαντική
- Μέγιστη

10. Αξιολογήστε τη συμβολή του ΤΕΙ Δυτικής Μακεδονίας στην κοινωνική και πολιτιστική αναβάθμιση του Νομού Φλώρινας.

- Ασήμαντη
- Μέτρια
- Σημαντική
- Πολύ Σημαντική
- Μέγιστη

11. Ποια η συμμετοχή του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας στις κοινωνικές και πολιτιστικές δραστηριότητες του Νομού Φλώρινας;

- Ασήμαντη
- Μέτρια
- Σημαντική
- Πολύ Σημαντική
- Μέγιστη

Αιτιολογείστε την άποψή σας:

.....
.....
.....
.....
.....

12. Ποια η συμμετοχή του ΤΕΙ Δυτικής Μακεδονίας στις κοινωνικές και πολιτιστικές δραστηριότητες του Νομού Φλώρινας;

- Ασήμαντη
- Μέτρια
- Σημαντική
- Πολύ Σημαντική
- Μέγιστη

Αιτιολογείστε την άποψή σας:

.....
.....
.....

13. Ποια η συμβολή του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας στην αναβάθμιση του μορφωτικού και πνευματικού επιπέδου του Νομού Φλώρινας;

- Ασήμαντη
- Μέτρια
- Σημαντική
- Πολύ Σημαντική
- Μέγιστη

Αιτιολογείστε την άποψή σας:

.....

.....

.....

.....

.....

14. Ποια η συμβολή του ΤΕΙ Δυτικής Μακεδονίας στην αναβάθμιση του μορφωτικού και πνευματικού επιπέδου του Νομού Φλώρινας;

- Ασήμαντη
- Μέτρια
- Σημαντική
- Πολύ Σημαντική
- Μέγιστη

Αιτιολογείστε την άποψή σας:

.....

.....

.....

.....

.....

ΜΕΡΟΣ Γ. ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑΣ - ΠΡΟΤΑΣΗ

15. Υπάρχει συνεργασία του φορέα σας με τα τμήματα του Πανεπιστημίου Δυτικής Μακεδονίας που λειτουργούν στη Φλώρινα;

Ναι

Όχι

Αν Ναι διευκρινίστε και αξιολογήστε το είδος της συνεργασίας:

.....
.....
.....
.....

Κακή

Μέτρια

Καλή

Πολύ Καλή

Άριστη

16. Υπάρχει συνεργασία του φορέα σας με τα τμήματα του ΤΕΙ Δυτικής Μακεδονίας που λειτουργούν στη Φλώρινα;

Ναι

Όχι

Αν Ναι διευκρινίστε και αξιολογήστε το είδος της συνεργασίας:

.....
.....
.....
.....

- Κακή
- Μέτρια
- Καλή
- Πολύ Καλή
- Άριστη

17. Διατυπώστε και αιτιολογήστε την άποψή σας αναφορικά με την πιθανή δημιουργία νέων τμημάτων του Πανεπιστημίου ή ΤΕΙ Δυτικής Μακεδονίας στη Φλώρινα με γνωστικό αντικείμενο αντίστοιχο της δραστηριότητας του φορέα σας.

.....

.....

.....

.....

.....

18. Διατυπώστε και αιτιολογήστε την άποψή σας αναφορικά με την πιθανή δημιουργία νέων τμημάτων του Πανεπιστημίου ή ΤΕΙ Δυτικής Μακεδονίας στη Φλώρινα με γνωστικό αντικείμενο αντίστοιχο με τις ανάγκες αλλά και τις δυνατότητες του Νομού.

.....

.....

.....

.....

.....